

Departement LEO

Eindwerk Nederlands
Academiejaar 2007- 2008

Spelta(a)lent

**Om spelenderwijs de Nederlandse
spelling onder de knie te krijgen
Deel 1**

Fenne Mulders

Professionele bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs
Onderwijsvakken: Nederlands – PAV – Frans

Promotor: Mevr. M. Hendrickx
Tweede lezer: Mevr. N. Brabants

Departement LEO

Eindwerk Nederlands
Academiejaar 2007- 2008

Spelta(a)lent

**Om spelenderwijs de Nederlandse
spelling onder de knie te krijgen
Deel 1**

Fenne Mulders

Professionele bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs
Onderwijsvakken: Nederlands – PAV – Frans

Promotor: Mevr. M. Hendrickx
Tweede lezer: Mevr. N. Brabants

Voorwoord

Met dit eindwerk kan ik mijn studie aan de XIOS Hogeschool Hasselt afronden. Graag zou ik enkele personen willen bedanken die mij steun en hulp geboden hebben bij de realisatie van dit eindwerk.

Allereerst zou ik een woord van dank willen richten aan mijn ouders, omdat ze mij deze kans hebben gegeven. Zonder hun morele en materiële steun was dit nooit mogelijk geweest.

Ten tweede wil ik mijn vrienden en familie bedanken. Zij hebben me erg veel inspiratie geboden, waardoor ik in mijn opzet geslaagd ben.

Ook mijn vriend Bert wil ik bedanken voor de hulp op vlak van ICT en verbeteringen. Hij was er steeds op de momenten dat ik het nodig had.

Daarnaast zou ik mijn dank willen uiten aan de vakleerkrachten van de Middenschool van Meeuwen. Zij hebben mij geholpen bij de opstart van mijn eindwerk. Ik heb van hen ook de kans gekregen om enkele lesjes in te praktijk uit te oefenen.

Mijn speciale dank gaat uit naar mijn promotor, mevrouw Marijke Hendrickx. Zij heeft mij de kans gegeven om dit eindwerk te realiseren. Ze heeft mij tijdens het proces ook uitstekend begeleid. Ook mevrouw Nathalie Brabants zou ik van harte willen bedanken, omdat zij bereid was om tweede lezer van mijn eindwerk te zijn.

Inhoudsopgave

Deel 1

Inleiding	IV
Handleiding	
Werkbundel	3
Werkwoorden: O.T.T. en imperatief	4
Lettergrepen	11
Klinkers	16
Meervoud van zelfstandige naamwoorden	21
Werkwoorden: O.V.T.	26
Hoofdletters	33
Leestekens	39
Werkwoorden: Het voltooid deelwoord en het onvoltooid deelwoord	47
Woordtekens	55
Extra werkvormen	71
Contractwerk	72
Spelen	264
Taalkalender	277

Deel 2

Leerlingenbundel	
Werkbundel	
Werkwoorden: O.T.T. en imperatief	4
Werkwoorden: O.V.T.	12
Werkwoorden: Het voltooid deelwoord en het onvoltooid deelwoord	18
Lettergrepen	25
Klinkers	31
Meervoud van zelfstandige naamwoorden	38
Hoofdletters	44
Leestekens	51
Woordtekens	58
Contractwerk	72
Besluit	V
Bibliografie	VI

Inleiding

Het zoeken naar een geschikt onderwerp nam niet erg veel tijd in beslag. Ik koos ervoor om een eindwerk te maken voor het vak Nederlands. De taal spreekt me zodanig aan dat ik me graag wou verdiepen in de leerstof en werkvormen. Tijdens mijn stagelessen was het me opgevallen dat er nauwelijks spelling behandeld werd in de lessen. Bovendien bood het gebruikte werkboek geen methodes voor een spellingslesje. Eerst had ik als doel voor ogen om een mooi aansluitend geheel te maken tussen het werkboek en handboek van "Nieuw Talent voor Taal". Ik had geopteerd voor dit boek, omdat ze het gebruikten in mijn stageschool.

Toen ik de kernleerkrachten van de school over mijn voorstel vertelde, waren ze erg enthousiast. Ze vonden het zelfs een goed idee om alle lessen aan te passen en hiervoor de taken te verdelen binnen de vakgroep. Samen hebben we de leerplannen doorlopen en een jaarplan opgesteld met de lesinhouden. Bij de verdeling van de thema's heb ik gekozen voor 'spelling'.

Er wordt mij vaak de vraag gesteld waarom ik gekozen heb om een eindwerk rond de Nederlandse spelling te maken. Het is zo dat er al veel materiaal rond spelling bestaat, maar dit is dan ook een erg belangrijk deel binnen de Nederlandse taal. Bovendien maken leerlingen (maar zelfs ook leerkrachten of andere volwassenen) storende fouten m.b.t. de spelling. Door de herziening van de spelling in 2005 is bovendien veel materiaal achterhaald geworden. Mijn voornaamste doel was om de spelling op een meer motiverende manier aan te brengen bij jongeren. Het is namelijk een onderwerp dat vaak als saai en moeilijk ervaren wordt. Ik wou daar graag verandering in brengen door te vertrekken vanuit een ander standpunt, een andere aanpak. Dit omvat dat er vooral afgewisseld moet worden in werkvormen.

Mijn uitgangspunt is dus de motivatie van de leerlingen. Ik heb er dan ook voor gekozen om een bundel motiverende, afwisselende activiteiten en werkvormen uit te werken. Het resultaat daarvan is een grondig uitgewerkte werkbundel, een taalkalender, een spelenbundel en een contractwerk. De werkvormen kunnen ook gebruikt worden als evaluatiemiddel. Bij ieder deeltje hoort ook een handleiding voor de leerkracht met bijkomende uitleg, didactisch materiaal en een bundel toetsen. Daarenboven heb ik de boeken en werken met de oude spelling gebruikt en aangepast voor mijn eindwerk (zie bronnen).

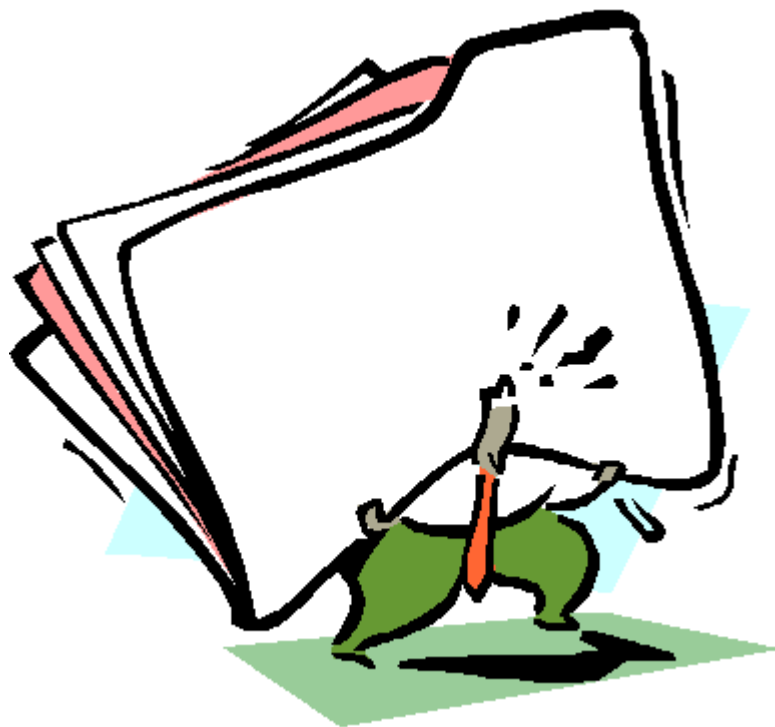
De bundel en activiteiten werden opgesteld voor leerlingen uit de 1^e graad van de A-stroom, maar ze kunnen ook ideeën bieden voor lessen in een andere onderwijsvorm of graad.

Een bijkomende meerwaarde van dit eindwerk is dat ik zoveel mogelijk gewerkt werd met het lettertype "Arial". De leerlingenbegeleider van de Middenschool raadde dit aan, omdat dyslectische leerlingen minder problemen met het lezen van dat lettertype. De letters zijn voor hen veel duidelijker.

Met dit eindwerk hoop ik een bijdrage kunnen te leveren aan de motivatie van jongeren t.o.v. de spellingslessen en de Nederlandse taal.

Spelta(a)lent

Handleiding leerkrachten

Inleiding

Deze handleiding kan u, als leerkracht, hulp bieden bij de lessen spelling.

Bij iedere les worden steeds de leerinhouden en doelstellingen duidelijk weergegeven. Er wordt ook dieper ingegaan op de methodische uitwerking van elk spellingsonderdeel. Ook de oplossingen kan u terugvinden in deze handleiding. De antwoorden worden hierin steeds in het vet vermeld. Bij de werkbundel zijn er extra opdrachten voorzien nl. ICT-opdrachten, spelen, herhalingsoefeningen enz. Deze worden vermeld bij de extra werkvormen en *kunnen* dus ook steeds geïntegreerd worden in de lessen. De werkvormen kunnen bovendien ook gebruikt worden voor de evaluatie. Voor ieder spellingsitem worden er echter ook toetsen met een oplossingsleutel voorzien.

Het didactisch materiaal voor de leerlingen kan rechtstreeks uit de bundel gekopieerd worden.

Als leerkracht kan u zelf bepalen hoeveel lessen u werkt rond de spelling. De spelen zijn natuurlijk een uitbreiding op de basisleerstof en dienen om de spelling grondiger in te oefenen.

Werkbündel

Leerinhouden

- De stam
- De uitgangen
- De infinitief
- De imperatief / bevelvorm
- De onvoltooid tegenwoordige tijd (O.T.T.)

Doelstellingen

De leerlingen kunnen:

- de stam van een werkwoord geven.
- een werkwoord in de O.T.T. vervoegen.
- de imperatief van een werkwoord vormen.

Methodische verwerking

Krantenartikel “DT-fouten zijn haast onvermijdelijk” in werkbundel.

Werkbundel

De stam:

- Oefening

Werkbundel

De O.T.T.

- Krantenkoppen bekijken + theoriekader
- Oefening “komen” en “worden” → regel afleiden

Stappenplan werkwoorden

Regels werkwoordsvervoegingen bekijken.

Werkbundel

De O.T.T.

- Oefening 1

Werkbundel

De imperatief:

- Opdracht rond instructies bij een ongeval + theoriekader
- Oefening 2 t.e.m. 5
- Oefening 6: “je” als onderdeel van een ander zinsdeel

Antwoorden

Zie bijlagen

Extra werkvormen

- **Contractwerk**
Zelfstandig oefeningen maken en verbeteren a.d.h.v. de correctiesleutel.
- **Spelen**
 - Spelslag: principe van zeeslag
 - Webspellen: ICT-opdracht
 - Juist of fout: werkwoordsvormen controleren

STAPPENPLAN WERKWOORDEN

Kijk eerst in welke tijd je zin of oefening staat!

Tegenwoordige tijd

- 1) Zoek het O dat bij je werkwoord hoort.

Ik loop naar school.

- 2) Komt het onderwerp overeen met:

IK	→ STAM	<i>Ik loop</i>
JE/ JIJ	→ STAM + T	<i>Je loopt</i>
HIJ/ ZIJ	→ STAM + T	<i>Hij loopt</i>
WIJ/ JULLIE/ ZIJ	→ INFINITIEF	<i>Jullie lopen</i>

- 3) *Let op!*

- Als je een bevel hebt
- Als JE/ JIJ als O achter het werkwoord staat

]] → STAM

Loop!
Loop je?

Tip: Is 'je' het onderwerp van de zin? Vervang het eens door 'jij'.
Als dit een goede zin oplevert, is het dus het onderwerp.

Tip: Twijfel je over de spelling van een werkwoord? Vervang het dan door 'lopen' of 'maken'.

Antwoorden: De stam

Wat wordt er ook alweer bedoeld met de stam van het werkwoord?
Je kent dit nog van de lagere school. Bewijs het in de volgende oefening.

Geef de stam van de cursief gedrukte persoonsvormen.

Bram *is* (1) vierentwintig jaar. Hij *speelt* (2) voetbal in Tienen, in derde afdeling. Hij *heeft* (3) altijd al graag een balletje getrapt. Geen wonder, want zijn pa *speelde* (4) voetbal en hij *begon* (5) later training te geven. Het *werd* (6) Bram dus allemaal in z'n schoot geworpen. Hij *startte* (7) bij de voetbalclub van het dorp. Tot hij opgemerkt *werd* (8) door Tongeren. Daar *mocht* (9) hij in de eerste ploeg gaan spelen.

- 1) **ben**
- 2) **speel**
- 3) **heb**
- 4) **speel**
- 5) **begin**

- 6) **word**
- 7) **start**
- 8) **word**
- 9) **mag**

Antwoorden: De tegenwoordige tijd

Natalia **schiet** hoofdvogel af op Radio 2 Zomerhit

Ook **chocolade** **wordt** fors duurder

Bejaarde fietsers **komen** om bij ongeval in Heffen

Bron: Hbvl

- Onderstreep alle persoonsvormen in de krantenkoppen.
- Wanneer spelen deze handelingen of toestanden zich af? Schrap wat niet past.
*In het verleden – **in het heden (nu)** – in de toekomst*
- In welke tijd staan de werkwoorden dan? **De tegenwoordige tijd**
- Markeer nu in elke krantenkop het onderwerp geel.
- Pas het onderwerp in elke zin aan. Als het onderwerp in het enkelvoud stond, zet je het nu in het meervoud en omgekeerd. De aangepaste krantenkop kan je onder de originele schrijven.
Natalia en haar zangeressen schieten hoofdvogel af op Radio 2 Zomerhit
Producten met chocolade worden duurder
Bejaarde fietser komt om bij ongeval in Heffen
- Wat verandert er samen met je onderwerp? **De persoonsvorm (pv)**

*Als een handeling of een toestand zich **nu** afspeelt, staan de werkwoorden in de **onvoltooid tegenwoordige tijd** (of de **O.T.T.**). Het onderwerp en de pv hangen samen. Als het onderwerp verandert van **getal** (van enkelvoud naar meervoud of omgekeerd), dan moet de pv ook veranderen. Wanneer je de pv wilt vervoegen, moet je dus ook naar **het onderwerp** kijken.*

Vervoeg de werkwoorden 'komen' en 'worden' uit de bovenstaande krantenoppen in de tegenwoordige tijd.

Komen	Worden	Regel
Ik kom Jij komt Kom jij/je? Hij/zij komt	Ik word Jij wordt Word jij/je? Hij/zij wordt	Stam Stam + T Stam Stam + T
Wij komen Jullie komen Zij komen	Wij worden Jullie worden Zij worden	Infinitief Infinitief Infinitief

*Bij twijfel over de spelling van de pv in de OTT kan je het werkwoord vervangen door een werkwoord zoals maken of lopen.
Vb. Braa... je vader het vlees? (Maakt je vader het vlees?)
>> Stam + T => Braadt je vader het vlees?*

Oefening 1

Vervoeg de werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordige tijd. Schrijf ook telkens het onderwerp op.

Marijke (weten) niet goed waar Sofie (zijn). Ze (zoeken) paniekerig in de kelder. Voorzichtig (betreden) ze de ruimte. Ze (hopen) dat ze haar zusje (vinden). Het (beginnen) er stilaan naar uit te zien dat Sofie zich (verstoppen). Plots (horen) ze iets. Sofie (huilen). Gevonden. Gelukkig!

weet
is – zoekt
betreedt
hoopt
vindt – begint
verstoep
hoort – huilt

Antwoorden: De imperatief

Lees aandachtig de onderstaande instructies. Ze beschrijven wat je moet doen bij een ongeval. Zet daarna alle stappen in de juiste volgorde in de oplossingsbalk.

- A) Verwittig de hulpdiensten indien de toestand van het slachtoffer ernstig is.
- B) Denk aan je eigen veiligheid.
- C) Controleer de toestand van het slachtoffer.
- D) Verstrek eerste hulp.

1	2	3	4
B	C	A	D

- Wat drukken de instructies uit? **Een bevel**
- Welk woord staat er telkens op de eerste plaats? **Het werkwoord**
- Welk zinsdeel is weggelaten? **Het onderwerp**
- Hoe vorm je het werkwoord? **Infinitief – EN / Stam**

De **imperatief** of **bevelvorm** vorm je door **de stam van het werkwoord te nemen**.

Oefening 2

Geen reden tot verveling op vrije dagen. Er zijn altijd ergens spannende dingen te beleven. Herschrijf de bezigheidstips door het werkwoord in de imperatief te zetten.

- 1) Je kan lid worden van de jeugdbeweging.
- 2) In de vakantie kan je meegaan op kamp.
- 3) Je kan werken aan je conditie en lid worden van de sportvereniging.
- 4) Je danst de kamer rond op de muziek van je favoriete idool.
- 5) Je kan een gezelschapsspel spelen waarbij je niet mag vergeten dat meedoen belangrijker is dan winnen.

- 1) **Word lid van de jeugdbeweging.**
- 2) **Ga in de vakantie mee op kamp.**
- 3) **Werk aan je conditie en word lid van de sportvereniging.**
- 4) **Dans de kamer rond op de muziek van je favoriete idool.**
- 5) **Speel een gezelschapsspel en vergeet niet dat meedoen belangrijker is dan winnen.**

Bij de vervoeging van de werkwoorden is het steeds belangrijk om het stappenplan te gebruiken. Zorg dus dat je het steeds bij de hand hebt, zodat je het kan gebruiken indien je twijfelt.

Oefening 3

Werkwoorden in de tegenwoordige tijd. Vervoeg het werkwoord correct.

Worden

- Wat **word** jij later?
- * Wat ik later **word**, weet ik nog niet.
- Weet je wat mijn oudste zus **wordt**?
- * Die **wordt** actrice!

Vinden

Wat ik van het boek **vind**? Peter **vindt** het een goed boek, maar ik **vind** er niets aan.
Wat **vind** jij ervan?

Rijden

- **Rijd** toch niet zo hard! Als je te hard **rijdt**, **rijd** je misschien nog tegen een boom op.
- * (**vinden**) **Vind** je dat ik te hard **rijd**?

Antwoorden

- Waarom **antwoord** je niet als jou iets wordt gevraagd?
- * Ik denk altijd lang na voor ik **antwoord**.

Oefening 4

Zet de werkwoorden in de gebiedende wijs.

- 1) (Aanraden) elke leerling ... om veel te lezen.
- 2) (Verplichten) niemand om iets te doen wat hij niet durft.
- 3) (Afwenden) jouw blik niet ...als iemand naar je kijkt.
- 4) (Verblinden) je tegenligger niet met die grote lichten.
- 5) (Posten) die brief zeker vanmiddag nog.
- 6) (Uithouden) het ... tot het bittere einde.

Raad ... aan
Verplicht
Wend ... af
Verblind
Post
Houd ... uit

Oefening 5

Werkwoorden in de tegenwoordige tijd. Vervoeg het werkwoord correct.

- 1) De orkaan **beweegt** (bewegen) zich in de richting van Hawaï, waar de Amerikaanse president op dit ogenblik **vertoeft** (vertoeven).
- 2) Het wonen in een stad **biedt** (bieden) vele voordelen.
- 3) Te veel eten **schaadt** (schaden) de gezondheid.
- 4) Welke auto **vind** (vinden) jij de mooiste?
- 5) Hij **houdt** (houden) iedereen voor de gek.
- 6) Wie waagt, die **wint** (winnen).
- 7) Hij **windt** (winden) zijn wekker op.
- 8) Waarom **treedt** (treden) de politie niet strenger op tegen vandalen?
- 9) Ik **bied** (bieden) je mijn verontschuldiging aan.
- 10) **Wordt** (worden) je vader nu tot directeur benoemd?

Oefening 6

In zin 10 zat er een addertje onder het gras. Probeer de zin hieronder eens in zinsdelen te verdelen.

Wordt je vader nu tot directeur benoemd?

> Wat is het onderwerp van de zin? **Je vader**

Opgelet!

“Je” is slechts een deeltje van het zinsdeel. “Je” is niet het onderwerp. “Je vader” wel.

*Als je twijfelt of “je” wel het onderwerp is, vervang het dan door “jij”.
Levert dit een goede zin op, dan is het dus onderwerp.*

Vb. Braa... je vader het vlees?

> ‘Jij vader’ kan niet, dus “je” is hier geen O.

Onderstreep telkens het onderwerp in de volgende zinnen. Vul pas daarna de juiste vorm van het gegeven werkwoord in, in de O.T.T.

- 1) Wanneer **verwijdert** (verwijderen) je moeder die plek op de stoel?
- 2) **Wiedt** (wieden) je vader de tuin elke dag?
- 3) **Houd** (houden) je even dit glas vast?
- 4) **Wordt** (worden) je zus ook op dat feest verwacht?

Lettergrepen

Leerinhouden

- Splitsen in lettergrepen
- Open lettergrepen
- Gesloten lettergrepen
- Een tussenmedeklinker

Doelstellingen

De leerlingen kunnen:

- woorden splitsen in lettergrepen.
- het verschil aangeven tussen een open en een gesloten lettergreep.

Methodische verwerking

Werkbundel

- Voorbeeldtekst in stilte laten lezen
- Originele tekst laten herschrijven
- Voorbeeldtekst op de juiste manier laten voorlezen
- Theoriekadertje
- Oefeningen op lettergrepen (a.d.h.v. voorbeeldtekst)
- Theoriekader: open en gesloten lettergrepen
- Opdracht
- Aandachtspunten bij het splitsen in lettergrepen: de leerlingen hun antwoord laten aanduiden + het overlopen van de theoriekaders
- Oefening 1 t.e.m. 4

Antwoorden

zie bijlagen

Extra werkvormen

- **Contractwerk**
Zelfstandig oefeningen maken en verbeteren a.d.h.v. de correctiesleutel.
- **Spel**
 - Competitie woorden splitsen: woorden correct splitsen in lettergrepen

Antwoorden: Lettergrepen

Heb je er al eens bij staangestil wat je ierede dag zeultmee? Tijd om dat etjesven uit te zenplui... Ginbe vastal met lesal uit je taskenboe te lenha. En met lesal endoelbe we ook lesal: pierpaperssnip, pakverkingensnoep, troneninktpa

Blijkbaar is de schrijver van de tekst een beetje onzorgvuldig geweest. Maak de tekst opnieuw leesbaar.

Heb je er al eens bij **stilgestaan** wat je **iedere** dag **meezeult**? Tijd om dat **eventjes** uit te **pluizen**! **Begin** **alvast** met **alles** uit je **boekentas** te **halen**! En met **alles** **bedoelen** we ook **alles**: **papiersnippers**, **snoepverpakkingen**, **inktpatronen** ...

Woorden kunnen opgesplitst worden in kleinere deeltjes.
Die noemen we **lettergrepen**

Hoe herken je lettergrepen?

Wanneer je het woord heel langzaam uitspreekt,
is er een pauze tussen de lettergrepen.
Vb. Wa-ter ; ge-luk-kig

Bij samenstellingen (vb. leesboek) of afleidingen (vb. boekje)
wordt het woord gesplitst tussen de twee delen.
Vb. lees-boek ; boek-je

Zoek in de tekst een woord met:

- > 1 lettergreep: heb, je, er, al, eens, bij, wat, dag, tijd, om, dat, uit, te, met, en, we, ook
- > 2 lettergrepen: meezeult, pluizen, begin, alvast, alles, halen
- > 3 lettergrepen: stilgestaan, iedere, eventjes, boekentas, bedoelen
- > 4 lettergrepen: papiersnippers, inkt patronen

Ken je zelf een woord met:

- > 5 lettergrepen? : snoepverpakkingen ...
- > 6 lettergrepen?: tentententoonstelling ...
- > 7 lettergrepen?: tentententoonstellingen ...
- > 8 lettergrepen?: ...

Je hebt 2 soorten lettergrepen.

Is de laatste letter van de lettergreep een **klinker**, dan is het een OPEN lettergreep.
Is de laatste letter van de lettergreep een **medeklinker**, dan is het een GESLOTEN lettergreep.

Bij de vorige opdrachten heb je woorden genoteerd van 1 t.e.m. 8 lettergrepen.

Markeer in die woorden de open lettergrepen in het **groen** en de gesloten lettergrepen in het **rood**.

Hoe splitsen we de onderstaande woorden in lettergrepen? Duid telkens het juiste antwoord aan en vervolledig de kaders.

A. lop-en of **lo-pen** ?

We hebben hier te maken met een tussenmedeklinker. Wanneer er een tussenmedeklinker is, gaat deze naar de **volgende** lettergreep.
Vb. Weten > **we-ten**

B. **los-se vellen** of lo-sse vellen?

Wanneer er twee tussenmedeklinkers zijn, gaat de eerste naar de **eerste** lettergreep en de tweede naar de **volgende** lettergreep.
Vb. Zingen > **zin-gen**

C. **apo-theek** of apot-heek ?

Opgelet! De tussenmedeklinkers **-th** & **-ch** worden niet gescheiden en gaan naar de **volgende** lettergreep.
Vb. Lachen > **la-chen**

D. **erw-ten** of er-wten?

Wanneer er drie tussenmedeklinkers zijn, gaat er zoveel mogelijk naar de **eerste** lettergreep als je er aan het begin van een Nederlands woord kunt uitspreken.
Vb. Markten > **mark-ten**

E. gee-uwen of **geeu-wen**?

We breken af tussen twee klinkers die onmiddellijk op elkaar volgen, behalve als het om een tweeklank gaat!
Vb. Koeien > **koei-en**

F. knie-ën of **knie-en**?

Het deelteken blijft / **valt weg** (schrapp wat niet past) bij het verdelen in lettergrepen, omdat **er geen leesverwarring meer mogelijk is**.

G. **paraplu-tje** , paraplu-utje of parapluu-tje?

In dit geval schrijven we weer het oorspronkelijke woord.

Oefening 1

Deze woorden zijn door een computerfout uit elkaar gevallen. Stel jij ze weer samen?

- 1) wach – bos – ters – je – huis
- 2) a – nu – ri – ja
- 3) li – me – ter – mil
- 4) a – in – nen – stam – di
- 5) um – a – lu – mi – ni
- 6) pier – du – in – pa – strie
- 7) rei – ver – ni – ont – ging
- 8) ter – zoet – vie – wa – ri – ren

boswachtershuisje
januari
millimeter
indianenstam
aluminium
papierindustrie
verontreiniging
zoetwaterrivieren

Oefening 2

Nu is het jouw beurt. Splits de onderstaande woorden in lettergrepen.

- 1) handdruk hand-druk
- 2) verroeren ver-roe-ren
- 3) koortsachtig koorts-ach-tig
- 4) onmiddellijk on-mid-del-lijk
- 5) leeuwen leeu-wen
- 6) dingen din-gen
- 7) ernstig ern-stig
- 8) cafeetje ca-fé-tje
- 9) beëindigen be-ein-di-gen
- 10) radiootje ra-di-o-tje
- 11) ministerie mi-nis-te-rie
- 12) politiewagen po-li-tie-wa-gen

Oefening 3

Markeer in de vorige oefening de open lettergrepen in het **groen** en de gesloten lettergrepen in het **rood**.

Oefening 4

In de volgende brief werden fouten gemaakt tegen het splitsen in lettergrepen.
Splits deze woorden onderaan op de correcte manier.

Opgelet!

Als je een woord afbreekt, zet dan nooit één letter op het eind van een regel of op de volgende regel!

Beste

Mijn naam is Maarten en ik zit met een probleem. Ik heb op school helemaal geen last met aardrijkskunde, geschiedenis of rekenen, maar wel met taal. Ik kan namelijk niet splitsen. Je weet wel, splitsen in lettergrepen. Als ik in een dictée of een opstel aan het einde van een regel kom en ik het laatste woord er niet meer opkrijg, weet ik nooit waar ik dat streepje moet zetten. Hierdoor krijg ik bijna altijd een nul voor spelling. Nu probeer ik wel zoveel mogelijk de moeilijkheden te vermijden, maar het zal jullie ongetwijfeld ook al opgevallen zijn dat dictees op school altijd barsten van woorden als onmiddellijk, bezien-swaardigheid, herinnering en levenslicht.

Ik heb dan ook besloten om de C.V.K.D.S.W.Z.W. te stichten: de Club van Kinderen die Splitsen Waar Ze Willen. Ziehier de reglementen.

Ten eerste: al wie zeer slechte cijfers heeft voor spelling kan lid worden.

Ten tweede: het wachtwoord luidt: 'Lettergreep, weg ermee!'

Ten derde: de leden krijgen hun bevelen van

Maarten

**pro-bleem
aard-rijkskunde
wel
weet
dic-tee
kom
op-krijg
zet-ten**

**spel-ling
moei-lijkheden
ongetwij-feld
al-tijd
beziens-waardigheid
spel-ling
letter-greep**

Bron: Huis in't honderd, G. Laenen

Klinkers

Leerinhouden

- Korte/ gedekte klinkers
- Lange/ vrije klinkers
- Klinkers in open en gesloten lettergrepen > Enkel of dubbel klinkerteken
- Verdubbeling van medeklinkers

Doelstellingen

De leerlingen kunnen:

- het verschil aangeven tussen een korte en een lange klinker.
- aangeven wanneer we een enkel of een dubbel klinkerteken gebruiken.
- de klinkers in een woord correct schrijven.
- aangeven wanneer er een verdubbeling van de medeklinker in een woord is.

Methodische verwerking

Werkbundel

- Aanvullen van omschrijvingen in het woordraster
- Uitspreken van de ingevulde woorden (klank)
- Bekijken van de schrijfwijze van de ingevulde woorden
- Theoriekader
- Oefening 1: Dictee soorten klinkers
- Uitzonderingen. Dictee voorbeeldzinnen + het invullen van de theoriekaders
- Oefening 2 t.e.m. 4

Antwoorden

zie bijlagen

Extra werkvormen

- **Contractwerk**
Zelfstandig oefeningen maken en verbeteren a.d.h.v. de correctiesleutel.
- **Spel**
 - Klinkercompetitie: klinkers in woorden correct schrijven

Antwoorden: Klinkers

Hieronder zie je een woordraaster staan.

Probeer dit raster in te vullen a.d.h.v. de omschrijvingen. De eerste letter van ieder woord staat al in het raster vermeld.

1. Is de laatste letter van de lettergreep een medeklinker, dan is het een lettergreep.
2. Als je de infinitief van het werkwoord neemt en je laat '-en' weg, dan krijg je de ...
3. Als een handeling of toestand zich nu afspeelt, dan staan de werkwoorden in de ... tijd.
4. De bevelvorm van 'komen' is ...
5. Een woord kan opgesplitst worden in kleinere deeltjes. Zo'n deeltje noemen we een
6. De taal die wij spreken is het ...
7. De werkwoordstijden en het verdelen in lettergrepen behoren tot het onderdeel ...
8. De vier vaardigheden zijn spreken, schrijven, luisteren en ...
9. Het Frans is voor ons een vreemde taal. Het Nederlands is onze moeder...

1	G	E	S	L	O	T	E	N					
2	S	T	A	M									
3	T	E	G	E	N	W	O	O	R	D	I	G	E
4	K	O	M										
5	L	E	T	T	E	R	G	R	E	E	P		
6	N	E	D	E	R	L	A	N	D	S			
7	S	P	E	L	L	I	N	G					
8	L	E	Z	E	N								
9	T	A	A	L									

- Hoe noemen we de klanken die in de grijze vakjes staan? **Klinkers**

Spreek nu de ingevulde woorden traag uit. Let vooral op de klanken die in de grijze vakjes staan. Wat merk je op?

Sommige klanken worden **kort** uitgesproken.

Voorbeeld: **stam**
kom
spelling

Andere klanken worden **lang** uitgesproken.

Voorbeeld: **gesloten** **Nederlands**
tegenwoordige **lezen**
lettergreep **taal**

Hoe wordt die laatste soort geschreven?

- **Enkel** als de klank in een open lettergreep staat.
Voorbeeld: **gesloten** – **Nederlands** – **lezen**
- **Dubbel** als de klank in een gesloten lettergreep staat.
Voorbeeld: **lettergreep** - **tegenwoordige** – **taal**

Er bestaan twee soorten klinkers:

1) de gedekte of **korte** klinker. Deze wordt altijd **enkel** geschreven.

Je schrijft een **dubbele** medeklinker na een gedekte klinker. Je doet dit om de klinker kort te houden. (Vb. Spelling, notarissen)

2) de vrije of **lange** klinker. Deze kan op twee manieren geschreven worden.

A) **enkel** in een **open** lettergreep

B) **dubbel** in een **gesloten** lettergreep

Oefening 1

Luister goed naar de woorden die je leerkracht dicteert. Schrijf ze in de juiste kolom.

Korte klinker	Lange klinker Enkel geschreven	Lange klinker Dubbel geschreven
vb. <i>schol</i> zon schat durf trap kasten	<i>scholen</i> zonen schapen ogen molen strelen koning kegel	<i>school</i> zoon schaap beer tweeling laars muur

Opgelet!

Er zijn altijd uitzonderingen op de algemene regel!

A) De medeklinker achter een gedekte klinker

In sommige gevallen wordt de medeklinker achter een gedekte klinker niet verdubbeld.

- Die piloot heeft de **beste** methode om goed te **landen**.

Als er twee **verschillende** medeklinkers achter een gedekte klinker staan.

- Mijn zusje kan de deur nog niet zelf **openen**.

Achter een **doffe** klinker.

- Die jongens zijn echt **dommeriken**!

Achter **-ik**, indien de klemtoon op **een andere lettergreep** valt.

B) Vrije klinkers in een open lettergreep

In sommige gevallen worden de vrije klinkers in een open lettergreep dubbel geschreven.

- Mijn vader leerde mij **goochelen**.

*De vrije - **oo** voor - **ch** schrijf je met twee klinkertekens omwille van de uitspraak.*

- De **zeeman** bracht ons naar **overzeese** gebieden.

*De vrije -**ee** schrijf je met twee klinkertekens aan het **einde** van een woord (vb. zee) en in de **samenstellingen** en **afleidingen** van die woorden.*

- Ik kocht een **parapluutje** voor mijn nichtje.

*In **verkleinwoorden** van woorden die op een vrije klank eindigen, schrijf je twee klinkertekens.*

C) Vrije klinkers in een gesloten lettergreep

In onderstaand geval worden de vrije klinkers in een gesloten lettergreep enkel geschreven.

- Het is zelfs al 23 °C in de **schaduw**.

*De vrije -**u** voor - **w** schrijf je **ALTIJD** met één klinkerteken.*

Oefening 2

Luister goed naar de woorden die je leerkracht dicteert en noteer ze in de zinnen. Houd rekening met de uitzonderingsregels!

1. Met dat **sleetje** werd hij **tweede** in de wedstrijd.
2. De **goochelaar** wist ons te verbazen met zijn trucs.
3. Die **trappist** smaakte heerlijk bij dat **menuutje**.
4. De **zaluw** is erg **schuw**.
5. Ze kregen het **laatje** niet open.
6. We aten heerlijke **perziken** en **appelen**!

Oefening 3

Schrijf het woord over in de juiste kolom. Vergeet niet het klinkerteken in te vullen.

	Korte klinker	Lange klinker Enkel geschreven	Lange klinker Dubbel geschreven
z...bra		zebra	
monn...k	monnik		
jul...		juli	
g...chelen			goochelen
mam...tje			mamaatje
d...w		duw	
th...			thee
r...tme	ritme		
kost...m			kostuum
omst...nders			omstaanders
z...schip			zeeschip
sp...w		spuw	

Oefening 4

Vul de ontbrekende letters in. Indien je medeklinkers moet invullen dan staat het vermeld achter het woord.

Met zijn **tas** vol boeken op zijn rug **loopt** Kelvin de **trap** op. Wat een gewicht zeg! Niet **normaal**! **Boven** op de overloop laat hij de riemen van zijn schouder glijden. De tas valt met een dreun op de **gespikkelde** (*k of kk?*) vloerbedekking (*k of kk?*). Hij **duwt** de deur van de **badkamer** open. Onder het **handdoekenrek** staat een **weegschaal**. Kelvin trekt hem **naar** zich toe en sleept de **rugzak** van de overloop.

Nou, **eens** kijken. Minstens tien **kilo**, schat hij. **Meteen** (*t of tt?*) als de rugzak op de weegschaal belandt, schiet de wijzer naar rechts. **Wauw!** **Twaalf** en een **halve kilo**. 'Zo hé!' Kelvin zegt het **hardop** en zijn stem is vol ontzag. Twaalf en een halve kilo **geleerdheid**! En dat moet hij nou voort**aan** iedere dag mees**lepen**.

Hij loopt naar de **badkamerspiegel** en bekijkt zichzelf. Hij ziet een kleine, **magere jongen** met **lichtblond haar** en een **smal** gezicht. De **zwarte** tas op zijn rug lijkt **veel** te **groot** en te **zwaar**.

Kelvin draait zich om en sjokt de trap af. Een voor een **haalt** hij de boeken uit zijn rugzak en legt ze op een **stapel** voor zich op **tafel**. Zijn vingers glijden over de **glanzende rollen** (*l of ll?*) **kaftpapier**. Dan pakt hij de **reep chocolade**. **Hoeveel** boeken moet hij kaften? **Negentien**. **Daar** is hij wel **meer** dan een uur zoet mee.

Bron: Geen geweld, M. v. Hooft

Meervoud van zelfstandige naamwoorden

Leerinhouden

- Meervoudsvormen
- De klemtoon
- Vrije en gedekte klinkers
- Verdubbeling van de medeklinker
- Samengestelde zelfstandige naamwoorden
- Woorden van Latijnse afkomst

Doelstellingen

De leerlingen kunnen:

- aangeven wat een zelfstandig naamwoord is.
- het meervoud van zelfstandige naamwoorden vormen.

Methodische verwerking

Werkbundel

- Bijsluiters lezen
- Het meervoud van ieder woord bekijken + de kader invullen
- Theoriekader: meervoud op –en
- Oefening 1
- Theoriekader: meervoud op –s
- Oefening 2
- Theoriekader: andere meervouden
- Oefening 3
- Theoriekader
- Oefening 4 & 5

Antwoorden

zie bijlagen

Extra werkvormen

- **Contractwerk**
Zelfstandig oefeningen maken en verbeteren a.d.h.v. de correctiesleutel.
- **Spel**
 - Speldomino/ dominospel: woorden met het juiste meervoud verbinden

Antwoorden: Meervoud zelfstandig naamwoord

BIJSLUITER

Kalmerende zalven

De zalven die u in deze doosjes vindt, hebben een kalmerende werking. Ze dringen onmiddellijk diep door in de poriën van de huid en veroorzaken meestal geen allergieën of irritaties van de huid. De zalven werden gemaakt van natuurlijke producten en bevatten geen chemicaliën. Ze werden samengesteld uit extracten van lelies en orchideeën. Enkele onderzoekscentra melden dat er geen wisselwerkingen, risico's of andere bijzonderheden met deze geneesmiddelen bekend zijn. Opgelet: de zalven zijn niet geschikt voor kinderen jonger dan drie jaar.

Lees aandachtig de bijsluiter. Bekijk goed de acht onderstreepte woorden.

- Om welke woordsoort gaat het hier? **Zelfstandige naamwoorden**
- In welke vorm komen die woorden voor? **In het meervoud**

Hoe wordt het meervoud van die woorden gevormd? Vul de tabel aan a.d.h.v. de bijsluiter.

Grondwoord	Hoe wordt het meervoud gevormd?	Meervoud	Geef nog 2 andere woorden waarbij het meervoud op dezelfde manier gevormd wordt.
<i>controle</i>	+ s	<i>contro<u>l</u>es</i>	<i>antenn<u>e</u>s - garag<u>e</u>s</i>
product	+en	product<u>e</u>n	deuren – fietsen ...
doosje	+s	doosj<u>e</u>s	kastj<u>e</u>s – antenn<u>e</u>s...
porie	+ "n	pori<u>ë</u>n	bacteri<u>ë</u>n – chemicali<u>ë</u>n... (> Klemtoon NIET op -ie)
allergie	+ën	allergi<u>e</u>ën	calorie<u>ë</u>n – fantasie<u>ë</u>n... (> Klemtoon op -ie)
centrum	-um > -a	centr<u>a</u>	musea – lyce<u>a</u> ...
risico	+ 's	risic<u>o</u>'s	mama's, kiwi's ...
bijzonderheid	-heid > -heden	bijzonderh<u>e</u>den	beroemdh<u>e</u>den – bekendh<u>e</u>den ...
kind	+ eren	kinder<u>e</u>n	liederen – kalver<u>e</u>n ...

Het meervoud van een zelfstandig naamwoord vorm je door aan het grondwoord een uitgang toe te voegen.

1. Grondwoord + **-EN**. vb. leeuwen, deuren

Let op! Vergeet niet de andere spellingsregels toe te passen!

* lange en korte klanken

vb. spelen, blokken, daken

* -f wordt soms -v

vb. zeef → zeven

* -s wordt soms -z

vb. roos → rozen

Ook belangrijk! Woorden die eindigen op -ie

* -ie → **-ieën** wanneer de klemtoon **op de -ie ligt**.

vb. allergieën, melodieën

* -ie → **-iën** wanneer de klemtoon **op een andere lettergreep ligt**.

vb. poriën, bacteriën, leliën

Oefening 1

Geef het juiste meervoud (+ ën/ + 'n) van de woorden die eindigen op -ie.

1) België bestaat uit 10 (provincie)	provinciën
2) Dat meisje heeft ongelofelijke (fantasie).	fantasieën
3) Je ziet hier de verschillende (categorie).	categorieën
4) In de tuin groeien prachtige (lelie).	leliën
5) De voetballer heeft pijn aan zijn (knie).	knieën
6) Het orkest speelt bekende (melodie).	melodieën
7) Er is een ruim aanbod aan (encyclopedie).	encyclopedieën

2. Grondwoord + **-s** vb. kleuters, televisies, ouders

Let op! Je schrijft de **-s** altijd aan het woord (ook na een doffe -e) **BEHALVE** als het zelfstandig naamwoord op een vrije klank met 1 letterteken eindigt. In dit geval schrijf je een **WEGLATINGSTEKEN** voor de -s.

vb. agenda's, auto's, baby's, menu's, taxi's

Oefening 2

De bloemkweker heeft heel wat bloemen in voorraad. Hier volgt het lijstje.

Bloemen	Prijs
anemoon anemonen	0,70€
anjer anjers	0,75€
gladiol gladiolen	1,00€
klokje klokjes	0,80€
lelie leliën/lelies	1,50€
margriet margrieten	0,40€
narcis narcissen	0,50€
orchidee orchideeën	1,75€
roos rozen	0,75€
tulp tulpen	0,65€

Hieronder zie je drie situaties staan. Stel voor elke situatie een boeket samen. Noteer het aantal bloemen van elke soort die je gebruikt. Houd rekening met het meervoud! (**antwoorden kunnen variëren**)

- Een huwelijk. Het boeket moet 20€ kosten.
- De verjaardag van je vriendin. Je geeft er 7 à 10 € aan uit.
- Moederdag. De prijs van het boeket bepaal je zelf.

3. Grondwoord + **-eren** *vb. kinderen, beenderen*
4. 'Man' heeft **3** meervouden *vb. buurlui, sneeuwmannen, brandweerlieden*
Let op! Bij volkeren is dit niet zo! *vb. Engelsen, Fransen*
5. **-um** → **-a OF -um + s** bij woorden van Latijnse afkomst
vb. centra/ centruns, musea/ museums
6. **-us** → **-i** bij **woorden van Latijnse afkomst**
vb. critici, historici
→ **+ sen** bij **de overige woorden die niet van Latijnse afkomst zijn.**
vb. circussen, krokussen
7. **-heid** → **-heden** *vb. vaardigheden, bijzonderheden*
8. Bij samengestelde zelfstandige naamwoorden krijgt alleen het **tweede deel** het meervoud.
vb. luitenant-generaals, kandidaat-studenten
Let op! Als beide delen even belangrijk zijn, krijgen ze beide een uitgang.
vb. ministers-presidenten
9. Bij letterwoorden gebruik je **weglatingsteken + s**
vb. cd's, dvd's, tv's

Oefening 3

Schrijf de onderstreepte woorden in het meervoud.

- 1) De technicus en de cameraman hielden een laatste repetitie.
tecnici – cameramannen/cameralui/cameralieden - repetities
- 2) De Engelsman begeleidde de monnik naar de kathedraal.
Engelsen (niet Engelsen!) – monniken - kathedralen
- 3) Welke gsm kreeg jij van je oma in dat café?
gsm's – oma's - cafés

- Wat zou je moeten aanpassen als je de volledige zinnen noteert? **werkwoord**

Sommige zelfstandige naamwoorden hebben geen enkelvoud of meervoud.

vb. vee, mazelen, huiswerk, hersenen, heelaal

Andere zelfstandige naamwoorden hebben een dubbel meervoud.

vb. leraren, leraars

Oefening 4

Zet de zelfstandige naamwoorden in het meervoud.

1) lens	lenzen	11) vonnis	vonnissen
2) criticus	critici	12) Fransman	Fransen (niet: Fransmannen)
3) paraplu	paraplu's	13) dictee	dictees
4) paragraaf	paragrafen	14) etui	etuis
5) abonnee	abonnees	15) museum	musea / museums
6) lied	liederen	16) werkman	werklui/werklieden/werkmannen
7) hobby	hobby's	17) bureau	bureaus
8) therapie	therapieën	18) kalf	kalveren
9) havik	haviken	19) ski	ski's
10) porie	poriën	20) paddenstoel	paddenstoelen

Oefening 5

Hieronder vind je een recept. Alleen klopt het niet helemaal. Markeer de fouten in de tekst en verbeter ze onderaan.

Iedereen kent **fruittaartje's** en lust ze ook. Het is de bedoeling dat je voor verschillende **soorts** fruit zorgt en **biscuittaartvormpje's**. Neem een achttal **aardbeiën**. **Kiwis** zijn ook erg lekker. Vergeet ook niet de **braambesen** en de **banaanen**. Was de **fruiten**. Snij ze daarna in niet al te klein **stuken**. Strooi de suiker overheen. Neem drie **eetleppels** honing of jam. Smeer de **bodemen** van de **taartje's** in met honing of jam. Schik het fruit in de taartjes en versier ze. Als je nog fruit over hebt, kan je er **satéën** van maken.

1. fruittaartjes > Bij een doffe –e schrijven we de –s aan het woord vast.
2. soorten
3. biscuittaartvormpjes > Bij een doffe –e schrijven we de –s aan het woord vast.
4. aardbeien > Dit is geen woord dat eindigt op een –ie!
5. kiwi's > Weglatingsteken +s bij een vrije klank die enkel geschreven wordt.
6. braambessen > Dubbele medeklinker om de klanker gedekt te houden.
7. bananen > Een vrije klanker krijgt maar 1 letterteken in een open lettergreep.
8. fruit > Dit woord heeft geen meervoud.
9. stukken > Dubbele medeklinker om de klanker gedekt te houden.
10. eetlepels > Geen dubbele medeklinker. We hebben te maken met een vrije klanker.
11. bodems > Meervoud op –s.
12. taartjes > Bij een doffe –e schrijven we de –s aan het woord vast.
13. satés > Meervoud op -s

Leerinhouden

- De stemloze medeklinker
- De stemhebbende medeklinker
- Het zwak werkwoord
- Het sterk werkwoord
- 'T K(o)FSCH(i)P
- De onvoltooid verleden tijd (O.V.T.)

Doelstellingen

De leerlingen kunnen:

- een zwak werkwoord in de O.V.T. vervoegen m.b.v. 't kofschip.
- een sterk werkwoord in de O.V.T. vervoegen.
- het verschil tussen zwakke en sterke werkwoorden aangeven.

Methodische verwerking

Werkbundel

- Krantenkoppen bekijken + theoriekader
- Oefening "werken" en "leren" → regel afleiden
- Theoriekader

Stappenplan werkwoorden

Regels werkwoordsvervoegingen bekijken

Werkbundel

- Oefening 1 & 2

Spel: Een sterk werkwoord

Inoefenen O.V.T. van sterke werkwoorden

Werkbundel

- Oefening 3 t.e.m. 6

Antwoorden

zie bijlagen

Extra werkvormen

- **Contractwerk**
Zelfstandig oefeningen maken en verbeteren a.d.h.v. de correctiesleutel.
- **Spelen**
 - Webspellen: ICT-opdracht
 - Juist of fout: werkwoordsvormen controleren

STAPPENPLAN WERKWOORDEN

Kijk eerst in welke tijd je zin of oefening staat!

Verleden tijd

- 1) Zoek het O dat bij je werkwoord hoort.

Ik *liep* naar school.

- 2) Heb je een zwak of een sterk werkwoord?

Ren – *rende* = zwak

Loop – *liep* = sterk

- 3) **ZWAK**

→ Staat de laatste letter van de stam in 'T K(o)FSCH(i)P?

JA?

↓

IK ㄱ
JE/ JIJ → **STAM + TE**
HIJ/ ZIJ ㄴ

WIJ ㄱ
JULLIE → **STAM + TEN**
ZIJ ㄴ

Vb. *stam = fiet*s

Ik fietste
Je/jij fietste
Hij/zij fietste
Wij fietsten
Jullie fietsten
Zij fietsten

NEEN?

↓

IK ㄱ
JE/ JIJ → **STAM+DE**
HIJ/ ZIJ ㄴ

WIJ ㄱ
JULLIE → **STAM+DEN**
ZIJ ㄴ

Vb. *stam = ren*

Ik rende
Je/jij rende
Hij/zij rende
Wij renden
Jullie renden
Zij renden

Als de laatste letter van je stam een F of een S is, telt de letter van je infinitief.

Ik leef > infinitief = *le*v*en* (niet in 't kofschip) → *leefde*
Ik nies > infinitief = *n*ie*zen* (niet in 't kofschip) → *niesde*

- 4) **STERK**

IK ㄱ
JE/ JIJ → **GEWIJZIGDE STAM**
HIJ/ ZIJ ㄴ

Ik liep
Jij liep
Hij liep

WIJ ㄱ
JULLIE → **GEWIJZIGDE STAM + EN**
ZIJ ㄴ

Wij liepen
Jullie liepen
Zij liepen

Antwoorden: De verleden tijd

S Politie **hield** vluchtende gangster tegen

Z Twee Spanjaarden **veroorzaakten** ongeval met 5 doden

Z Zoektocht vermiste duikers **leverde** niets **op**

Bron: Hbvl

Hierboven zie je drie krantenkoppen staan.

- Onderstreep alle persoonsvormen in de krantenkoppen.
- Wanneer spelen deze handelingen of toestanden zich af? Schrap wat niet past.
In het verleden – in het heden (nu) – in de toekomst
- In welke tijd staan de werkwoorden dan? **De verleden tijd**
- Noteer hieronder de infinitieven van al die werkwoorden.
houden – veroorzaken – opleveren
- Wat stel je vast over de manier waarop de verleden tijd van die werkwoorden wordt gevormd? (Hebben alle werkwoorden dezelfde klinker als in de tegenwoordige tijd?)
Veroorzaken: verleden tijd eindigt op -TEN
Opleveren: verleden tijd eindigt op -DEN
Houden: klinkerverandering

*Als het werkwoord een handeling of toestand beschrijft die al voorbij is, spreek je van **de onvoltooid verleden tijd (O.V.T.)**.*

In de verleden tijd maak je een onderscheid tussen klankvaste werkwoorden (=zwakke werkwoorden) en klankveranderende werkwoorden (=sterke werkwoorden)

Noteer bij de krantenkoppen telkens of het om een zwak of sterk werkwoord gaat. Schrijf een Z voor de zin, indien het een zwak werkwoord is. Schrijf een S, indien het een sterk werkwoord is.

Vervoeg hieronder de werkwoorden 'werken' en 'leren' in de verleden tijd.

Werken	Leren
Ik werkte	Ik leerde
Jij werkte	Jij leerde
Hij/zij werkte	Hij/zij leerde
Wij werkten	Wij leerden
Jullie werkten	Jullie leerden
Zij werkten	Zij leerden

- Gaat het hier om zwakke of sterke werkwoorden? **Zwakke werkwoorden**
- Markeer de uitgangen die je bij de stam van het werkwoord voegde.

Voor de vervoeging van **zwakke**/ sterke werkwoorden (doorstreep wat niet past) in de verleden tijd vertrek je van de **stam van het werkwoord**. Om te weten wat je moet toevoegen, gebruik je een 'ezelsbruggetje'. Als de eindletter van de stam een van de medeklinkers is die voorkomt in 'T K(o)FSCH(i)P dan voeg je **TE(n)** toe. Anders voeg je **DE(n)** toe.

De verleden tijd van zwakke/ **sterke** werkwoorden (doorstreep wat niet past) moet je gewoon uit het hoofd leren.

Bestudeer ook hier weer eerst het stappenplan van de werkwoorden. Maak daarna de onderstaande oefeningen.

Oefening 1

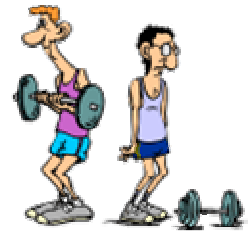
Zet de werkwoorden tussen haakjes in de verleden tijd. Ga eerst na of het een zwak (Z) of een sterk (S) werkwoord is. Noteer daarna het onderwerp en de vervoeging van het werkwoord.

	Z of S?	Onderwerp + ww in verleden tijd
De basketbalploeg van Bree (verliezen) met 67-72.	S	De basketbalploeg van Bree <u>verloor</u>
De gauwdieven (aanvaarden) hun straf.	Z	De gauwdieven <u>aanvaardden</u>
De wind (suizen) door de bomen.	Z	De wind <u>suisde</u>
Helaas (mislukken) de eerste pogingen.	Z	De eerste pogingen <u>mislukten</u>
Vele soldaten (sterven) tijdens de oorlog.	S	Vele soldaten <u>stierven</u>
Mijn broer (lusten) de asperges niet.	Z	Mijn broer <u>lustte</u>
Zij (haten) haar vorige muzikleerkracht.	Z	Zij <u>haatte</u>

Oefening 2

Zwakke werkwoorden in de verleden tijd.
Vervoeg het werkwoord correct.

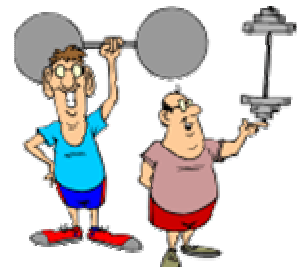

- 1) Het schip **strandde** (stranden) voor de Noord-Hollandse kust.
- 2) Zij **trachtte(n)** (trachten) je te overtuigen, maar ze **slaagde(n)** (slagen) daar niet in.
- 3) Ik **hoestte** (hoesten) en **niesde** (niezen) de hele dag.
- 4) De opstandelingen **vermoordden** (vermoorden) de generaal die zij **haatten** (haten) en **verachtten** (verachten).
- 5) Terwijl de boer de stal **schrobde** (schrobben), **schopte** (schoppen) de koe de emmer om.
- 6) De reparatie van de auto **kostte** (kosten) meer dan ik **verwachtte** (verwachten).
- 7) Ik **rende** (rennen) een paadje in, waar een konijntje angstig **wegvluchtte** (wegvluchten).
- 8) Hoewel het **mistte** (misten), **landde** (landen) het vliegtuig op Zaventem.
- 9) **Logeerden** (logeren) hun burens in hetzelfde hotel?
- 10) Hij **raadde** (raden) onmiddellijk wat ik **bedoelde** (bedoelen).

Oefening 3

Sterke werkwoorden in de verleden tijd.
Vervoeg het werkwoord correct.

- 1) De zon **verschool zich** (zich verschuilen) achter de wolken.
- 2) Wij **groeven** (graven) op het strand een kuil die dieper was dan ik **dacht** (denken).
- 3) Hij **hief** (heffen) het zwaard om hem te doden.
- 4) Ze **streden** (strijden) tegen hun vijanden, maar **overwonnen** (overwinnen) het gevecht niet.
- 5) Na herhaaldelijke pogingen **ontwierp(en)** (ontwerpen) ze een prachtig kleed.
- 6) **Bood** (bieden) je hem zo'n hoge prijs voor zulke oude spullen?
- 7) Hij **kocht** (kopen) haar gisteren een jurk, maar ze **bracht** (brengen) die al snel terug naar de winkel, omdat het toch niet **was** (zijn) wat ze **zocht** (zoeken).

**ECHTGENOOT
IS VERLEDEN TIJD
VAN
ECHTGENIETEN**

Loesje

Oefening 4

Sommige werkwoorden hebben meerdere betekenissen. Ze worden naargelang hun betekenis zwak of sterk vervoegd.

Bv. zweren → zweerde (= etteren)
 → zwoer (= eed afleggen).

Vorm de verschillende verleden tijden van de onderstaande werkwoorden.
Kan je ook het verschil uitleggen? Noteer dit tussen haakjes zoals bij het
bovenstaande voorbeeld.

scheren → **schoren** (= afknippen, bijsnijden)
 → **scheerden** (=snel, rakelings langs iets bewegen)

varen → **vaarde** (=niet meevallen)
 → **voer** (= zich in een vaartuig voortbewegen)

jagen → **jaagde** (=op jacht zijn)
 → **joeg** (=wegjagen)

Doorstreep wat niet past.

Vroeger scheerden / **schoren** monniken hun kruin. (= bovenste deel van het hoofd)

De bal **scheerde** / schoor de lat.

Het **vaarde** / voer niet om het decor op te bouwen.

We vaarden / **voeren** over de Maasplassen.

Ze visten, **jaagden** / joegen op wilde zijnen en hielden vee.

De beesten jaagden / **joegen** automobilisten de stuipen op het lijf.

Oefening 5

Zwak of sterk? Sommigen werkwoorden hebben twee mogelijke vervoegingen in de onvoltooid verleden tijd. Hun betekenis verandert echter niet.

Vul de zinnen aan en geef telkens de twee mogelijke vervoegingen.

“Het begon te regenen. We (schuilen) **scholen** / **schuilden** onder een van de afdakjes van het terras. Het (waaien) **waaide** / **woei** erg hard, waardoor de regen toch nog op ons afkwam. Mijn vader (spugen) **spoog** / **spuugde** op de grond. Die (willen) **wou** / **wilde** naar huis. Hij (melken) **melkte** / **mol**k zijn koeien graag op hetzelfde uur, dat wist ik. Dus ik (meten) **meette** / **mat** de kortste weg op de kaart a.d.h.v. de schaal. We waren toch nog vrij snel thuis.” Zo luidde Leens fietsverslag.

Oefening 6

Herschrijf onderstaand gedicht in de verleden tijd.

*De liefde vangt de zomer,
de zomer gaat voorbij.
Het zonlicht valt uit,
ik sta in de duisternis, alleen.
Niemand die me helpen kan,
me uit die duisternis te halen.
Eén iemand die zijn hand toereikt,
en mij diep in de ogen kijkt.
De zomer begint
en de liefde vangt de zomer weer.*

**De liefde ving de zomer,
de zomer ging voorbij.
Het zonlicht viel uit,
ik stond in de duisternis, alleen.
Niemand die me helpen kon,
me uit die duisternis te halen.
Eén iemand die zijn hand toereikte,
en mij diep in de ogen keek.
De zomer begon
en de liefde ving de zomer weer.**

Bron: Jongerenplaneet

Hoofdletters

Leerinhouden

- Hoofdletters
- Weglatingsteken aan het begin van de zin
- Cijfer aan het begin van de zin
- Soortnaam

Doelstellingen

De leerlingen kunnen:

- hoofdletters correct gebruiken in woorden en zinnen.
- aangeven welke woorden niet met een hoofdletter geschreven worden.

Methodische verwerking

Werkbundel

- Inleidend tekstje lezen
- Woorden met een hoofdletter aanduiden
- Theoriekader invullen
- Aandachtspunten bekijken
- Oefening 1
- Woorden met hoofdletters (uit de tekst) indelen in groepen
- Kaders aanvullen met eigen voorbeelden
- Oplossen van de vragen
- Theoriekader invullen
- Voorbeelden aanduiden in de tekst.
- Oefening 2 t.e.m. 4

Antwoorden

zie bijlagen

Extra werkvormen

- **Contractwerk**
Zelfstandig oefeningen maken en verbeteren a.d.h.v. de correctiesleutel.
- **Spelen**
 - Hoofdletterbord: Juist gebruik van hoofdletters of niet?
 - Raster: Juist gebruik van hoofdletters of niet?
 - Scrabble: woorden met hoofdletters vormen.

Antwoorden: Hoofdletters

De familie Cnaeps uit Leuven ontving vorige maandag een pakketje via de post. Er stond "Hoogstraat 5, Leuven" op genoteerd. Ze dachten dat het een kerstpakje was. In het pakket zat een grote pot met grijs poeder erin. Er zat geen briefje bij, maar op het pakket zat een postzegel uit Canada. De Belgische familie ging er daarom van uit dat het afkomstig was van hun oudoom Leon, die na de Tweede Wereldoorlog emigreerde en nu een aantal restaurants in Canada bezit.

In het verleden stuurde hij wel vaker eten, kruiden of ander voedsel via de post. Dit is blijkbaar een gewoonte bij de Canadezen. Misschien was het deze keer ter gelegenheid van Kerstmis. De Leuvense familie gebruikt het poeder geregeld om het eten te kruiden. De familieleden vonden dat het eten er een beetje een barbecuesmaak van kreeg.

Begin januari ontving de familie een brief uit Canada. Daarin werd uitgelegd dat de oudoom was overleden en dat zijn laatste wens was geweest dat zijn as in zijn geboortedorp zou worden uitgestrooid. De brief sloot af met de hoop dat de brief hen eerder zou bereiken dan de urn met as van de overledene.

Bron: Broodjeaap.nl

Markeer alle hoofdletters in de tekst.

Waarom krijgen deze woorden een hoofdletter?

Hoofdletters gebruik je

- aan het **begin** van een zin.
- bij de **naam** van een dier of van een persoon.
- bij **aardrijkskundige namen** (België, Limburg, Hasselt). Ook bij hun afgeleiden!
- bij volkeren en de **talen** die ze spreken
- bij oceanen, zeeën en rivieren
- bij straatnamen/pleinen
- bij **feestdagen** (Nieuwjaar)
- bij **historische gebeurtenissen** (de Eerste Wereldoorlog)
- bij personen of zaken die als **heilig** worden beschouwd.
(de Heer, de Heilige Maagd Maria)
- bij instellingen (de Raad van State, het Vlaams Parlement)
- bij **kranten, tijdschriften** en **boeken**.
(Het Laatste Nieuws, Dag Allemaal, Blauwe plekken)

Opgelet!

Wanneer er aan het begin van de zin een weglatingsteken staat (*er vallen dus enkele letters weg*), dan schrijven we de hoofdletter bij het daaropvolgende volledige woord van de zin.

vb. Het regent de hele dag.

't Regent de hele dag.

Een zin die met een cijfer begint, verliest zijn hoofdletter. Het tweede woord krijgt dus geen hoofdletter meer.

vb. Negentien mensen zijn omgekomen.
19 mensen zijn omgekomen.

Oefening 1

Herschrijf de zinnen zodat het onderstreepte deeltje vooraan in de zin staat.
Let goed op voor de hoofdletters!

- 1) Onze haan maakt 's morgens iedereen wakker.
's Morgens maakt onze haan iedereen wakker.
- 2) Excuseer, 't is deze keer niet gelukt.
't is deze keer niet gelukt, excuseer.
- 3) Er werden 67 personen geëvacueerd.
67 personen werden er geëvacueerd.
- 4) We hebben 's nachts niet veel geslapen.
's Nachts hebben we niet veel geslapen.
- 5) Ik heb 3 keer bij hem aangebeld.
3 keer heb ik bij hem aangebeld.
- 6) Na een lange zoektocht heb 'k hem eindelijk gevonden.
'k Heb hem na een lange zoektocht eindelijk gevonden.

Probeer nu de woorden met hoofdletters uit de tekst hieronder te verdelen in groepen.

Begin zin	Naam dier / persoon	Aardrijkskundige naam + afgeleiden	Volkeren Talen
De familie Er stond ... Ze dachten ... In het pakket ... Er zat ... In het verleden... Dit is ... Misschien was ... De familieleden ... Begin januari ... Daarin werd ... De brief sloot ...	Cnaeps Leon * Jan * Schrooten * Lea ...	Leuven Canada Belgische Leuvense * Hasselt ...	Canadezen * Spanjaard * Engels * Zweeds * Griek ...
Oceaan, Zee, Rivier	Straatnaam Plein	Feestdag	Historische gebeurtenis
* Noordzee * Schelde * Zwarte Zee * Stille Oceaan * Maas	Hoogstraat * Bosstraat * Dorpsplein * Weisteeg * Gruitroderbaan	Kerstmis * Hemelvaartsdag * Nieuwjaar * Pinksteren * Pasen	Tweede Wereldoorlog * Golfoorlog * Anjerrevolutie * Eerste Wereldoorlog * Oktoberrevolutie

Zoek nu zelf nog woorden met hoofdletters en vul de bovenstaande kaders correct aan.
Zie *

Los de onderstaande vragen op.

Wanneer ontving de familie een pakketje via de post? **maandag**

In welk seizoen zitten we nu? **lente/zomer/herfst/winter**

Waarnaar wijst de wijzer van een kompas? **noorden**

Wanneer ontving de familie een brief uit Canada? **januari**

Hoe schrijven we de eerste letter van de antwoorden op deze vragen? **kleine letter**

Je schrijft GEEN hoofdletter bij:

- **Dagen**
- **Maanden**
- **Windstreken**
- **Seizoenen**
- Afleidingen of samenstellingen met **feestdagen** (paaseieren)
- Historische periodes (de middeleeuwen)
- Aardrijkskundige namen en persoonsnamen die ondertussen soortnaam geworden zijn. (een fles champagne, het brailleschrift)
- Maatschappelijke, culturele en godsdienstige stromingen en hun aanhangers (de hippies, de islam, christenen)

Je weet nu welke woorden GEEN hoofdletter krijgen. Zoek hiervan voorbeelden in de tekst. **Markeer** ze in een andere kleur.

Oefening 2

☐ 't Is mooi weer.	☐ de liberalen	☐ nieuwjaar
☐ 'T is mooi weer.	☐ de Liberalen	☐ Nieuwjaar
☐ guldensporenslag	☐ de middeleeuwen	☐ boeddhist
☐ Guldensporenslag	☐ de Middeleeuwen	☐ Boeddhist
☐ socialist	☐ titanic	☐ allah
☐ Socialist	☐ Titanic	☐ Allah
☐ wereldoorlog II	☐ pinksterdag	
☐ Wereldoorlog II	☐ Pinksterdag	

Oefening 3

De hoofdletters ontbreken. Verbeter jij de zinnen?

- 1) ik heb in de zomer een bezoek gebracht aan de glasblazerijen van venetië.
Ik **Venetië**

- 2) gisteren vroeg die duitser mij of ik jan jansen kende.
Gisteren **Duitser** **Jan Jansen**

- 3) mijn verslag handelt over de golfoorlog en dat van sofie over de prehistorie.
Mijn **Golfoorlog** **Sofie**

> **de prehistorie (kleine letter) = historische periode**
> **Golfoorlog (hoofdletter) = historische gebeurtenis**

- 4) de boot vertrok in de richting van het zuiden en stak in juli de middellandse zee over.
De **Middellandse Zee**

- 5) de voorzitter van het hof van beroep brengt iedere morgen het nieuwsblad mee.
De **Hof van Beroep** **Nieuwsblad**

> **Hof van Beroep (hoofdletter) = instelling**

- 6) het frans is nog steeds de voertaal in brussel.
Het Frans **Brussel**

- 7) wij kregen onze kerstpakjes woensdag al, hoewel het pas volgende week kerstmis is.
Wij
Kerstmis

> **kerstpakjes (kleine letter) = afleiding feestdag**

- 8) de amerikaanse jongen noah woont sinds de eerste zondag van februari in een huis in de dennenstraat.
De Amerikaanse **Noah**
Dennenstraat

- 9) in zwitserland zie je veel sint-bernardshonden.
In Zwitserland

> **sint-bernardshond (kleine letter) = soortnaam, geen heilige**

- 10) geloof jij in jahweh of ben je een aanhanger van de islam?
Geloof **Jahweh**

> **Jahweh (hoofdletter) = heilige**
> **islam (kleine letter) = religieuze stroming**

Oefening 4

Luister goed naar de leerkracht en vul dan de juiste letters in. Let goed op wanneer je hoofdletters moet gebruiken en wanneer niet.

1. De **A**ntwerpse dichter **T**eodoor **R**ijnswijk heeft het in zijn teksten gemunt op **V**lamingen.
2. **T**oen de kruisvaarders in de **w**inter **J**eruzalem binnenvielen, ontstond er een hels bloedbad.
3. **V**orige week kwam **A**lexander aan in **A**zië.
4. De tweede **d**onderdag van **j**uli is er in de **L**eliestraat een feest waar iedere **B**russelaar welkom is.
5. **Z**ou het nog lang duren voor die **D**uitsers met hun stervende hond **M**ax naar de dokter in **H**asselt gaan?
6. In het **n**oorden van **F**rankrijk zijn er **z**aterdag enkele **C**hinese toeristen overvallen.
7. De maand **d**ecember is bekend om zijn feestdagen zoals **S**interklaas en **K**erstmis.
8. De leerkracht vroeg aan **L**ien of de **N**oordzee in het **o**osten of in het **w**esten van **B**elgië ligt.
9. **W**oensdag is de **h**erfst begonnen.
10. **Z**in om naar een **E**ngelse stad te gaan?

Leerinhouden

- Een leesteken
- Punt
- Komma
- Dubbelpunt
- Vraagteken
- Uitroepteken
- Aanhalingstekens
- Beletselteken

Doelstellingen

De leerlingen kunnen:

- de leestekens correct gebruiken in een zin.
- de functie van een leesteken in een zin verklaren.
- de verschillende leestekens aangeven.

Methodische verwerking

Werkbundel

- Inleidend tekstje lezen en bespreken
- Voorbeeldtekst + theoriekader (punt, uitroepteken, vraagteken, beletselteken)
- Voorbeeldtekst + theoriekader (komma)
- Voorbeeldtekst + theoriekader (dubbeletpunt)
- Voorbeeldtekst + theoriekader (aanhalingstekens)

Syntheseoverzicht

Regels leestekens bekijken

Werkbundel

- Opdracht 1 t.e.m. 4

Antwoorden

zie bijlagen

Extra werkvormen

- **Contractwerk**
Zelfstandig oefeningen maken en verbeteren a.d.h.v. de correctiesleutel.
- **Spel**
 - Competitie leestekens: De leestekens correct plaatsen in een tekst.

Leestekens: synthese

Leestekens maken de boodschap van de schrijver duidelijker.

LEESTEKENS	Leestekens aan het einde van de zin	PLAATS IN DE ZIN	NAAM	SYMBOOL	FUNCTIE
			Punt	.	- Mededelende zin - Indirecte vraag
			Vraagteken	?	- Directe vraag
			Uitroepteken	!	- Uitroep, bevel
			Beletselteken	...	- Aanvullen opsomming - Spanning opdrijven
	Leestekens in de zin.		Komma	,	- Bij een opsomming - Na een aanspreking - Na een tussenwerpsel - Tussen bijvoeglijke naamwoorden - Tussen twee PV's
			Dubbelepunt	:	- Opsomming - Verklaring - Voor de aanhaling/uitspraak
			Aanhalingstekens	" "	- Voor en na de aanhaling/uitspraak (wat letterlijk gezegd wordt) - Eigenaardige/ Ironische betekenis

Antwoorden: Leestekens

de Vlaming kijkt elke dag vier minuten meer tv dan in 2006 VTM trekt een veel jonger publiek aan we kijken allemaal iets meer tv dan vorig jaar dat is de voornaamste conclusie van een onderzoek naar het kijkgedrag van de Vlamingen opmerkelijk in Nederland is de gemiddelde kijkduur per dag met zes minuten afgenomen vooral één scoort alsmaar beter gemiddeld 30% van de kijkers bij de jongeren in dit onderzoek omschreven als -35 jaar groeit VTM sterk

de verliezers van het jaar zijn de kleintjes Kanaaltwee en VT4 maar hun achteruitgang is te verklaren door het WK voetbal van 2006 Canvas kent een lichte groei, Ketnet verliest terrein

Bron: Maks.be

- Hoe verliep het lezen van de tekst? **Moeizaam.**
- In gesproken taal kan je je bedoelingen precies uitdrukken door pauzes, accenten, intonatie of gebaren aan je woorden toe te voegen. Een lezer heeft daar natuurlijk niets aan. Welke aanwijzingen gebruikt een schrijver om zijn lezer duidelijk te maken hoe hij een zin precies moet lezen en dus ook begrijpen? **Leestekens**

Lees het onderschrift bij de foto.

Zo lang uitkijken naar een huwelijk. Alles tot in de puntjes voorbereiden. Een mooi kleed kopen ... Daarna word je bekogeld met de bruidstaart. Wat is hier aan de hand? De gebruikelijke rijst was verdwenen. De genodigden namen dan maar toevlucht tot de taart. Smakelijk!

Bron: Zoepa Online

Noteer de verschillende leestekens uit het onderschrift in de eerste kolom. Leg in de tweede kolom uit waarom het leesteken gebruikt wordt (= functie).

Leesteken (naam + symbool)	Functie
Punt .	Mededelende zin
Vraagteken ?	Directe vraag
Uitroepteken !	Uitroep, bevel
Beletselteken ...	Aanvullen opsomming

- Welk gevolg heeft het gebruik van deze leestekens voor het begin van de volgende zin? **Een hoofdletter aan het begin van de volgende zin.**

Opgelet!
We schrijven geen punt

* **in een adres**

De Heer Vandemoortele
Driekoningenstraat 36
8820 TORHOUT

* **na een titel**

Black (van Dirk Bracke)

* **in een telefoonnummer**

011 79 23 23

Lees de reclameboodschappen en koppen.

1 Antonio, Leonardo, Brad
da's eens wat anders dan Dirk.

4 De bus op z'n best: stipt, slim,
snel

2 Mam, je haar danst!

5 Omdat graniet het
interieur klasse geeft, is
het een erg geliefd
materiaal.

3 Oeh, dat smaakt!

- Welk leesteken hebben deze zinnen gemeenschappelijk? Noteer dit in de eerste kolom van de volgende tabel.

Vul de onderstaande tabel aan a.d.h.v. de bovenstaande boodschappen.
Noteer voor iedere boodschap waarom het leesteken gebruikt wordt.

Leesteken	Functie	Boodschap (n°)
<u>Naam:</u> Komma <u>Symbol:</u> ,	Bij een opsomming	1
	Na een aanspreking	2
	Na een tussenwerpsel	3
	Tussen bijvoeglijke naamwoorden	4
	Tussen twee pv's	5

- Welke algemene functie heeft dat leesteken dus?
(Je hoort dat heel duidelijk als je de zin hardop leest.)
Pauze inlassen
- Schrijf je een hoofdletter na dat leesteken? **Neen**

Opgelet!

We schrijven geen komma **achter de aanspreking en slotformule in een brief**
Geachte heer
Met vriendelijke groet

Lees de boodschappen.

1	Sally Bloomfield: "Een zoen is gezonder dan een handdruk."
2	Inhoud speldoos: - spelbord - 25 kaartjes - 4 pionnen
3	Morgen ga ik niet naar school: ik ben ziek.

- Welk leesteken hebben deze zinnen gemeenschappelijk? Noteer dit in de eerste kolom van de volgende tabel.

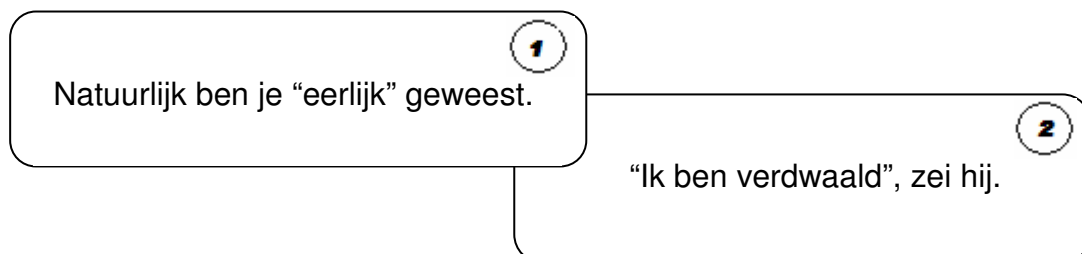
Vul de onderstaande tabel aan a.d.h.v. de bovenstaande boodschappen.
Noteer voor iedere boodschap waarom het leesteken gebruikt wordt.

Leesteken	Functie	Boodschap (n°)
<u>Naam:</u> Dubbelpunt <u>Symbol:</u> :	Voor de aanhaling/uitspraak	1
	Opsomming	2
	Verklaring	3

- Schrijf je een hoofdletter na dat leesteken? Wanneer wel/niet?
Enkel een hoofdletter wanneer er een aanhaling volgt (aanhalingstekens).

Lees de boodschappen.

- Welk leesteken hebben deze zinnen gemeenschappelijk? Noteer dit in de eerste kolom van de volgende tabel.

Vul de onderstaande tabel aan a.d.h.v. de bovenstaande boodschappen.
Noteer waarom het leesteken gebruikt wordt.

Leesteken	Functie	Boodschap (n°)
<u>Naam:</u> Aanhalingstekens <u>Symbol:</u> " "	Eigenaardige/ironische betekenis	1
	Voor of na de aanhaling/uitspraak	2

Opdracht 1

Voeg de ontbrekende leestekens toe aan het stripfragment. Gebruik een opvallende kleur.

Bron: 18* dikke Hägar

Bron: De koene ridder, De opstand van de leenman

Bron: Asterix en de Olympische Spelen

Opdracht 2

Verklaar het gebruik van de leestekens in dit fragment. (Mondeling)

Ik zie ze weer: **(1)** de plek waar ik lag, tegen de muur. **(2)** Het is mijn plek, maar nu zonder mijn bloed. **(3)** Denken ze echt dat een emmer water en zeep alles doen verdwijnen? **(4)** Mijn handen grijpen het kleimes op de droogtafel van Conny. **(5)** Mijn vingers krullen en pakken.... **(6)** “ **(7)**Verdomme! **(8)** Wat doe je? **(9)** Je wilde toch niet weer....**(10)** ”

Bron: F. Geleyn, Ik val

1) verklaring	6) spanning opdrijven
2) mededelende zin	7) aanhaling (letterlijk gezegd)
3) mededelende zin	8) uitroep
4) directe vraag	9) directe vraag
5) mededelende zin	10) spanning opdrijven

Opdracht 3

In deze reclameboodschappen en krantenkoppen zijn alle leestekens verdwenen. Aan jou om ze weer op hun plaats te zetten. Denk aan de bedoeling van de schrijver!

- 1) Louis Michel We zijn genereus maar niet naïef
Louis Michel: “We zijn genereus, niet naïef!”
- 2) Proberen uw kinderen aan het ontbijt te ontsnappen
Proberen uw kinderen aan het ontbijt te ontsnappen?
- 3) Geen cent teveel hoor
Geen cent teveel, hoor!
- 4) Nieuw Nee Robijn intensief
Nieuw? Nee, Robijn intensief.
- 5) Ik ben toch niet gek
Ik ben toch niet gek!
- 6) Neem nu een abonnement op Humo Story of Flair
Neem nu een abonnement op Humo, Story of Flair.

Opdracht 4

Herschrijf de begintekst. Zet de leestekens zoals het hoort. Schrijf ook een hoofdletter als je een nieuwe zin begint.

de Vlaming kijkt elke dag vier minuten meer tv dan in 2006 VTM trekt een veel jonger publiek aan we kijken allemaal iets meer tv dan vorig jaar dat is de voornaamste conclusie van een onderzoek naar het kijkgedrag van de Vlamingen opmerkelijk in Nederland is de gemiddelde kijkduur per dag met zes minuten afgenomen vooral één scoort alsmaar beter (gemiddeld 30% van de kijkers) bij de jongeren (in dit onderzoek omschreven als -35 jaar) groeit VTM sterk

de verliezers van het jaar zijn de kleintjes Kanaaltwee en VT4, maar hun achteruitgang is te verklaren door het WK voetbal van 2006 Canvas kent een lichte groei, Ketnet verliest terrein

De Vlaming kijkt elke dag vier minuten meer tv dan in 2006. VTM trekt een veel jonger publiek aan. We kijken allemaal iets meer tv dan vorig jaar. Dat is de voornaamste conclusie van een onderzoek naar het kijkgedrag van de Vlamingen. Opmerkelijk: in Nederland is de gemiddelde kijkduur per dag met zes minuten afgenomen. Vooral één scoort alsmaar beter (gemiddeld 30% van de kijkers). Bij de jongeren (in dit onderzoek omschreven als -35 jaar) groeit VTM sterk.

De verliezers van het jaar zijn 'de kleintjes', Kanaaltwee en VT4, maar hun achteruitgang is te verklaren door het WK voetbal van 2006. Canvas kent een lichte groei, Ketnet verliest terrein.

Leerinhouden

- De stemloze medeklinker
- De stemhebbende medeklinker
- Het zwak werkwoord
- Het sterk werkwoord
- 'T K(o)FSCH(i)P
- Het voltooid deelwoord
- Het onvoltooid deelwoord

Doelstellingen

De leerlingen kunnen:

- het voltooid deelwoord van een zwak werkwoord vormen m.b.v. 't kofschip.
- het voltooid deelwoord van een sterk werkwoord aangeven.
- een bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord vormen.
- een onvoltooid deelwoord vormen.

Methodische verwerking

Het voltooid deelwoord

Werkbundel:

- Krantenkoppen bekijken + theoriekader
- Oefening "ontvluchten", "overlijden" en "openen" → regel afleiden
- Theoriekader

Stappenplan werkwoorden

Regels werkwoordsvervoegingen bekijken.

Spel: Een sterk werkwoord

Inoefenen van de voltooiden deelwoorden van sterke werkwoorden.

Het voltooid deelwoord

Werkbundel:

- Oefening 1 t.e.m. 4

Het onvoltooid deelwoord

Werkbundel:

- Voorbeeld bekijken
- Oefening maken

Gemengde oefeningen

Werkbundel:

- Oefening 1 t.e.m. 3

Antwoorden

zie bijlagen

Extra werkvormen

- **Contractwerk**

Zelfstandig oefeningen maken en verbeteren a.d.h.v. de correctiesleutel.

- **Spelen**

- Ken je tijden: de hoofdtijden inoefenen
- Spelquiz: klassikale quiz. Herhaling van de werkwoorden.
- Webspellen: ICT-opdracht
- Juist of fout: werkwoordsvormen controleren
- Werkwoorden gekend: herhaling van een reeks werkwoorden (aan het einde van een les.)

STAPPENPLAN WERKWOORDEN

Kijk eerst in welke tijd je zin of oefening staat!

Het voltooid deelwoord

Is het voltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord gebruikt?

Neen?

Ik heb gewerkt

- ZWAK

→ Staat de laatste letter van de stam in 't K(o)FSCH(i)P?

* Ja? GE + STAM + T

ik werk > ik heb gewerkt

* Neen? GE + STAM + D

ik luier > ik heb geluierd

Als de laatste letter van je stam een F of een S is, telt de letter van je infinitief.

Ik leef > infinitief = leven (niet in 't kofschip) → ik heb geleefd

Ik nies > infinitief = niezen (niet in 't kofschip) → ik heb geniesd

Tip: Ik werkte → ik heb gewerkT. Ik wandelde → Ik heb gewandelD.

- STERK

→ GE + GEWIJZIGDE STAM + EN

Ik knijp > Ik kneep

Ge + kneep + en → geknepen

Ja?

het verwachte boek

- ZWAK

→ VD + E

Ik heb verwacht

verwacht + e

Je mag alleen een letter weglaten of bijvoegen, indien je het foutief zou lezen

de vergrote foto

Ik heb vergroot

vergroot + e

Tip: Je schrijft steeds zoveel t's en d's als er in de infinitief staan.

- STERK

→ VD

Ik heb gelopen

Het onvoltooid deelwoord

INFINITIEF + D

Loped

Antwoorden: Het voltooid deelwoord

Belgen **hebben** regen massaal **ontvlucht**

40-jarige **is** **overleden** na klap tegen elektriciteitspaal

*Plopsaland **werd** opnieuw **geopend***

Bron: Hbvl

Hierboven zie je drie krantenkoppen staan.

- Onderstreep alle persoonsvormen in de krantenkoppen.
- Noteer de infinitieven van die werkwoorden: **hebben**, **zijn** en **worden**
- Staan er nog andere werkwoorden in de zin? Markeer deze dan.
- Wanneer spelen deze handelingen of toestanden zich af? Schrap wat niet past.
In het verleden – in het heden (nu) – in de toekomst

Na het hulpwerkwoord **worden**, **hebben** of **zijn** schrijf je een voltooid deelwoord.

Vul de onderstaande kaders aan met het voltooid deelwoord uit de krantenkoppen. Denk eraan dat je hiervoor een hulpwerkwoord moet gebruiken. Geef ook telkens de verleden tijd.

Infinitief	Verleden tijd	Voltooid deelwoord
ontvluchten	Ik ontvluchtte	Ik heb <u>ontvlucht</u>
overlijden	Jij overleed	Jij bent <u>overleden</u>
openen	Wij openden	Wij worden <u>geopend</u> .

- Welk(e) werkwoord(en) zijn zwak? **ontvluchten en openen**
- Welk(e) werkwoord(en) zijn sterk? **overlijden**

Bij zwakke werkwoorden:

- in de verleden tijd stam + te → het vd eindigt op -T
- in de verleden tijd stam + de → het vd eindigt op -D

Gebruik dus weer de regel van 'T K(o)FSCH(i)P om na te gaan wat de laatste letter van het voltooid deelwoord is.

*Bij sterke werkwoorden eindigt het vd meestal op **-EN**.
 Die werkwoordsvormen moet je uit het hoofd leren.*

Het is belangrijk om te weten dat er steeds hulpwerkwoord staat bij een voltooid deelwoord (twee werkwoorden dus!). vb. Ik heb gewerkt.

Het voltooid deelwoord kan ook als bijvoeglijk naamwoord bestaan. vb. De werkende mens.

Bestudeer ook hier weer eerst het stappenplan van de werkwoorden. Maak daarna de onderstaande oefeningen.

Voor het bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord schrijf je steeds zoveel t's en d's als er in de infinitief staan.

Vb. witten → de gewitte muur

haten → de gehate leerkracht

> En dus niet: de "gehaatte" leerkracht

Oefening 1

Onderstreep telkens het hww. Vul daarna het voltooid deelwoord van het opgegeven werkwoord in.

Prison Break is een Amerikaanse televisieserie die in België (uitzenden) wordt op KanaalTwee. De serie is (schrijven) en (maken) door Paul Scheuring. Aanvankelijk waren er 13 afleveringen (bestellen), maar door het grote succes werd dit aantal (uitbreiden) tot 22 afleveringen.

uitgezonden/ geschreven
gemaakt
besteld
uitgebreid

Het eerste seizoen van Prison Break werd (opnemen) op locatie **opgenomen** in de Joliet gevangenis in Illinois. De cel van Lincoln werd, toen de gevangenis nog (gebruiken) **gebruikt/ bezet**, (bezetten) door John Wayne Gacy, een seriemoordenaar. Het eerste seizoen werd in de Verenigde Staten gemiddeld door ruim 9 miljoen mensen (bekijken). In augustus 2005 trok het programma 10,5 miljoen kijkers. Dergelijke kijkcijfers had de zender FOX in die maand (sinds 1998 niet meer (hebben) voor een programma dat in de zomer op maandagavond wordt (tonen). De opnames van het tweede seizoen zijn (starten) op 15 juni 2006. **bekeken**
gehad
getoond
gestart

De titelsong "Prison Break" van de serie wordt (zingen) door Kaye Styles voor de Belgische televisie. De originele titelsong is (componeren) door Ramin Djawadi. Deze titelsong werd (nomineren) voor een *Primetime Emmy Award* in 2006. **gezongen**
gecomponeerd
genomineerd

Er werd (denken) aan een verhaal waarbij een misdad wordt (opzetten), waardoor deze persoon in de gevangenis belandt **gedacht**
opgezet om daarna met iemand anders terug te ontsnappen.

Bron: Wikipedia

Oefening 2

Het voltooid deelwoord. Vervoeg het werkwoord correct.

In de vakantie heb ik vreemde avonturen **beleefd** (beleven). De kinderen hadden zich een avond erg **uitgesloofd** (uitsloven). Ze hadden zich fraai **uitgedost** (uitdossen). Zoiets had ik nog nooit **meegemaakt** (meemaken). Ze hadden zelfs voor mij **gekookt** (koken). Ik was echt **verrast** (verrassen).

Later die avond zijn we naar het centrum van de stad **gewandeld** (wandelen). We waren Betty **tegengekomen** (tegenkomen). Zij vertelde ons dat ze **gezien** (zien) had hoe enkele jongens de muur van het gemeentehuis **beklad** (bekladden) hadden. Onmiddellijk na het voorval had ze de politie **gebeld** (bellen). Wij hebben Betty om haar moed **bewonderd** (bewonderen). Later hoorden we dat de jongens al verscheidene misdaden **gepleegd** (plegen) hadden. Wat was ik **opgelucht** (opluchten) dat Betty de politie **verwittigd** (verwittigen) had.

Oefening 3

Zoals je ondertussen al weet, kan het voltooid deelwoord ook als bijvoeglijk naamwoord gebruikt worden.

Het voltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord gebruikt.
Vervoeg de werkwoorden correct.

- 1) Het **overdekte** (overdekken) zwembad is het hele jaar geopend.
- 2) **Geverniste** (vernissen) deuren zijn gemakkelijker in onderhoud dan **geverfde** (verven).
- 3) Het pas **geopende** (openen) sportpark heeft twee speelterreinen.
- 4) Een pocket is goedkoper dan een **ingebonden** (inbinden) boek.
- 5) Het **vermiste** (vermissen) vliegtuig maakt een **geslaagde** (slagen) noodlanding.
- 6) De **ontwikkelde** (ontwikkelen) foto's waren overbelicht.
- 7) De **gehate** (haten) president werd afgezet en verbannen.
- 8) De **vergroete** (vergroten) foto's werden door iedereen bewonderd.
- 9) De leerlingen waren enthousiast over de **verkregen** (verkrijgen) resultaten.
- 10) De **aangerichte** (aanrichten) schade bedroeg 200 EUR.

Oefening 4

Er zijn natuurlijk ook moeilijke hoofdtijden. Probeer eerst zelf eens na te gaan wat de O.V.T. en het voltooid deelwoord van de onderstaande infinitieven is.

<i>Infinitief</i>	<i>O.V.T.</i>	<i>V.D.</i>
Autorijden	Reed auto	(ik heb) autogereden
Liefhebben	Had lief	(ik heb) liefgehad
Overtroeven	Overtroefde	(ik heb) overtroefd
Stofzuigen	Stofzuigde	(ik heb) gestofzuigd
Vernissen	Verniste	(ik heb) gevernist
Waterskiën	Waterskiede	(ik heb) gewaterskied
Zweefvliegen	zweefvliegte	(ik heb) gezweefvliegd

Het onvoltooid deelwoord

Het onvoltooid deelwoord vorm je door aan de infinitief een D toe te voegen. Het onvoltooid deelwoord eindigt dus steeds op –END.

Vb. *geeuwen* → Ze liep geeuwend de trap af.

Je herkent het onvoltooid deelwoord vaak doordat je er “al” voor kunt plaatsen. Vb. **al** huilend

Vul in de zinnen een passend onvoltooid deelwoord in.

- 1) **Huilend/ geeuwend** ... loopt zij door de straten.
- 2) We troffen het vermoeide kind **slapend / geeuwend** ... aan.
- 3) **Zingend / fietsend** ... trokken ze door de provincie.
- 4) De hond kwam **blaffend / jankend** ... naar zijn baasje.
- 5) Al **spelend / luisterend** ... kwam hij op andere gedachten.

Gemengde oefeningen

Oefening 1

.... /20 (-1 per fout ww)

Dictee over de verschillende werkwoordsvormen.
Vul de ontbrekende werkwoorden correct in.

- 1) Wanneer **wordt** het afval **opgehaald**?
- 2) Die roekeloze chauffeur **rijdt** soms wel 120 per uur.
- 3) Wat is er daar **gebeurd**?
- 4) Het achtergelaten dier **voelde** zich **verwaarloosd**.
- 5) Dat **gebeurt** wel eens.
- 6) Als hij zo doordoet, **belandt** hij nog eens in de gevangenis.
- 7) Ik **vond** het maar een saaie toespraak.
- 8) **Huilend** liep ze naar haar vader.
- 9) Je leugens hebben nu lang genoeg **geduurd**.
- 10) Waar **kocht** je dat kleedje ergens?
- 11) Zoiets heb ik nog nooit **gehoord**!
- 12) **Vindt** je vader het goed dat je later thuiskomt?
- 13) Als je door het rood **rijdt**, **word** je vast en zeker **beboet**.
- 14) De rechter **gelooft** al lang niet meer in zulke verhalen.
- 15) Moeder **braadt** het vlees voor de volgende dag.
- 16) De geur van **gebraden** vlees is heerlijk.

Oefening 2

In het artikel zijn enkele werkwoorden onderstreept. Geef telkens aan om welke vorm van het werkwoord het gaat. (pv, inf. of V.D.)

Ik durf de eerste stap niet te zetten (1)

Hey, ik ben een meisje van 14 en verliefd op een jongen die ik elke ochtend op de bus zie (2). Ik zou dolgraag verkering met hem willen (3), maar ik durf hem niet aan te spreken. Hij weet (4) dat ik verliefd op hem ben, want een vriendin van me heeft hem dit ooit gezegd (5). Aan een vriend van mijn broer heeft hij onlangs gevraagd (6) of ik nog steeds gek op hem ben (7). Ik weet niet wat hij met deze vraag bedoelde (8). Voelt hij ook iets voor mij, maar is hij té verlegen dat te laten blijken (9)? Ik weet het niet. Ik durf (10) de eerste stap niet te zetten.

Wat kan ik doen?

Bron: Joepie

1) **inf.**

2) **pv**

3) **inf**

4) **pv**

5) **vd**

6) **vd**

7) **pv**

8) **pv**

9) **inf**

10) **pv**

Oefening 3

Hieronder staan enkele krantenkoppen, maar de werkwoorden ontbreken. Vul de volgende infinitieven in de juiste tijd in.

opdoeken - plegen - doden (2x)- houden - ontdekken - tellen - snuiven - verbieden – gebruiken - vervolgen

Al 115 doden **geteld** na aardbeving Peru

Canadezen **gebruikten** in België gevonden geld als wc-papier in W.O. II

Priester **vervolgd** voor naakt joggen

Veertiger **doodde/doodt** dochtertje en **pleegde/pleegt** zelfmoord

Drie cannabisplantages **opgedoekt** bij 14 invallen

Belg **houdt** niet van boodschappen doen

Bejaarde vrouw door grafsteen **gedood**

Marco Polo **ontdekte** Amerika mogelijk twee eeuwen voor Columbus

Keith Richards heeft écht de assen van zijn vader **opgesnoven**

Brusselse burgemeester **verbiedt** anti-islambetoging

Bron: Hbvl

Leerinhouden

- Woordteken
- Koppelteken
- Deelteken
- Weglatingsteken
- Samenstellingen
- Niet-samengestelde woorden
- Botsende klinkers
- Initiaalwoorden
- Letterwoorden
- De beklemtoonde lettergreep

Doelstellingen

De leerlingen kunnen:

- het verschil aangeven tussen woordtekens en leestekens.
- het verschil aangeven tussen samenstellingen en niet-samengestelde woorden.
- de woordtekens correct gebruiken.
- het verschil tussen de woordtekens aangeven.

Methodische verwerking

Bord

tabaksteler, massagebed

- Woorden laten lezen.
- Conclusie: 2 leesmanieren > tabaks-teler / tabak-steler
> massa – gebed / massage – bed
- Duidelijk maken hoe het woord gelezen moet worden, zodat er geen leesverwarring mogelijk is.

Werkbundel

- Verschil woordtekens en leestekens

Koppelteken:

- Voorbeeldzinnen (n°1) bekijken en bespreken
- Theoriekader
- Oefening 1
- Opdracht + theoriekader (n°2 t.e.m. n°8)
- Oefening 2 t.e.m. 4

Deelteken:

- Herhalingszin: functie koppelteken
- Voorbeeldzinnen (n°1) bekijken en bespreken
- Theoriekader
- Oefening 1
- Opdracht + theoriekader (n°2 t.e.m. n°3)
- Oefening 2 t.e.m. 5

Weglatingsteken:

- Voorbeeldtekst bekijken en bespreken
- Theoriekader
- Oefening 1 t.e.m. 3

Antwoorden

zie bijlagen

Extra werkvormen

- **Contractwerk**
Zelfstandig oefeningen maken en verbeteren a.d.h.v. de correctiesleutel.
- **Spelen**
 - Woordtekenbord: Juist gebruik van de woordtekens of niet?

Woordtekens: synthese

KOPPELTEKEN	DEELTEKEN	WEGLATINGSTEKEN
<u>WEL</u> * <u>Samenstelling met</u> • botsende klinkers > astma-aanval • een cijfer > 100-jarige • een letter > B-klas • een initiaalwoord (letter per letter uitspreken) > hiv-virus • een teken > \$-teken • een aardrijkskundige naam > Vlaams-Brabant • gelijkwaardige delen > priester-dichter • Sint > St.-Cecilia • familienamen > T. Deswarte-Dewitte • een voorvoegsel: <i>kandidaat-, stagiair-, aspirant-, ex-, non-, interim-, substituut-, chef-, adjunct-, niet-, oud-</i> • een voorvoegsel waardoor er botsende klinkers zijn > bio-ingenieur • een hoofdletter aan het begin van het tweede deel > anti-Amerikaans * <u>Stapelsamenstellingen</u> > een manusje-van-alles * <u>Het vermijden van herhalingen</u> > voor – en tegenspoed	<u>WEL</u> * <u>In niet-samengestelde woorden met</u> • botsende klinkers > ruïne * <u>Bij zelfstandigen naamwoorden op –ie die een meervoud hebben op –n.</u> > provinciën > melodie<u>ën</u> > klemtoon op -ie * <u>Op de eerste klinker van de volgende lettergreep</u> > be-ein-di-gen > beëindigen	<u>WEL</u> * <u>Voor het weglaten van</u> • letters > m'n • cijfers > '98 * <u>Bezitsvorm van woorden die eindigen op</u> • s-klank > Lies' hond • vrije a, e, i, o, u, y > Ludo's verhaal * <u>Meervoud van woorden die eindigen op een vrije a, e, i, u, y</u> > paraplu's * <u>Woorden op –y met verkleinwoord op –tje waarbij de –y wordt voorafgegaan door een medeklinker</u> > baby'tje * <u>Afleidingen met</u> • letters > d's • afkortingen > gps'je • cijfers > 8'n • tekens > 30+-ers

KOPPELTEKEN	DEELTEKEN	WEGLATINGSTEKEN
<u>NIET</u> * <u>Samenstelling</u> • waar geen leesverwarring mogelijk is > autoalarm • met een letterwoord > aidstest • met bijna alle andere voorvoegsels > duosprong	<u>NIET</u> * <u>In niet-samengestelde woorden</u> • waar geen leesverwarring mogelijk is > beogen • met Latijnse/ Franse uitgangen -eum/ -eus/ -ien/ -ienne > mecaniciens * <u>Bij zelfstandigen naamwoorden op –ie die meervoud hebben op –s.</u> > provincies * <u>In samenstellingen</u> > zee-egel	<u>NIET</u> * <u>Woorden op –y met verkleinwoord op –tje waarbij de –y wordt voorafgegaan door een klinker</u> > cowboytje

Antwoorden: Woordtekens

Woordtekens zijn geen leestekens!

Er is duidelijk een verschil. Een leesteken is, zoals je ondertussen al geleerd hebt, een teken dat in een tekst gebruikt wordt om de leesbaarheid te verbeteren. Er bestaan ook tekens die de leesbaarheid van een *woord* verbeteren. Dan spreken we van woordtekens.

A. Gekoppeld

1

Zo-even kreeg de ski-instructeur een astma-aanval, maar door de slechte radio-ontvangst duurde het een tijd voor de hulpdiensten ter plekke waren.

- Over welk teken gaat het hier? **Koppelteken**
- Markeer voorbeelden hiervan in de bovenstaande zinnen.
- Kan je de aangeduide woorden splitsen? **Ja (vb. zo + even / astma + aanval)**
- Hoe noemen we zo'n woord dat bestaat uit meerdere grondwoorden?
Samenstelling
- Stel dat die gemarkeerde woorden geen koppelteken zouden hebben, welk probleem zou er zich dan voordoen? **Leesverwarring / botsende klinkers**

Samenstellingen waarin de **laatste** letter van het eerste deel en de **eerste** letter van het volgende deel samen één klank kunnen vormen (= **botsende klinkers**), krijgen een **koppelteken**!

Oefening 1

Gebruik een koppelteken waar dat nodig is. Zet een kruisje wanneer het woord aaneen geschreven wordt.

1) na - apen	9) koffie x automaat
2) warmte - isolatie	10) milieu - inspectie
3) urine x onderzoek	11) bureau x agenda
4) mede - inzittende	12) mini - enquête
5) zij x uitgang	13) auto x alarm
6) zee - egel	14) auto - ongeluk
7) baby x yoghurt	15) taxi x onderneming
8) weggooi x artikel	

- 2 In de onderstaande tabel zie je samenstellingen met een cijfer, een letter, een initiaalwoord (= afkorting die letter per letter wordt uitgesproken) en een teken.

Vul de tabel met eigen voorbeelden aan. Gebruik het gepaste woordteken, zoals dat in de voorbeelden gedaan wordt.

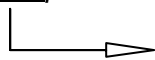
Cijfer	Letter	Initiaalwoord	Teken
65-plusser	A-klas	pvc-raam	%-teken
100-jarige	T-shirt	gsm-nummer	\$ -teken
40-plusser	x- as	wc-papier	& - teken

Opgelet!

vipbehandeling

simkaart

aidspatiënt

letterwoorden = **Je spreekt de letters als een woord uit**
(niet als afzonderlijke letters)

Samenstellingen met **cijfers, letters, initiaalwoorden en tekens** krijgen een koppelteken.

Opgelet!

Samenstellingen met **letterwoorden** krijgen geen koppelteken.

- 3 Weet je ook iets van aardrijkskunde? Probeer de vragen eerst individueel op te lossen.

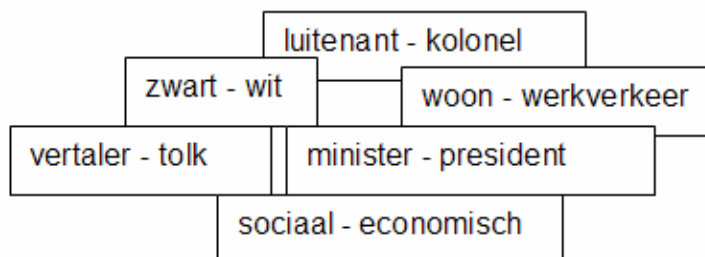
Van welke provincie is Brugge de hoofdstad? **West-Vlaanderen**

Hoe heet een inwoner van Oost-Vlaanderen? **Oost-Vlaming**

Van welke Waalse provincie is Waver de hoofdstad? **Waals-Brabant**

Samenstellingen met **aardrijkskundige** namen krijgen **een/geen** (schrap wat niet past) koppelteken.

- 4 Bekijk goed de woorden in de onderstaande kaders. Waarom wordt er een koppelteken gebruikt?

Wanneer een samenstelling bestaat uit twee **gelijkwaardige** delen moet een koppelteken gebruikt worden.

5 Wat zie je op de afbeeldingen? Vul de kaders aan.

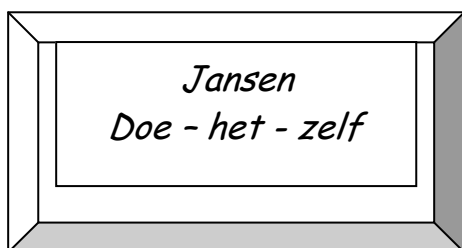
Sint - Nicolaas

sint - bernardshond

In een samenstelling moet na “**Sint**” een koppelteken gebruikt worden.

6 Hieronder zie je twee naamplaatjes staan. Zoek uit waarom er hier een koppelteken gebruikt wordt.

Stapelsamenstelling

Samengestelde familienaam

We gebruik een koppelteken bij:
 · Stapelsamenstellingen
 · **Familienamen** die bij elkaar horen.

7 Vul de zinnen aan met het juiste voorvoegsel.

Kies uit: ex-, non-, interim-, aspirant-, kandidaat-, stagiair-, substituut-, chef-, adjunct-, niet-, oud-

- 1) De vrouw van wie hij gescheiden is, is haar **ex**-vrouw.
- 2) De man die de zieke directeur vervangt, noem je de **substituut**-directeur.
- 3) De leerling van een piloot is een **aspirant**-piloot.
- 4) De tijdelijke werknemer heeft een **interim**-contract.
- 5) Communiceren d.m.v. een gebaar/knipoog is **non**-verbale communicatie.
- 6) Als **oud**-leerling van deze school ben je hier altijd welkom!
- 7) De onderdirecteur noem je ook wel eens de **adjunct**-directeur.
- 8) De kok die het in het restaurant voor het zeggen heeft, is de **chef**-kok.
- 9) In de **niet**-rokersruimte zal je geen asbakken vinden.

We schrijven **een/geen** (schrap wat niet past) koppelteken in woorden die beginnen met de voorvoegsels:

- ex- • non- • interim- • niet- • kandidaat-
- stagiair- • oud- • chef- • adjunct-
- aspirant- (= leerling) • substituut- (= vervangend)

Bijna alle andere voorvoegsels worden zonder koppelteken geschreven **TENZIJ** er botsende klinkers zijn.

- duobaan • copiloot • subtotaal • bioritme • anticonceptie
- multicultureel enz.

Opgelet!

anti-intellectueel
bio-industrie
co-ouderschap

Opgelet!

Bekijk de koppen hieronder. Duid de woorden met een koppelteken aan.

De stemming is anti-Duits

11 doden tijdens anti-Britse betoging

Vlaanderen feest op Cer-Vlaamse wijze

- Waarom schrijven we nu wél een koppelteken bij deze voorvoegsels?
Omdat het tweede deel met een hoofdletter begint.

Samenstellingen en afleidingen krijgen een koppelteken wanneer het tweede deel begint met een **hoofdletter**.

8

Pas de onderstaande tekst aan zodat die minder vervelend wordt om te lezen.

Iedere maandagmorgen werd de klas in twee verdeeld voor de zwemles en de tekenles. Bij het zwemmen mochten we in het binnenbad en het buitenbad spelen. In de tekenles maakten we een knutselwerkje of een schilderwerkje. Dan gingen we de natuur in om er bladeren van de notenboom of kersenboom te plukken. Erg leuk!

zwem -en tekenles
binnen -en buitenbad

knutsel -of schilderwerkje
noten -of kersenboom

Oefening 2

Drie journalisten kregen dezelfde opdracht. Toch zitten er verschillen in hun krantenkoppen. Kleur het vakje voor de correcte krantenkop in.

- 1) ☒ IMF-topman waarschuwt België voor vergrijzing.
☐ IMFtopman waarschuwt België voor vergrijzing.
☐ IMF topman waarschuwt België voor vergrijzing.
- 2) ☐ Trucks geselen Koppenberg voor aanleg vip-terrein.
☐ Trucks geselen Koppenberg voor aanleg vip terrein.
☒ Trucks geselen Koppenberg voor aanleg vipterrein.
- 3) ☐ Noord Korea weer met raketten aan het spelen.
☐ Noordkorea weer met raketten aan het spelen.
☒ Noord-Korea weer met raketten aan het spelen.
- 4) ☐ Bel20index krijgt grootste schokken ooit.
☒ Bel20-index krijgt grootste schokken ooit.
☐ Bel20 index krijgt grootste schokken ooit.
- 5) ☐ Belgische min 17-jarigen uitgeschakeld op EK wedstrijd.
☒ Belgische min 17-jarigen uitgeschakeld op EK-wedstrijd.
☐ Belgische min 17 jarigen uitgeschakeld op EK-wedstrijd.
- 6) ☒ Men wil slimmer zijn dan de antivirussoftware.
☐ Men wil slimmer zijn dan de anti-virussoftware.
☐ Men wil slimmer zijn dan de antivirus-software

Oefening 3

Schrijf de samenstellingen aaneen of gebruik een koppelteken waar nodig. Schrijf het woord in de juiste kolom.

	Aaneen	Koppelteken
oud + leraar		oud-leraar
& + teken		&-teken
bio + ingenieur		bio-ingenieur
vitamine + arm	vitaminearm	
geel + zwart		geel-zwart
chef + kok		chef-kok
toe + eigenen		toe-eigenen
IQ + test		IQ-test
foto + aanvulling	fotoaanvulling	

aids + lijder	aidslijder	
haasje + over		haasje-over
co + ouderschap		co-ouderschap
anti + slip	antislip	
Knokke + Heist		Knokke-Heist
anti + Spaans		anti-Spaans
aspirant + journalist		aspirant-journalist

Oefening 4

Verbeter de fouten in de zinnen.

- 1) Het autoongeluk gebeurde bij schemering in een s bocht.
auto-ongeluk **s-bocht**
- 2) De nietmachine staat ergens op mijn bureau.
OK
- 3) Omdat ze niet de vereiste diploma's had, heeft ze het nooit verder gebracht dan adjunctboekhouder.
adjunct-boekhouder
- 4) De meeste ultraorthodoxe gemeenschappen in de wereld hebben Oosteuropese wortels.
Oost-Europese
- 5) De voor en nadelen van de nieuwe rijtuigen werden op een rijtje gezet, waardoor bleek dat er meer plaatsen voor nietrokers voorzien waren.
voor –en nadelen **niet-rokers**
- 6) Van interessante tvprogramma's maakt Joris een videoopname.
tv-programma's **video-opname**
- 7) De wijk vreesde voor milieuoverlast.
OK

B. Met stippen

Ondertussen weet je al dat je een **koppelteken** moet gebruiken wanneer er leesverwarring mogelijk is in een samenstelling.

- 1 Bekijk aandachtig de onderstaande zinnen.

Bij het **beëindigen** van de **reünie** waren de **drieëntwintig** aanwezige mannen aan het discussiëren over de **reële** probleemsituatie. Later bleek dat de **naïeve conciërge** het probleem verkeerd **geïnterpreteerd** had.

- Over welk woordteken gaat het hier? **deelteken**
- Markeer voorbeelden hiervan in de bovenstaande zinnen.
- Zijn de aangeduide woorden samenstellingen (= 2 grondwoorden)? **Neen**
- Stel dat die gemarkeerde woorden geen deelteken zouden hebben, welk probleem zou er zich dan voordoen? **Leesverwarring / botsende klinkers**

Als in een **niet**-samengesteld woord **botsende** klinkers aanleiding kunnen geven tot het verkeerd lezen van het woord, dan plaatsen we een **deelteken** op de **eerste** klinker van de volgende lettergreep.

Als er geen leesverwarring mogelijk is, laten we het deelteken natuurlijk weg.
vb. beamen, buig, kuieren, eieren, dieet ...

Hoe herken je lettergrepen?

Wanneer je het woord heel langzaam uitspreekt,
is er een pauze tussen de lettergrepen.
Vb. Wa-ter ; ge-luk-kig

Opgelet!

Een lettergreep bestaat nooit uit slechts 1 letter. Deze letter sluit dan aan bij de volgende lettergreep.

Oefening 1

Schrijf de gesplitste woorden aan elkaar. Plaats een deelteken waar nodig.

1) idee-en	ideeën
2) ego-is-me	egoïsme
3) com-mer-ci-ele	commerciële
4) pa-ti-ent	patiënt
5) twee-en-veer-tig	tweeënveertig
6) po-eti-sche	poëtische
7) con-ti-nu-iteit	continuïteit

2 Vul de juiste klinkers in.

- 1) "Queen's house" is een museeum in Londen.
- 2) We zoeken een elektricien voor de installatie van een alarmsysteem.
- 3) Mijn ouders vieren in mei hun zilveren huwelijksjubileum.
- 4) De opticien hielp mij bij de keuze van een nieuwe bril.

Woorden met de Latijnse en Franse uitgangen *-eum*, *-eus* of *-ien/-ienne* krijgen een/**geen** (schrap wat niet past) **deelteken**.

3 Bekijk de onderstaande kaders. Weet jij wat het verschil is?

categorieën melodieën
knieën genieën

Klemtoon op lettergreep met -ie

bacteriën
poriën financiën

Klemtoon niet op de laatste lettergreep

- Markeer telkens de beklemtoonde lettergreep.

Bij het meervoud van zelfstandige naamwoorden die eindigen op *-ie* :
→ schrijf je + *ën* wanneer **de klemtoon valt op de lettergreep met -ie**
→ schrijf je + *n* wanneer **de klemtoon op een andere lettergreep valt**.

! Sommige woorden op *-ie* hebben ook een meervoud op -s !
vb. familie – families / compagnie – compagnieën of compagnies / premie - premies

Oefening 2

 Duid het woord met de juiste schrijfwijze aan.

☐ Ielieën
☒ Ieliën

☒ reëel
☐ reeël

☐ ceremonieën
☒ ceremoniën

☒ mozaïek
☐ mozaïëk

☐ Israel
☒ Israël

☒ geëist
☐ geeïst

☒ museum
☐ museüm

☒ oliën
☐ olieën

☒ officieel
☐ officiëel

☒ dieet
☐ diëet

☐ drie – en – twintig
☒ drieëntwintig

☒ ideeën
☐ ideëen

☐ mecaniciën
☒ mecanicien

☒ ruïne
☐ rüine

☐ zeeëgel
☒ zee-egel

Onthoud goed:

Leesverwarring bij:

* Samenstellingen (2 grondwoorden) = koppeltken

* Niet-samengestelde woorden = deeltken

Oefening 3

Geef het meervoud van de onderstaande woorden op –ie

1) industrie	industrieën	5) theorie	theorieën
2) kolonie	koloniën (kolonies)	6) provincie	provinciën (provincies)
3) reünie	reünies	7) drie	drieën
4) galerie	galerieën (galleries)	8) kwestie	kwesties

Oefening 4

Schrijf een deeltken waar nodig.

1) egoïst	5) Saudi-Aurabië
2) petroleum OK	6) efficiënt
3) begroeiing OK	7) lyceum OK
4) Mattheus OK	8) opticien OK
- 9) De bemoeiing van de commerciële directeur werd door niemand geapprecieerd.
- 10) Met z'n tweeën trokken de helden met knikkende knieën ten strijde. Het was geen heroïsch tafereel.

Oefening 5

Een gemende oefening op het gebruik van het koppelteken en deelteken.

- Ga na of het een samengesteld woord (koppelteken) is of niet (deelteken).

- Schrijf het woord correct.

- Leg uit waarom je het woord zo schrijft.

	Woord	Uitleg
gala + avond	gala-avond	☒ Samengesteld woord ☐ Niet-samengesteld woord Leesverwarring
ms + patiënt	ms-patiënt	☒ Samengesteld woord ☐ Niet-samengesteld woord Initiaalwoord
ge + erfd	geërfd	☐ Samengesteld woord ☒ Niet-samengesteld woord Leesverwarring
auto + afbraak	autoafbraak	☒ Samengesteld woord ☐ Niet-samengesteld woord Geen leesverwarring
twee + vijftig	tweeënvijftig	Getal Leesverwarring
Noord + Amerikaan	Noord-Amerikaan	☒ Samengesteld woord ☐ Niet-samengesteld woord Aardrijkskundige naam
evangelie + en	evangelien	☐ Samengesteld woord ☒ Niet-samengesteld woord Klemtoon niet op -ie

C. Weggelaten

Een getrouwd stel krijgt op een avond tante Lena op bezoek. Het echtpaar bedenkt dat ze van die tante op hun huwelijk in '99 (1.) een stel bedlampjes cadeau hebben gekregen. De lampjes zijn vreselijke dingen die ze nog onuitgepakt in een doos op zolder hebben staan.

Het stel bedenkt dat zo'n (2.) vrouw op haar bezoekje natuurlijk het huis wil zien en dus ook de slaapkamer. De huisvrouw komt van achter haar pc'tje (3.). Ze besluit Lena's (4.) bedlampjes tijdelijk op het nachtkastje te plaatsen, naast de kaders met foto's (5.). De lampjes die er nu staan worden voorlopig onder het bed verstopt.

's Avonds (6.) zien ze Lena met Jos' (7.) auto aankomen. Ze vraagt inderdaad om een rondleiding door het huis. Ze snuffelt eerst wat rond in het lobby'tje (8.) en luistert er enkele cd's (9.). Wanneer ze op het displaytje (10!) ziet dat het alweer het laatste nummer van de cd is, vertrekt ze naar de slaapkamer. Daar is het donker. Als Lena het licht aandoet, gaan onder het bed de lampjes branden.

- Van welk woordteken wordt er telkens gebruikt gemaakt? **Weglatingsteken**

Probeer het theoriekader aan te vullen. In de tweede kolom kan je telkens het nummer van het voorbeeld uit de tekst aangeven.

REGEL	Voorbeelden Tekst (n°)	Eigen voorbeelden
Weggelaten letters	2, 6	• z'n • 's nachts
Weggelaten cijfers	1	• '60 • jaren '80
Bezitsvorm van woorden die eindigen op s-klank	7	• Lies' fiets • Caymax' wagen
MV of bezitvorm van woorden die eindigen op vrije a, e, i, o, u, y (uitspraak)	4, 5	• mama's boek • baby's
Woorden op -y met verkleinwoord op -tje > medeklinker vóór -y <u>OPGELET</u> 	8	• lolly'tje • hobby'tje
<u>Géén</u> weglatingsteken wanneer er een klinker voor -y staat.	10	• essaytje • cowboytje
Afleidingen met letters, afkortingen, cijfers & tekens	3, 9	• gsm'en • 65+-er

Oefening 1

Waar ontbreekt het weglatingsteken? Vul aan. Als er geen weglatingsteken hoeft te staan, schrijf je het woord gewoon aaneen.

- 1) **Els'** kleren en **bh's** zaten per ongeluk in **Timo's** koffer.
- 2) **'s** Avonds las ik **Peters** boeken.
- 3) Een **sherry'tje** is een geliefkoosd drankje voor de **dames**.
- 4) Die **55+ 'ers** van tegenwoordig hebben ontelbare **hobby's**.
- 5) Vroeger speelde ik wel eens **cowboytje**. Dan reed ik op mijn **pony'tje**.
- 6) Mijn beide **oma's** luisteren graag naar **Mozarts** werken.
- 7) **Lies' foto's** waren **'s** avonds nog steeds niet ontwikkeld.
- 8) De **studio's** uit het jaar **'59** zijn duidelijk aan vervanging toe.
- 9) In **zo'n** dichtbevolkt land zou **Alex'** vriend nooit willen wonen.

Oefening 2

Zet de zelfstandige naamwoorden in het meervoud

1) stage	stages	7) bureau	bureaus
2) menu	menu's	8) nota	nota's
3) lp	lp's	9) alibi	alibi's
4) elpee	elpees	10) alinea	alinea's
5) kangoeroe	kangoeroes	11) lente	lentes
6) accu	accu's	12) gsm	gsm's

Oefening 3

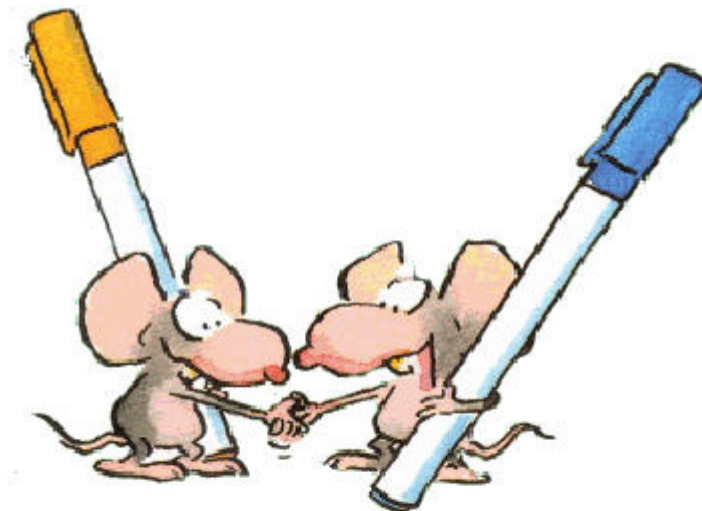

Vervang de van-vorm door een bezitsvorm

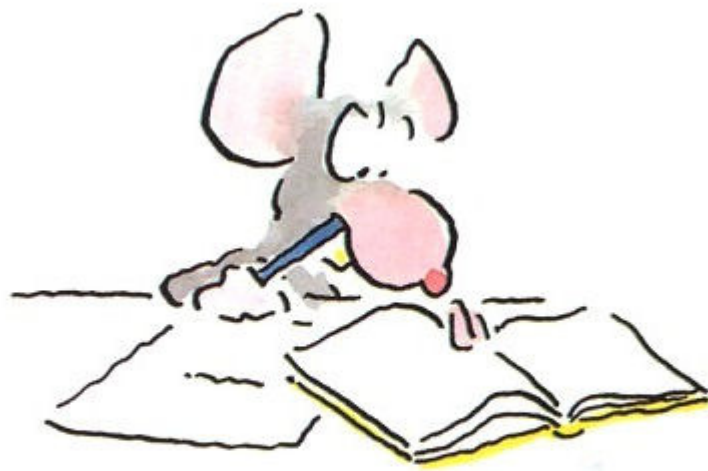
1) de kamer van Lieke	Liekes kamer
2) de rugzak van Merel	Merels rugzak
3) de fiets van Max	Max' fiets
4) de verhalen van Zorro	Zorro's verhalen
5) het verleden van België	Belgiës verleden
6) de grootouders van Els	Els' grootouders
7) de schriften van Willy	Willy's schriften

Extra werkvormen

Spelen met spelling

1. Contractwerk

Inleiding

Een contractwerk is een werkvorm waarbij de leerlingen een oefeningenpakket zelfstandig doornemen. Er worden extra oefeningen bij de spelling aangeboden. Leerlingen kunnen hier aan werken in de klas, wanneer ze eerder klaar zijn met een andere opdracht, maar ook thuis. Contractwerk is echter geen verplicht huiswerk.

Leerlingen werken vrijwillig aan de oefeningen en ze kiezen ook zelf welke oefeningen ze maken. Het is echter wel de bedoeling dat ze tijdens de les steeds met een opdracht bezig zijn.

Er kan de leerlingen gevraagd worden om een 'echt' contract te tekenen, zodat ze alle oefeningen binnen een bepaalde tijd gemaakt hebben. Het doel is echter dat de leerlingen de spellingsregels beheersen en kunnen toepassen. Het contractwerk kan daartoe een middel zijn, maar het mag geen doel op zich zijn.

Trim 1

De O.T.T.

De imperatief

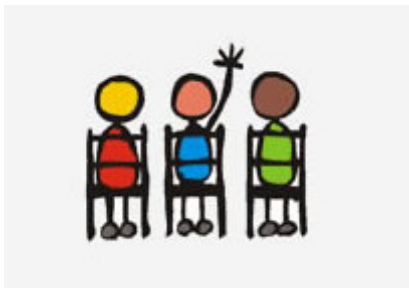
Lettergrepen

Klinkers

Meervoud Zn

Werkwoordspelling

Oplossingsleutel

1. Boekfragment

Soms vraag ik me af of mijn vader ooit volwassen **wordt**.

Waarom is hij zo vroeg thuis van zijn werk?

Kijk hem daar zitten, dacht ik. De telefoon **klemt** tussen zijn schouder en zijn oor. Hij **zwaait** met zijn armen. Hij **probeert** intussen een groene enveloppe open te maken.

Wil hij ook nog zijn post lezen terwijl hij **praat** ?

Mijn vader **heeft** net als ik helblauwe ogen. Die lijken in zijn gezicht rond te springen als hij zich **opwindt**.

Ik **schud** mijn hoofd en **kijk** naar de rotzooi die overal op de vloer **ligt** gestrooid. Nu hij weet dat ik thuis **ben, zal** het niet lang duren voor hij **opduikt** om me het opwindende nieuws in geuren en kleuren te vertellen. Ik loop naar de kelder en **knip** het licht **aan**. De miniatuursoldaten **staren** me met harde gezichten **aan**.

Ik weet dat ik geen fouten zou ontdekken en toch blijf ik mijn soldaten onderzoekend bekijken. Elk detail klopt.

2. Stripfragment

De zin met de werkwoordsfout: **Houdt de dief!**

Reden van de fout:

Er staat geen onderwerp in de zin. Dat wil dus zeggen dat je te maken hebt met een imperatief of gebiedende wijs. (1p). Deze vorm je door de infinitief - EN te doen of door de stam van het werkwoord te nemen (1p)

Verbeter het werkwoord. Noteer de zin in de onderstaande tekstballon.

Houd de dief!

Nu pas je het werkwoord niet aan, maar je neemt het over uit het stripfragment. Hoe zou je de zin dan formuleren zodat er geen werkwoordsfout meer staat? Noteer de nieuwe zin in de onderstaande tekstballon.

**Wie houdt de dief?
Houdt iemand de dief?
Jij houdt de dief!**

Indien je twijfelt of jouw zin juist is, vraag het dan eventjes aan de leerkracht!

3. Schrijfopdracht

Het is nu de bedoeling dat je jouw tekstje nog eens grondig gaat nalezen a.d.h.v. de onderstaande stappen. Noteer de nummers van de zinnen die voor jouw tekstje niet van toepassing zijn even op een apart blaadje.

1. Het stukje tekst dat ik schreef, speelt zich volledig af in de tegenwoordige tijd (O.T.T.)
2. Ik heb in iedere zin het onderwerp gezocht en mijn werkwoord hieraan aangepast.
3. Ik heb aandacht besteed aan zinnen waar “je” als onderwerp achter het werkwoord staat.
4. Ik heb minstens 2 keer een stam (inf - EN) gebruikt
5. Ik heb minstens 1 keer een imperatief of bevelvorm gebruikt
6. Bij de imperatief heb ik geen onderwerp geplaatst.
7. De imperatief vorm ik door de stam van het werkwoord te nemen.
8. Ik heb mijn tekst gecontroleerd op andere spelfouten.

Je hebt nu de nummers genoteerd van de zinnen die voor jouw tekstje niet van toepassing zijn. Herlees de zinnen bij deze nummers en zorg dat jouw tekst er nu wel aan voldoet. Pas dus je tekst aan!

Puntentelling:

De bovenstaande stappen gaan op 8 punten. Voor iedere stap die niet voor jouw tekst van toepassing was, krijg je -1.

De werkwoorden in de tekst tellen bovendien ook nog mee voor 10 punten. Voor iedere werkwoordsfout wordt ook 1 punt afgetrokken.

Je mag jouw tekst altijd laten nalezen door de leerkracht.

4. Instructies geven

1. Neem een groot rechthoekig stuk papier.
2. Vouw dat in de lengte dubbel.
3. Houd de vouw aan de bovenkant en plooi daarna het papier dicht als een boek.
4. Leg het papier weer open.
5. Breng de rechterhoek naar het midden.
6. Doe daarna hetzelfde met de linkerbovenhoek.
7. Vouw de bovenste/ onderste rand daaroverheen.
8. Draai het blad om en voer dezelfde handeling uit voor de andere onderrand.
9. Plooi nu alleen de uitstekende puntjes van de randen nog even naar achter.
10. Gebruik wat plakband om alles vast te zetten.

5. Hoe moet het wel?

A)

- 1) **Rijd** steeds op de stoep. Voetgangers kan je waarschuwen met je fietsbel.
- 2) **Sta** je plaats op de bus nooit aan anderen af. Jij hebt ook betaald en een zware schooldag is niet niks!
- 3) **Gooi** papier en afval op straat. Zo bezorg je de gemeentelijke reinigingsdienst een nieuw karwei.
- 4) **Kras** gerust je naam in je schoolbank. Je opvolger moet absoluut weten dat jij ook op die plaats gezeten hebt!
- 5) **Bied** nooit je excuses aan. De anderen doen dat toch al!
- 6) **Sla** een dagje school over. Jij gaat altijd naar school... nu moet de school maar eens naar jou komen!
- 7) **Protesteer** als je iets niet mag. Jongeren hebben ook rechten!
- 8) **Spreek** nooit met twee woorden. De anderen moeten maar moeite doen om je van de eerste keer te verstaan.
- 9) **Zet** de volumeknop van je radio volledig open. Laat iedereen meegenieten van je favoriete muziek.
- 10) **Word** de spieker van de klas. "Je kunt altijd van de anderen leren", zeggen ze toch altijd.

B)

Zorg dat je steeds de stam van het werkwoord neemt!

- 1) **Rijd** op het fietspad. Daarvoor dient zo iets (zoals de naam al deed vermoeden)!
- 2) **Sta** je plaats op de bus aan bejaarden af. Je zult blij zijn als dat later ook voor jou gedaan wordt.
- 3) **Gooi** papier en afval onmiddellijk in de prullenmand. Anders wordt de school nogal een afvalberg.
- 4) **Kras** je naam niet in de schoolbanken. De school zal snel genoeg weten wie op die plaats zat.
- 5) **Bied** altijd je excuses aan. Zo kan jou achteraf niets verweten worden.
- 6) **Sla** nooit onnodig een dagje school over. De last die je achteraf hebt met bijwerken is veel erger.
- 7) **Protesteer** niet onmiddellijk als je iets niet mag. Leg eerst uit wat jij ervan vindt en zoek samen een oplossing.
- 8) **Spreek** altijd met twee woorden. Dan word je ook serieus genomen door anderen.
- 9) **Zet** de volumeknop van je radio thuis gerust open. Op school kan het storend zijn voor anderen. Jij zult je vast ook wel eens ergens aan ergeren.
- 10) **Word** de beste leerling van de klas. Die goede resultaten heb je tenminste zelf behaald!

6. Het milieu

1. rooit	9. kweekt	17. Kwaken
2. doodt	10. breidt	18. Vliegt
3. beïnvloedt	11. plant	19. Zeg
4. beschadigt	12. houdt	20. kan
5. wordt	13. probeert	21. denkt
6. bewerkt	14. levert	22. gebeurt
7. bemest	15. schaadt	23. zet
8. vermeerderd	16. vervuult	24. telt

7. Invuloefening

A)

1) Bied	15) wend
2) begeleid	16) vindt
3) speelt	17) veroudert
4) Zorg	18) Zorg
5) verbrandt	19) houdt
6) verheugt	20) bevreemdt
7) uitbreidt	21) verspreidt
8) verdunt	22) Beantwoord
9) verteert	23) beweert
10) Bevreemdt	24) doucht
11) beantwoordt	25) verzendt
12) Bereid	26) Brandt
13) overhoort	27) wordt
14) Wordt	

Los nu het tweede deel van de oefening op!

B)

N°	Regel
1 2 15	Het onderwerp = je. Dit staat achter het werkwoord → Stam
3 5 8 19	Het onderwerp = je → Stam + T
4 12 18 22	Dit is een bevel. Er staat geen onderwerp in de zin. → Stam
6 7 9 10 11 13 14 16 17 20 21 23 24 25 26 27	Het onderwerp = hij / zij (3 ^e persoon enkelvoud) → Stam + T

8. Tijdschriftartikel

- 1) lijkt
- 2) verminderen
- 3) zijn
- 4) worden
- 5) Laten
- 6) zetten
- 7) heeft
- 8) doen
- 9) bekluren
- 10) wordt
- 11) kan

- 12) thuisbrengen
- 13) wordt
- 14) betekent
- 15) vertelt
- 16) verklaart
- 17) opduikt
- 18) kunt
- 19) staven
- 20) win
- 21) ontstaan
- 22) wordt

9. Uitgangen aanvullen O.T.T.

- 1) Hij benijdt je om je succes.
- 2) Ik hoop dat je snel je schulden betaalt.
- 3) Die man arbeidt van vroeg tot laat.
- 4) De armoede in de wereld wordt niet verholpen.
- 5) Wat ruiken de bloemen sterk, de geur bedwelmt me bijna.
- 6) Ik benijd je, omdat je de eerste prijs gewonnen hebt.
- 7) Onze poes ligt onder de struiken en bespiedt de vogels.
- 8) Als de storm wat bedaart, zetten we de tocht vandaag nog voort.
- 9) Wat zou die zilveren ketting kosten?
- 10) Ik heb hem al verscheidene keren geschreven, maar hij antwoordt niet.
- 11) Als je iemand aanrijdt, is het strafbaar als je je niet bekend maakt.
- 12) Laten we veronderstellen dat ik je voorwaarden aanvaard.
- 13) Weet je welke omroep er vandaag op deze zender uitzendt?
- 14) Het is lastig dat de piano met die temperatuurwisselingen zo snel ontstemt.
- 15) Wat vindt je werkgever van dit voorstel?
- 16) Ik begrijp niet hoe jij je zo snel verkleedt.
- 17) De maatschappij staat niet toe dat je iemand discrimineert.
- 18) Je verdraait de waarheid.
- 19) Dit komt doordat de mens zich er zo weinig om bekommert.
- 20) Ik begrijp niet hoe het mogelijk is dat een ouder zijn kind zo verwaarloost.
- 21) Ga niet op de weg staan, je belemmert het verkeer.
- 22) Smeed het ijzer als het heet is!
- 23) De manier waarop men nu kleine kinderen voedt, verschilt veel van vroeger.
- 24) Ik weet niet hoe je een filmrolletje ontwikkelt!
- 25) Waarom vermoed je dat het brood duur zal worden?
- 26) Hij weet van aanpakken: hij smeedt het ijzer als het heet is.
- 27) Je redt je wel.
- 28) Ik leid de groep wel naar de kampeerplaats.

10. 'Je' onderwerp?

1) Beantwoord jij die brieven of beantwoordt je broer ze?

/ 3

2) Vind je dat ik er goed aan doe?

3) Komt je moeder naar het oudercontact, Greet?

/ 2

4) Vindt je zus het wel goed dat je niet op haar wacht?

/ 3

5) Hoe vind je mijn nieuwe sportschoenen?

6) Je lijdt aan die ziekte.

7) Raad je eraan of weet je het zeker?

/ 2

8) Onderhoudt je vader zelf de hele tuin?

/ 2

9) Je went wel aan die nieuwe leraar.
(>wennen)

11. Het recept

Snij een ui in fijne stukjes en leg hem even terzijde (1). Was een drietal wortelen (2) en een groene of gele paprika en snijd ze eveneens in stukjes (3). Verwijder wel de pitten uit de paprika (4). Smelt wat boter in een pan (5) en bak de ui tot hij glazig wordt (6). Voeg de stukjes wortel en paprika toe (7) en laat alles onder een deksel en op een zacht vuurtje stoven (8). Pel intussen 250 gram champignons (9) en voeg ook die toe aan de groenten (10). Breng een liter water aan de kook (11). Zet het vuur af (12) en gooi vijf à zes tomaten in het water (13). Giet na enkele minuten het hete water weg (14). Verwijder de schil van de tomaten (15). Snijd de tomaten vervolgens in kleine stukjes (16). Vermeng ze met de groenten (17). Af en toe eens roeren (18)! Breng er een blikje geconcentreerde tomaten, kruiden en een snuifje suiker aan toe (19). Laat boter smelten in een platte pan (20) en bak het gehakt terwijl je het fijn maakt (21). Voeg het toe aan de saus zodra het goudbruin kleurt (22). Nog even goed roeren (23) en... klaar!

Mogelijke zinnen

1. Je kan de ui even terzijde leggen. / Je legt ze even terzijde.
2. Je wast een drietal wortelen.
3. Je snijdt ze in stukjes.
4. Het is belangrijk dat je de pitten verwijderd.
5. Je smelt wat boter in de pan.
6. Je bakt de ui.
7. Je voegt de stukjes toe.
8. Je laat alles stoven.
9. Ondertussen pel je de champignons.
10. Je voegt ze toe aan de groenten.
11. Je brengt een liter water aan de kook. / Je laat een liter water koken.
12. Je zet het vuur af. / Je mag niet vergeten het vuur af te zetten.
13. Je gooit de tomaten in het water.
14. Je giet het hete water weg.
15. Je verwijderd de schil. / Je schilt de tomaten.
16. Je snijdt de tomaten.
17. Je vermengt ze met de groenten.
18. Je roert af en toe.
19. Je brengt er ... aan toe.
20. Je laat de boter smelten.
21. Je bakt het gehakt.
22. Je voegt het toe aan de saus.
23. Vergeet niet dat je af en toe moet roeren!

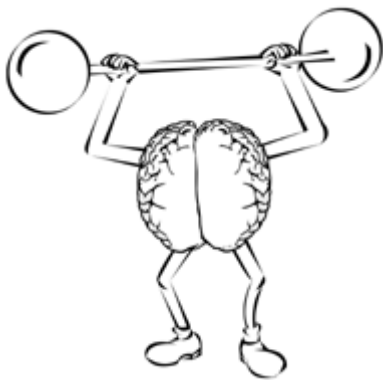
12. De stam

<i>Infinitief</i>	<i>Stam</i>
worden	word
loten	loot
slurpen	slurp
lezen	lees
landen	land
draven	draaf
rusten	rust
roeien	roei
halen	haal
blaffen	blaf
leven	leef
hebben	heb
branden	brand
meten	meet
geven	geef
schudden	schud
gooien	gooi
zitten	zit
vinden	vind
betalen	betaal
hoesten	hoest
gaan	ga
vertellen	vertel
schieten	schiet
zetten	zet
blijven	blijf

<i>Infinitief</i>	<i>Stam</i>
vangen	vang
planten	plant
bidden	bid
horen	hoor
zingen	zing
verhuizen	verhuis
huren	huur
bakken	bak
staan	sta
fluiten	fluit
sparen	spaar
kussen	kus
spreken	spreek
schoppen	schop
willen	wil
sturen	stuur
suizen	suis
snuiven	snuif
bedanken	bedank
groeien	groe
verven	verf
erven	erf
grazen	graas
wrijven	wrijf
missen	mis

Lettergrepen

Oplossingsleutel

1. Splitsen en samenvoegen

waterverf	wa – ter – verf	perschef	pers – chef
notitieblokje	no – ti – tie – blok – je	video	vi – deo
viltstift	vilt – stift	kwartaal	kwar – taal
tekendriehoek	te – ken – drie – hoek	kachel	ka – chel
discotheken	dis – co – the – ken	vloeien	vloei – en
autootje	au – to – tje	slaatje	sla – tje
melodieën	me – lo – die – en	markten	mark – ten
bengels	ben – gels	bromvlieg	brom – vlieg
gravin	gra – vin	raspen	ras – pen
roetsjen	roet – sjen	officiële	of – fi – ci – ele
glooiing	glooi – ing	oudoom	oud – oom
spreekwoord	spreek – woord	ambten	amb – ten
lerares	le – ra – res	maaïen	maai – en
beitel	bei – tel	plooïing	plooi – ing
lachen	la – chen	mengen	men – gen
tussen	tus – sen	tiramisuutje	ti – ra – mi – su – tje

/ 32

ka-ra-o-ke	karaoke	la-ma-tje	lamaatje
ge-ind	geïnd	drie-en	drieën
mi-cro-tje	microotje	ca-fé-tje	cafeetje
fi-nan-ci-ele	financiële	be-ein-di-gen	beëindigen
ru-i-neus	ruïneus	in-dus-tri-eel	industrieel
bin-go-en	bingoën	ca-fe-ine	cafeïne
ka-no-tje	kanootje	ti-ran-nie-en	tirannieën
re-eel	reëel	cha-os	chaos

/16

2. Lettergrepen

interactie	in – ter – ac – tie	katholiek	ka – tho – liek
lacherig	la – che – rig	parapluutjes	pa – ra – plu – tjes
ambtenaar	amb – te – naar	antiquair	an – ti – quair
vergroeiing	ver – groei – ing	rijmpje	rijm – pje
verschrikken	ver – schrik – ken	mistongeluk	mist – on – ge – luk
verfraaien	ver – fraai – en	frequent	fre – quent
hoekerker	hoek – er – ker	laatje	la – tje
klauwen	klau – wen	leeuwen	leeu – wen
biologie	bio – lo – gie	nieuweling	nieu – we – ling
boerin	boe – rin	korsten	kors – ten
kooien	kooi – en	pochen	po – chen
buiig	bui – ig	hieruit	hier – uit
goochelaar	goo – che – laar	kastekort	kas – te – kort
verstrooiing	ver – strooi – ing	bacteriën	bac – te – ri – en
machtig	mach – tig	mooier	mooi – er
galop	ga – lop	simpel	sim – pel
microscoop	mi – cro – scoop	regenbroek	re – gen – broek
oranje	oran – je	bloempje	bloem – pje
carrière	car – ri – è – re	meestal	mees – tal
poolen	poo – len	gebergte	ge – berg – te
bioscoop	bio – scoop	examen	exa – men
prachtig	prach – tig	ideaal	ide – aal
exclusief	ex – clu – sief	coupé	cou – pé
veronderstel	ver – on – der – stel	creditcard	cre – dit – card
Belgische	Bel – gi – sche	voortaan	voor – taan

Klinkers

Oplossingsleutel

1. Vrije klinkers

De vrije of **lange** klinker.

Deze kan op twee manieren geschreven worden.

vb. ik leer, wij le-ren

A) **enkel** in een open lettergreep

B) **dubbel** in een gesloten lettergreep

/3

een **stapel** schriften

leerboeken

woordenboeken

een **studeer**kamer

een **teken**tafel

een **graden**boog

vier **pens**elen

zeven witte **bro**den

de **keel**pijn

muurvast

muren

de **dravende** **paar**den

/ 16

De v★arts had nog een vl★rmuis op zijn onderzoekst★fel.

veearts – vleermuis – onderzoekstafel

Naar een griezelfilm kijken v★r het sl★peng★n, is g★n goed id★.

voor – slapengaan – geen – idee

Heb jij al een t★ven★rsdipl★m★?

tovenaarsdiploma

De b★ze t★ven★r wist de f★ te misleiden.

boze – tovenaar – fee

Op een ★pen plek op het kerkhof st★t een grafst★n ★nzaam in het m★nlicht.

open – staat – grafsteen – eenzaam – maanlicht

/ 21

2. Klinkers en medeklinkers

Je schrijft een dubbele medeklinker na een **gedekte (=korte)** klinker. Je doet dit om de klinker kort te houden. (Vb. rokken, tillen)

/1

twee notitieblo**kken**

de prullenma**nd**

drie stoel**en**

overtre**kken**

leer sneller re**kenen**

vijf balpen**nen**

flessen wa**ter**

boekentass**en** in de klass**en**

een lekkere app**el**

het papie**r**

/ 14

	KORT	LANG
heks	x	
bezem		x
grafzerk	x	
toveren		x
geest		x

	KORT	LANG
vuur		x
vampier	x	
nachtmerrie	x	
bult	x	
zwaard		x

/ 10

Een stoel heeft vier **poten**

Hij zit al **uren** in de zon.

Ken je het liedje “drie maal drie is **negen**”?

Een van de volgende **dagen/ weken** ontvang je de krant weer.

Huizen kun je kopen of ook **huren**.

Wij **wonen/ leven** in een gezellig huis met een kleine tuin.

Geiten mekkeren, maar **schapen** blaten.

Het blussen van dat **vuur** duurt erg lang.

“Hij is een **vogel** voor de kat”, zei papa.

Ik zag twee **beren** broodjes smeren.

Hoelang gaat dat optreden **duren**?

Laten we **hopen** dat alles goed gaat!

/ 12

3. Vrije en gedekte klinkers

Europese landen

kartonnen dozen

een hoge toren

een muur plamuren

sluwe dieren

duurzame bouwmaterialen

stalen buizen

een droge boterham

/16

Nog twee weken sparen en onze spaarpot zit vol.

In het paleis ligt een prachtig tapijt.

Onze school heeft twaalf klaslokalen.

De bomen verliezen hun bladeren.

Waarom zijn de bananen krom?

Opa en oma gaan na Pasen naar zee.

Mama koopt een pakje boter en een doosje koekjes.

De schuur van de buren staat in vuur en vlam.

/ 29

Niet één roos, maar een hele bos rozen

Niet één sok, maar een hele berg vuile sokken

Niet één oog, maar twee ogen

Niet één dag, maar verschillende dagen

Niet één beer, maar een kooi vol beren

Niet één schaap, maar een grote kudde schapen

Niet één been of één poot, maar twee benen en vier poten

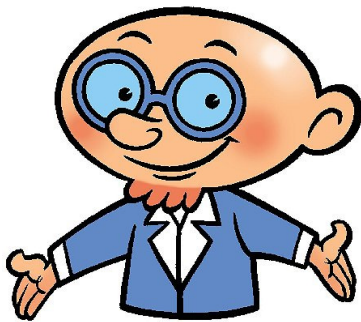
Niet één brik melk, maar zeven brikken

Niet één minuut, maar vele minuten

/ 10

Meervoud zn

Oplossingsleutel

1. Meervouden (1)

auto	auto's
stoplicht	stoplichten
cadeau	cadeaus
rijbaan	rijbanen
historicus	historici
etage	etages
herenhuis	herenhuizen
alibi	alibi's
rijstrook	rijstroken
cliënt	cliënten
duif	duiven
pauze	pauzes
honorarium	honoraria/ honorariums
douche	douches

snelweg	snelwegen
woonerf	woonerven
accu	accu's
lelie	lelies
telelens	telelenzen
accolade	accolades
drie	drieën
vakantie	vakanties
politicus	politici
leraar	leraars/ leraren
rad	raderen
lid	leden
aanbod	/ (geen MV)
maat	maten

/28

relikwie	relikwieën
epidemie	epidemieën/ epidemies
familie	families
lelie	leliën/ lelies
melodie	melodieën

porie	poriën
opinie	opinies
kopie	kopieën (niet kopies!)
advertentie	advertenties
amfibie	amfibieën

/ 10

scènes
taxi's
bungalows
dames

baby's
trofees
piano's
rotondes

menu's
cafés
diagnoses
kangoeroes

/ 12

2. Meervouden (2)

A. **komma's**
B. kommas

A. alineas
B. **alineas**

A. **commissies**
B. commissie's

A. computeren
B. computer's
C. **computers**

A. **komkommers**
B. komkommer's

A. risicos
B. **risico's**

A. **serres**
B. serren
C. serre's

A. kolonie's
B. **kolonies**
C. kolonien

A. canapé's
B. **canapés**

/ 9

Zelfst. nw.	Meervoud	Zelfst. nw.	Meervoud
comité	comités	microfoon	microfoons
millennium	millennia	pyjama	pyjama's
kilo	kilo's	actie	acties
automaat	automaten	trekhaak	trekhaken
kolf	kolven	bureau	bureaus
loge	loges	station	stations
lyceum	lycea/ lyceums	ree	reeën
laars	laarzen	kaars	kaarsen
kloof	kloven	pols	polsen
graf	graven	lama	lama's
attractie	attracties	pijn	pijnen

/ 22

koe een kudde **koeien**
ei gekookte **eieren**
bacterie gevaarlijke **bacteriën**
abonnee trouwe **abonnees**
advies goede **adviezen**

cadeau een tas vol **cadeaus**
tante mijn beide **tantes**
begonia mooie **begonia's**
lelie witte **lelies/ leliën**
knie knikkende **knieën**

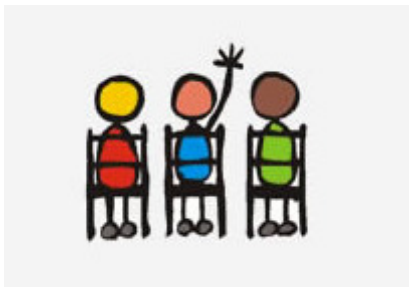
/ 10

Trim 2

De O.V.T.
Hoofdletters
Leestekens

Werkwoordspelling

Oplossingsleutel

1. Gedicht

Dat was ik,

Je gezicht betrok.
Je handen voelden klam.
Stemmen gonsden in je hoofd.
Dat was ik,

Je keek verdwaasd.
Je wangen werden rood.
Je hart sprong bijna uit je lijf.
Dat was ik,

Je armen voelden zwaar.
Je voeten zaten vast.
Je stond stil, midden in het leven.
Dat was ik,

Je glimlachte naar de zon.
Je huild bij de maan.
Je sliep in de ochtendglorie.
Dat was ik,

En als ik dit was,
wat was jij dan?

2. Boekfragment

Wat ik toen **meemaakte**, **moest** het beste van allemaal worden. Het idee **had** ik aan een tv-uitzending te danken, een documentaire over China. Ze **toonde(n)** de begraafplaats bij Xi'an – een oude hoofdplaats in het noordwesten van China. Daar **werd** de eerste Chinese keizer Qin Shi-huang begraven. Die keizer **regeerde** het land tussen 221 en 207 voor onze tijdrekening en hij **bouwde** de Chinese muur. Of beter, hij **verbond** een groot aantal muren, dat al gebouwd was voor hij op de troon **kwam**, met elkaar tot één grote muur.

De Chinezen hebben zijn graf nog altijd niet opengemaakt, maar op een sprongetje daarvandaan **deed** een ploegende boer een adembenemende ontdekking. Opeens **zag** hij een hoofd van een man uit de aarde piepen. Toen de boer verder **groef**, **kwam** een heel leger van die krijgers tevoorschijn. Vijfhonderd soldaten en zes strijdagens, elk met vier paarden ervoor.

3. Juist of fout ?

- 1) De leerling die tijdens het examen in lachen uitbarstte, irriteerde de leerkracht mateloos.

Juist

- 2) De miljardair smiet het geld door ramen en deuren, kocht een cruiseschip en vaarde daarmee naar het overzeese gebied.

Fout → Voer

/ 2

Varen kan op 2 manieren vervoegd worden, maar er is dan een verschil in betekenis.

- 3) Het kostte de politie grote moeite om de menigte te verspreiden.

Juist

- 4) Na de les melden zich wel tien leerlingen.

Fout → meldden

/ 2

Melden is de infinitief. Er werd gezegd dat de werkwoorden in de verleden tijd stonden en dus zou het 'meldden' moeten zijn.

- 5) Het zesde leerjaar sloeg voor het examen en mocht overgaan naar het middelbaar.

Fout → slaagde

/ 2

'Ik sloeg' is de verleden tijd van 'ik sla'. De infinitief is dit niet geval niet 'slaan', maar 'slagen'. Slagen is een zwak werkwoord.

- 6) Hij knielde en bad daarna tot God.

Juist

Bidden is een sterk werkwoord!

- 7) Hij droeg het gestolen T-shirt onder zijn jas, maar hij verwachtte niet dat de winkeliers het zouden ontdekken.

Juist

4. Schrijfopdracht

kunnen – komen – zien – weten – geven – vinden – blijven – vergeten – springen
konden – kwamen – zagen – wisten – gaven – vonden – bleven – vergaten – sprongen

/ 9

Mogelijk tekstje:

Hij wist niet wat er aan de hand was. Kon hij maar vergeten wat hij gedaan had. Hij vond het zo verschrikkelijk. Het beeld bleef hem voor de ogen. Hij zag voortdurend dat kleine meisje dat hij omreed met zijn fiets.

/ 2

5 ww. O.V.T.
gebruikt

bieden – helpen – kiezen – lezen – rijden – schijnen – trekken – sluiten – verdwijnen
boden – hielpen – kozen – lazen – reden – schenen – trokken – sloten – verdwenen

/ 9

Mogelijk tekstje:

Gisteren reed een auto met volle snelheid tegen een boom op de Genkersteenweg. Een toevallige voorbijganger bood de inzittenden hulp. Hij hielp daarna ook nog de politie door een getuigenis af te leggen. Hij koos ervoor om anoniem te blijven en hij trok zich dan ook terug toen de pers arriveerde.

/ 2

5 ww. O.V.T.
gebruikt

5. Schema O.V.T.

<i>Infinitief</i>	<i>O.V.T.</i>
zingen	zongen
zwijgen	zwegen
sterven	stierven
binden	bonden
breken	braken
buigen	bogen
grijpen	grepen
stijgen	stegen
drijven	dreven
beginnen	begonnen
houden	hielden
liggen	lagen
schrijven	schreven

<i>Infinitief</i>	<i>O.V.T.</i>
spreken	spraken
nemen	namen
brengen	brachten
vechten	vochten
verliezen	verloren
zoeken	zochten
verschijnen	verschenen
gaan	gingen
doen	deden
drinken	dronken
laten	lieten
vliegen	vlogen

6. Schrijfopdracht “Vandaag”

Het is nu de bedoeling dat je jouw tekstje nog eens grondig gaat nalezen a.d.h.v. de onderstaande stappen. Noteer de nummers van de zinnen die voor jouw tekstje niet van toepassing zijn even op een apart blaadje.

1. Het stukje tekst dat ik schreef, speelt zich volledig af in de verleden tijd (O.V.T.)
2. Ik heb in iedere zin het onderwerp gezocht en mijn werkwoord hieraan aangepast.
3. Ik heb steeds gecontroleerd of het om een zwak of een sterk werkwoord gaat.
4. Ik heb minstens 2 keer een sterk werkwoord gebruikt.
5. Ik heb minstens 2 keer een zwak werkwoord gebruikt waarvan de uitgang in de O.V.T. –te(n) is.
6. Ik heb minstens 2 keer een zwak werkwoord gebruikt waarvan de uitgang in de O.V.T. –de(n) is.
7. Ik heb bij alle zwakke werkwoorden 'T K(o)FSCH(i)P toegepast.
8. Ik heb mijn tekst gecontroleerd op andere spelfouten.

Je hebt nu de nummers genoteerd van de zinnen die voor jouw tekstje niet van toepassing zijn. Herlees de zinnen bij deze nummers en zorg dat jouw tekst er nu wel aan voldoet. Pas dus je tekst aan!

Puntentelling:

De bovenstaande stappen gaan op 8 punten. Voor iedere stap die niet voor jouw tekst van toepassing was, krijg je -1.

De werkwoorden in de tekst tellen bovendien ook nog mee voor 10 punten. Voor een werkwoordsfout wordt ook 1 punt afgetrokken.

Je kan je tekstje altijd door de leerkracht laten nalezen.

7. Invuloefening

- 1) vergrootten
- 2) verbood
- 3) bereidde
- 4) verwoestte
- 5) hield
- 6) schatte
- 7) zond
- 8) deed
- 9) vluchtten
- 10) veroorzaakten
- 11) reed
- 12) brak
- 13) verhuisde
- 14) vond
- 15) uitte

Los nu het tweede deel van de oefening op!

B)

N°	Regel
1	Zwak werkwoord. De laatste letter van de stam staat in 'T K(o)FSCH(i)P. Het onderwerp staat in het meervoud → Stam + TEN ! Er wordt een extra klinker toegevoegd om uitspraakverwarring te voorkomen.
2 5 7 8 11 12 14	Sterk werkwoord. Het onderwerp staat in het enkelvoud → gewijzigde stam
3 13	Zwak werkwoord. De laatste letter van de stam staat NIET in 'T K(o)FSCH(i)P. Het onderwerp staat in het enkelvoud → Stam + DE
4 6 15	Zwak werkwoord. De laatste letter van de stam staat in 'T K(o)FSCH(i)P. Het onderwerp staat in het enkelvoud → Stam + TE
9 10	Zwak werkwoord. De laatste letter van de stam staat in 'T K(o)FSCH(i)P. Het onderwerp staat in het meervoud → Stam + TEN

8. O.T.T. of O.V.T ?

1. We **ontmoetten** die mensen toen we in de Ardennen **kampeerden**. (O.V.T.)
2. Hoe **besteed** jij gewoonlijk je vrije tijd? (O.T.T.)
3. Met welke geneesmiddelen **behandelt** men longontsteking? (O.T.T.)
4. Een dove **heeft** het niet altijd gemakkelijk om te begrijpen wat een ander **bedoelt**. (O.T.T.)
5. Gisteren **trad** ons orkestje voor het eerst op. (O.V.T.)
6. Wat **betekent** het woord 'generaliseren'? (O.T.T.)
7. In 1456 **stichtten** enkele monniken deze beroemde abdij. (O.V.T.)
8. Op hun bijeenkomst van vorige week **vergaderden** de ministers over ontwapening. (O.V.T.)

9. Uitgangen aanvullen O.V.T.

- 1) De beambte lichtte ons in over de mogelijkheden die voor ons open stonden.
- 2) De hoop mest verspreidde een ondraaglijke lucht.
- 3) Omdat ik zo hoestte, vond de dokter het beter dat ik thuis bleef.
- 4) Vroeger slachtten de boeren in november een varken.
- 5) Hij kleedde zich erg warm aan.
- 6) Vorige week beeldden de kinderen op de weeksluiting een sprookje uit.
- 7) Toen er nog geen televisie was, kaartten we 's avonds vaak.
- 8) De student verrichtte enkele karweitjes om zijn studie te betalen.
- 9) Verleden week landden er in Zaventem bijna honderd vliegtuigen op een dag.
- 10) Er kwam een zware bui opzetten, daarom haastten we ons naar huis.
- 11) De twee agenten leidden de veroordeelde terug naar de cel.
- 12) Waarom antwoordde je niet toen ik je wat vroeg?
- 13) Het onweer barstte los.
- 14) Op het plein stond een kerstboom, waarin honderden lampjes brandden.
- 15) Urenlang wachtten we op een vallende ster, maar we zagen er geen enkele.

10. Van heden naar verleden

Zo'n ouderwets dorpje **was** toch een bezoekje waard. Let wel: over auto's en motoren **werd** nog niet gesproken. Het vervoer **gebeurde** nog met paard en kar. Wie ergens **wou** zijn, **moest** er te voet naartoe. Of je **ging** boven op een kar zitten als die dezelfde kant op **reed**.

Daar **stond** echter tegenover dat het dorpsleven nog helemaal **was** wat het eigenlijk **moest** zijn: een leven van, met en voor de mensen die er **woonden**. Er bevond zich een smederij waar de boeren ijzers onder de hoeven van hun paard **konden** laten leggen. Er **lag** een dorpsschooltje waar de kinderen aan een meester of onderwijzeres toevertrouwd **werden**. **Zongen** ze een liedje, dan **kon** je zo hun frisse kinderstemmen horen. Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat **was** er leven in het dorp. Het **begon** al met het luiden van de klokken voor de dagelijkse dienst in de kerk. Dan **zag** je overal deuren opengaan en mensen **haastten** zich naar de kerk. 's Avonds **was** er natuurlijk geen televisie, maar wat de mensen niet **kenden**, **misten** ze ook niet. Wat ze wel **hadden**, **was** dit: bij mooi weer **kwamen** ze met een stoel voor hun deur zitten om met elkaar te praten. En daar **waren** ze al blij mee.

11. Van verleden naar heden

Nadat haar vader thuis **vertrekt**, **begint** het allemaal.

Opeens **is** haar bed regelmatig nat. Ze **weet** eigenlijk niet goed hoe het **gebeurt**. Ze **voelt** nooit iets. 'Och', **zegt** haar moeder. Die **beweert** dat het vanzelf **zal** stoppen. Volgens haar **komt** het door de spanning.

Maar het **gaat** niet over. Het **wordt** alleen maar erger. Het bedplassen **houdt** niet op en dus **treft** haar moeder maatregelen. Ze **besluit** dat die nare gewoonte nu maar eens **moet** ophouden. Ze **vindt** geen betere oplossing dan Leen soms met beplaste kleren naar school te sturen, voor straf! **Beseft** ze eigenlijk wel goed wat zoiets voor haar **betekent**? Al vrij snel **krijgt** Leen de bijnaam 'Stinkdier'. Verschrikkelijk **vindt** ze dat.

12. Zwak of sterk?

In een dierentuin in Californië baarde (**Z - baart**) een tijgermoeder een tijgerdrieling. Door complicaties tijdens de zwangerschap werden (**S- worden**) de welpjes veel te vroeg geboren. De jonge tijgertjes overleden (**S - overlijden**) daarom helaas al snel na de geboorte.

Op het moment dat de tijgermoeder herstelde (**Z- herstelt**) van de bevalling, begon (**S - begint**) haar gezondheid opeens snel achteruit te gaan. Dierenartsen onderzochten (**S- onderzoeken**) de tijger, maar konden (**S- kunnen**) geen lichamelijke oorzaak vinden. Ze concludeerden (**Z- concluderen**) dat de tijger een depressie had (**S - heeft**) nu haar welpjes niet meer leefden (**Z - leven**). De artsen redeneerden (**Z - redeneren**) dat de tijger weer op zou (**S - zal**) knappen als ze voor andere welpjes kon (**S - kan**) zorgen.

De dierenartsen vroegen (**S - vragen**) bij verschillende dierentuinen na of er misschien ergens tijgerwelpjes waren (**S - zijn**) die ze konden (**S - kunnen**) lenen om de rouwende tijgermoeder op te beuren. Dat bleek (**S - blijkt**) helaas niet het geval. De dierenartsen besloten (**S - besluiten**) daarom een experiment uit te voeren dat nooit iemand probeerde (**Z - probeert**).

De enige jonge dieren die de dierenartsen zo snel vonden (**S - vinden**), waren (**S - zijn**) biggetjes. De dierenverzorgers kledde (**Z - kleden**) de biggetjes voor de zekerheid met een tiggervelletje aan en plaatsten (**Z - plaatsen**) de jonge dieren bij de moedertijger.

13. Tekstjes vervolledigen

Ze **propte** de kleren in een van de koffers en **trok** een wit T-shirt aan en een blauwe tuinbroek. Toen **pakte** ze een spijkerbroek, een short, wat ondergoed, sokken, T-shirts en sweaters en **stopte** die in een oranje rugzak die ze in haar koffer **had** meegenomen. Ze **draaide** haar portemonnee om boven de koffer, **schoof** die er toen ook in en **stak** het geld en haar identiteitspapieren in de achterzak van haar broek. De andere papieren en foto's **verscheurde** ze en **spoelde** ze door de wc.

Ik **stond** alweer op mijn voeten en **rende** verder. De man op de trap **stormde** en **denderde** naar beneden. En toen **waren** we veilig in het toilet. Soldaat **deed** de deur op slot terwijl hij naar adem **snakte**. Ik **schoof** het raam open en **liet** hem eerst naar buiten. Op het laatste moment, toen ik zelf **ging**, **gleed** ik uit en **stapte** met m'n voeten in de wc-bak. Ik **wriemelde** ze los en **gleed** druipend en wel door het raam.

Hoofdletters

Oplossingsleutel

1. Vriendenboekje

(Voorbeeld)

Naam: **H**oofs

Voornaam: **C**laire

Adres: (straat + gemeente)

Lentestraat 105

3670 **M**eeuwen

Verjaardag: (voluit) **30 april** *(nooit met hoofdletter)*

Geboorteplaats: **B**ree

Mijn lievelingsvak(ken): **b**iologie, **N**ederlands

(alle vakken met een kleine letter, behalve de talen)

De vakken waar ik een hekel aan heb:

aardrijkskunde, **F**rans

(alle vakken met een kleine letter, behalve de talen)

Mijn lievelingsdag in de week: **z**aterdag *(nooit met hoofdletter)*

Mijn lievelingsleraar: mevrouw **M**ahy

De mooiste film: **T**itanic

Het beste boek: **H**et parfum

Het leukste tijdschrift om te lezen: **J**oepie

Favoriete seizoen: **l**ente *(nooit met hoofdletter)*

Leukste feestdag: **N**ieuwjaar

2. Robin Hood

Er was eens een koning. Hij was wijs en goed. Zijn dienaar heette Robin Hood. Op de eerste zondag van januari moest de koning weg, net op Nieuwjaar. Hij trok naar een ver land, ergens in Azië. Daar was het oorlog. De broer van de koning, prins John, was nu de baas in het land. Niemand hield van prins John, omdat hij altijd Engels sprak. Iedereen dacht: "Ik wou dat de koning terug was!" Robin Hood wilde prins John niet dienen.

Op een zonnige woensdag in de lente trok prins John in een koets naar het noorden van het land. Robin Hood, verkleed als vrouw, liet de koets stoppen. Hij zei: "Ik kan de prins de toekomst voorspellen." De prins liet hem in de koets. "Doe uw ogen toe, prins John.", zei hij. Hij vertelde mooie dingen. Ondertussen nam hij het geld uit de koets en gaf hij het aan Jan, zijn vriend, die nog buiten de koets stond. Toen Robin Hood alles had, sprong hij uit de koets. Hij gaf het geld terug aan alle arme mensen.

Hoofdletters gebruik je:

- aan het begin van een zin
→ vb. Er, Hij, Zijn, Op ...
- bij het eerste woord van een zin tussen aanhalingstekens
→ vb. Ik, Doe ...
- voor de naam van een dier of persoon
→ vb. Robin Hood, John, Jan
- voor aardrijkskundige namen
→ vb. Azië
- voor volkeren en hun talen
→ vb. Engels
- voor feestdagen
→ vb. Nieuwjaar

/ 12

- ⇒ Op welke weekdag moest de koning weg? **zondag**
- ⇒ In welke maand was dat? **januari**
- ⇒ Op welke weekdag maakte de prins een rit in zijn koets? **woensdag**
- ⇒ In welk seizoen was dat? **lente**
- ⇒ Naar welk deel van het land ging hij? **noorden**

/ 5

We schrijven GEEN hoofdletter bij:

- Dagen

→ Vb. maandag, dinsdag ...

- Maanden

→ Vb. maart, mei ...

- Windstreken

→ Vb. noorden, oosten, zuiden, westen

- Seizoenen

→ Vb. lente, zomer, herfst, winter

/ 14

*Prins John wilde Robin Hood naar de wedstrijd in Luxemburg lokken. Hij dacht: "Robin Hood wil vast wel een kus verdienen van Marian." Dat was ook zo. Robin Hood hoorde van de wedstrijd. Deze zou met Kerstmis plaatsvinden in het **westen** van Luxemburg. Dat is op een **maandag**. Robin Hood was van plan om mee te doen. Jan vond dat Robin Hood zich dan moest vermommen. De Engelse prins John zou hem anders te pakken nemen. Deze **winter** wou Robin Hood als winnaar eindigen.*

De dag van de wedstrijd brak aan. Robin Hood zag eruit als een deftige, dikke edelman. Hij gaf jonkvrouw Marian een bloem. Hij hoorde Marian nog tegen haar moeder zeggen: "Wat is dat een aardige man". Marian wist echter niet dat Robin Hood zich vermomd had.

De wedstrijd begon. Robin Hood schoot en.... het was recht in de roos!

/ 15

-0,5p./fout

Duid in de tekst de woorden aan waar we **geen hoofdletter** schrijven.

/ 3

3. Juist of fout?

WOORD	JUIST!	FOUT verbetering	REDEN waarom (g)een hoofdletter
maandag	x		dag > geen hoofdletter
pasen		Pasen	feestdag
de middeleeuwen	x		historische periode > geen hoofdletter
jezus		Jezus	naam/heilige
mei	x		maand > geen hoofdletter
sara		Sara	naam van een persoon
de paashaas	x		afleiding van een feestdag > geen hoofdletter
zuid	x		windstreek > geen hoofdletter
noord-amerika		Noord-Amerika	aardrijkskundige naam
atlantische oceaan		Atlantische Oceaan	oceaan
herfst	x		seizoen > geen hoofdletter
pinksteren		Pinksteren	feestdag
engels		Engels	taal
christenen	x		aanhangers van een religieuze stroming > geen hoofdletter
de renaissance	x		historische periode > geen hoofdletter
de knack		de Knack	titel van een tijdschrift
de schelde		de Schelde	rivier
duits		Duits	taal

4. Ontbrekende hoofdletters

- 1) De reporter deelde vorige maandag mee dat het **B**elgisch doelpunt werd afgekeurd.
Geen hoofdletter: maandag → dag
- 2) Heel wat **E**ngelse toeristen komen al tijdens de paasvakantie naar onze **V**laamse kust in het westen van het land.
Geen hoofdletter: paasvakantie → afleiding feestdag
westen → windrichting
- 3) Veel historische verhalen, zoals **K**ruistocht in spijkerbroek van **T**hea **B**eckman, spelen in de middeleeuwen.
Kruistocht in Spijkerbroek = de titel van een boek → hoofdletter
Geen hoofdletter: middeleeuwen → historische periode
- 4) 's **Z**ondags lust mijn vader wel oud **F**rans wijntje. **H**et liefst drinkt hij een zachte bordeaux.
Geen hoofdletter: bordeaux → soortnaam: de wijn
- 5) **O**p sommige eilanden in de **S**tille **O**ceaan spreekt men **S**paans.
- 6) **O**p de **G**roenplaats in **A**ntwerpen staat het standbeeld van **B**rabo
Groenplaats = plein → hoofdletter
Brabo = naam → hoofdletter
- 7) Daar wonen mohammedanen en katholieken vreedzaam naast elkaar.
Geen hoofdletter: mohammedanen en katholieken → aanhangers van een religieuze stroming
- 8) In de maanden april en mei – in de lente dus – kleuren de voorjaarsbloeiers de tuinen.
Geen hoofdletter: april en mei → maanden
lente → seizoen
- 9) Is de sint-bernardshond genoemd naar de heilige **B**ernardus?
Bernardus = naam/ heilige → hoofdletter
Geen hoofdletter: sint-bernardshond → soortnaam, verwijst niet naar de heilige.
- 10) Het woord achillespees is genoemd naar **A**chilles, een **G**riekse strijder uit de oudheid.
Geen hoofdletter: achillespees → soortnaam
oudheid → historische periode

5. Met of zonder hoofdletter?

Ken je de legende van sint-maarten?

→ **M** omdat **het om een heilige gaat.** → **Sint-Maarten**

In bordeaux kochten we drie kisten bordeaux.

→ **1: M** omdat **het een aardrijkskundige naam is.** → **Bordeaux**

→ **2: Z** omdat **het een soortnaam is (wijn)**

De volgende reünie vindt plaats op tweede kerstdag.

→ **Z** omdat **het een afleiding van een feestdag is.**

Heb je de nieuwste horowitz al gelezen?

→ **M** omdat **het de naam van een schrijver is.** → **Horowitz**

3 keer afwezig geweest?

→ **Z** omdat **de zin met een cijfer begint.**

Spanje is een zuid-europees land.

→ **M** omdat **het een aardrijkskundige naam is.** → **Zuid-Europees**

In augustus moet ik mijn rijexamen doen.

→ **Z** omdat **het een maand is.**

Lees je wel eens het maandblad goed gevoel?

→ **M** omdat **het een tijdschrift is.** → **Goed gevoel**

Zevenhonderd scholieren bezetten het vlaams parlement.

→ **M** omdat **het een instelling is.** → **Vlaams Parlement**

6. Hoofdletters vergeten

622 is het begin van de islamitische tijdrekening.

Geen hoofdletter: - aan het begin van de zin, omdat de zin met een cijfer begint.
- islamitische → aanhanger van een religieuze stroming.

Dit schip heeft **Bordeaux** als thuishaven.

Bordeaux als aardrijkskundige naam → hoofdletter

Het Jiddisch wordt met **Hebreeuwse** schrifttekens geschreven.

Het Jiddisch en het Hebreeuws zijn talen. → hoofdletter

In het **Franstalig** gedeelte worden de 1 meivieringen grondig in de war gestuurd.

Geen hoofdletter: 1 meivieringen → mei is een maand → geen hoofdletter

Het benoemingsbesluit werd verbroken door de **Raad van State**.

Raad van State = instelling → hoofdletter

Tot slot werd “**De lente**” uit **Vivaldi’s “Vier seizoenen”** gespeeld.

“**De lente**” en “**Vier seizoenen**” zijn titels → hoofdletter

De paasliturgie van de **Russisch orthodoxe** kerk is indrukwekkend.

Geen hoofdletter: paasliturgie → afleiding van een feestdag
orthodox → religieuze stroming

De eerste kruistocht tegen de **Turken** werd in heel **Europa** gepreikt.

Vele **Portugese** joden vestigden zich in **Amsterdam**.

Geen hoofdletter: joden → aanhangers van een religieuze stroming

‘joden’ kan ook op het volk uit Israël slaan. Dan zou het wel met een hoofdletter geschreven moeten worden (Joden). In deze zin staat er echter ‘Portugese’ joden en wordt dus niet het volk, maar de godsdienst bedoeld.

Op sinterklaasdag gooit **Sinterklaas** pepernoten naar de kinderen.

Sinterklaas = een heilige → hoofdletter

Geen hoofdletter: sinterklaasdag → afleiding van een heilige

Jaarlijks worden er meer rode dan witte bourgognewijnen geproduceerd.

Geen hoofdletter: bourgognewijnen → soortnaam

In de herfst vliegen de zwaluwen zuidwaarts om te overwinteren.

Geen hoofdletter: herfst → seizoen
zuidwaarts = in de richting van het zuiden → windrichting

Op **Hemelvaartsdag** viert de katholieke gemeenschap de ter hemel vaart van Christus.

Hemelvaartsdag = feestdag → hoofdletter

Christus = een heilige → hoofdletter

Geen hoofdletter: katholieke gemeenschap → religieuze stroming

Het stadhuis in **Antwerpen** was het eerste renaissancegebouw in **Vlaanderen**.

Geen hoofdletter: renaissancegebouw → de renaissance is een historische periode.

De **Tachtigjarige Oorlog** scheidde de zuidelijke en noordelijke **Nederlanden** van elkaar.

De Tachtigjarige Oorlog = een historische gebeurtenis → hoofdletter

Geen hoofdletter: zuidelijke en noordelijke → duidt windrichting aan.

7. Waar komt een hoofdletter?

	met hoofdletter (schrijf met hoofdletter!)	zonder hoofdletter
1 't <u>brandt</u> !	(t) Brandt!	't (Brandt!)
2 het <u>brailleschrift</u>		brailleschrift > soortnaam
3 de <u>romeinen</u>	Romeinen > volk	
4 de <u>demer</u>	Demer > rivier	
5 het <u>christendom</u>		christendom > religieuze stroming
6 <u>duitstalig</u>	Duitstalig > taal	
7 de <u>bronstijd</u>		bronstijd > historische periode
8 <u>beukenlaan</u>	Beukenlaan > straatnaam	
9 <u>zij</u> leert <u>grieks</u> .	Zij > begin zin Grieks > taal	
10 de <u>guldensporenslag</u>	Guldensporenslag > historische gebeurtenis	
11 de <u>gotiek</u>		gotiek > culturele stroming
12 <u>west-europees</u>	West-Europees > aardrijkskundige naam	
13 het <u>kerstfeest</u>		kerstfeest > afleiding feestdag
14 <u>hij</u> leest <u>het volk</u> .	Hij > begin zin het Volk > krant	
15 <u>onze-lieve-vrouw</u>	Onze-Lieve-Vrouw > heilige	
16 de wind uit het <u>westen</u>		westen > windrichting
17 de <u>franse revolutie</u>	Franse Revolutie > historische gebeurtenis	
18 de <u>ijstijd</u>		ijstijd > historische periode
19 <u>valentijnsdag</u>	Valentijnsdag > feestdag	
20 een fles <u>champagne</u>		champagne > soortnaam

Leestekens

Oplossingsleutel

1. Gedichtje

Gesprek tussen twee muizen

Piep.

Piep.

Piep?

Piep.

Piep.

Piep, piep!

...Piep.

Piep.

Piep, piep, piep.

Lievier tierks dien pieps!

Jiep! Piep, piep, piep? Piep...

L. Th. Lehmann

Punt → Medelende zin

Komma → tussenwerpsel, aanspreking, opsomming

Vraagteken → Directe vraag

Uitroepteken → uitroep/bevel

Beletselteken → aanvullen opsomming, opdrijven spanning

2. Meerkeuze

De man riep woedend: "Bah, ik lust geen erwtensoep!"

- A. Achter "Bah" moet een komma komen.
- B. Er ontbreekt een dubbelpunt in de zin.

Waarom?

'Bah' is een tussenwerpsel. → een komma
We schrijven een dubbelpunt voor de aanhaling.

/ 3

Verbaasd vroeg hij zich af waar hij zijn pen had neergelegd(?) .

- D. Het vraagteken moet vervangen worden door een punt.

Waarom?

Dit is geen directe, maar een indirecte vraag.

/ 2

"Geef hier!" gilt Greetje.

- D. De zin is correct.

/ 1

"Wie heeft die prop papier gegooid?" vroeg de meester.

- B. De zin "Wie heeft die prop papier gegooid" moet tussen aanhalingstekens staan.
- D. Na "gegooid" hoort een vraagteken te staan.

Waarom?

'Wie heeft die prop papier gegooid' is een uitspraak. → aanhalingstekens
Het is een vraag van de meester. → vraagteken

/ 3

Ze liep naar buiten(,) en riep(:) dat iedereen naar binnen moest komen.

- A. De komma na "buiten" moet weggelaten worden.
- B. De dubbelpunt mag geschrapt worden

Waarom?

De komma na 'buiten' heeft geen functie.

'dat iedereen naar binnen' moest komen is geen aanhaling en wordt dus niet voorafgegaan door een dubbelpunt.

/ 3

"Maak je veter vast!" zei Jan. "Je valt straks op je neus."

- A. "Je valt straks op je neus" moet tussen aanhalingstekens staan.

Waarom?

Het is een uitspraak. → aanhalingstekens

/ 2

In de dierentuin zagen we volgende dieren: paarden, olifanten, leeuwen(,) en tijgers.

- B. De komma na "leeuwen" moet weg.
- D. Na "dieren" moet een dubbelpunt komen.

Waarom?

We geven een opsomming. → dubbelpunt
Voor 'en' schrijven we geen komma.

/ 3

3. Ontbrekende leestekens

“Goedemorgen,” zei de bakker, “wilt u mijn lekkere taart proeven?”
“Goedemorgen.” zei de bakker, “**W**ilt u mijn lekkere taart proeven?”

Besef jij wel hoe kwetsend zo’n opmerking kan zijn voor Bob?

Wie het nu nog niet gesnapt heeft, zal het waarschijnlijk nooit begrijpen.

We beginnen met de hoofdkleuren: rood, blauw en geel.

Dubbelpunt: opsomming

Piet zei tegen zijn broertje dat hij moest stoppen met dat geplaag.
Geen uitspraak, dus geen aanhalingstekens.

Hoewel tbc overwonnen leek, neemt het aantal gevallen weer toe.

“Je gelooft toch niet dat ik daar nog intrap!” zei de directrice dreigend.

Hij was maar van twee dingen bang: de koude en de eenzaamheid.

Dubbelpunt: opsomming

“Wie,” wilde hij weten, “heeft dit gedaan?”

Weet je hoe het woord “przewalskipaard” wordt uitgesproken?

Net toen het schip aanlegde, begon het te regenen.

In het restaurant konden we kiezen uit vis, vlees, gevogelte en wild.

Karel, sorry dat ik zo laat stoort!

Aanspreking → komma

Ze zal toch niet...

Spanning opdrijven

“Met een oude jeans ga je niet naar een feest. Dat staat niet.” zei ma.

4. Leestekst

Op de vuilnisbelt in de wijk Santa Cruz wordt dagelijks zeventuizend ton huis- en kantoorvuil gestort en elke dag komen hier achtduizend mensen. **T**emidden van giftige dampen zoeken en wroeten ze naar flessen, dozen en misschien zelfs naar een per ongeluk weggegooid horloge. **D**e lagere overheid verdient er een fortuintje aan. **D**e zoekers moeten een bedragje betalen voor het recht zich op de belt te bevinden. **V**olgens sommige kranten zouden enkele zoekers zijn overleden door vergiftiging. “**L**eugens, hoor!” zegt Felipe Menendez die hier elke dag komt. “**E**r is nog niemand doodgegaan!” **E**en twaalfjarige jongen zegt: “**J**e moet weten hoe je zoekt. **J**e moet ervaring hebben. **A**ls er een goede vracht is, hoor je het meteen als het uit de wagen valt. **M**eestal is het niks!”

Bron: De Nieuwe

Martha had zich vergist. **D**e grote attractie van Paalberg bleken niet de levende fossielen in de kamertjes boven te zijn, maar de dode fossielen in het aangebouwde paviljoen. **D**it werd haar tenminste door meneer Puck verzekerd. **M**eneer Puck had een slap, verwelkt gezicht, maar levendige, brutale ogen. **H**ij was heel lief voor haar en probeerde tussen de wetenschappelijke bedrijven door een beetje te flirten.

“**D**ode fossielen?” vroeg zij verbaasd. “**B**edoelt u dat er dode mensen te zien zijn?” “**J**a, na hun dood worden onze gasten gemummificeerd en bijgezet in het paviljoen. **D**at is van enorm veel belang voor de wetenschap.” **Z**ij had steeds gedacht dat de wetenschap de kroon was op het hoofd van de mens. **H**et was blijkbaar heel anders. **D**e mens was aardig op weg om een van de afvalproducten van de wetenschap te worden!

Bron: Het reservaat, W. Ruyslick

5. Juiste interpunctie

1. "Ik vrees," zei Rob, "dat de brug zal instorten."	<i>juist</i>
2. "De brug stort in"! schreeuwde Rob.	<i>fout</i>
3. "Mag ik het bord afvegen," vroeg ze, "het is heel erg vuil."	<i>fout</i>
4. Ze vroeg: "Mag ik het bord schoonvegen?"	<i>juist</i>
5. "Mag ik het bord schoonvegen"? vroeg ze.	<i>fout</i>
6. "Laat me binnen! riep" hij kwaad.	<i>fout</i>
7. Zij antwoordde: "Ik denk niet dat ik nog langer met je om wil gaan."	<i>juist</i>
8. De voorzitter zei "Ik zie hier geen been in".	<i>fout</i>

2. "De brug stort in!" schreeuwde Rob.
3. "Mag ik het bord afvegen?" vroeg ze. "Het is heel erg vuil."
5. "Mag ik het bord schoonvegen?" vroeg ze.
6. "Laat me binnen!" riep hij kwaad.
8. De voorzitter zei: "Ik zie hier geen been in."

/ 13
1p > Zin 1-4-7
2p > Zin 2-3-5-6-8

- A. **Het is een oproep van mijn moeder. Kan ze mij dan geen ogenblik missen?**
- B. Het is een oproep van mijn moeder: "Kan ze mij geen ogenblik missen?"

- A. Terwijl ik de voetbalwedstrijd probeer te volgen komt er een man naast me zitten.
- B. **Terwijl ik de voetbalwedstrijd probeer te volgen, komt er een man naast me zitten.**

- A. **Hij eet niet graag ijsjes, maar hij houdt van milkshake.**
- B. Hij eet niet graag ijsjes maar hij houdt van milkshake!

- A. **Naar het buitenland? Pincode mee!**
- B. Naar het buitenland ... pincode mee...

- A. **Jan vertelde: "Ooit was er een man die graag koning geweest was ."**
- B. Jan vertelde "Ooit was er een man die graag koning geweest was ."
- C. Jan vertelde: Ooit was er een man die graag koning geweest was .

- A. Toen mijn zus de zaak binnengewandeld was, vroeg ze aan de winkeljuffrouw wat is er nu in de mode.
- B. **Toen mijn zus de zaak binnengewandeld was, vroeg ze aan de winkeljuffrouw: "Wat is er nu in de mode?"**
- C. Toen mijn zus de zaak binnengewandeld was, vroeg ze aan de winkeljuffrouw "Wat is er nu in de mode?"
- D. Toen mijn zus de zaak binnengewandeld was vroeg ze aan de winkeljuffrouw "Wat is er nu in de mode?"

Trim 3

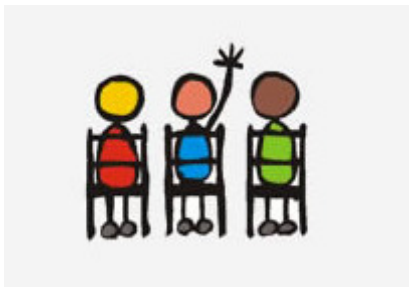
Het voltooid deelwoord

Het onvoltooid deelwoord

Woordtekens

Werkwoordspelling

Oplossingsleutel

1. Krantenbericht

“Strafsessie” op kamp uit de hand gelopen

Een "strafsessie" tijdens een kamp van de Chirojongens uit Buizingen is danig misgegaan.

Een 11-jarige die een andere jongen had gepest, werd door de leiding midden in de nacht uit zijn bed gehaald. Hij werd geblinddoekt en in een bootje geplaatst (plaatsen) dat op de Ourthe dreef.

De jongen, die enkel gekleed was in zijn onderbroek en zwemvest, werden allerhande fysieke proeven opgelegd. " De leiding heeft voortdurend met een felle zaklamp is mijn gezicht geschenen en heeft me verplicht om maden te eten. De marteling heeft meer dan een uur geduurd heeft de jongen zonet verklaard.

De nationale leiding van Chirojeugd Vlaanderen heeft het verhaal bevestigd en tilt er erg zwaar aan.

Bron: Het Nieuwsblad

“Huis in brand door wesp”

Een inwoner van Leeuwarden heeft zijn huis in brand gestoken toen hij met een gasbrander een wespennest te lijf ging.

Er zijn geen gewonden gevallen. Het dak heeft wel vlam gevat, maar de brand was niet zo groot. De brandweer is met één wagen uitgerukt. Er moesten wel planken verwijderd worden om de brand te blussen.

" Dit heb ik nog nooit meegemaakt." wordt ons door een brandweerman verteld.

2. Juist of fout?

- 1) De chef-kok toonde hoe de paprika en de selder roergebakt konden worden.

Fout → geroerbakt

/ 2

Roerbakken is een samengesteld werkwoord. Je kunt het vergelijken met 'waterskiën'. Het is niet 'ik heb watergeskied' maar 'ik heb gewaterskied'.

- 2) De actrice werd bij haar jubileum innig omhelst en gekust.

Fout → omhelsd

/2

Als de laatste letter van je stam een 's' of een 'f' is, telt de letter van je infinitief. OmhelZen. Deze letter staat niet in 'T K(o)FSCh(i)P, dus krijgt het VD een –D.

- 3) Het koffiezetapparaat werd pas ontkalkt.

Juist

- 4) De gebroke voorruit van mijn auto kan hersteld worden, maar de aangerichte schade aan het huis door de zwaar beladen vrachtwagen is enorm.

Fout → gebroken

/ 2

Breken is een sterk werkwoord. Het bijvoeglijk naamwoord van een sterk werkwoord wordt gevormd door het VD te nemen. (Bij een zwak werkwoord zou dit VD + e zijn)

- 5) Hij heeft al zijn films zelf ontwikkelt.

Fout → ontwikkeld

/ 2

De laatste letter van de stam is een 'L'. Deze letter komt niet voor in 'T K(o)FSCH(i)P en dus krijgt het VD een –D.

- 6) Omdat zijn brood bedorven was, heeft hij er niet meer van gegeten.

Juist

- 7) De pannenkoeken worden met tarwebloem bereid.

Juist

- 8) Mijn zus heeft zich verlooft en is daarna verhuist.

Fout → verloofd & verhuisd

/ 3

Als de laatste letter van je stam een 's' of een 'f' is, telt de letter van je infinitief. verloVen & verhuiZen. Deze letters staan niet in 'T K(o)FSCh(i)P, dus krijgt het VD een –D.

3. VD als adjectief

1) verven	de	geverfde	muur
2) dragen	de	gedragen	(kleren)
3) ontvluchten	de	ontvluchte	(gevangene)
4) bieden	de	geboden	(kans)
5) verhuizen	de	verhuisde	(meubels)
6) schrijven	de	geschreven	(brief)
7) verbreden	de	verbrede	(straat)
8) omspitten	de	omgespitte	(tuin)
9) ontleden	de	ontlede	(zinnen)
10) breien	de	gebreide	(trui)
11) verbouwen	het	verbouwde	(huis)
12) redden	het	geredde	(kind)
13) vrezende	de	gevreesde	(man)
14) invullen	het	ingevulde	(formulier)
15) haten	de	gehate	(leerkracht)
16) verwennen	het	verwende	(kind)
17) vergroten	de	vergroete	(foto)
18) plukken	het	geplukte	(fruit)
19)beantwoorden	de	beantwoorde	(brief)

4. Schrijfopdracht krantenbericht

Het is nu de bedoeling dat je jouw tekstje nog eens grondig gaat nalezen a.d.h.v. de onderstaande stappen. Noteer de nummers van de zinnen die voor jouw tekstje niet van toepassing zijn even op een apart blaadje.

1. Ik heb in iedere zin het onderwerp gezocht en mijn werkwoord hieraan aangepast.
2. Ik heb steeds gecontroleerd of het om een zwak of een sterk werkwoord gaat.
3. Ik heb minstens 2 keer een sterk V.D. gebruikt.
4. Ik heb minstens 2 keer een zwak V.D. gebruikt waarvan de uitgang -t is.
5. Ik heb minstens 2 keer een zwak V.D. gebruikt waarvan de uitgang -d is.
6. Ik heb bij alle zwakke werkwoorden 'T K(o)FSCH(i)P toegepast.
7. Ik heb minstens 2 bijvoeglijk gebruikte V.D. opgenomen in mijn tekst.
8. Bij een zwak werkwoord dat bijvoeglijk gebruikt wordt, voeg ik aan het voltooid deelwoord enkel een E toe. Ik schrijf nooit meer t's of d's dan er in de infinitief staan.
9. Ik heb mijn tekst gecontroleerd op andere spelfouten.

Je hebt nu de nummers genoteerd van de zinnen die voor jouw tekstje niet van toepassing zijn. Herlees de zinnen bij deze nummers en zorg dat jouw tekst er nu wel aan voldoet. Pas dus je tekst aan!

Puntentelling:

De bovenstaande stappen gaan op 9 punten. Voor iedere stap die niet voor jouw tekst van toepassing was, krijg je -1.

De werkwoorden in de tekst tellen bovendien ook nog mee voor 10 punten. Hier krijg je voor iedere werkwoordsfout ook -1.

Je kan je tekst altijd door de leerkracht laten nalezen.

5. Uitgangen aanvullen VD

- 1) Ik weet nog goed wat je met toen beloofd hebt.
- 2) Als de maag niet voldoende zuur bevat, wordt het eten niet goed verteerd.
- 3) Heb je de oplossing al naar je vriend gestuurd?
- 4) Die grappen heeft hij al eerder vertoond.
- 5) Heeft Lien met Robin gedanst?
- 6) We hadden een plaatsje in de bus bemachtigd.
- 7) De pasbenoemde burgemeester komt erg vriendelijk over.
- 8) Laat de foto's snel zien als je ze hebt ontwikkeld.
- 9) De leidingen zijn pas ontkalkt.
- 10) Na de brand is dat huis op de hoek snel herbouwd.
- 11) Heb je gecontroleerd of hij ziek was?
- 12) Het roken heeft zijn gezondheid erg benadeeld.
- 13) Alle opvarenden van het gestrande schip zijn gered.
- 14) Het weerbericht luidde: zwaar bewolkt, met verspreide opklaringen.
- 15) Vraag haar eens of ze haar studiekeuze al bepaald heeft.
- 16) Het ingestorte gebouw lokte heel wat nieuwsgierigen.
- 17) Beloofd had ik het niet!
- 18) Het warme water is op, omdat papa zo lang heeft gedoucht.
- 19) Je hebt dat meisje erg beledigd.
- 20) We bekeken het pas gelande vliegtuig.

7. Werkwoordsvormen herkennen en veranderen

A)

	pv - ott	pv - ovt	vd	inf
a) Mijn vrienden en ik mogen dit jaar voor het eerst naar een fuif <u>gaan</u> .				x
b) Jouw verhaal heeft mij echt <u>teleurgesteld</u> .			x	
c) Zou hij zijn brommer <u>verkocht</u> hebben?			x	
d) Jullie <u>moesten</u> zelf jullie wekker zetten!		x		
e) Ik heb hen nooit geloofd toen ze mij <u>vertelden</u> dat je ging verhuizen.		x		
f) Amai, jij bent sterk <u>geworden</u> !			x	
g) Is het een probleem dat ik vandaag veel tijd aan mijn huiswerk <u>besteed</u> ?	x			
h) De jager <u>doodde</u> het arme dier.		x		
i) Waarom <u>eten</u> jullie niet eens iets gezond?	x			
j) Hij heeft het raadsel niet <u>kunnen</u> oplossen.				x

B)

- A) Mijn vrienden en ik gingen dit jaar voor het eerst naar een fuif. (pv –ovt)
- B) Jouw verhaal stelt mij echt teleur. (pv –ott)
- C) Zou hij zijn brommer verkopen? (inf)
- D) Jullie moeten zelf jullie wekker zetten. (pv –ott)
- E) Ik heb hen nooit geloofd toen ze mij verteld *hebben* dat je ging verhuizen. (vd)
- F) Jij werd sterk! (pv –ovt)
- G) Is het een probleem dat ik vandaag veel tijd aan mijn huiswerk besteedde? (pv-ovt)
- H) De jager *heeft* het arme dier gedood. (vd)
- I) Waarom *hebben* jullie niet eens iets gezond gegeten? (vd)
- J) Hij kon het raadsel niet oplossen. (pv-ovt)

8. Werkwoordsvormen herkennen en veranderen (2)

A)

1. *een infinitief*
problemen die niet op te lossen waren
2. *een vd van een zwak werkwoord*
dit is gebeurd
3. *een vd van een sterk werkwoord*
de docent heeft geschreven
4. *een vd als bijvoeglijk naamwoord*
het onoplosbare probleem
5. *een persoonsvorm in de ott*
een student arriveert
de docent heeft
de student neemt aan
...dat het hier gaat
de student schrijft over
hij werkt uit
wanneer hij de opdrachten inlevert ...
de docent is
het verhaal speelt
6. *een persoonsvorm van een zwak werkwoord in de ovt*
hij studeerde
7. *een persoonsvorm van een sterk werkwoord in de ovt*
de problemen waren
wiskundigen wisten
de docent had
het overkwam

B)

1. *een voltooid deelwoord een bijvoeglijk naamwoord*
geschreven → het geschreven boek/...
gebeurd → het gebeurde ongeval/...
2. *een voltooid deelwoord een onvoltooid deelwoord*
gebeurd → gebeurend
geschreven → schrijvend
(onoplosbare → onoplossend)

3. *een OTT een OVT*
arriveert → arriveerde
heeft → had
neemt aan → nam aan
gaat → ging
schrijft → schreef
werkt → werkte
inlevert → leverde in
is → was
speelt → speelde

4. *een OVT een OTT*
waren → zijn
wisten → weten
had → heeft
overkwam → overkomt
studeerde → studeert

9. Juiste vervoeging herkennen

Jan is een goede huisman die zijn vrouw *aanbid* / ***aanbidt*** en erg veel van zijn kinderen *houd* / ***houdt***. Samen met zijn vrouw *red* / ***redt*** hij een gezin met drie zonen, van wie er reeds een *afgestudeert* / ***afgestudeerd*** / *afgestudeerd*t is. Jan *vind* / ***vindt*** zijn werk *onderbetaalt* / ***onderbetaald*** / *onderbetaald*t. Hierdoor *houd* / ***houdt*** het gezin er een heel bescheiden levensstandaard op na.

Jans vrouw Anita ***beheert*** / *beheerd* / *beheerd*t de portemonnee en ***bedisselt*** / *bedisseld* / *bedisseld*t het huishouden. Ze *overschrijt* / *overschrijd* / ***overschrijdt*** nooit een bepaald bedrag en ***bezuinigt***/ *bezuinigd* / *bezuinigd*t vaak op de dagelijkse aankopen, zodat ze soms wat huishoudgeld *overhoud* / ***overhoudt***. Dat geld *word* / ***wordt*** dan *gespaart* / ***gespaard*** / *gespaard*t. Ondanks haar karige budget is ze altijd heel modern ***gekleed*** / *gekleedt* en *gecoiffeert*/ ***gecoiffeerd*** / *gecoiffeerd*t. Daar wordt door de burens wel eens over *geroddelt*/ ***geroddeld***/ *geroddeld*t en ***geklessebest***/ *geklessebesd* /*geklessebesd*t. Zo *word*/ ***wordt*** er ook *beweert* / ***beweerd*** / *beweerd*t dat Anita zich ***prostitueert***/ *prostitueerd* / *prostitueerd*t of dat Jan duistere zaakjes ***uitvoert*** / *uitvoerd* / *uitvoerd*t.

Op een dag ***arriveert*** / *arriveerd* / *arriveerd*t een brief van een notaris. Die deelt mee dat Anita een fortuin *geërft* / ***geërfd*** / *geërfd*t heeft van een onbekende oudtante. Vanzelfsprekend wordt er ***gejuicht***/ *gejuichd* / *gejuichd*t en *gejubelt* / ***gejubeld*** / *gejubeld*t. Anita *melt* / *meld* / ***meldt*** het aan de burens, voordat die het gerucht beginnen te ***verspreiden*** / *verspreidden* dat Jan geregeld banken ***berooft*** / *beroofd* / *beroofd*t. Wanneer ze ***meedeelt*** / *meedeeld* / *meedeeld*t dat zij en Jan een landhuis in Frankrijk gekocht hebben, stappen de burens naar de politie.

10. Schema tijden

<i>Infinitief</i>	<i>O.V.T.</i>	<i>VD</i>	<i>Soort</i>
antwoorden	<i>antwoordde</i>	<i>geantwoord</i>	<i>zwak</i>
bederven	<i>bedierf</i>	<i>bedorven</i>	<i>sterk</i>
bedriegen	<i>bedroog</i>	<i>bedrogen</i>	<i>sterk</i>
bevelen	<i>beval</i>	<i>bevolen</i>	<i>sterk</i>
bidden	<i>bad</i>	<i>gebeden</i>	<i>sterk</i>
blazen	<i>blies</i>	<i>geblazen</i>	<i>sterk</i>
breien	<i>breide</i>	<i>gebreid</i>	<i>zwak</i>
dragen	<i>droeg</i>	<i>gedragen</i>	<i>sterk</i>
duiken	<i>dook</i>	<i>gedoken</i>	<i>sterk</i>
helpen	<i>hielp</i>	<i>geholpen</i>	<i>sterk</i>
kiezen	<i>koos</i>	<i>gekozen</i>	<i>sterk</i>
klimmen	<i>klom</i>	<i>geklommen</i>	<i>sterk</i>
liggen	<i>lag</i>	<i>gelegen</i>	<i>sterk</i>
rijzen	<i>rees</i>	<i>gerezen</i>	<i>sterk</i>
ruiken	<i>rook</i>	<i>geroken</i>	<i>sterk</i>
schelden	<i>schold</i>	<i>gescholden</i>	<i>sterk</i>
spelen	<i>speelde</i>	<i>gespeeld</i>	<i>zwak</i>
vriezen	<i>vroor</i>	<i>gevroren</i>	<i>sterk</i>
werken	<i>werkte</i>	<i>gewerkt</i>	<i>zwak</i>
zwerven	<i>zwierf</i>	<i>gezworven</i>	<i>sterk</i>

11. Stripfragment

In de strip stonden 21 fouten. Hieronder staat aangegeven hoeveel fouten er in iedere tekstballon stonden.

© Peyo

Nr.	Reden van de fout	Verbetering
1 'word'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'grote smurf' → Stam + T	wordt
2 'verjaard'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'wie' → Stam + T	verjaart
3 'heefd'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'geksmurf' → Stam + T	heeft
4 'gespelt'	Het voltooid deelwoord van een zwak ww. De laatste letter van de stam (spelD) staat niet in 'T K(o)FSCH(i)P → -D	gespeld
5 'verjaard'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'grote smurf' → Stam + T	verjaart
6 'beeldt'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'ik' → Stam	beeld
7 'verspreidt'	Het voltooid deelwoord van een zwak ww. De laatste letter van de stam (verspreiD) staat niet in 'T K(o)FSCH(i)P → -D	verspreid
8 'antwoordden'	Dit moet gewoon een infinitief zijn.	antwoorden
9 'went'	De bevelvorm van 'zich wenden'. → Stam	wend
10 'verwachte'	Het is de O.V.T. van een zwak werkwoord. De laatste letter van de stam (verwachT) staat in 'T K(o)FSCH(i)P → + TE	verwachtte
11 'vertelt'	Voltooid deelwoord van een zwak ww. De laatste letter van de stam (vertelL) staat niet in 'T K(o)FSCH(i)P → + D	verteld
12 'duldt'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'ik' → Stam	duld
13 'benijt'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'ik' → Stam	benijd
14 'bied'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'wie' → Stam + T	biedt
15 'antwoordt'	Dit is een imperatief of bevelvorm → Stam	antwoord
16 'vindt'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'ik' → Stam	vind
17 'vermoedden'	Dit moet gewoon een infinitief zijn.	vermoeden
18 'vindt'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'ik' → Stam	vind
19 'vermoet'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'ik' → Stam	vermoed
20 'bestemt'	Het voltooid deelwoord van een zwak ww. De laatste letter van de stam staat niet in 'T K(o)FSCH(i)P → + D	bestemd
21 'verjaard'	De zin staat in de O.T.T. en het onderwerp is 'iemand' → Stam + T	verjaart
22 > 25	////////////////	////////////////

12. Kleine verschillen

→ Wennen: OVT > **wenden** VD > gewend zijn

Zin 1 > vb. We wenden er niet aan dat we een nieuwe juf hadden.
(Betekenis: “het gewoon worden”)

Zin 2 > vb. We zijn niet gewend om zo vroeg op te staan.
(Betekenis: “gewoon zijn”)

↘ Wenden*1: OVT > **wendden** VD > gewend hebben

Zin 1 > vb. Hij wendde het stuur.
(Betekenis “draaiden/keerden/ richtten zich naar”)

Zin 2 > vb. Hij heeft zich tot zijn baas gewend om raad te vragen.
(Betekenis ‘gewend zijn’ : “gedraaid/gekeerd zijn”
Betekenis ‘gewend hebben’ : “zich gericht hebben tot”)

→ Winnen: OVT > **wonnen** VD > gewonnen hebben

Zin 1 > vb. Ik won de wedstrijd.
(Betekenis: “de winnaar zijn”)

Zin 2 > vb. Ik heb de lotto gewonnen.
(Betekenis: “de winnaar geweest zijn”)

↘ Winden*2: OVT > **wonden** VD > gewonden hebben

Zin 1 > vb. Ik wond een verband om mijn arm.
(Betekenis: “draaiden ergens iets omheen”)

Zin 2 > vb. Ze hebben een deken om de baby gewonden.
(Betekenis: “ergens iets omheen gedraaid hebben”)

13. Krantenbericht

- 1) **verloor**
- 2) **gevonden**
- 3) **bevolkte**
- 4) **verlangt**
- 5) **treurend**
- 6) **beminde**
- 7) **trof**
- 8) **verloren**
- 9) **heeft**
- 10) **opgeëist**
- 11) **genoemde**
- 12) **wordt**
- 13) **geklaagd**
- 14) **vetgemeste**
- 15) **veroorzaakte**
- 16) **Behoorde**
- 17) **Vertrek**
- 18) **verlos**

14. Uitgangen aanvullen

- 1) De dokter had me plaatselijk verdoofd voor de operatie. **V.D.**
- 2) Met een ijzeren staaf had de inbreker een ruit verbrijzeld. **V.D.**
- 3) Je kunt duidelijk merken dat hij zijn wijsheid aan het internet ontleent. **O.T.T.**
- 4) Omdat het weerbericht slecht weer voorspelde, haastten de boeren zich met het binnenhalen van het hooi. **O.V.T.**
- 5) Precies op tijd landde het vliegtuig gisteren te Wenen. **O.V.T.**
- 6) “Wat je verdient, mag je houden”, zei opa. **O.T.T.**
- 7) Verzamelt je zusje tegenwoordig ook theezakjes? **O.T.T.**
- 8) In Italië braadt men het vlees in olijfolie. **O.T.T.**
- 9) Onze keeper heeft het doel uitstekend verdedigd. **V.D.**
- 10) Waarom vertelde hij de waarheid niet? Hij speldde me wat op de mouw! **O.V.T.**
- 11) Het is verstandig van hem dat hij zijn huis verzekert. **O.T.T.**
- 12) Toen de kat de tuin inkwam, vluchtten de vogels. **O.V.T.**
- 13) Onze burens hebben zich over dat poesje ontfermd. **V.D.**
- 14) Als de televisie zo luid staat, overstemt hij alles. **O.T.T.**
- 15) Mijn baas vergoedt alle kosten als ik voor hem op reis ben. **O.T.T.**
- 16) Wat in een goed vat zit, verzuurt niet. **O.T.T.**

15. Tekstjes vervolledigen

Dit tekstje speelt zich af in het verleden. Dit merk je aan de eerste zin: Het licht ging aan...

Het licht ging aan en er **klonk** applaus. Leen **zag** mensen zich omdraaien en Stelle toeklappen. **Vonden (1)** ze het dan wel goed? In het uur dat **volgde, begreep (2)** ze dat Stella hier een succes was. Ze **stonden (3)** met z'n allen in de foyer. Stella werd **omringd** door mensen die haar de hand **drukten** en in sommige gevallen zelfs **zoenden**. Leen **keek** met haar ouders toe. Stella **zag** er iets roder uit dan anders, maar verder **leek** ze gewoon zichzelf.

- (1) 'Ze' duidt op de mensen. Daarom staat het werkwoord in het meervoud.***
(2) 'Ze' duidt hier op Leen. Hier staat het werkwoord dus in het enkelvoud.
(3) 'Met z'n allen' > meervoud.

Dit tekstje speelt zich af in het verleden. Dit merk je aan de eerste zin: Marco liep

Gebukt (1) liep Marco over het tuinpad naar de schuur. Zijn zaklantaarn **hoefde** hij niet te gebruiken, want hij **kon** dat paadje wel dromen. Bij de schuur **bleef** hij staan en **spiedde** om zich heen. Het huis en de tuin **lagen** in diepe rust; er was niets dat de angst, die zich nu toch van hem meester **begon** te maken, **rechtvaardigde**. Wat nu? Hij had toen **gezien** dat zijn vader een kuil **groef**. Hij **deed** een stap opzij en **slaakte** een ingehouden kreet, omdat hij **uitgleed**. Hij **hield** zijn adem in en **luisterde** of iemand iets **gehoord** had. Toen **scheen** hij met de zaklantaarn op de plaats waar hij bijna was **gevallen**.

- (1) Voltooid deelwoord***

16. VD bijvoeglijk gebruikt en OVT

! VD bijvoeglijk gebruikt → Voor een zwak werkwoord: VD + E

<i>Infinitief</i>	<i>VD bijvoeglijk gebruikt</i>	<i>OVT</i>
verbranden (boek)	Het <u>verbrande</u> boek	Hij <u>verbrandde</u> het boek
verlichten (huis)	Het <u>verlichte</u> huis	Ze <u>verlichtte</u> het huis.
uitbeelden (figuren)	De <u>uitgebeelde</u> figuren	Hij <u>beeldde</u> de figuren uit.
uitspreiden (armen)	De <u>uitgespreide</u> armen	Ik <u>spreidde</u> de armen uit.
bemesten (akker)	De <u>bemeste</u> akker	Hij <u>bemestte</u> de akker.
oprichten (evenement)	Het <u>opgerichte</u> evenement	Ik <u>richtte</u> een evenement op.
haten (test)	De <u>gehate</u> test	Ik <u>haatte</u> de test.
verharden (weg)	De <u>verharde</u> weg	Men <u>verhardde</u> de weg.
ontleden (zinnen)	De <u>ontlede</u> zinnen	Je <u>ontleedde</u> de zinnen.
missen (kans)	De <u>gemiste</u> kans	Je <u>miste</u> je kans.
doden (dier)	Het <u>gedode</u> dier	De jager <u>doodde</u> het dier.
verwennen (hond)	De <u>verwende</u> hond	Zij <u>verwendde</u> de hond.
verkleeden (meisje)	Het <u>verklede</u> meisje	Het meisje <u>verkleedde</u> zich.
breien (sjaal)	De <u>gebreide</u> sjaal.	Oma <u>breidde</u> mijn sjaal.
witten (muren)	De <u>gewitte</u> muren (! Niet: de witte muren → VD + e = gewit + (t) + e)	De man <u>witte</u> de muren.
bekladden (raam)	Het <u>bekladde</u> raam	Die jongen <u>bekladde</u> het raam.
redden (kind)	Het <u>geredde</u> kind	Het kind <u>redde</u> haar hond.
aanzetten (motor)	De <u>aangezette</u> motor	Ik <u>zette</u> de motor <u>aan</u> .

Woordtekens

Oplossingsleutel

1. Het weglatingsteken

Het werk van Rubens	Rubens' werk
De hond van Felix	Felix' hond
De poëzie van Gezelle	Gezelles poëzie
De broer van Mia	Mia's broer
De fabrieken van Tessenderlo	Tessenderlo's fabrieken
De video's van Merckx	Merckx' video's
De etuis van Annette	Annettes etuis
De procedés van Janssen	Janssens procedés

/ 8

een VLDer	VLD'er	jockeytje	(OK)
zebras	zebra's	capsules	(OK)
s avonds	's avonds	drie 6en	6'en
hobbytje	hobby'tje	bikinis	bikini's

/ 8

- 1) In de tuinen rond **villa's** in de wijk zie je vaak honden zoals **husky's** en rottweilers.
- 2) Met die **kiwi's**, lychees en **mango's** had de fruitsalade een exotisch tintje.
- 3) In Peru houden ze **lama's** als lastdier en **alpaca's** voor de wol.
- 4) **Camera's** met **zo'n** displaytje erbovenop zijn onhandig.
- 5) Draagbare **pc's** werden pas mogelijk door de ontwikkeling van grote **lcd's** en krachtige **accu's**.
- 6) Een grote groep priesters, dominees, **rabi's** en imams was aanwezig op de plechtigheid.
- 7) Dat is **Hans'** allerjongste **baby'tje**!

/ 14

-1p/fout

2. Meerkeuze

- A. **reünie**
- B. reunie

- A. **dominoën**
- B. dominoen

- A. **geërgerd**
- B. ge-ergerd

- A. een patient
- B. **een patiënt**

- A. **een elektricien**
- B. een elektriciën

- A. **Naomi's tas**
- B. Naomis tas

- A. **een e'tje**
- B. een e-tje

- A. **een essaytje**
- B. een essay'tje

- A. **rozeachtig**
- B. roze-achtig

- A. **cameraoog**
- B. camera-oog

- A. skijas
- B. **ski-jas**

- A. **evangelieën**
- B. evangeliën
- C. evangelieën

- A. tweeënveertig
- B. tweëenveertig
- C. **tweeënveertig**

- A. **Klaas' kleren**
- B. Klaas kleren
- C. Klaas's kleren

- A. acrobatien
- B. **acrobatieën**
- C. acrobatiën

- A. pyjamaachtig
- B. pyjamaächtig
- C. **pyjama-achtig**

- A. duo-baan
- B. **een duobaan**
- C. een duo'baan

- A. knien
- B. kniën
- C. **knieën**
- D. kniëen

- A. diëet
- B. dieët
- C. di-eet
- D. **dieet**

- A. Alexs speech
- B. Alexes speech
- C. Alex speech
- D. **Alex' speech**

- A. **reële**
- B. reele
- C. rëele
- D. reëele
- E. reeële

- A. een kruidje roer mij niet
- B. **een kruidje-roer-mij-niet**

- A. **Twaalf gekookte eieren**
- B. Twaalf gekookte eiëren

- A. Een klacht bij de milieuinspectie
- B. **Een klacht bij de milieu-inspectie**

- A. Dat beïnvloedt ons.
- B. **Dat beïnvloedt ons.**

- A. **Oost-Vlaamse gemeenten**
- B. Oost-vlaamse gemeenten
- C. Oostvlaamse gemeenten
- D. oost-Vlaamse gemeenten
- E. oostVlaamse gemeenten

3. Deeltelen bij leesverwarring

boa	dieet	weeën
buiig	koeien	vacuüm
financieel	cliënt	geautomatiseerd
patiënt	officiële	petroleum

/ 12

- 1) Een fietsketting moet worden schoongemaakt in een petroleumbad voor ze wordt geolied. **(OK)**
- 2) Deze maand hebben de jongeren van de jeugdacademie met **glasmozaïek geëxperimenteerd.**
- 3) In zijn repertoirekeuze is onze koorleider sterk Duits **georiënteerd.**
- 4) De **presidentiële** limousine werd **geëscorteerd** door een twintigtal motoragenten.
- 5) Voor je kurk of linoleum laat leggen, moet de vloer worden **geëgaliseerd.**

/ 6

-1p/fout

1) geëxporteerde hulpgoederen	(exporteren)
2) gesubsidieerde landbouwproducten	(subsidie)
3) niet - geïdentificeerde vliegende objecten	(identificeren)
4) een karakterieële afwijzing	(karakter)
5) onder individuele begeleiding	(individue)
6) een geïsoleerde woning	(isoleren)
7) industriële productie	(industrie)
8) geëxecuteerde rebellen	(executeren)
9) een chaotische toestand	(chaos)

/ 9

4. Koppelteken

Noord - Brabant
x - stralen
niet - rokers
radioactiviteit
luitenant - kolonel
onderwatercamera
casino - uitbating
14 - jarige
auto - onderzoek
hink - stapsprong

vreemdetalenonderwijs
aspirant - geneesheer
Oud - Grieks
milieu - inspectie
ex - militair
kandidaat - bewoner
televisie - uitzending
\$ - teken
olieachtig
stage - inspectie

/ 20

- 1) Alle leden van de terreurgroep hadden een stevige **commando-opleiding** in het **Midden-Oosten** gehad.
- 2) Zijn dokter had het over **hypo** - en niet over hypertensie.
> ***hypotensie en hypertensie: herhaling vermijden***
- 3) Ze dronken eerst een glas **whisky-cola** en consumeerden daarna de **blik- en diepvriesgroenten** en het overheerlijk **chocolade-ijs**.
- 4) Lees je dat woord als **massa-gebed** of **massage-bed**?
> ***Door een koppelteken op een andere plaats toe te voegen, krijgt het woord een andere betekenis.***
- 5) Op het **gala-evenement** zag je wie de echte **vla-eters** waren.
- 6) Mijn vader heeft al zijn **zwart-witfoto's** uit zijn **doe-het-zelfzaak** teruggevonden.
> ***Zwart-witfoto's: gelijkwaardige delen***
> ***Doe-het-zelfzaak: stapelsamenstelling***
- 7) **Kop-staartbotsingen** zijn dagelijkse kost voor politieagenten.
- 8) Zo'n duobaan zag de **65-plusser** wel zitten.

/14

-1p/fout

5. Weglatingsteken bij meervouden

coupés	kangoeroes	portefeuilles
eega's	mango's	cd's
cadeaus	portemonnees	thema's
ski's	pyjama's	piano's
aspirines	video's	piccolo's
embryo's	parachutes	cakes
beha's	cappuccino's	begonia's
rally's	taboes	dogma's
cabrio's	hyena's	gnoes

- 1) Nog al te veel baby's in arme landen sterven aan banale aandoeningen.
- 2) In de metro's van Berlijn, Parijs en Londen is het behoorlijk druk.
- 3) Welke procedures moeten er precies gevolgd worden?
- 4) Je krijgt de indruk dat er tegenwoordig veel comités worden opgericht.
- 5) Dit schooljaar ben ik al drie etuis kwijtgeraakt.
- 6) Waar is de tijd dat de videocamera's log en onhandig waren?
- 7) Twee bureaus zijn geen overbodige luxe in een huis met studerende kinderen.
- 8) Hoeveel tournees zouden de Rolling Stones gedaan hebben?
- 9) Iemand met te veel hobby's heeft meestal weinig tijd voor vrienden.
- 10) Hij is ondertussen eigenaar geworden van verschillende garages in de stad.
- 11) De niveaus in onze opleidingen zijn erg heterogeen.
- 12) De doorgelichte firma's waren erg verrast door het resultaat.
- 13) Zijn theorieën over moderne kunst kun je lezen in een reek cahiers die over het thema werden gepubliceerd.

6. Liggend streepje of weglatingsteken?

binnen en buitenlandse handel	binnen- en buitenlandse handel > <i>herhaling vermijden</i>
een tvprogramma	tv-programma
ponytjes	pony'tjes
een kruidje roer mij niet	kruidje-roer-mij-niet
groene en bruine mantels	OK > Geen sprake van herhaling
gsm's	gsm's
de E40 snelweg	E40-snelweg
St. Andreas	St.-Andreas

/ 8

- 1) Twee **SP.A'ers**, een **VLD-mandataris** en een **NVA'er** werden in het **VT4-programma** voor de **tv-camera's** gehaald.
- 2) Voor **doe-het-zelvers** leveren wij onze **sauna's** als bouwpakket.
- 3) Je kon de puntjes op de **i's** en de streepjes aan de **t's** wel wat duidelijker schrijven.
- 4) Enkele lokale **VVV's** hebben samengewerkt voor een reeks nieuwe **vakantie- en reisbrochures**.
- 5) De twee **dj's** draaiden in een aantal **disco's**.
- 6) Het regende '**s nachts** en '**s ochtends** constant.
- 7) Voel jij even of het water in **Alex' piranha-aquarium** warm genoeg is?
- 8) **Z'n** vader is **ex-president** van de Verenigde Staten in **Noord-Amerika**.

/20

-1p./fout

7. Deelteken of niet?

gevarieerd

pinguïn

duel

geërgerd

geolied

patiënt

ontplooiing

officieel

mecanicien

maïs

roeien

heroïsch

jojoën

museum

eventuele

reëel

coëfficiënt

geüniformeerd

skiën

reeënoog

naïef

smeuïg

geallieerden

mozaïek

/ 24

1. (eindigen) De politie heeft het onderzoek **beëindigd**.
2. (arresteren) Men heeft de dief toch **gearresteerd**.
3. (ruïneren) De beurscrash heeft haar **geruïneerd**.
4. (illustreren) Het tijdschrift is mooi **geïllustreerd**.
5. (ordenen) Dat heb je heel knap **geordend**.
6. (eisen) De aanslag heeft veel slachtoffers **geëist**.
7. (installeren) Hij heeft de computer gisteren **geïnstalleerd**.
8. (beademen) Het verdronken meisje werd **beademd**.
9. (ergeren) Ik heb me mateloos **geërgerd**.

/ 9

zo-even of zoëven?

definieren of **definiëren**?

eeneïg of eeneïg?

na-apen of naäpen?

naïviteit of naiviteit?

zee-egel of zeeëgel?

gekopieerd of gekopiëerd?

opticiën of **opticien**?

ineenvloeiing of ineenvloeïing?

petroleum of petroleüm?

beïnvloeden of **beïnvloeden**?

controversiële of controversiele?

/ 12

8. Weglatingsteken niet vergeten?

1. de camera van Mia	Mia's camera's
2. de radio van Theo	Theo's radio's
3. de paraplu van Jos	Jos' paraplu's
4. de hobby van Anne	Annes hobby's
5. de taxi van Alex	Alex' taxi's
6. de droom van Jeroen	Jeroens dromen
7. de foto van de baby	baby's foto's
8. de veranda van Frans	Frans' veranda's
9. de tv van Sofie	Sofies tv's
10. de bureau van opa	opa's bureaus
11. de motor van André	Andrés motoren/motors
12. de zaak van België	Belgiës zaken
13. het gedicht van Claus	Claus' gedichten

/ 26

1) Ik zie het niet zitten.	'k Zie het niet zitten.
2) Mijn vader is ziek.	M'n vader is ziek.
3) zijn geld verspillen	z'n geld verspillen
4) Des avonds kijkt hij tv.	's Avonds kijkt hij tv.
5) Hij is geboren in 1960.	Hij is geboren in '60.
6) De verpleegster werkt ook op zondagen en feestdagen.	De verpleegster werkt ook op zon- en feestdagen.
7) Zij leidt een groothandel en kleinhandel in fruit.	Zij leidt een groot- en kleinhandel in fruit.

/ 7

9. Zoek de fouten!

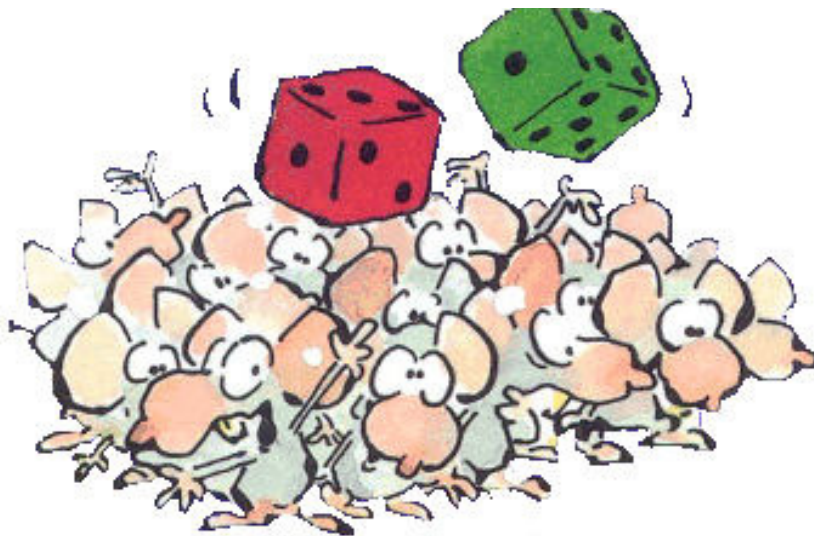
foto onderschrift	foto-onderschrift	roeiequipe	roei-equipe
een lpg auto	lpg-auto	R4 tje	R4'tje
commercieel	(OK)	bureauuren	bureau-uren
de malariaaanval	malaria-aanval	kanarieachtig	(OK)
naijver	na-ijver	antiVlaams	anti-Vlaams
anti elitair	anti-elitair	trein tram busdag	trein-tram-busdag

/ 12

- A. De spectaculaire vruchten en bruidstaarten van de jonge chef-banketbakker zijn zeker niet onopgemerkt gebleven in de culinaire rubriek van een aantal tijdschriften.
- B. De spectaculaire vruchten- en bruidstaarten van de jonge chefbanketbakker zijn zeker niet onopgemerkt gebleven in de culinaire rubriek van een aantal tijdschriften.
- C. **De spectaculaire vruchten- en bruidstaarten van de jonge chef-banketbakker zijn zeker niet onopgemerkt gebleven in de culinaire rubriek van een aantal tijdschriften.**
-
- A. De ministerpresident werd opgewacht door een delegatie varkens- en rundveefokkers die maatregelen eisten tegen de Oost-Europese dumpingprijzen.
- B. **De minister-president werd opgewacht door een delegatie varkens- en rundveefokkers die maatregelen eisten tegen de Oost-Europese dumpingprijzen.**
- C. De minister-president werd opgewacht door een delegatie varkens en rundveefokkers die maatregelen eisten tegen de Oost-Europese dumpingprijzen.
-
- A. De investering in nieuwe video-apparatuur is snel terug verdiend, want dankzij de video-opnamen kon een dievenbende worden aangehouden.
- B. De investering in nieuwe video-apparatuur is snel terug verdiend, want dankzij de videoopnamen kon een dievenbende worden aangehouden.
- C. **De investering in nieuwe videoapparatuur is snel terug verdiend, want dankzij de video-opnamen kon een dievenbende worden aangehouden.**

/ 3

2. Spelen

Trimester 1

Werkwoordspelling: OTT & Imperatief

Spelslag

Groepsindeling

In duo's

Didactisch materiaal

- 1 werkwoordveld per leerling (2 verschillende!)

Extra speluitleg voor de leerkracht

Iedere leerling krijgt een werkwoordveld. Deze zijn verschillend. Het is dus NIET de bedoeling dat de leerlingen hun werkwoordveld aan hun tegenstander laten zien.

Op het werkwoordveld staan allemaal zinnen. Het principe is hetzelfde als bij zeeslag. Leerling A raadt een combinatie (vb. A5). Leerling B leest de zin die in dit vak staat en herhaalt het deeltje waarin het werkwoord voorkomt. (Het werkwoord is steeds vet en onderstreept.)

Vb. Voor hij naar school gaat, bereidt hij zijn taken voor.
> Leerling B herhaalt: bereidt hij zijn taken voor.

Leerling A gaat eerst op zoek naar het onderwerp in de zin en noteert dit op het kladpapier. Bij de imperatief is er uiteraard geen onderwerp. Daarna vervoegt hij/ zij het werkwoord correct.

Leerling B controleert of het genoteerde antwoord van leerling A correct is. **Zowel onderwerp als werkwoord!** (Werkwoord= vet en onderstreept / Onderwerp = cursief)

- > Indien correct: Leerling B kleurt het vak op zijn fiche groen (of een andere kleur)
- > Indien foutief: Leerling B kleurt het vak op zijn fiche rood (of een andere kleur)

Daarna mag leerling B een vak raden. En zo gaat het spel beurtelings verder tot beide leerlingen klaar zijn of tot de leerkracht een stopsignaal geeft. Er wordt achteraf gecontroleerd wie de meeste antwoorden correct (= groene vakken) heeft.

Extra

Om het echt op zeeslag te laten lijken, kan je de leerlingen vooraf 5 schatten laten plaatsen. In 5 vakjes noteren zij "maal 2". Indien de leerling deze zin correct had, krijgt hij/zij hiervoor dubbele punten.

Stappenplan voor de leerlingen

Wat heb je nodig? (per persoon)

- een pen
- een kladblok
- 2 verschillende kleurtjes/markeerstiften (best groen en rood)

Hoe ga je te werk?

1. Ieder krijgt een werkwoordveld. Laat dit niet aan je tegenstander zien.
2. De oudste start. Hij/zij raadt (zoals bij zeeslag) een combinatie vb. A5, B3, C1 ...
3. De andere leest de zin die in dat vak staat. Herhaal het deeltje waarin het werkwoord voorkomt (= vet en onderstreept)

Vb. Voor hij naar school gaat, **bereidt** hij zijn taken voor.

Herhaal: bereidt hij zijn taken voor.

4. De leerling die aan de beurt is, gaat op zoek naar het onderwerp. Noteer dit op het kladpapier. (! bij de imperatief is er geen onderwerp). Vervoeg daarna het werkwoord correct en noteer dit.
5. De andere leerling controleert het antwoord; zowel onderwerp als werkwoord.
(Werkwoord= vet en onderstreept / Onderwerp = cursief)

Juist? Kleur dan het vak met de zin groen.

Fout? Kleur dan het vak met de zin rood.

6. Daarna is het de beurt aan de andere.
7. Wie de meeste groene vakken heeft kunnen behalen, is de winnaar.

Bijlagen

Werkwoordvelden

(* = geen onderwerp)

	A	B	C	D	E
1	Men <u>schendt</u> niet ongestraft iemands goede naam.	Waarom <u>verbrand</u> je die rommel niet?	Haar zoon <u>begeleidt</u> haar op de piano.	Je <u>verbeeldt</u> je dat maar.	De gemeente <u>financiert</u> het project.
2	Die leperd <u>misleidt</u> je met valse beloften	Oma <u>breit</u> van 's morgens tot 's avonds.	Baat het niet, <i>het</i> <u>schaadt</u> ook niet.	<u>Snijdt</u> niet in je vinger! (*)	<u>Begeleid</u> je leerlingen wat beter. (*)
3	Hij <u>houdt</u> je voor de gek.	Wat <u>weerhoudt</u> je van een verzoenend gebaar?	Ik <u>wed</u> dat je het niet kan!	<u>Ondervind</u> je hinder van je spierverrekking?	Het weer <u>houdt</u> zich goed.
4	<u>Baat</u> <i>het</i> niet, het <i>schaadt</i> ook niet.	<u>Vergoed</u> die mensen toch maar. (*)	Ik <u>gebied</u> je te zwijgen.	De uitvoer <u>vertoont</u> een stijging.	Ik <u>vind</u> je een schat.
5	Waarom <u>antwoord</u> je niet op die brief?	<u>Wordt</u> je een ongepaste mop verteld, lach dan wat groen.	Ik zie het al, je <u>vindt</u> het niet mooi.	<u>Word</u> je daarvoor betaald?	<u>Brand</u> jij je maar niet aan dat vuur.

(* = geen onderwerp)

	A	B	C	D	E
1	<i>Iedereen bevindt zich in de zaal.</i>	<i>Dat verblijdt me buitengewoon.</i>	<i>Je meldt je weer eens ziek.</i>	<i>Houd me stevig vast. (*)</i>	<i>Waarom antwoordt ze niet?</i>
2	<i>Aanvaard je die betrekking?</i>	<i>Wie wordt je moeilijkste tegenstander?</i>	<i>Waarmee dood je de tijd?</i>	<i>Hij redt er zich wel uit.</i>	<i>Wie benijdt je nu het meest?</i>
3	<i>Ik houd je aan je woord.</i>	<i>Men beweert dat een koude douche deugd doet.</i>	<i>Wordt je iets verweten?</i>	<i>Ze neuriet al de hele morgen.</i>	<i>De juf redt het kind.</i>
4	<i>Een wandeling na het eten bevordert de spijsvertering.</i>	<i>Bloed je uit je neus?</i>	<i>Ik verbeeld me heel wat.</i>	<i>Je schaadt je gezondheid met roken.</i>	<i>Ik vermoed dat hij thuis is.</i>
5	<i>Vindt je koopwaar enige aftrek bij de klanten?</i>	<i>Zij vindt je een kreng.</i>	<i>Nergens vind je meer gezelligheid dan thuis.</i>	<i>Houd toch op met dat gezeur! (*)</i>	<i>Besteed minder tijd aan je huiswerk. (*)</i>

Webspellen

Groepsindeling

Individueel

Didactisch materiaal (per leerling)

- 1 computer met internet
- 1 werkbundel

Leerlingen hebben een pen nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

De leerlingen krijgen het werkbundeltje. Dit bundeltje sluit aan bij de ICT-opdrachten over de werkwoordspelling. Hierin lezen ze eerst hoe ze te werk gaan. Daarna gaan ze aan de slag.

Ze surfen naar de website <http://fennemulders.googlepages.com>. Ze starten bij 'inleiding' en volgen dan de instructies op. Op die manier komen ze terecht bij de oefeningen op de werkwoordspelling. Voorlopig maken ze enkel de oefeningen op de O.T.T.

Het is de bedoeling dat de leerlingen deze oefeningen maken op zelfstandige basis. Ze kiezen zelf welke oefeningen ze willen maken. Ze hebben hiervoor het leerlingenbundeltje nodig. Daarin staat aangegeven wat iedere oefening precies inhoudt, welk onderdeelje van de werkwoordspelling er ingeoeft wordt én hoe moeilijk iedere oefening is. Na het maken van een oefening kunnen ze hier ook het behaalde resultaat in noteren.

Leerlingen mogen een oefening altijd meermaals maken. Oefening baart kunst. Het is echter wel de bedoeling dat ze zoveel mogelijk oefeningen maken. Ze kunnen de website ook thuis raadplegen.

Een leerling die alle oefeningen al gemaakt heeft, kan altijd verder werken in het bundeltje 'contractwerk'.

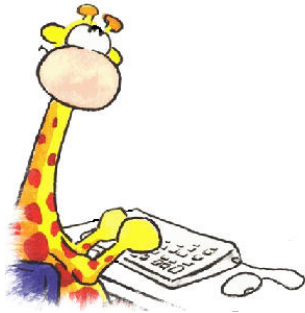
Stappenplan voor de leerlingen

De algemene werkmethode staat uitgelegd in het werkbundeltje. Op de website wordt de opdracht stapsgewijs weergegeven.

Bijlagen

Leerlingenbundeltje

ICT- opdrachten Werkwoordspelling

Naam:

Klas:

Inleiding

Dit bundeltje sluit aan bij de ICT-opdrachten over de werkwoordspelling. Je kan hierin steeds de opdracht lezen en je resultaten noteren.

Thuis kan je de ICT-oefeningen ook raadplegen; ideaal als je de werkwoordspelling eens wilt herhalen of inoefenen.

Hoe ga je te werk?

Zodadelijk ga je naar een website met spellingsoefeningen. Je kan daar de spelling van de werkwoorden inoefenen. Lees hier eerst hoe je te werk.

In het eerste trimester werk je aan de oefeningen op de O.T.T. In het tweede trimester komt de O.V.T. aan bod. In het derde trimester wordt er gestart met het V.D.

In dit bundeltje staat bij iedere opdracht aangegeven wat de oefening precies inhoudt en welk onderdeelje van de werkwoordspelling ingeoefend wordt. De moeilijkheidsgraad wordt weergegeven door de sterretjes.

★ = gemakkelijk / ★★ = matig / ★★★ = moeilijk

Je mag zelf kiezen welke oefening je eerst maakt.

Na het maken van een oefening kan je hier ook het behaalde resultaat noteren. Zo kan je achteraf nagaan welke oefeningen je al hebt opgelost en welke je moeilijk vond. Je mag een oefening ook meermaals maken als je ergens moeilijkheden mee hebt.

Surf naar <http://fennemulders.googlepages.com>. Ga de site binnen en start bij 'inleiding'. Volg dan de instructies op. Zorg dat je dit bundeltje bij de hand hebt!

Als je alle oefeningen gemaakt hebt, werk je verder aan het bundeltje 'contractwerk'.

Veel succes!

Oefeningen O.T.T. (1^e trimester)

Nr. oef.	Soort oef.	Uitleg	Moeilijkheid ①	Resultaat
1	Combineren	Kies het werkwoord dat in de zin past.	★★	%
2	Combineren	Vul d, t of dt aan. Oefening op tijd.	★★	%
3	Combineren	Vul d, t of dt aan. Oefening op tijd.	★★	%
4	Invultekst	Zet de werkwoorden in de imperatief.	★	%
5	Invultekst	Vervoeg de werkwoorden in de tekst.	★	%
6	Invuloefening	Zoek het geschikte werkwoord en vervoeg het.	★★	%
7	Invultekst	Vul de tekst aan door het passende werkwoord te kiezen en te vervoegen. Te gebruiken werkwoorden: blijken, zijn (x3), afstammen, komen, gaan	★	%
8	Invuloefening	Vervoeg de werkwoorden.	★★	%
9	Invuloefening	Geef de stam van de werkwoorden.	★	%
10	Combineren	Vul d, t of dt aan.	★★	%
11	Kruiswoord	Vervoeg de werkwoorden.	★★	%
12	Kruiswoord	Vervoeg de werkwoorden.	★★	%
13	Meerkeuze	Wat is de juiste vorm van het werkwoord?	★★	%
14	Invuloefening	Vervoeg de werkwoorden.	★★	%
15	Invuloefening	Vervoeg de werkwoorden.	★★	%
15	Oefening Excel	Vervoeg de werkwoorden.	★	%

① Moeilijkheidsgraad: ★ = gemakkelijk / ★★ = matig / ★★★ = moeilijk

Oefeningen O.V.T. (2^e trimester)

Nr. oef.	Soort oef.	Uitleg	Moeilijkheid ①	Resultaat
1	Invultekst	Bepaal a.d.h.v. de tekst of je het werkwoord in de O.T.T. of O.V.T. moet vervoegen.	★ ★ ★	%
2	Invuloefening	Zoek het geschikte werkwoord en vervoeg het.	★ ★	%
3	Invuloefening	Vervoeg de werkwoorden in de O.T.T. of O.V.T.	★ ★	%
4	Invultekst	Vervoeg de werkwoorden in de tekst.	★ ★	%
5	Invultekst	Vul de tekst aan door het passende werkwoord te kiezen en te vervoegen. <i>Te gebruiken werkwoorden:</i> weten - zijn - wegen - hebben - aantreffen - lopen – voortbewegen - gebruiken	★ ★ ★	%
6	Invuloefening	Vervoeg het werkwoord eerst in de O.T.T. en daarna in de O.V.T.	★ ★	%
7	Kruiswoord	Vervoeg de werkwoorden.	★ ★	%
8	Invuloefening	Vervoeg de werkwoorden.	★ ★	%
9	Meerkeuze	Wat is de juiste vorm van het werkwoord?	★ ★	%
10	Invuloefening	Pas de tijd van de pv aan. Van O.T.T. naar O.V.T. en omgekeerd.	★ ★	%
11	Invuloefening	Zet de pv in de O.V.T.	★ ★	%
12	Invuloefening	Vervoeg de werkwoorden	★ ★	%
13	Oefening Excel	Vervoeg de werkwoorden	★	%

① Moeilijkheidsgraad: ★ = gemakkelijk / ★ ★ = matig / ★ ★ ★ = moeilijk

Oefeningen V.D. (3^e trimester)

Nr. oef.	Soort oef.	Uitleg	Moeilijkheid ①	Resultaat
1	Invultekst	Vervoeg de werkwoorden. Gemengde oefening met hulpmiddelen.	★★	%
2	Invuloefening	Geef het voltooid deelwoord.	★★	%
3	Invuloefening	Vervoeg de werkwoorden. Gemengde oefening.	★★★	%
4	Invuloefening	Geef de O.V.T., het V.D. en het onvoltooid deelwoord van de werkwoorden.	★★	%
5	Invuloefening	Vervoeg de werkwoorden. Gemengde oefening.	★★★	%
6	Invulteksten	Vervoeg de werkwoorden. Gemengde oefening.	★★★	%
7	Invuloefening	Geef de onvoltooide tijd	★	%
8	Invuloefening	Zoek een geschikt werkwoord en vervoeg het.	★★	%
9	Invulteksten	Vervoeg de werkwoorden. Gemengde oefening.	★★★	%
10	Invuloefening	Vervoeg de werkwoorden. Gemengde oefening.	★★	%
11	Invuloefening	Vervoeg de werkwoorden. Gemengde oefening.	★★★	%
12	Invuloefening	Vorm het bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord.	★★	%
13	Kruiswoord	Vervoeg de werkwoorden Gemengde oefening.	★★	%
14	Combineren	Vul d of t aan.	★★	%
15	Combineren	Vul d, t of dt aan. Oefening op tijd.	★★	%
16	Combineren	Vul d, t of dt aan.	★★	%
17	Combineren	Vul d, t, dt, tt of dd aan.	★★	%
18	Invuloefening	Vorm het bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord.	★★	%
19	Invuloefening	Vorm het bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord.	★★	%
20	Invuloefening	Geef het voltooid deelwoord.	★★	%
21	Oefening Excel	Vervoeg de werkwoorden.	★	%

① Moeilijkheidsgraad: ★ = gemakkelijk / ★★ = matig / ★★★ = moeilijk

Juist of fout?

Groepsindeling

Klassikaal

Didactisch materiaal

- Groene en rode kaartjes
- Transparant met zinnen waar het werkwoord aangevuld moet worden.

Leerlingen hebben een kladblok en een pen nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

Op een transparant worden er zinnen geplaatst met betrekking tot de werkwoordspelling. Iedere leerling krijgt een groen en een rood kaartje.

Een leerling komt voor het bord. Hij/zij vervoegt het werkwoord van een aantal zinnen (3 à 5) en noteert de vervoeging op de achterzijde van het bord. De andere leerlingen noteren de vervoeging op een blad.

Daarna wordt er gekeken naar de antwoorden op het bord. Is de vervoeging correct? Als de leerlingen denken dat het werkwoord juist vervoegd is, dan steken ze het groene kaartje in de lucht. In het andere geval gebruiken ze het rode kaartje. Belangrijk is dat er hen gevraagd wordt hun mening te verdedigen. Samen wordt er gezocht naar de juiste vervoeging.

Splitsen in lettergrepen

Competitie: woorden splitsen

Groepsindeling

2 à 3 leerlingen

Didactisch materiaal

- Dubbelzijdige kaartjes (woord ⇔ splitsing in lettergrepen)

Extra speluitleg voor de leerkracht

De leerlingen krijgen een stapeltje kaartjes. Ze leggen dit stapeltje met de woorden naar boven. Het is de bedoeling om dat woord op een correcte manier in lettergrepen te splitsen.

Alle groepsleden bekijken het woord en proberen voor zichzelf het woord in lettergrepen te splitsen. Ze noteren de lettergrepen op een blad.
vb. boekentas → boe-ken-tas

Wanneer iedereen een antwoord heeft genoteerd, wordt het kaartje omgedraaid en zien de leerlingen de juiste wijze van splitsen. De leerlingen verbeteren hun antwoord indien nodig. Er wordt een blad in het midden gelegd met de namen van alle groepsleden. Voor ieder juist antwoord wordt er een streepje achter de betreffende naam getrokken.

Wie aan het einde de meeste streepjes weet te behalen, wint het spel.

Stappenplan voor de leerlingen

Wat heb je nodig? (per leerling)

- een pen
- een kladblok
- een stapeltje dubbelzijdige kaartjes

Hoe ga je te werk?

1. Je krijgt een stapeltje kaartjes. Leg dit met de woorden naar boven.
2. Bekijk het woord. Ieder probeert dit voor zichzelf in lettergrepen te splitsen.
Noteer je antwoord. (vb. boekentas → boe-ken-tas)
3. Draai het kaartje om en bekijk de juiste wijze van splitsen.
4. Verbeter je antwoord.
5. Noteer de namen van alle groepsleden op een blad. Voor ieder juist antwoord wordt er een streepje bij de betreffende naam getrokken.
6. Wie aan het eind van het spel de meeste streepjes behaald heeft, wint het spel.

Bijlagen

Dubbelzijdige kaartjes: de woorden & de wijze van splitsen

geërgerd	vrachtje	leeuwenjong	vertaalster	slaatje
verfraaiing	koortsig	woordenboeken	ongeïnteresseerd	cafeetje
fototoestel	microotje	prestatiedrang	boerinnenbond	kringen
ernstig	realistisch	reglement	technische	apotheek
ambtenaar	ruïne	textielindustrie	aardappelen	ministerie
trouwen	aardrijkskunde	bioscoopbezoeker	lichamen	schriften
knoeien	erwtensoep	boekbespreking	reclame	knieën

ge-er-gerd	vracht-je	leeu-wen-jong	ver-taal-ster	sla-tje
ver-fraai-ing	koort-sig	woor-den-boe-ken	on-ge-in-te-res-seerd	ca-fé-tje
fo-to-toe-stel	mi-cro-tje	pres-ta-tie-drang	boe-rin-nen-bond	krin-gen
ern-stig	re-a-lis-tisch	re-gle-ment	tech-ni-sche	apo-theek
amb-te-naar	ru-ine	tex-tiel-in-dus-trie	aard-ap-pe-len	mi-nis-te-rie
trou-wen	aard-rijks-kun-de	bio-scoop-be-zoe-ker	li-cha-men	schrif-ten
knoei-en	erw-ten-soep	boek-be-spre-king	re-cla-me	knie-en

Vrije en gedekte klinkers

Klinkercompetitie

Groepsindeling

Voorbereiding: individueel of in duo's

Verbetering: klassikaal of met een verbeter sleutel

Didactisch materiaal

- Invuloefening
- Verbetersleutel

De leerlingen hebben een blauwe en een rode/groene pen nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

Iedere leerling krijgt een werkblad met de invuloefening over klinkers. De leerlingen proberen de oefening op te lossen. De leerkracht kan zelf bepalen of dit individueel gebeurt of in duo's. Bij het oplossen van de oefening houden ze rekening met de regels van de vrije en gedekte klinkers en de verdubbeling van een medeklinker.

Nadien wordt de oefening verbeterd. De leerlingen wisselen hun antwoordfiche met hun buur, zodat de correctie eerlijk verloopt. De leerkracht kan kiezen voor een klassikale verbetering of voor een verbeter sleutel. De leerlingen kennen een cijfer toe aan het werk van hun klasgenoot. Er wordt 1 punt afgetrokken per fout. Het resultaat van iedere oefening kan rechts op het invulblad genoteerd worden.

Wie behaalt het beste resultaat?

Stappenplan voor de leerlingen

De uitleg van de oefening wordt weergegeven op het werkblad.
De correctiemethode wordt mondeling uitgelegd.

Bijlagen

Het werkblad met de invuloefening

Klinkers

1. Op de plaatsen met de puntjes zijn de klinkers weggevallen. Vul jij ze aan?
2. Bij de onderstreepte medeklinkers ga je na of ze enkel of dubbel geschreven moeten worden.

a of aa

/10

Felix, de zw.....rte k.....ter v.....n t.....nte K.....t, toonde zijn vlijmscherpe t.....nden.

Heks Troel..... m.....kte een toverdr.....nkje kl.....r.

e of ee

/14

In kast.....l R.....pelst.....l won.....n z.....v.....n griez.....ls.

Wie w.....t hoev.....l soort.....n vl.....rmuizenr in onze str.....ken voorkom.....n?

o of oo

/11

In mijn dr.....men l.....p ik steeds metpengen r.....nd te d.....len.

De p.....rt van het sp.....ksl.....t vl.....gpen met een ruk.

u of uu

/7

Door het g.....re weer werd j.....llie bergh.....ttentocht een heus avont.....r.

T.....r probeerde over de hoge m.....r te gl.....ren.

enkele of dubbele medeklinker

/7

De man/nnen stonden te puf/ffen na al die trap/ppen.

De twee zon/nnen van Dracula won/nnen in grot/tte kastel/llen.

/51

In h.....ksensch.....l 'H.....cusp.....cus' l.....ren de l.....rlingt.....ven.....rs vliegen op b.....zemst.....l/llen. Zij f.....bric.....ren er ook t.....verdr.....nkjes. Mijn eigen.....rdige b.....rvrouw houdt er r.....re gew.....ntes op n..... Zij w.....rdt p.....s na mid/dder.....cht w.....k/kker en g.....t sl.....p/ppen als de z.....npk.....mt. Zij bew.....rt dat zij k.....n pr.....t/tten met g.....sten vanverl.....den f.....miliel.....den. Een r.....re t.....nte, als je het mij vr.....gt. S.....ms sl.....pt zij ook onder de bl.....t/tte h.....mel in de m.....n/nneschijn.

Bron: PRO

Totaal: /100

Het meervoud van zelfstandige naamwoorden

Speldomino/ Dominospel

Groepsindeling

In duo's

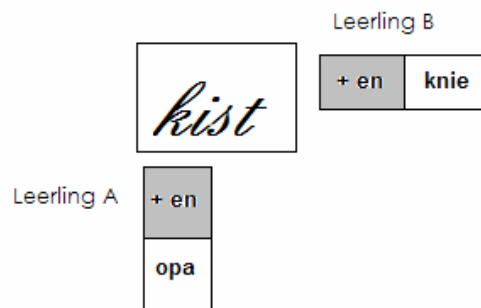
Didactisch materiaal

- Een stapeltje dominokaartjes
- Een stapeltje woorden
- Twee persoonlijke voorwerpen die als pion dienen (vb. gom, pen, elastiekje...)
- Verbetersleutel

Extra speluitleg voor de leerkracht

Het stapeltje dominokaartjes wordt verspreid over de tafel, zodat de kant zonder tekst boven ligt. Iedere leerling kiest daarna 7 dominokaartjes. De ander mag niet zien wat er op de kaartjes staat!

Daarna wordt er een kaartje getrokken uit het stapeltje woorden. Dat woord wordt in het midden gelegd. Het is nu de bedoeling dat de leerlingen het bijhorende dominokaartje met het correcte meervoud kunnen toevoegen. Op dat kaartje staat dan weer een nieuw woord, waar je dan weer het meervoud van moet zoeken enz.

Iedere leerling mag enkel zijn eigen kolom dominokaartjes aanvullen. Als de leerling niet het geschikte kaartje heeft, plaatst hij de pion. Dat wil zeggen dat de andere leerling ook de dominorij van zijn tegenspeler mag aanvullen, waardoor hij/zij meer aanvulmogelijkheden heeft.

De leerling met de pion trekt in de volgende beurt een extra dominokaartje uit de stapel. Als hij dit kan toevoegen aan zijn eigen rij (ook wanneer de andere speler de pion heeft staan) mag hij het kaartje leggen én zijn pion terugnemen. In het andere geval is de andere speler weer aan de beurt en blijft de regel van de pion gelden.

Het is de bedoeling om voor het eerst al je kaartjes kwijt te zijn. Wanneer alle dominokaartjes van de stapel op zijn, maar er nog steeds geen winnaar is, wordt er gekeken wie nog de minste kaartjes in zijn bezit heeft.

Bovendien moeten de meervouden correct gevormd worden. Beide spelers moeten hierop toezien. Bij het spel wordt ook een alfabetische lijst toegevoegd met alle woorden en hun meervouden.

Wanneer de leerlingen twifelen aan de correctheid van een meervoud kunnen ze deze lijst raadplegen. Wanneer het meervoud foutief gevormd werd, verliest de speler zijn beurt.

Let op:

- De leerlingen mogen de correctielijst enkel gebruiken ter controle!
- In het spel zitten ook dominokaartjes waar “!MV” opstaat. Hierbij staat steeds een verduidelijking (zie voorbeeld). Je moet hier telkens zelf nog het meervoud geven.

! MV: Klinker valt weg

- Denk goed na: welk lidwoord krijgen zelfstandige naamwoorden in het meervoud steeds?

Stappenplan voor de leerlingen

Zie volgende pagina

Bijlagen

Correctielijst
Dominokaartjes
Kaartjes met woorden

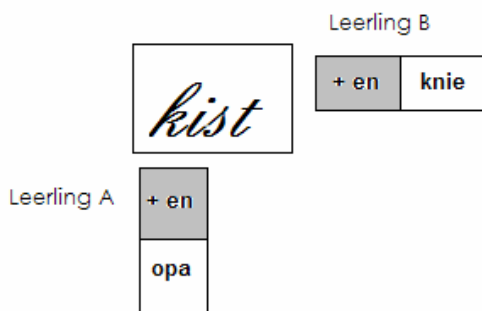
Stappenplan voor de leerlingen

Wat heb je nodig?

- een stapeltje dominokaartjes
- een stapeltje woorden
- ieder een persoonlijk voorwerp dat als pion kan dienen (vb. gom, pen, elastiekje...)
- een verbeter sleutel

Hoe ga je te werk?

1. Verspreid het stapeltje dominokaartjes op tafel. Zorg dat de tekst naar beneden ligt.
2. Kies beide 7 dominokaartjes uit. Zorg dat de ander niet ziet wat erop staat.
3. Trek 1 kaartje uit het stapeltje woorden. Leg dat woord in het midden.
4. De jongste leerling begint.
5. Voeg (om de beurt) het correcte meervoud van het woord in het midden toe. (*Welk lidwoord krijgen zelfstandige naamwoorden in het meervoud?*) Ieder maakt zijn eigen kolom dominokaartjes. Je mag dus geen kaartje bij de dominostenen van de ander aanvullen. (zie voorbeeld)

6. Heb je niet het goede kaartje? Dan trek je een extra kaartje uit de stapel én je plaatst je pion. Dat wil zeggen dat de andere leerling ook jouw dominorij mag aanvullen. Zo heeft hij/zij dus meer mogelijkheden. Daarna is de andere speler aan de beurt. Als de speler (met de pion) een kaartje getrokken heeft dat hij kan afleggen, mag hij dit pas in de volgende beurt leggen én dat mag enkel aan zijn eigen rij gebeuren (ook wanneer de andere speler de pion heeft staan). Vanaf het moment dat de speler weer kan afleggen, mag hij zijn pion terugnemen.
7. Opgelet: de meervouden moeten correct gevormd worden. Je hebt ook een verbeter sleutel ter beschikking voor wanneer je twijfelt aan de correctheid van een meervoud. **Deze mag je enkel raadplegen ter controle!** Wanneer het meervoud foutief gevormd werd, verlies je je beurt en mag je dus geen kaartje afleggen.
8. In het spel zitten ook dominokaartjes waar “!MV” opstaat. Hierbij staat steeds een verduidelijking (zie voorbeeld). Je moet hier telkens zelf nog het meervoud geven. Ook wanneer dit foutief gevormd wordt, verlies je je beurt.

! MV: Klinker valt weg

9. Het is de bedoeling voor het eerst al je kaartjes kwijt te zijn.
10. Wanneer alle kaartjes uit de stapel op zijn, wordt er gekeken wie nog de minste kaartjes in zijn bezit heeft. Die persoon wint het spel.

Correctielijst

Enkelvoud - meervoud

abonnee – abonnees	maximum – maxima
bacterie – bacteriën	medicus – medici
behang - geen mv	medium – media
beloning – beloningen	melodie – melodieën
bevoegdheid – bevoegdheden	minimum – minima
boom – bomen	moeilijkheid – moeilijkheden
brief – brieven	museum – musea / museums
cadeau – cadeaus	musicus – musici
calorie – calorieën	muur – muren
chemicus – chemici	olie – oliën / olies
cliché – clichés	onzin - geen mv
collega – collega's	paraplu – paraplu's
criticus – critici	pony – pony's
decennium – decennia	porie – poriën
didacticus – didactici	premie – premies
doos – dozen	provincie – provinciën / provincies
druif – druiven	rund – runderen
dynamo – dynamo's	sardine – sardines
ei – eieren	slot – sloten
encyclopedie – encyclopedieën	speelgoed - geen mv
familie - families	taak – taken
fruit - geen mv	taal – talen
fuif – fuiven	taart - taarten
genie – genieën	technicus – technici
glas – glazen	teen – tenen
graaf – graven	tijdperk – tijdperken
hobby – hobby's	traagheid – traagheden
hoeveelheid – hoeveelheden	trui – truien
huis – huizen	veiligheid - veiligheden
industrie - industrieën	verantwoordelijkheid - verantwoordelijkheden
kaas – kazen	vervoer - geen mv
kalf – kalveren	vuilnis – geen mv
kind – kinderen	wens – wensen
kopie – kopieën	zalf – zalven
lelie – leliën / lilies	zebra – zebra's
lens – lenzen	
lied – liederen	

+ s	de provincie	+ s	de moeilijkheid
+ s	de calorie	+ s	de graaf
+ en	de abonnee	+ en	de dynamo
+ en	de melodie	+ en	het lied
+ 'n	het cliché	+ 'n	de hobby
+ 'n	het minimum	+ 'n	de druif
+ ën	de sardine	+ ën	de traagheid
+ ën	het museum	+ ën	de brief

-um > -a	de familie	-um > -a	de verantwoor- delijkheid
-um > -a	de encyclopedie	-um > -a	de zelf
+ 's	de beloning	+ 's	de bevoegdheid
+ 's	het decennium	+ 's	de lens
- heid > -heden	de wens	- heid > - heden	het kind
- heid > - heden	het maximum	- heid > - heden	het huis
+ eren	de trui	+ eren	de boom
+ eren	de vuilnis	+ eren	het glas

! MV: Klinker valt weg	de taart	! MV: Klinker valt weg	het ei
! MV: Klinker valt weg	het fruit	! MV: Klinker valt weg	de criticus
! MV: -f > -v	de porie	! MV: -f > -v	het rund
! MV: -f > -v	het vervoer	! MV: -f > -v	de didacticus
! MV: -s > -z	de bacterie	! MV: -s > -z	de taak
! MV: -s > -z	het speelgoed	! MV: -s > -z	de musicus
-us > -i	de lelie	-us > -i	de teen
-us > -i	de paraplu	-us > -i	de doos

<u>Geen</u> mv	het genie	<u>Geen</u> mv	de muur
<u>Geen</u> mv	de collega	<u>Geen</u> mv	de medicus

Woorden

de premie	het slot	de olie	de kopie
het medium	het behang	de pony	de hoeveelheid
het kalf	de taal	de fuif	de kaas
de technicus	de chemicus	de industrie	de onzin
de zebra	het cadeau	het tijdperk	de veiligheid

Trimester 2

Werkwoordspelling: OVT

Een sterk werkwoord

Groepsindeling

Voorbereiding in duo's
Verbetering in groepjes van 4

Didactisch materiaal

- reeksen kaartjes
- correctiesleutel

Extra speluitleg voor de leerkracht

Elk duo krijgt een enveloppe met een reeks kaartjes. Op elk kaartje staat een infinitief. De leerlingen moeten nagaan of ze de verleden tijd van deze werkwoorden reeds kennen. Ze noteren op de rechterhelft telkens de vervoeging van het werkwoord in de O.V.T. (1^e p. enkelvoud).

Indien dit gebeurd is voor alle kaartjes, werken de leerlingen samen met een **ander duo** met een **andere reeks**. Groep A leest de infinitief van het kaartje voor en de O.V.T. die zij genoteerd hebben. Groep B denkt na en geeft aan of de O.V.T. juist of fout is volgens hen. Indien de groep denkt dat het werkwoord correct is, mag groep A het kaartje houden. Indien de groep denkt dat het werkwoord foutief vervoegd is, krijgt het groep B het kaartje én noteert met rood de correcte vervoeging. Dit gebeurt zo met alle werkwoorden voor beide groepen.

Achteraf krijgt iedereen een correctiesleutel. Hierop staan alle sterke werkwoorden met de correcte vervoeging in de O.V.T. Zo kunnen de leerlingen ook nadien de vervoegingen van de sterke werkwoorden nakijken. Het is de bedoeling dat de leerlingen de infinitieven (die op hun kaartjes staan) nakijken.

Hoeveel werkwoorden hebben jullie met z'n tweeën correct vervoegd? En het andere groepje? Er kan een beloning toegekend worden aan het duo dat de meeste correcte antwoorden had. Werkwoorden waarmee de leerlingen problemen hadden, kunnen ook op het bord genoteerd worden.

Stappenplan voor de leerlingen

Wat heb je nodig? (per duo)

- een enveloppe met een reeks kaartjes
- een blauwe en een rode/groene pen

Hoe ga je te werk?

In duo's

1. In de enveloppe zitten kaartjes met infinitieven. Ga voor elk werkwoord na of je de verleden tijd kent. Opgelet: het zijn allemaal sterke werkwoorden!
2. Noteer op de rechterhelft van het kaartje de vervoeging van het werkwoord in de O.V.T. (1^e p. enkelvoud).

Per 4

3. Werk samen met een ander duo dat een andere reeks heeft.
4. Hoeveel broers en zussen heb je? Maak het totaal in jouw duo. De groep die er het meeste heeft, mag starten.
5. Lees de infinitief op het kaartje en de O.V.T. die jullie genoteerd hebben.
6. De andere groep denkt na of de OVT juist of fout is.
 - > Juist: de spelende groep mag het kaartje houden.
 - > Fout: de andere groep (die aan het verbeteren is) krijgt het kaartje én noteert met rood de correcte vervoeging.
7. Overloop zo alle werkwoorden, van beide groepen.
8. Je krijgt nadien een correctiesleutel. Controleer of alle vervoegingen juist waren. De kaartjes die toch niet juist zijn, worden aan de andere kant gelegd.
9. Tel nu de kaartjes van jouw duo. Wie heeft het meeste werkwoorden correct vervoegd?

Bijlagen

Reeksen kaartjes
Correctiesleutel

REEKS 1

Blijven	
----------------	--

Wegen	
--------------	--

Bevelen	
----------------	--

Genieten	
-----------------	--

Schelden	
-----------------	--

Verdwijnen	
-------------------	--

Strijken	
-----------------	--

Lijden	
---------------	--

Bederven	
-----------------	--

Wringen	
----------------	--

Vinden	
---------------	--

Sluipen	
----------------	--

Bidden	
---------------	--

Dwingen	
----------------	--

Zuigen	
---------------	--

Geven	
--------------	--

Vlechten	
-----------------	--

Lijken	
---------------	--

Blazen	
---------------	--

Smelten	
----------------	--

Komen	
--------------	--

Rijden	
---------------	--

REEKS 2

Blijken	
----------------	--

Vliegen	
----------------	--

Stelen	
---------------	--

Gieten	
---------------	--

Schenden	
-----------------	--

Vergelijken	
--------------------	--

Stijgen	
----------------	--

Rijzen	
---------------	--

Helpen	
---------------	--

Zingen	
---------------	--

Winden	
---------------	--

Vriezen	
----------------	--

Fluiten	
----------------	--

Eten	
-------------	--

Klimmen	
----------------	--

Lezen	
--------------	--

Vechten	
----------------	--

Krijgen	
----------------	--

Laten	
--------------	--

Hangen	
---------------	--

Klinken	
----------------	--

Genezen	
----------------	--

REEKS 3

Glijden	
----------------	--

Liegen	
---------------	--

Steken	
---------------	--

Schieten	
-----------------	--

Schenken	
-----------------	--

Wijzen	
---------------	--

Schijnen	
-----------------	--

Snijden	
----------------	--

Zwerven	
----------------	--

Binden	
---------------	--

Zinken	
---------------	--

Ruiken	
---------------	--

Treden	
---------------	--

Spuiten	
----------------	--

Krimpen	
----------------	--

Liggen	
---------------	--

Vertrekken	
-------------------	--

Knippen	
----------------	--

Lopen	
--------------	--

Moeten	
---------------	--

Slaan	
--------------	--

Kiezen	
---------------	--

REEKS 4

Grijpen	
----------------	--

Buigen	
---------------	--

Spreken	
----------------	--

Sluiten	
----------------	--

Stinken	
----------------	--

Wrijven	
----------------	--

Smijten	
----------------	--

Slijpen	
----------------	--

Verlaten	
-----------------	--

Zwellen	
----------------	--

Kruipen	
----------------	--

Vergeten	
-----------------	--

Snuiven	
----------------	--

Springen	
-----------------	--

Zien	
-------------	--

Trekken	
----------------	--

Doen	
-------------	--

Roepen	
---------------	--

Weten	
--------------	--

Dragen	
---------------	--

Pluizen	
----------------	--

Zijn	
-------------	--

REEKS 5

Drijven	
----------------	--

Bedriegen	
------------------	--

Breken	
---------------	--

Snuiten	
----------------	--

Zenden	
---------------	--

Zwijgen	
----------------	--

Slijten	
----------------	--

Schrijven	
------------------	--

Slapen	
---------------	--

Zwemmen	
----------------	--

Drinken	
----------------	--

Duiken	
---------------	--

Vreten	
---------------	--

Zuipen	
---------------	--

Verzinnen	
------------------	--

Zitten	
---------------	--

Treffen	
----------------	--

Bijten	
---------------	--

Houden	
---------------	--

Worden	
---------------	--

Schuiven	
-----------------	--

Nemen	
--------------	--

Verbetersleutel

bederven	bedierf	liegen	loog	treffen	trof
bedriegen	bedroog	liggen	lag	trekken	trok
bevelen	beval	lijden	leed	vechten	vocht
bidden	bad	lijken	leek	verdwijnen	verdween
bijten	beet	lopen	liep	vergelijken	vergeleek
binden	bond	moeten	moest	vergeten	vergat
blazen	blies	nemen	nam	verlaten	verliet
blijken	bleek	pluizen	ploos	vertrekken	vertrok
blijven	bleef	rijden	reed	verzinnen	verzon
blinken	blonk	rijzen	rees	vinden	vond
breken	brak	roepen	riep	vlechten	vlocht
buigen	boog	ruiken	rook	vliegen	vloog
doen	deed	schelden	schold	vreten	vrat
dragen	droeg	schenden	schond	vriezen	vroor
drijven	dreef	schenken	schonk	wegen	woog
drinken	dronk	schieten	schoot	weten	wist
duiken	dook	schijnen	scheen	wijzen	wees
dwingen	dwong	schrijven	schreef	winden	wond
eten	at	schuiven	schoof	worden	werd
fluiten	floot	slaan	sloeg	wrijven	wreef
genezen	genas	slapen	sliep	wringen	wrong
genieten	genoot	slijpen	sleep	zenden	zond
geven	gaf	slijten	sleet	zien	zag
gieten	goot	sluipen	sloop	zingen	zong
glijden	gleed	sluiten	sloot	zinken	zonk
grijpen	greep	smelten	smolt	Zitten	zat
hangen	hing	smijten	smeet	zuigen	zoog
helpen	hielp	snijden	sneed	zuipen	zoop
houden	hield	snuiten	snoot	zwellen	zwol
kiezen	koos	snuiven	snoof	zwemmen	zwom
klimmen	klom	spreken	sprak	zwerven	zwierf
klinken	klonk	springen	sprong	zwijgen	zweeg
knijpen	kneep	spuiten	spoot		
komen	kwam	steken	stak		
krijgen	kreeg	stelen	stal		
krimpen	kromp	stijgen	steeg		
kruipen	kroop	stinken	stonk		
laten	liet	strijken	streek		
lezen	las	treden	trad		

Webspellen

Groepsindeling

Individueel

Didactisch materiaal (per leerling)

- 1 computer met internet
- 1 werkbundel

Leerlingen hebben een pen nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

De leerlingen hebben het werkbundeltje reeds gekregen. Ze zijn vertrouwd met de werkwijze (eerste trimester).

Voor de speluitleg:

- >Handleiding trimester 1
- Werkwoordspelling: OTT & Imperatief
- ICT: website met oefeningen

Stappenplan voor de leerlingen

De algemene werkmethode staat uitgelegd in het werkbundeltje. Op de website wordt de opdracht stapsgewijs weergegeven.

Juist of fout?

Groepsindeling

Klassikaal

Didactisch materiaal

- Groene en rode kaartjes
- Transparant met zinnen waar het werkwoord aangevuld moet worden.

Leerlingen hebben een kladblok en een pen nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

Voor de speluitleg:

- >Handleiding trimester 1
- Werkwoordspelling: OTT & Imperatief
- Juist of fout?

Hoofdletters

Hoofdletterbord

Groepsindeling

In duo's

Didactisch materiaal

- een spelbord
- een dobbelsteen
- correctiesleutels
- een werkblad

Extra speluitleg voor de leerkracht

Iedere leerling speelt op een deel van het veld. Een leerling gooit met de dobbelsteen en verzet zijn pion. In het vakje waar hij/zij terechtkomt, staat een woord. De speler die aan de beurt is, zegt of het woord juist of fout gespeld is.

De tegenspeler controleert of het antwoord juist is aan de hand van de correctiesleutel. Is het antwoord juist, dan mag de speler het nummertje bij het woord op het werkblad groen kleuren. In het andere geval wordt het nummertje rood gekleurd. De leerling noteert ook het correcte woord op zijn werkblad. Dan is het de beurt aan de tegenpartij.

Wordt er een juist antwoord gegeven op de hokjes van de grijze middenstrook, dan krijgt de speler hiervoor 2 punten.

Het spel stopt wanneer een leerling het lesonderwerp bereikt heeft (de balk met "Hoofdletters"). Er wordt dan op het werkblad gekeken wie de meeste juiste antwoorden gegeven heeft. De leerlingen tellen hun groene vakjes. Opgelet: een goed antwoord in een grijs kadertje telt voor 2 punten.

Als het spel afgelopen is, gaan de leerlingen op hun werkblad na welke woorden ze nog niet besproken hebben. Ze bespreken deze woorden op dezelfde manier. Iedere leerling heeft zo de oplossingen van zijn eigen reeks (werkblad) en van de andere reeks (correctiesleutel).

Stappenplan voor de leerlingen

Wat heb je nodig?

- een spelbord
- een dobbelsteen
- een persoonlijk voorwerp dat als pion kan dienen (vb. gom, pen ...)
- een groene en een rode pen
- een correctiesleutel voor iedere speler
- een werkblad

Hoe ga je te werk?

1. Ieder keest 1 deel van het veld.
2. De leerling met het hoogste huisnummer start.
3. Gooi de dobbelsteen en verzet je pion.
4. In het vakje waar je terechtkomt, staat een woord. Zeg of het woord juist of fout gespeld is.
5. De andere speler kijkt op de verbeterersleutel of het antwoord klopt. De speler die aan de beurt is, neemt zijn werkblad erbij.
 - > Is het antwoord juist? Kleur dan het nummertje van dat woord **groen**.
 - > Is het antwoord fout? Kleur dan het nummertje van dat woord **rood**.Noteer ook het correcte woord bij het nummertje.
6. Daarna is het de beurt aan de tegenpartij.
7. Het spel stopt wanneer iemand het lesonderwerp (de balk met 'Hoofdletters') bereikt heeft.
8. Kijk op het werkblad wie de meeste juiste antwoorden (groene vakjes) heeft. Opgelet: een goed antwoord in een grijs kadertje telt voor 2 punten.
9. Ga na welke woorden nog niet besproken zijn. Bespreek ze op dezelfde manier en noteer ze ook weer op je werkblad. Zo heb je de oplossingen van je eigen reeks (werkblad) en van de andere reeks (verbetersleutel).

Bijlagen

Werkblad

Correctiesleutel voor de beide reeksen

Spelbord

Werkblad hoofdletterbord

1)	20).....	39).....
2)	21).....	40).....
3)	22).....	41).....
4)	23).....	42).....
5)	24).....	43).....
6)	25).....	44).....
7)	26).....	45).....
8)	27).....	46).....
9)	28).....	47).....
10).....	29).....	48).....
11).....	30).....	49).....
12).....	31).....	50).....
13).....	32).....	51).....
14).....	33).....	52).....
15).....	34).....	53).....
16).....	35).....	54).....
17).....	36).....	55).....
18).....	37).....	
19).....	38).....	

Verbetersleutel A (voor speler B)

De woorden werden **correct** gespeld op het letterbord

De woorden werden **foutief** gespeld op het letterbord.

1. de Romeinen → volk	31. Amerika → aardrijkskundige naam
2. een godendrank → soortnaam	32. Boeddha → heilige
3. Belgisch
→ afleiding aardrijkskundige naam	33. parmaham → soortnaam
4. het noorden → windstreek	34. maandag → dag
5. het brailleschrift → soortnaam	35. Marina → naam
6. Franstalig → taal	36. calvinist → aanhanger
maatschappelijke stroming
7. de Demer → rivier	37. goddelijk → soortnaam
8. een fles bordeaux → soortnaam	38. het kapitalisme
→ maatschappelijke stroming
9. het christendom
→ religieuze stroming	39. Italiaanse pasta
→ afleiding aardrijkskundige naam
10. de bronstijd → historische periode	40. Amsterdam
→ aardrijkskundige naam
11. de gotiek → culturele stroming	41. de katholieken
→ aanhangers religieuze stroming
12. de Beukenlaan → straatnaam	42. april → maand
13. een Opel Corsa → naam automerk	43. het Midden-Oosten
→ aardrijkskundige naam
14. de barokkunst → soortnaam	44. de Inca's → een volk
15. de Raad van State → instelling	45. een sint – jakobsschelp
→ soortnaam
→ verwijst niet naar een heilige
16. Jahweh → heilige	46. alpenviooltje → soortnaam
17. Guldensporenslag
→ historische gebeurtenis	47. Femke → naam
18. nieuwjaarsbrief
→ afleiding feestdag	48. de prehistorie → historische periode
19. Pasen → feestdag	49. Nederlands → taal
20. West-Europees
→ afleiding aardrijkskundige naam	50. moezelwijn → soortnaam
21. Het Volk → krant	51. Franssprekende toeristen
→ afleiding aardrijkskundige naam
22. de Kempen
→ aardrijkskundige naam	52. een Palestijn → volk
23. de Almachtige → heilige	53. het Rode Kruis
→ naam van een zaak
24. de Schelde → rivier	54. het Oude Testament → boek
25. zuidwesten → windstreek	55. Christus → Heilige
26. Kerstmis → feestdag	
27. Flair → tijdschrift	
28. Duitse roman → taal	
29. Kaapstad → aardrijkskundige naam	
30. oudheidkunde → soortnaam	

Verbetersleutel B (voor speler A)

De woorden werden **correct** gespeld op het letterbord

De woorden werden **foutief** gespeld op het letterbord.

1. het Hof van Cassatie → instelling	28. een Viking → volk
2. een New Yorker → volk	29. renaissance → culturele stroming
3. nijkrokodil
→ afleiding aardrijkskundige naam	30. valentijnskaartje
→ afleiding feestdag
4. West-Europa
→ aardrijkskundige naam	31. De gelaarsde kat → boek, titel
5. God → heilige	32. Allerzielen → feestdag
6. België → aardrijkskundige naam	33. moslim
→ aanhanger religieuze stroming
7. het zuiden van Frankrijk
→ windstreek & aardrijkskundige naam	34. De Standaard → krant
8. noordzeekrab
→ afleiding aardrijkskundige naam	35. Heilige Vader → heilige
9. het Leidseplein → plein	36. een glas cognac
→ afleiding aardrijkskundige naam
10. Nederlandstalig → taal	37. Sint – Niklaas → heilige
11. Japanner → volk	38. een adamsappel
→ afleiding persoonsnaam
12. Antwerps
→ afleiding aardrijkskundige naam	39. hippies → aanhangers
maatschappelijke stroming
13. een godsgeschenk → soortnaam	40. Pinksteren → feestdag
14. islamitisch
→ afleiding religieuze stroming	41. de Europese Unie → instelling
15. Russisch
→ afleiding aardrijkskundige naam	42. de Joepie → tijdschrift
16. januari → maand	43. Driekoningen → feestdag
17. Jan Janssen → naam	44. de Maas → rivier
18. middeleeuwen
→ historische periode	45. de Kortestraat → straatnaam
19. Dendermondse Steenweg → straat	46. winter → seizoen
20. socialist
→ aanhanger culturele stroming	47. noorden → windrichting
21. Kamer van Volksvertegenwoordigers
→ instelling	48. christusdoorn → afleiding heilige
22. een cola → afleiding persoonsnaam	49. Brabants → taal
23. het sinterklaasfeest
→ afleiding feestdag	50. Belgen → volk
24. de Kapellebaan → straat	51. Humo → tijdschrift
25. Moederdag → feestdag	52. woensdag → dag
26. de Anjerrevolutie
→ historische gebeurtenis	53. een sneetje gouda
→ afleiding aardrijkskundige naam
27. paasei → afleiding feestdag	54. Belgacom → naam van zaak
	55. het Dusartplein → plein

HOOFDLETTERS (A)					HOOFDLETTERS (B)				
55 Christus	54 het Oude Testament	53 het Rode Kruis	52 een Palestijn	51 ← ← ← ← Franssprekende toeristen	55 het Dusartplein	54 belgacom	53 een sneetje gouda	52 Woensdag	51 ← ← ← ← Humo
→ → → → 46 Alpenviooltje	47 Femke	48 de Prehistorie	49 Nederlands	50 Moezelwijn	→ → → → 46 winter	47 noorden	48 christusdoorn	49 brabants	50 Belgen
45 een Sint - Jakobsschelp	44 de Inca's	43 het midden-oosten	42 april	41 ← ← ← ← de katholieken	45 de Kortestraat	44 de maas	43 driekoningen	42 de joepie	41 ← ← ← ← de Europese unie
→ → → → 36 Calvinist	37 Goddelijk	38 het kapitalisme	39 Italiaanse pasta	40 amsterdam	→ → → → 36 een glas cognac	37 sint-Niklaas	38 een adamsappel	39 Hippies	40 Pinksteren
35 Marina	34 maandag	33 Parmaham	32 boeddha	31 ← ← ← ← Amerika	35 Heilige vader	34 De standaard	33 moslim	32 Allerzielen	31 ← ← ← ← de gelaarsde kat
→ → → → 26 kerstmis	27 Flair	28 Duitse roman	29 kaapstad	30 oudheidkunde	→ → → → 26 de anjerrevolutie	27 paasei	28 een viking	29 Renaissance	30 Valentijnskaartje
25 Zuidwesten	24 de Schelde	23 de almachtige	22 de Kempen	21 ← ← ← ← Het Volk	25 moederdag	24 de Kapellebaan	23 het sinterklaasfeest	22 een cola	21 ← ← ← ← kamer van volksvertegenwoordigers
→ → → → 16 jahweh	17 guldensporenslag	18 nieuwjaarsbrief	19 pasen	20 west-Europees	→ → → → 16 Januari	17 Jan Janssen	18 Middeleeuwen	19 Dendermondse steenweg	20 socialist
15 de raad van state	14 de barokkunst	13 een Opel Corsa	12 de beukenlaan	11 ← ← ← ← de Gotiek	15 russisch	14 islamitisch	13 een godsgeschenk	12 antwerps	11 ← ← ← ← japanner
→ → → → 6 franstalig	7 de demer	8 een fles Bordeaux	9 het christendom	10 de bronstijd	→ → → → 6 België	7 het zuiden van Frankrijk	8 noordzeekrab	9 het leidseplein	10 Nederlandstalig
5 het Brailleschrift	4 het noorden	3 belgisch	2 een godendrank	1 ← ← ← ← de romeinen	5 god	4 west-Europa	3 nijlkrokodil	2 een New Yorker	1 ← ← ← ← het hof van cassatie

START

START

Raster

Groepsindeling

Individueel

Didactisch materiaal

- woordenlijst
- raster
- correctiesleutel

De leerlingen hebben een rode en een groene pen nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

De leerlingen krijgen een werkblad waarop een woordenlijst van 60 woorden staat. Sommige van deze woorden zijn correct geschreven. Bij andere woorden werd een fout tegen de hoofdletters gemaakt.

De leerlingen bekijken de woorden en gaan na of het woord correct geschreven werd of niet. Is het woord goed geschreven, dan kleuren ze het overeenkomstige vakje in het raster groen. Is het woord fout geschreven, dan kleuren ze het vakje rood.

Indien ze de oefening correct opgelost hebben, krijgen ze de letters “OK” te zien. Dan weten ze dat geen fouten gemaakt hebben.

Nadien krijgen de leerlingen een correctiesleutel. Ze kunnen nagaan of ze het raster goed ingevuld hebben. Bij ieder woord staat ook omschreven waarom het woord al dan niet een hoofdletter krijgt.

Stappenplan voor de leerlingen

De opdracht staat op het werkblad uitgelegd. De verbetermethode kan mondeling uitgelegd worden.

Bijlagen

Werkblad met woordenlijst & woordraster
Correctiesleutel

Raster: Hoofdletter of niet?

Je ziet 60 woorden staan. Is het woord correct geschreven of niet? Kleur het vakje in het rooster groen als het woord volgens jou correct is. Kleur het vakje rood als het woord volgens jou fout is.

1) Maandag	31) limburg
2) mijn kerstwensen	32) Duitse ham
3) Dorpsplein	33) de Maloulaan
4) Dehaene	34) het Vlaams parlement
5) een West-Vlaming	35) arabieren
6) een christen	36) Paasnacht
7) Juli	37) Lente
8) Jan	38) in het zuiden van Frankrijk
9) portugal	39) dusartplein
10) limburgse vlaaien	40) de Middeleeuwen
11) Atlantische Oceaan	41) Goddelijk
12) een fles Bordeaux	42) Het Belang van Limburg
13) Kerstpakje	43) het suikerfeest
14) nieuwjaarsbrief	44) het brailleschrift
15) de Oudheid	45) 'T begin van het einde.
16) de egeïsche Zee	46) Kruistocht in spijkerbroek
17) pinksteren	47) de nijl
18) de islamiet	48) anneke
19) Herfst	49) Augustus
20) Lodewijk	50) oosten
21) Christus, onze heer	51) Brussel
22) zaterdag	52) Ik ga naar Ida.
23) Winter	53) Spaanse feesten
24) de golfoorlog	54) Is het donderdag?
25) kerstmis	55) de Barok
26) Nederlandse jongeren	56) paashaas
27) hij verjaart in december!	57) nieuwjaar
28) ten Noorden van de Maas	58) de oktoberrevolutie
29) hoogstraat	59) Jezus
30) de Dode Zee	60) zuid-Afrikaanse vrouw

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60

**Als je de opdracht juist hebt opgelost, vormen de groene vakjes een woord van 2 letters.
Welk?**

Verbetersleutel

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60

Het woord = OK

Uitleg bij de woorden

- 1) **ma**andag → weekdag (kleine letter)
- 2) mijn **k**erstwensen → afleiding feestdag (kleine letter)
- 3) Dorps**p**lein → plein (hoofdletter)
- 4) De**h**aene → naam (hoofdletter)
- 5) een West-Vl**a**ming → volk (hoofdletter)
- 6) een christen → aanhanger van een religieuze stroming (kleine letter)
- 7) **j**uli → maand (kleine letter)
- 8) Jan → naam (hoofdletter)
- 9) **P**ortugal → aardrijkskundige naam (hoofdletter)
- 10) **L**imburgse vlaaien → afgeleide van aardrijkskundige naam (hoofdletter)
- 11) Atlantische Ocea**n** → oceaan (hoofdletter)
- 12) een fles **b**ordeaux → afleiding aardrijkskundige naam - soortnaam (kleine letter)
- 13) **k**erstpakje → afleiding feestdag (kleine letter)
- 14) nieuwjaarsbrie**f** → afleiding feestdag (kleine letter)
- 15) de **o**udheid → historische periode (kleine letter)
- 16) de **E**geïsche Zee → zee (hoofdletter)
- 17) **P**inksteren → feestdag (hoofdletter)
- 18) de islamiet → aanhanger van een religieuze stroming (kleine letter)
- 19) **h**erfst → seizoen (kleine letter)
- 20) Lodewijk → naam (hoofdletter)
- 21) Christus, **O**nze **H**eer → heilige (hoofdletter)
- 22) zaterdag → dag (kleine letter)

- 23) **w**inter → seizoen (kleine letter)
- 24) de **G**olfoorlog → historische gebeurtenis (hoofdletter)
- 25) **K**erstmis → feestdag (hoofdletter)
- 26) Nederlandse jongeren → afgeleide van aardrijkskundige naam (hoofdletter)
- 27) **H**ij verjaart in december! → begin van de zin (hoofdletter) & maand (kleine letter)
- 28) ten **n**oorden van de Maas → windstreek (kleine letter) & rivier (hoofdletter)
- 29) **H**oogstraat → straat (hoofdletter)
- 30) de Dode Zee → zee (hoofdletter)
- 31) **L**imburg → aardrijkskundige naam (hoofdletter)
- 32) Duitse ham → afgeleide van aardrijkskundige naam (hoofdletter)
- 33) de Maloulaan → laan, straat (hoofdletter)
- 34) het Vlaams **P**arlement → instelling (hoofdletter)
- 35) **A**rabieren → volk (hoofdletter)
- 36) **p**aasnacht → afleiding feestdag (kleine letter)
- 37) **l**ente → seizoen (kleine letter)
- 38) in het zuiden van Frankrijk → windstreek (kleine letter) & aardrijkskundige naam (hoofdletter)
- 39) **D**usartplein → plein (hoofdletter)
- 40) de **m**iddeleeuwen → historische periode (kleine letter)
- 41) **g**oddelijk → afleiding heilige (kleine letter)
- 42) Het Belang van Limburg → krant (hoofdletter)
- 43) het **S**uikerfeest → feestdag (hoofdletter)
- 44) het brailleschrift → afleiding persoonsnaam - soortnaam (kleine letter)
- 45) 't **B**egin van het einde. → Bij weglatingsteken: Hoofdletter bij 1^e volledige woord.
- 46) Kruistocht in spijkerbroek → Boek (hoofdletter)
- 47) de **N**ijl → rivier (hoofdletter)
- 48) **A**neke → naam (hoofdletter)
- 49) **a**ugustus → maand (kleine letter)
- 50) oosten → windstreek (kleine letter)
- 51) Brussel → aardrijkskundige naam (hoofdletter)
- 52) Ik ga naar Ida. → Begin van de zin (hoofdletter) & naam (hoofdletter)
- 53) Spaanse feesten → afgeleide van aardrijkskundige naam (hoofdletter)
- 54) Is het donderdag? → Begin van de zin (hoofdletter) & dag (kleine letter)
- 55) de **b**arok → culturele stroming (kleine letter)
- 56) paashaas → afleiding feestdag (kleine letter)
- 57) **N**ieuwjaar → feestdag (hoofdletter)
- 58) de **O**ktoberevoluitie → historische gebeurtenis (hoofdletter)
- 59) Jezus → heilige (hoofdletter)
- 60) **Z**uid-Afrikaanse vrouw → afgeleide van aardrijkskundige naam (hoofdletter)

Scrabble

Groepsindeling

Van 2 tot 4 spelers

Didactisch materiaal

- letterkaartjes
- ringetjes voor “kleine letter”
- overzicht regels

Extra speluitleg voor de leerkracht

Alle kaartjes worden op de tafel gelegd met de lege kant naar boven. Ieder kiest een kaartje. De speler, met de letter het dichtst bij het begin van het alfabet, mag beginnen te spelen. Alle spelers nemen 8 kaartjes. Deze laten ze niet aan hun tegenspeler(s) zien.

De eerste speler start het spel. Hij/zij probeert met zijn letters een woord te vormen. Dit woord moet met een hoofdletter beginnen. Enkel wanneer de speler een kaartje “kleine letter” heeft getrokken, mag hij ook een woord met kleine letter vormen. Hij ruilt het kaartje in voor een ringetje, dat op de betreffende letter geplaatst wordt om aan te geven dat het om een kleine letter gaat. Opgelet: het gaat hier wel om de woorden die vermeld worden in het hoofdstuk “hoofdletters” dus maanden, windstreken enz.

Bij het spel werd voor iedere speler ook een theorieblad toegevoegd met de regels van de hoofdletters. Hierdoor kunnen de leerlingen nog eens nagaan welke woorden met hoofdletter/ kleine letter geschreven moeten worden. De woorden met een kleine letter zijn enkel deze die vallen onder een van de aangegeven categorieën.

De speler vormt dus met de letters een woord, al dan niet met hoofdletter. Hij telt zijn punten op. Op een overzichtsblad worden de namen van de spelers en hun punten genoteerd. Daarna zorgt de speler dat hij weer 8 letters ter beschikking heeft.

Dan is de volgende speler aan de beurt. Hij vormt een woord met zijn beschikbare letters, maar het woord moet ergens raken aan de reeds gelegde woorden...denk aan een kruiswoordraadsel. (zie voorbeeld)

K E R S T M I S
I
J A N N E

Er kunnen ook letters aan een reeds gelegd woord worden toegevoegd. (Vb. Kerst > Kerstmis) De letters mogen enkel horizontaal en verticaal geplaatst worden. De speler krijgt punten voor alle gevormde of gewijzigde woorden (ook de letters die al gelegd waren, tellen mee).

Kaartjes met een '★' geven een jokerletter aan. De speler mag zelf kiezen welke letter dit voorstelt, maar hij/zij krijgt hier geen punten voor. Deze jokerletter blijft dezelfde letter gedurende het hele spel.

Wanneer een speler er niet in slaagt om een woord te vormen, trekt hij een extra letter en verliest hij zijn beurt.

Het spel is uit wanneer de pot leeg is én een speler geen letters meer heeft of niemand nog een woord kan vormen.

Als een speler blokjes over heeft, worden deze punten afgetrokken van het eindtotaal. Wie de meeste punten overhoudt, wint.

Variatie

- Er kan toegelaten worden de blanco kaartjes te vervangen door een echte letter, indien de speler dit kan. Hij/zij kan het blanco kaartje gebruiken om een nieuw woord te vormen, maar het blokje moet wel in dezelfde beurt terug afgelegd worden.
- Je kan leerlingen ook losse woorden laten leggen, die niet hoeven te grenzen. Leerlingen mogen de woorden omvormen en er nieuwe woorden mee vormen. Alle gelegde letters moeten wel op tafel blijven én bestaande woorden vormen. Wie niets kan, neemt een extra kaartje. Wie als eerst zijn kaartjes kwijt is, wint.

Stappenplan voor de leerlingen

Wat heb je nodig?

- de letterkaartjes
- ringetjes
- een overzicht van de regels bij hoofdletters
- een blad met de namen van alle groepsleden (puntenlijst)
- een pen

Hoe ga je te werk?

1. Leg alle kaartjes op tafel, met de lege kant naar boven.
2. Elke speler kiest een kaartje.
3. De speler, met de letter het dichtst bij het begin van het alfabet, mag beginnen.
4. Neem allemaal 8 kaartjes. Laat deze niet aan je tegenspeler(s) zien.
5. Geef iedere speler een overzicht van de regels bij hoofdletters.
6. De eerste speler start. Probeer met je letters een woord te vormen. Dit woord moet met een hoofdletter beginnen.
7. Als je een kaartje "kleine letter" hebt, mag je ook een woord met een kleine letter vormen. Het gaat hier om maanden, windstreken enz. (dus enkel woorden die vallen onder de aangegeven categorieën op het theorieblad). Je mag dat kaartje inruilen voor een ringetje, dat op de betreffende letter geplaatst wordt om aan te geven dat het om een kleine letter gaat.
8. Tel daarna de punten op. Deze staan steeds vermeld onder de letter.
9. Noteer het puntenaantal op de namenlijst.
10. Zorg dat je na je beurt opnieuw 8 letters ter beschikking hebt.
11. De volgende speler is aan de beurt. Vorm een woord met je beschikbare letters, maar zorg dat het woord ergens raakt aan de reeds gelegde woorden... denk aan een kruiswoordraadsel (zie voorbeeld).

K E R S T M I S
I
J A N N E

Er kunnen ook letters aan een reeds gelegd woord worden toegevoegd.
(Vb. Kerst > Kerstmis). Woorden kunnen enkel verticaal en horizontaal gelegd worden.

12. Tel het totaal aantal punten. De speler krijgt punten voor alle gevormde en gewijzigde woorden. Ook de letters die al gelegd waren, tellen mee.
13. Blokjes met een '★' geven een jokerletter aan. Je mag zelf kiezen welke letter dit voorstelt, maar je krijgt hiervoor geen punten. Deze jokerletter blijft dezelfde letter gedurende het hele spel.
14. Wanneer je geen woord kan leggen, trek je een letter en verlies je je beurt.
15. Het spel is uit wanneer de pot leeg is én een van de spelers geen letters meer heeft of niemand nog een woord kan vormen.
16. Als een speler kaartjes over heeft, worden deze punten afgetrokken van het eindtotaal...dus best zo weinig mogelijk kaartjes overhouden aan het einde. Wie de meeste punten overhoudt, wint.

Bijlagen

Letterblokjes

Overzicht van de regels bij hoofdletters

N (1p)	K (4p)	E (1p)	D (2p)	S (3p)	C (5p)	T (2p)
N (1p)	K (4p)	E (1p)	D (2p)	S (3p)	C (5p)	T (2p)
N (1p)	K (4p)	E (1p)	D (2p)	S (3p)	C (5p)	T (2p)
N (1p)	H (3p)	E (1p)	D (2p)	D (2p)	T (2p)	T (2p)
J (6p)	H (3p)	E (1p)	R (2p)	G (3p)	D (2p)	M (4p)
L (4p)	H (3p)	E (1p)	R (2p)	G (3p)	N (1p)	M (4p)
L (4p)	A (1p)	E (1p)	R (2p)	B (3p)	N (1p)	P (5p)
O (2p)	A (1p)	R (2p)	R (2p)	B (3p)	U (3p)	P (5p)
O (2p)	A (1p)	R (2p)	I (2p)	I (2p)	U (3p)	W (5p)

W (5p)	V (4p)	A (1p)	E (1p)	I (2p)	O (2p)	U (3p)
G (3p)	V (4p)	A (1p)	E (1p)	I (2p)	O (2p)	I (2p)
G (3p)	J (6p)	A (1p)	E (1p)	IJ (6p)	O (2p)	L (4p)
Z (5p)	F (5p)	A (1p)	E (1p)	V (4p)	H (3p)	S (3p)
Z (5p)	F (5p)	M (4p)	E (1p)	F (5p)	★	W (5p)
B (3p)	N (1p)	IJ (6p)	E (1p)	P (5p)	★	★
B (3p)	N (1p)	IJ (6p)	E (1p)	Z (5p)	Kleine LETTER	Kleine LETTER
★	★	★	Kleine LETTER	Kleine LETTER	Kleine LETTER	Kleine LETTER
★	★	★	Kleine LETTER	Kleine LETTER	Kleine LETTER	Kleine LETTER

Even herhalen

Hoofdletters

- namen van personen en dieren
- aardrijkskundige namen
- volkeren
- talen
- oceanen, zeeën en rivieren
- straatnamen/pleinen
- feestdagen
- historische gebeurtenissen
- heiligen
- bij instellingen
- kranten, tijdschriften en boeken

GEEN hoofdletter

- dagen
- maanden
- windstreken
- seizoenen
- historische periodes
- soortnamen (het brailleschrift)
- maatschappelijke, culturele en godsdienstige stromingen/aanhangers
- afleidingen/samenstellingen feestdagen

Even herhalen

Hoofdletters

- namen van personen en dieren
- aardrijkskundige namen
- volkeren
- talen
- oceanen, zeeën en rivieren
- straatnamen/pleinen
- feestdagen
- historische gebeurtenissen
- heiligen
- bij instellingen
- kranten, tijdschriften en boeken

GEEN hoofdletter

- dagen
- maanden
- windstreken
- seizoenen
- historische periodes
- soortnamen (het brailleschrift)
- maatschappelijke, culturele en godsdienstige stromingen/aanhangers
- afleidingen/samenstellingen feestdagen

Even herhalen

Hoofdletters

- namen van personen en dieren
- aardrijkskundige namen
- volkeren
- talen
- oceanen, zeeën en rivieren
- straatnamen/pleinen
- feestdagen
- historische gebeurtenissen
- heiligen
- bij instellingen
- kranten, tijdschriften en boeken

GEEN hoofdletter

- dagen
- maanden
- windstreken
- seizoenen
- historische periodes
- soortnamen (het brailleschrift)
- maatschappelijke, culturele en godsdienstige stromingen/aanhangers
- afleidingen/samenstellingen feestdagen

Even herhalen

Hoofdletters

- namen van personen en dieren
- aardrijkskundige namen
- volkeren
- talen
- oceanen, zeeën en rivieren
- straatnamen/pleinen
- feestdagen
- historische gebeurtenissen
- heiligen
- bij instellingen
- kranten, tijdschriften en boeken

GEEN hoofdletter

- dagen
- maanden
- windstreken
- seizoenen
- historische periodes
- soortnamen (het brailleschrift)
- maatschappelijke, culturele en godsdienstige stromingen/aanhangers
- afleidingen/samenstellingen feestdagen

Leestekens

Competitie: leestekens

Groepsindeling

Voorbereiding: individueel of in duo's (of per 3)
Verbetering: klassikaal of met correctiesleutel

Didactisch materiaal

- Werkblad met zinnen
- Correctiesleutel

De leerlingen hebben een pen nodig (een opvallende kleur).

Extra speluitleg voor de leerkracht

Iedere leerling krijgt een werkblad met de oefening over leestekens. De leerlingen proberen de oefening op te lossen. De leerkracht kan zelf bepalen of dit individueel gebeurt of in duo's (of per 3).

De leerlingen lezen de tekst en voegen de ontbrekende leestekens toe. Hiervoor gebruiken ze best een opvallende kleur.

Nadien wordt de oefening verbeterd. De leerkracht kan de leerlingen een verbeterersleutel geven. Wat leuker is, is de verbeterersleutel op transparant. De leerkracht legt een transparant over de tekst en duidt aan waar een leesteken moet komen. Hiervoor worden er verschillende kleuren gebruikt, zodat duidelijk wordt welk leesteken er moet komen

- > Een groen cirkeltje: punt of uitroepteken
- > Een blauw cirkeltje: vraagteken
- > Een zwart cirkeltje: komma
- > Een rood cirkeltje: dubbelpunt
- > Groen lijntje: beletseltekens
- > Blauw lijntje: aanhalingstekens

Opgelet: zorg dat ergens een herkenningpunt is, zodat je weet hoe je de transparant precies moet leggen bij de verbetering.

De transparant wordt op de antwoordfiche van de leerlingen gelegd. In elk cirkeltje of op elk lijntje zou een leesteken tevoorschijn moeten komen. De leerlingen tellen het aantal fouten. Wie behaalt het beste resultaat?

Stappenplan voor de leerlingen

De opdracht staat vermeld op het werkblad. De verbetermethode kan mondeling overlopen worden.

Bijlagen

Werkblad
Verbetering

Leestekens

De leestekens in de zinnen werden vergeten. Voeg jij ze op de juiste plaats toe? Vergeet ook de hoofdletters aan het begin van de zin niet.

Je ziet in het speelgoedmuseum een mooi oud winkeltje staan je steekt je hand uit om een laatje open te trekken dan hoor je achter je ineens afblijven jongedame geschrokken trek je je hand terug

Weet je wie de beroemdste en bekendste filmster is dat ben ik mijn glimlach is het mooist ik ben het slankst van allemaal en het leren van de tekst duurt bij mij het kortst ik ben altijd het eerst omdat ik het hardst loop ik weet zeker dat ik de beste ben want er is geen betere dan ik iedereen bewondert mij en wil een handtekening van me ik heb in de mooiste films gespeeld vind je mij niet geweldig

Steve en Linda zijn samen in de stad wat moeten ze daar doen vroeg mijn moeder ze hebben wat spullen nodig een nieuwe pen schriften en twee cadeautjes antwoordde ik ze kopen de pen in de stad en de schriften in een warenhuis ze hebben geluk alle schriften zijn voor de helft van de prijs voor de cadeautjes gaan ze naar een speelgoedwinkel boven de puzzels lezen ze deze tekst fikse korting op alle puzzels toch kopen ze die niet weet je wat ze wel kopen ze kopen niets ze kunnen namelijk niet kiezen

Dirk strijkt neer bij Dymph nou daar zitten we dan zegt hij Dymph kijkt naar Dirk en zegt de stenen zijn al gebracht morgen gaan ze beginnen Dirk zucht dan is dit onze laatste avond hier even later zegt hij ik heb net buiten de stad een mooie kastanje gezien Dymph zegt dan pakken we onze spulletjes en vertrekken we even later vliegen ze hoog boven de stad denk je dat we nog terugkomen vraagt Dymph vast wel zegt Dirk

Door smalle kronkelende straatjes ga ik naar huis ik kom langs de bakker en de heerlijke reuk van vers brood lokt me binnen de bakker met zijn witte muts witte schort rond als een tonnetje glimlacht vriendelijk naar me dag Montse zo vroeg op ja ik ben naar het strand geweest ik heb de zon zien geboren worden hij kijkt me aan en zegt mooi hé onderweg eet ik het vers knapperig brood met chocolade ik kom Paco tegen ga je mee vraagt hij naar school natuurlijk om het eerst op de markt roept hij op de markt komen we andere kinderen tegen sommige ken ik andere niet als ik bij hen ben zie ik haar

Leestekens

Je ziet in het speelgoedmuseum een mooi, oud winkeltje staan. Je steekt je hand uit om een laatje open te trekken. Dan hoor je achter je ineens: “Afblijven, jongedame!” Geschrokken trek je je hand terug.

Weet je wie de beroemdste en bekendste filmster is? Dat ben ik. Mijn glimlach is het mooist, ik ben het slankst van allemaal en het leren van de tekst duurt bij mij het kortst. Ik ben altijd het eerst, omdat ik het hardst loop. Ik weet zeker dat ik de beste ben, want er is geen betere dan ik! Iedereen bewondert mij en wil een handtekening van me. Ik heb in de mooiste films gespeeld. Vind je mij niet geweldig?

Steve en Linda zijn samen in de stad. “Wat moeten ze daar doen?” vroeg mijn moeder. “Ze hebben wat spullen nodig: een nieuwe pen, schriften en twee cadeautjes,” antwoordde ik. Ze kopen de pen in de stad en de schriften in een warenhuis. Ze hebben geluk: alle schriften zijn voor de helft van de prijs! Voor de cadeautjes gaan ze naar een speelgoedwinkel. Boven de puzzels lezen ze deze tekst: “Fikse korting op alle puzzels!” Toch kopen ze die niet. Weet je wat ze wel kopen? Ze kopen niets. Ze kunnen namelijk niet kiezen!

Dirk strijkt neer bij Dymph. “Nou, daar zitten we dan!” zegt hij. Dymph kijkt naar Dirk en zegt: “De stenen zijn al gebracht. Morgen gaan ze beginnen.” Dirk zucht: “Dan is dit onze laatste avond hier!” Even later zegt hij: “Ik heb net buiten de stad een mooie kastanje gezien.” Dymph zegt: “Dan pakken we onze spulletjes en vertrekken we.” Even later vliegen ze hoog boven de stad. “Denk je dat we nog terugkomen?” vraagt Dymph. “Vast wel!” zegt Dirk.

Door smalle, kronkelende straatjes ga ik naar huis. Ik kom langs de bakker en de heerlijke reuk van vers brood lokt me binnen. De bakker met zijn witte muts, witte schort, rond als een tonnetje, glimlacht vriendelijk naar me. “Dag, Montse. Zo vroeg op?” “Ja, ik ben naar het strand geweest. Ik heb de zon zien geboren worden.” Hij kijkt me aan en zegt: “Mooi, hé!” Onderweg eet ik het vers knapperig brood met chocolade. Ik kom Paco tegen. “Ga je mee?” vraagt hij. “Naar school?” “Natuurlijk...om het eerst op de markt,” roept hij. Op de markt komen we andere kinderen tegen. Sommige ken ik, andere niet. Als ik bij hen ben, zie ik haar ...

Trimester 3

Werkwoordspelling: V.D.

Een sterk werkwoord

Groepsindeling

In duo's

Didactisch materiaal

- lijst sterke werkwoorden
- correctiesleutel werkwoorden met "zijn" (*)
- correctiesleutel werkwoorden met "hebben" of "zijn" (**)

Extra speluitleg voor de leerkracht

Alle leerlingen krijgen een lijst met de O.V.T. en het V.D. van de sterke werkwoorden. De meeste V.D. worden vervoegd met het werkwoord 'hebben'. Toch zijn er verschillende werkwoorden die het hulpwerkwoord 'zijn' krijgen. De leerlingen doorlopen samen de lijst en duiden de werkwoorden met het hulpwerkwoord 'zijn' aan d.m.v. een **sterretje** (*) achter het V.D. Alle andere werkwoorden worden vervoegd met 'hebben'. Daarna kunnen ze een correctiesleutel vragen om te zien of ze de juiste werkwoorden aangeduid hebben.

Indien ze dit gedaan hebben, bekijken ze ieder V.D. waarachter **2 sterretjes** staan (**). Dit zijn de werkwoorden die zowel met 'hebben' als 'zijn' vervoegd kunnen worden. Onderaan de lijst worden deze werkwoorden herhaald. Het is de bedoeling dat de leerlingen daarbij een **voorbeeldzin** met het V.D. noteren: een zin met het hulpwerkwoord 'hebben' en een zin met het hulpwerkwoord 'zijn'. Indien er al een zin staat, moeten ze enkel 'hebben' of 'zijn' (het correcte hulpwerkwoord) omcirkelen. Ook hiervan is er een correctiesleutel.

Daarna leest ieder de lijst met de werkwoorden na. Ze duiden met potlood 10 werkwoorden aan die ze moeilijk vinden. Deze 10 werkwoorden zullen ze daarna aan hun buur vragen. Kent hij/zij het voltooid deelwoord en het bijhorende hulpwerkwoord? De leerlingen tellen de juiste antwoorden van hun buur. Zo kunnen ze elkaar een score op 10 geven.

Leerlingen die eerder klaar zijn, kunnen de O.V.T. van de werkwoorden nog eens herhalen op dezelfde wijze.

Stappenplan voor de leerlingen

Wat heb je nodig?

- lijst sterke werkwoorden
- een pen/potlood
- een kladblok

Hoe ga je te werk?

1. Doorloop de lijst met de werkwoorden. Duid de werkwoorden het hulpwerkwoord 'zijn' aan d.m.v. een sterretje achter het V.D. (Opgelet: de meeste werkwoorden krijgen 'hebben' als hulpwerkwoord.)
2. Vraag de correctiesleutel en pas je antwoorden indien nodig aan.
3. Bekijk ieder V.D. waarachter 2 sterretjes staan. Dit zijn de werkwoorden die zowel met 'hebben' als 'zijn' vervoegd kunnen worden.
4. Onderaan de lijst worden de werkwoorden met 2 sterretjes herhaald. Noteer daar voorbeeldzinnen: een met 'hebben' en een met 'zijn'. Indien er al een zin staat, moet je het juiste hulpwerkwoord omcirkelen.
5. Vraag de correctiesleutel en pas je antwoord indien nodig aan.
6. Lees de lijst met de werkwoorden.
7. Duid 10 werkwoorden aan die je moeilijk vindt.
8. Vraag het V.D. van deze werkwoorden aan je buur. Tel hoeveel correcte antwoorden hij geeft. Je kan hiervoor je kladblok gebruiken.
9. Geef een score op tien. Wie haalt het beste resultaat?
10. Ben je klaar? Doe dan hetzelfde (stap 6 t.e.m. 9) voor de werkwoorden in de O.V.T.

Bijlagen

Lijst sterke werkwoorden

Correctiesleutel werkwoorden met 'zijn'

Correctiesleutel werkwoorden met 'hebben' of 'zijn'

Sterke werkwoorden: O.V.T. & V.D.					
--	--	--	--	--	--

bederven	bedierf	bedorven **	klimmen	klom	geklommen
bedriegen	bedroog	bedrogen	knijpen	kneep	geknepen
beginnen	begon	begonnen	komen	kwam	gekomen
bergen	borg	geborgen	krijgen	kreeg	gekregen
bevelen	beval	bevolen	krimpen	kromp	gekrompen
bezwijken	bezweek	bezweken	kruipen	kroop	gekropen
bidden	bad	gebeden	laten	liet	gelaten
bieden	bood	geboden	lezen	las	gelezen
bijten	beet	gebeten	liegen	loog	gelogen
binden	bond	gebonden	liggen	lag	gelegen
blazen	blies	geblazen	lijden	leed	geleden
blijken	bleek	gebleken	lijken	leek	geleken
blijven	bleef	gebleven	lopen	liep	gelopen**
blinken	blonk	geblonken	mijden	meed	gemeden
breken	brak	gebroken **	nemen	nam	genomen
buigen	boog	gebogen	pluizen	ploos	geplozen
doen	deed	gedaan	rijden	reed	gereden
dragen	droeg	gedragen	rijzen	rees	gerezen
drijven	dreef	gedreven	roepen	riep	geroepen
drinken	dronk	gedronken	ruiken	rook	geroken
duiken	dook	gedoken	schelden	schold	gescholden
dwingen	dwong	gedwongen	schenden	schond	geschonden
eten	at	gegeten	schenken	schonk	geschonken
fluiten	floot	gefloten	schieten	schoot	geschoten
gaan	ging	gegaan	schrijven	schreef	geschreven
genezen	genas	genezen	schuiven	schoof	geschoven
genieten	genoot	genoten	slaan	sloeg	geslagen
geven	gaf	gegeven	slapen	sliep	geslapen
gieten	goot	gegoten	slijpen	sleep	geslepen
glijden	gleed	gegleden	slijten	sleet	gesleten
graven	groef	gegraven	sluipen	sloop	geslopen
grijpen	greep	gegrepen	sluiten	sloot	gesloten
hangen	hing	gehangen	smelten	smolt	gesmolten
heffen	hief	geheven	smijten	smeet	gesmeten
helpen	hielp	geholpen	snijden	sneed	gesneden
hijsen	hees	gehesen	snuiten	snoot	gesnoten
houden	hield	gehouden	snuiven	snoof	gesnoven
kiezen	koos	gekozen	spinnen	spun	gesponnen
kijken	keek	gekeken	spreken	sprak	gesproken

springen	sprong	gesprongen	vliegen	vloog	gevlogen
spuiten	spoot	gespoten			<i>zweefvliegen=zwak</i>
staan	stond	gestaan	vriezen	vroor	gevroren
steken	stak	gestoken	wegen	woog	gewogen
stelen	stal	gestolen	werpen	wierp	geworpen
sterven	stierf	gestorven	weten	wist	geweten
stijgen	steeg	gestegen	wijken	week	geweken
stinken	stonk	gestonken	wijzen	wees	gewezen
strijden	streed	gestreden	winden	wond	gewonden
strijken	streek	gestreken	winnen	won	gewonnen
treden	trad	getreden	worden	werd	geworden
treffen	trof	getroffen	wrijven	wreef	gewreven
trekken	trok	getrokken	wringen	wrong	gewrongen
vallen	viel	gefallen	zenden	zond	gezonden
vangen	ving	gevangen	zien	zag	gezien
vechten	vocht	gevochten	zingen	zong	gezongen
		<i>!bekvechten=zwak</i>	zinken	zonk	gezonken
verdwijnen	verdween	verdwenen	zitten	zat	gezeten
vergelijken	vergeleek	vergeleken	zuigen	zoog	gezogen
vergeten	vergat	vergeten			<i>!stofzuigen=zwak</i>
verlaten	verliet	verlaten	zwellen	zwol	gezwollen
verliezen	verloor	verloren	zwemmen	zwom	gezwommen
vertrekken	vertrok	vertrokken	zwerven	zwierf	gezworven
verzinnen	verzon	verzonnen	zwijgen	zweeg	gezwegen
vinden	vond	gevonden**	* = vervoegd met 'zijn'.		
vlechten	vlocht	gevlochten	** = vervoegd met 'hebben' of 'zijn'.		

Alle andere werkwoorden worden vervoegd met 'hebben'.

**** Hebben / zijn? Omcirkel het juiste hulpwerkwoord of maak zelf een voorbeeldzin.**

Bederven

- Het fruit heeft / is volledig bedorven.
- Met haar gedrag heeft / is ze de pret bedorven.

Breken

- (hebben)
- (zijn)

Lopen

- Omdat ik mijn paraplu vergat, heb/ ben ik vlug naar huis gelopen.
- Mijn zus heeft / is de ronde volledig uitgelopen.

Vinden

- (hebben)
- (zijn)

Verbetersleutel

<u>Vervoegd met “zijn”:</u> * <i>Beginnen – is begonnen</i> * <i>Bezwijken – is bezweken</i> * <i>Blijken – is gebleken</i> * <i>Blijven – is gebleven</i> * <i>Gaan – is gegaan</i> * <i>Komen – is gekomen</i> * <i>Rijzen – is gerezen</i> * <i>Springen – is gesprongen</i>	 * <i>Sterven – is gestorven</i> * <i>Stijgen – is gestegen</i> * <i>Vallen – is gevallen</i> * <i>Verdwijnen – is verdwenen</i> * <i>Wijken – is geweken</i> * <i>Worden – is geworden</i> * <i>Zinken – is gezonken</i>
---	--

Bederven - Het fruit is volledig bedorven. - Met haar gedrag heeft ze de pret bedorven. Breken - Ze heeft haar been gebroken. - Het glas is gebroken. Lopen - Omdat ik mijn paraplu vergat, ben ik vlug naar huis gelopen. - Mijn zus heeft de ronde volledig uitgelopen. Vinden - Ze heeft haar portefeuille gevonden. - De vermiste baby is gevonden.

Ken je tijden

Groepsindeling

De grootte van de groepjes is zelf te bepalen.

Didactisch materiaal

- stapeltje kaartjes met werkwoorden
- draaischijf/kaartjes/dobbelsteen (manier om te bepalen welke tijd de leerlingen moeten vormen)
- correctiesleutel

Extra speluitleg voor de leerkracht

Ieder groepje krijgt een stapeltje kaartjes met werkwoorden. De leerling die start neemt een kaartje van de stapel en leest het werkwoord. Dan wordt er a.d.h.v. de draaischijf/de kaartjes/de dobbelsteen bepaald welke tijd er gevormd moet worden.

- 1 = O.T.T. Enkelvoud (ik)
- 2 = O.T.T. Enkelvoud (hij)
- 3 = O.V.T. Enkelvoud
- 4 = O.V.T. Meervoud
- 5 = V.D. (Het voltooid deelwoord)
- 6 = O.D. (Het onvoltooid deelwoord)

Het is de bedoeling dat de leerling, die aan de beurt is, de gevraagde vorm van het werkwoord geeft en dat in een zin plaatst. Hij/zij noteert ook het werkwoord, zodat de schrijfwijze gecontroleerd kan worden. De andere leerlingen controleren de vervoeging m.b.v. de correctiesleutel. Als het werkwoord correct is, mag de leerling het kaartje houden. In het andere geval belandt het kaartje weer onderaan de stapel.

Wie aan het einde van het spel het meeste kaartjes heeft verzameld, wint.
Het spel kan daarna opnieuw gespeeld worden door leerlingen die eerder klaar zijn.

Stappenplan voor de leerlingen

Wat heb je nodig?

- een pen
- een kladblok
- een stapeltje kaartjes
- draaischijf/kaartjes/dobbelsteen (manier om te bepalen welke tijd je moet vormen)
- correctiesleutel

Hoe ga je te werk?

1. De leerling waarvan de verjaardag het laatst in een jaar valt, mag beginnen.
2. Neem een kaartje van de stapel en lees het werkwoord.
3. Bepaal welke tijd je moet vormen a.d.h.v. de draaischijf/kaartjes/dobbelsteen.
 - 1 = O.T.T. Enkelvoud (ik)
 - 2 = O.T.T. Enkelvoud (hij)
 - 3 = O.V.T. Enkelvoud
 - 4 = O.V.T. Meervoud
 - 5 = V.D. (Het voltooid deelwoord)
 - 6 = O.D. (Het onvoltooid deelwoord)
4. Vervoeg het werkwoord en plaats het in een zin.
5. Noteer de vervoeging van het werkwoord.
6. De anderen controleren of de vervoeging correct is a.d.h.v. de correctiesleutel.
 - > Correct? Je mag het kaartje houden.
 - > Fout? Leg het kaartje terug onderaan de stapel.
7. Wie aan het einde van het spel het meeste kaartjes heeft verzameld, wint.

Bijlagen

Kaartjes met cijfers (manier om te bepalen welke tijd de leerlingen moeten vormen).
Kaartjes met werkwoorden
Verbetersleutel

1 O.T.T – enkelvoud (ik)	2 O.T.T – enkelvoud (hij)	3 O.V.T – enkelvoud (ik)
4 O.V.T -- meervoud	5 V.D. (ik heb/ben ...)	6 O.D. (onvoltooid deelwoord)

proeven	bijten	wijzen
slaan	geven	doen
gooien	staan	zitten
zijn	lijden	leiden
hebben	drijven	sterven
lopen	denken	beloven
vermijden	pakken	stoppen
vallen	zullen	kunnen
gaan	komen	mogen

spelen	blijken	gieten
krimpen	schelden	maken
sturen	wenden	wennen
bedanken	rusten	kennen
betreden	antwoorden	verplichten
houden	stinken	raden
melden	zingen	haten
vergroten	onthouden	brengen
scheren	varen	jagen
verliezen	schrijven	verven
waterskiën	autorijden	verbieden
tellen	ontdekken	verheugen

Correctiesleutel

Ww	OTT (ik)	OTT (hij)	OVT enk.	OVT mv.	VD	OD
antwoorden	antwoord	antwoordt	antwoordde	antwoorden	geantwoord	antwoordend
autorijden	rij(d) auto	rijdt auto	reed auto	reden auto	autogereden	autorijdend
bedanken	bedank	bedankt	bedankte	bedankten	bedankt	bedankend
beloven	beloof	belooft	beloofde	beloofden	beloofd	belovend
betreden	betreed	betreedt	betrad	betraden	betreden	betredend
bijten	bijt	bijt	beet	beten	gebeten	bijtend
blijken	blijk	blijkt	bleek	bleken	gebleken	blijkend
brengen	breng	brengt	bracht	brachten	gebracht	brengend
denken	denk	denkt	dacht	dachten	gedacht	denkend
doen	doe	doet	deed	deden	gedaan	doend
drijven	drijf	drijft	dreef	dreven	gedreven	drijvend
gaan	ga	gaat	ging	gingen	gegaan	gaand
geven	geef	geeft	gaf	gaven	gegeven	gevend
gieten	giet	giet	goot	goten	gegoten	gietend
gooien	gooi	gooit	gooide	gooiden	gegooid	gooiend
haten	haat	haat	haatte	haatten	gehaat	hatend
hebben	heb	heeft	had	hadden	gehad	hebbend
houden	houd	houdt	hield	hielden	gehouden	houdend
jagen	jaag	jaagt	joeg/jaagde	joegen/ jaagden	gejaagd	jagend
kennen	ken	kent	kende	kenden	gekend	kennend
komen	kom	komt	kwam	kwamen	gekomen	komend
krimpen	rimp	krimpt	kromp	krompen	gekrompen	krimpend
kunnen	kan	kan	kon	konden	gekund	kunnend
leiden	leid	leidt	leidde	leidden	geleid	leidend
lijden	lijd	lijdt	leed	leden	geleden	lijdend
lopen	loop	loopt	liep	liepen	gelopen	lopend
maken	maak	maakt	maakte	maakten	gemaakt	makend
melden	meld	meldt	meldde	meldden	gemeld	meldend
mogen	mag	mag	mocht	mochten	gemogen	mogend
ontdekken	ontdek	ontdekt	ontdekte	ontdekten	ontdekt	ontdekkend
onthouden	onthoud	onthoudt	onthield	onthielden	onthouden	onthoudend
pakken	pak	pakt	pakte	pakten	gepakt	pakkend
proeven	proef	proeft	proefde	proefden	geproefd	proevend
raden	raad	raadt	raadde	raadden	geraden	radend
rusten	rust	rust	rustte	rustten	gerust	rustend
schelden	scheld	scheldt	schold	scholden	gescholden	scheldend
scheren	scheer	scheert	schoor/ scheerde	schoren/ scheerden	geschoren/ gescheerd	scherend
schrijven	schrijf	schrijft	schreef	schreven	geschreven	schrijvend
slaan	sla	slaats	sloeg	sloegen	geslagen	slaand
spelen	speel	speelt	speelde	speelden	gespeeld	spelend
staan	sta	staat	stond	stonden	gestaan	staand
sterven	sterf	sterft	stierf	stierven	gestorven	stervend
stinken	stink	stinkt	stonk	stonken	gestonken	stinkend
stoppen	stop	stopt	stopte	stopten	gestopt	stoppend
sturen	stuur	stuurt	stuurde	stuurden	gestuurd	sturend
tellen	tel	telt	telde	telden	geteld	tellend
vallen	val	valt	viel	vielen	gevallen	vallend
varen	vaar	vaart	voer/vaarde	voeren/ vaarden	gevaren	varend
verbieden	verbied	verbiedt	verbod	verboden	verboden	verbiedend
vergroten	vergroot	vergroot	vergrootte	vergrootten	vergroot	vergrootend
verheugen	verheug	verheugt	verheugde	verheugden	verheugd	verheugend
verliezen	verlies	verliest	verloor	verloren	verloren	verliezend

Ww	OTT (ik)	OTT (hij)	OVT enk.	OVT mv.	VD	OD
vermijden	vermijd	vermijdt	vermeed	vermeden	vermeden	vermijgend
verplichten	verplicht	verplicht	verplichtte	verplichtten	verplicht	verplichtend
verven	verf	verft	verfde	verfden	geverfd	vervend
waterskiën	waterski	waterskiet	waterskiede	waterskieden	gewaterskied	waterskiënd
wenden	wend	wendt	wendde	wendden	gewend	wendend
wennen	wen	went	wende	wenden	gewond	wennend
wijzen	wijs	wijst	wees	wezen	gewezen	wijzend
zijn	ben	is	was	waren	geweest	zijnd
zingen	zing	zingt	zong	zongen	gezongen	zingend
zitten	zit	zit	zat	zaten	gezeten	zittend
zullen	zal	zal	zou	zouden	//	//

Spelquiz

Groepsindeling

Min. 1 – max. 4 (à 5)

Didactisch materiaal

- powerpointquiz

Leerlingen hebben een pen en een kladblok nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

De powerpointquiz is terug te vinden op <http://fennemulders.googlepages.com>.

Je gaat dan naar de rubriek “leerkracht”. Onderaan de pagina werd een link gemaakt naar de powerpoint. Om te vermijden dat de leerlingen deze powerpoint kunnen raadplegen, moet er een wachtwoord ingegeven worden.

Het wachtwoord is: **werkwoord**

De leerlingen doorlopen de quiz in kleine groepjes. Ze noteren de antwoorden. Wie aan het einde de meeste punten weet te verzamelen, wint.

De powerpoint kan achteraf ook afgeprint en uitgedeeld worden. Op die manier kunnen de leerlingen de regels opnieuw herhalen en studeren.

RONDE 1

De leerlingen moeten aangeven of de werkwoorden juist of fout vervoegd werden. Bij foutieve werkwoorden noteren ze ook de correcte vervoeging.

De zin wordt getoond. Daarna krijgen de leerlingen even tijd om te overleggen. Na deze ronde volgt ook onmiddellijk de verbetering.

Verbetering:

De groepjes wisselen hun antwoordversie uit met een ander groepje en verbeteren de antwoorden.

Voor de verbetering van de zinnen werd er een hyperlink naar iedere zin gemaakt. Door op “Zin x” (de titel bij iedere verbetering) te klikken, kom je automatisch terecht bij de betreffende zin. Je kan dus gemakkelijk de zin opnieuw raadplegen. Om daarna terug bij de verbetering te geraken, volstaat het om op het pijltje rechtsonder te klikken.

Stappenplan bij de verbetering:

1 Juist of fout

De leerlingen geven aan of de werkwoorden in de zin correct vervoegd werden.

(1.1 Foutief werkwoord)

Enkel indien bij stap 1 “fout” werd geantwoord.

De leerlingen geven aan welk werkwoord foutief vervoegd werd.

2 Vorm van het werkwoord

De vorm van het werkwoord wordt besproken. Het gaat hier om pv-ott/ pv-ovt / vd of infinitief. De leerlingen dienen dit te weten om het stappenplan toe te passen bij de vervoeging van werkwoorden.

3 Vervoeging – leerling aan bord

Er wordt gekeken naar de vervoeging van het werkwoord. Op de powerpoint verschijnt een vraag die de leerlingen moeten beantwoorden. Daarna wordt het antwoord getoond. Het is goed om een leerling voor het bord te vragen die de vervoeging van het werkwoord noteert a.d.h.v. de vragen. Uiteindelijk komen we uit bij de correcte vervoeging van het werkwoord.

(4 De verbetering)

Bij foutieve werkwoorden wordt de verbetering getoond. Had de groep het antwoord correct verbeterd?

De leerlingen krijgen nu een dia met de puntenverdeling te zien. Ze berekenen het resultaat en noteren dit op het blad. Een tussenstand kan op bord genoteerd worden.

RONDE 2

De leerlingen noteren de correcte vervoeging van de werkwoorden.

Verbetering:

De verbetering gebeurt op dezelfde wijze als in ronde 1.

Het stappenplan bij de verbetering

1 Opdracht

De leerlingen krijgen de opdracht opnieuw te zien en geven het juiste antwoord.

2 Oplossing

De oplossingszin wordt gegeven. Hierin werd het werkwoord op de juiste wijze vervoegd.

3 Verklaring

Aan de hand van vragen wordt er uitgezocht waarom het werkwoord precies op die manier vervoegd moet worden.

De resultaten worden weer op bord genoteerd. Zo kom je te weten welke groep de winnaar van de quiz is. Aan ieder resultaat wordt ook een evaluatie toegekend (vb. goed gewerkt, kan beter ...) Er kan een beloning toegekend worden aan de winnende groep.

Stappenplan voor de leerlingen

De opdracht staat in de powerpoint uitgelegd. De verbetering kan mondeling besproken worden.

Webspellen

Groepsindeling

Individueel

Didactisch materiaal (per leerling)

- 1 computer met internet
- 1 werkbundel

Leerlingen hebben een pen nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

De leerlingen hebben het werkbundeltje reeds gekregen. Ze zijn vertrouwd met de werkwijze (eerste trimester).

Voor de speluitleg:

>Handleiding trimester 1

Werkwoordspelling: OTT & Imperatief

ICT: website met oefeningen

Stappenplan voor de leerlingen

De algemene werkmethode staat uitgelegd in het werkbundeltje. Op de website wordt de opdracht stapsgewijs weergegeven.

Juist of fout?

Groepsindeling

Klassikaal

Didactisch materiaal

- Groene en rode kaartjes
- Transparant met zinnen waar het werkwoord aangevuld moet worden.

Leerlingen hebben een kladblok en een pen nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

Voor de speluitleg:

>Handleiding trimester 1

Werkwoordspelling: OTT & Imperatief

Juist of fout?

Werkwoorden gekend?

Groepsindeling

Voorbereiding: individueel of in groepjes van 2 à 3

Verbetering: klassikaal

Didactisch materiaal

- Werkblad met 10 zinnen

De leerlingen hebben een blauwe en een groene/rode pen nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

De opdracht bestaat uit 10 x 10 zinnen en kan uitgevoerd worden aan het einde van een les. Je kan de leerlingen een reeks zinnen ook thuis laten voorbereiden. De reden hiervoor is dat de werkwoordspelling opnieuw ingeoefend wordt, zodat de leerlingen de regels niet vergeten.

De leerlingen werken individueel of in kleine groepjes. Ze proberen de werkwoorden op de correcte wijze te vervoegen.

De groepjes wisselen daarna hun antwoordfiches uit. De oefening wordt klassikaal verbeterd. Dat kan op verschillende manieren gebeuren. De 10 zinnen kunnen overlopen worden. De leerkracht kan de oplossingen op bord schrijven of werken met een transparant/ correctiesleutel. De leerlingen kunnen de oplossingen op het bord noteren ...

De leden van de winnende groep(en) worden genoteerd en krijgen een plusje naast hun naam. De 3 leerlingen die na de 10 reeksen de meeste plusjes wisten te behalen, krijgen een beloning vb. een extra punt voor de permanente evaluatie, een snoepje

Stappenplan voor de leerlingen

De opdracht wordt mondeling meegedeeld.

Bijlagen

10 reeksen werkwoorden

Oplossingen

Reeks 1

1. De weg is verbree.....
2. Hij bons.....e op de deur.
3. De jagers doo.....en het wild.
4. De geui.....e klachten werden behandel.....
5. Deze ontwikkeling bie..... gunstige perspectieven.
6. De arbeiders hebben gestaak.....
7. Die onderneming wer..... failliet verklaar.....
8. Wij hebben zijn verzoek ingewillig.....
9. Wij hebben geen geloof gehech..... aan zijn beweringen.
10. Antwoor..... jij maar op die brief!

Reeks 2

1. U heef..... onze belangen voortreffelijk behartig.....
2. De rijksbegroting vertoon..... een aanzienlijk tekort.
3. Een onderzoek heeft aangetoon..... dat hij de waarheid heeft gezeg.....
4. Hij antwoor.....e alsof hij niet anders gewend was.
5. Hij bestee.....e veel zorg aan zijn uiterlijk.
6. Het is maar al te vaak zo dat de zuinigheid de wijsheid bedrieg..... .
7. Lezen..... bracht hij zijn weekend door.
8. Wij zijn ervan overtuig..... dat de onderhandelingen zullen slagen.
9. Sinds zijn pensionering hou..... hij zich bezig met tuinieren.
10. De verdachte plei.....e zich vrij van alle schuld.

Reeks 3

1. Het team rus.....e voor de wedstrijd goed uit.
2. De vergro.....e foto's waren overbelicht.
3. Hij ach.....e die werkzaamheden beneden zijn waardigheid.
4. Vin..... jij dit een goed argument?
5. De afgelaste wedstrijd wor..... morgen gespeel.....
6. Niet elke leerkracht verlang..... hetzelfde van zijn leerlingen.
7. Die vergul.....e armband is nog niet gevonden.
8. Het gebo.....en bedrag ach.....e hij te laag.
9. De beantwoor.....e vraag wer..... genoteer.....
10. Het gezou.....en vlees smaak.....e te gekruid.

Reeks 4

1. De toegejuich.....e dirigent wer..... met bloemen gehuldig.....
2. De gevangenen vluch.....en nadat ze de bewaker hadden gegijzel.....
3. De verpotte planten ston.....en in bloei.
4. Toen zij haar voorhoofd frons.....e, werden de kinderen stil.
5. Die grond is aangeslib.....
6. Ik hou..... niet van gebakken aardappelen.
7. Bestee..... jij veel aandacht aan je huiswerk?
8. Wie vin..... jou een aardig meisje?
9. Wie vin..... je een aardig meisje?
10. Die gevluch.....e gevangene trap.....e in een verroes.....e nagel.

Reeks 5

1. Het verbaas..... mij dat hij is veroordeel.....
2. De verbre.....e weg was toch nog gevaarlijk.
3. Huilen..... liep zij over de straat.
4. De dokter had gezeg..... dat zij veel moest rusten.
5. Wor..... je al geholpen, juffrouw?
6. Lei..... jij wel eens een vergadering?
7. De man lij..... veel pijn.
8. Hij verras.....e mij met mooie bloemen.
9. Die krant vermel..... de uitslagen morgen.
10. Je moet niet zo uitwei.....en over je plannen.

Reeks 6

1. Door de mist lan.....e het vliegtuig een kwartier later dan men verwach.....e.
2. De opstandelingen sme.....en een complot tegen de koning.
3. Zoals ik al vermoe.....e, verbran.....e hij alle bezwarende documenten.
4. De smid las.....e de buizen zonder moeite aan elkaar.
5. De ideale leerling hou..... van alle vakken.
6. Ben je benieuwd wie dit jaar kampioen wor.....?
7. Een gekaapte Boeing 767 boor.....e zich in de noordelijke toren van het WTC.
8. De onderwijzer vermoe.....e dat de leerling naar het antwoord raa.....e.
9. Het bestuur verloo.....e een boekenbon, wat ieder aangenaam verras.....e.
10. Ex-model Brosnan kruip..... voor de vierde keer in de smoking van 007.

Reeks 7

1. Ik mis.....e een biljet. Het is mogelijk dat de verkoper zich vergis.....e.
2. Toen hij zijn vingers verbran.....e, huil.....e hij niet.
3. Wat hem het meest bezighou....., zijn jeugdboeken.
4. Sofie is met haar moeder naar zee verhuis.....
5. De loodsware stenen werden naar boven gesleep.....
6. In verband met de langdurige regenval gelas.....e men de wedstrijden af.
7. De losbol verbras.....e op een avond zijn gehele werkloon.
8. Meestal mij..... ik elk contact met mijn broertje.
9. De krant vermel.....e dat de expeditie de noordelijke route vermij..... .
10. Vin..... jij ook niet dat hij het eten te sterk krui..... ?

Reeks 8

1. Halverwege de trap hiel..... hij mij tegen.
2. We trach.....en nu ons doel te bereiken.
3. In dat boek leer je hoe je op het net snel informatie terugvin.....
4. De winkelier had de goederen te hoog geprijs..... .
5. Heb jij je taak al ingelever.....?
6. Zijn record uit 1968 is door nog niemand geëvenaard..... .
7. Een parabel vertel..... met opzet vaak ongewone en tegenstrijdige dingen.
8. We hebben daar niet gelogeed.....; oom en tante hadden al anderen gevraagd..... .
9. Ik onthou..... de meeste namen niet.
10. Moeder ken..... geen enkele zegswijze.

Reeks 9

1. Hij heeft de plank geschaaf..... .
2. Klee..... je tante zich nog altijd zo ouderwets?
3. Moeder bekleee..... onze tuinstoelen zelf; ze heeft al vaker stoelen bekleee..... .
4. Een bekend gezegde lui.....: wie spaar....., vergaar..... .
5. Hij beledig..... degenen die het niet met hem eens zijn.
6. Nu verkleur..... ook deze jurk weer.
7. Naar verluidt wor..... de conferentie een week uitgestel.....
8. De minister bevestig..... dat hij het handelsverdrag morgen onderteken.....
9. We hebben de steden al op de kaart aangedui.....
10. Moeder heeft dat tafelkleed zelf gebrei.....

Reeks 10

1. Wegens ziekte van de jubilaris werd de receptie uitgestel.....
2. Deze apparaten worden vanuit Engeland ingevoerd.....
3. 's Avonds wordt de kamer verlich.....
4. Het puin bedelf..... het dorp.
5. In dat restaurant hebben we lekker eten geha.....
6. De politie heeft de dader opgespoord.....
7. Ik heb haar altijd beklag.....
8. Onlangs is hij tot directeur benoem.....
9. Een uur lang hebben we gevef....., geteken..... en geboetseer.....
10. De wedstrijd werd afgelas.....

Oplossingen

Reeks 1

1. De weg is verbreed.
2. Hij bonsde op de deur.
3. De jagers doodden het wild. (! O.T.T. = doden)
4. De geuite klachten werden behandeld.
5. Deze ontwikkeling biedt gunstige perspectieven.
6. De arbeiders hebben gestaakt.
7. Die onderneming werd failliet verklaard.
8. Wij hebben zijn verzoek ingewilligd.
9. Wij hebben geen geloof gehecht aan zijn beweringen.
10. Antwoord jij maar op die brief!

Reeks 2

1. U heeft onze belangen voortreffelijk behartigd.
2. De rijksbegroting vertoont een aanzienlijk tekort.
3. Een onderzoek heeft aangetoond dat hij de waarheid heeft gezegd.
4. Hij antwoordde alsof hij niet anders gewend was.
5. Hij besteedde veel zorg aan zijn uiterlijk.
6. Het is maar al te vaak zo dat de zuinigheid de wijsheid bedriegt.
7. Lezend bracht hij zijn weekend door.
8. Wij zijn ervan overtuigd dat de onderhandelingen zullen slagen.
9. Sinds zijn pensionering houdt hij zich bezig met tuinieren.
10. De verdachte pleitte zich vrij van alle schuld.

Reeks 3

1. Het team rustte voor de wedstrijd goed uit.
2. De vergrote foto's waren overbelicht.
3. Hij achtte die werkzaamheden beneden zijn waardigheid.
4. Vind jij dit een goed argument?
5. De afgelaste wedstrijd wordt morgen gespeeld.
6. Niet elke leerkracht verlangt hetzelfde van zijn leerlingen.
7. Die vergulde armband is nog niet gevonden.
8. Het geboden bedrag achtte hij te laag.
9. De beantwoorde vraag werd genoteerd.
10. Het gezouten vlees smaakte te gekruid.

Reeks 4

1. De toegejuichte dirigent werd met bloemen gehuldigd.
2. De gevangenen vluchtten nadat ze de bewaker hadden gegijzeld.
3. De verpotte planten stonden in bloei.
4. Toen zij haar voorhoofd fronste, werden de kinderen stil.
5. Die grond is aangeslibd.
6. Ik houd/hou niet van gebakken aardappelen.
7. Besteed jij veel aandacht aan je huiswerk?
8. Wie vindt jou een aardig meisje?
9. Wie vind je een aardig meisje?
10. Die gevluchte gevangene trapte in een verroeste nagel.

Reeks 5

1. Het verbaast mij dat hij is veroordeeld.
2. De verbrede weg was toch nog gevaarlijk.
3. Huilend liep zij over de straat.
4. De dokter had gezegd dat zij veel moest rusten.
5. Word je al geholpen, juffrouw?
6. Leid jij wel eens een vergadering?
7. De man lijdt veel pijn.
8. Hij verraste mij met mooie bloemen.
9. Die krant vermeldt de uitslagen morgen.
10. Je moet niet zo uitweiden over je plannen.

Reeks 6

1. Door de mist landde het vliegtuig een kwartier later dan men verwachtte.
2. De opstandelingen smeden een complot tegen de koning.
3. Zoals ik al vermoedde, verbrandde hij alle bezwarende documenten.
4. De smid laste de buizen zonder moeite aan elkaar.
5. De ideale leerling houdt van alle vakken.
6. Ben je benieuwd wie dit jaar kampioen wordt?
7. Een gekaapte Boeing 767 boorde zich in de noordelijke toren van het WTC.
8. De onderwijzer vermoedde dat de leerling naar het antwoord raadde.
9. Het bestuur verlootte een boekenbon, wat ieder aangenaam verraste.
10. Ex-model Brosnan kruipt voor de vierde keer in de smoking van 007.

Reeks 7

1. Ik miste een biljet. Het is mogelijk dat de verkoper zich vergiste.
2. Toen hij zijn vingers verbrandde, huilde hij niet.
3. Wat hem het meest bezighoudt, zijn jeugdboeken.
4. Sofie is met haar moeder naar zee verhuisd.
5. De loodzware stenen werden naar boven gesleept.
6. In verband met de langdurige regenval gelastte men de wedstrijden af.
7. De losbol verbraste op een avond zijn gehele werkloon.
8. Meestal mijdt ik elk contact met mijn broertje.
9. De krant vermeldde dat de expeditie de noordelijke route vermijdt.
10. Vind jij ook niet dat hij het eten te sterk kruidt?

Reeks 8

1. Halverwege de trap hield hij mij tegen.
2. We trachten nu ons doel te bereiken.
3. In dat boek leer je hoe je op het net snel informatie terugvindt.
4. De winkelier had de goederen te hoog geprijsd.
5. Heb jij je taak al ingeleverd?
6. Zijn record uit 1968 is door nog niemand geëvenaard.
7. Een parabel vertelt met opzet vaak ongewone en tegenstrijdige dingen.
8. We hebben daar niet gelogeerd; oom en tante hadden al anderen gevraagd.
9. Ik onthoud de meeste namen niet.
10. Moeder kent geen enkele zegswijze.

Reeks 9

1. Hij heeft de plank geschaafd.
2. Kleedt je tante zich nog altijd zo ouderwets?
3. Moeder bekleedt onze tuinstoelen zelf; ze heeft al vaker stoelen bekleed.
4. Een bekend gezegde luidt: wie spaart, vergaart.
5. Hij beledigt degenen die het niet met hem eens zijn.
6. Nu verkleurt ook deze jurk weer.
7. Naar verluidt wordt de conferentie een week uitgesteld.
8. De minister bevestigt dat hij het handelsverdrag morgen ondertekent.
9. We hebben de steden al op de kaart aangeduid.
10. Moeder heeft dat tafelkleed zelf gebreid.

Reeks 10

1. Wegens ziekte van de jubilaris werd de receptie uitgesteld.
2. Deze apparaten worden vanuit Engeland ingevoerd.
3. 's Avonds wordt de kamer verlicht.
4. Het puin bedelft het dorp.
5. In dat restaurant hebben we lekker eten gehad.
6. De politie heeft de dader opgespoord.
7. Ik heb haar altijd beklaagd.
8. Onlangs is hij tot directeur benoemd.
9. Een uur lang hebben we geverfd, getekend en geboetseerd.
10. De wedstrijd werd afgelast.

Woordtekens

Woordtekenbord

Groepsindeling

In duo's

Didactisch materiaal

- woordtekenbord
- een dobbelsteen
- correctiesleutels
- een werkblad

Extra speluitleg voor de leerkracht

Iedere leerling speelt op een deel van het veld. Een leerling gooit met de dobbelsteen en verzet zijn pion. In het vakje waar hij/zij terechtkomt, staat een woord. De speler die aan de beurt is, zegt of het woord juist of fout gespeld is. Indien het woord fout gespeld is, verbetert hij/zij het woord.

De tegenspeler controleert of het antwoord juist is aan de hand van de correctiesleutel. De leerling noteert ook het correcte woord op zijn werkblad. Is het antwoord juist, dan mag de speler het nummertje van het woord op het werkblad groen kleuren. In het andere geval wordt het nummertje rood gekleurd. Wanneer de leerling een foutief woord niet correct kan verbeteren, wordt dit als foutief gerekend. Dan is het de beurt aan de tegenpartij.

Wordt er een juist antwoord gegeven op de hokjes van de grijze middenstrook, dan krijgt de speler hiervoor 2 punten.

Het spel eindigt wanneer een leerling het lesonderwerp bereikt heeft (de balk met "Woordtekens"). Er wordt dan op het werkblad gekeken wie de meeste juiste antwoorden gegeven heeft. De leerlingen tellen hun groene vakjes. Opgelet: een goed antwoord in een grijs kadertje telt voor 2 punten.

Als het spel afgelopen is, gaan de leerlingen op hun werkblad na welke woorden ze nog niet besproken hebben. Ze bespreken deze woorden op dezelfde manier. Iedere leerling heeft zo de oplossingen van zijn eigen reeks (werkblad) en van de andere reeks (correctiesleutel).

Stappenplan voor de leerlingen

Wat heb je nodig?

- een spelbord
- een dobbelsteen
- een persoonlijk voorwerp dat als pion kan dienen (vb. gom, pen ...)
- een groene en een rode pen
- een correctiesleutel voor iedere speler
- een werkblad

Hoe ga je te werk?

1. Ieder keest een deel van het veld.
 2. De leerling met het laagste huisnummer start.
 3. Gooi de dobbelsteen en verzet je pion.
 4. In het vakje waar je terechtkomt, staat een woord. Zeg of het woord juist of fout gespeld is.
 5. Verbeter het woord als het (volgens jou) fout gespeld is.
 6. De andere speler kijkt op de correctiesleutel of het antwoord klopt. De speler die aan de beurt is, neemt zijn werkblad erbij.
 - > Is het antwoord juist? Kleur dan het nummertje van dat woord **groen**.
 - > Is het antwoord fout? Kleur dan het nummertje van dat woord **rood**.
- Wanneer je een fout woord niet correct kan verbeteren, wordt dat als foutief beschouwd.
7. Noteer het correcte woord bij het nummertje.
 8. Daarna is het de beurt aan de tegenpartij.
 9. Het spel eindigt wanneer iemand het lesonderwerp (de balk met 'Woordtekens') bereikt heeft.
 10. Kijk op het werkblad wie de meeste juiste antwoorden (groene vakjes) heeft. Opgelet: een goede antwoord in een grijs kadertje telt voor 2 punten.
 11. Ga na welke woorden nog niet besproken zijn. Bespreek ze op dezelfde manier en noteer ze ook weer op je werkblad. Zo heb je de oplossingen van je eigen reeks (werkblad) en van de andere reeks (correctiesleutel).

Bijlagen

Werkblad

Correctiesleutel voor de beide reeksen

Spelbord

Werkblad woordtekenbord

- 1)

2)

3)

4)

5)

6)

7)

8)

9)

10).....

11).....

12).....

13).....

14).....
- 15).....

16).....

17).....

18).....

19).....

20).....

21).....

22).....

23).....

24).....

25).....

26).....

27).....

28).....
- 29).....

30).....

31).....

32).....

33).....

34).....

35).....

36).....

37).....

38).....

39).....

40).....

Oplossingssleutel A (voor leerling B)

De woorden werden **correct** gespeld op het bord

De woorden werden **foutief** gespeld op het bord.

1. **heen-en-weer** → stapelsamenstelling
2. **100-jarige** → samenstelling met een cijfer
3. **zee_egel** → botsende klinkers in een samenstelling
4. **ex_partner** → samenstelling met een voorvoegsel
5. **egoïst** → botsende klinkers in een niet-samengesteld woord
6. **hotel-restaurant** → samenstelling met twee gelijkwaardige delen
7. **audio-installatie** → botsende klinkers in een samenstelling
8. **geuit** → *geen* botsende klinkers
9. **hiv _ virus** → samenstelling met een initiaalwoord
10. **naïviteit** → botsende klinkers in een niet-samengesteld woord
11. **coördineren** → botsende klinkers in een niet-samengesteld woord
12. **petroleum** → Latijnse uitgang -eum
13. **bio-ingenieur**
→ voorvoegsel waardoor er botsende klinkers zijn in een samenstelling
14. **elektricien** → Franse uitgang -ien
15. **huis _en tuinman** → het vermijden van herhaling
16. **priester_ dichter** → samenstelling met twee gelijkwaardige delen
17. **genieën** → klemtoon op -ie → +ën
18. **on-Vlaams**
→ samenstelling met een hoofdletter aan het begin van het tweede deel
19. **keien** → *geen* botsende klinkers
20. **cafeïne** → botsende klinkers in een niet-samengesteld woord
21. **uitzaaien** → *geen* botsende klinkers
22. **Noord-Frankijk** → samenstelling met een aardrijkskundige naam
23. **lila-achtig** → botsende klinkers in een samenstelling
24. **financiële** → botsende klinkers in een niet-samengesteld woord
25. **camera_ instelling** → botsende klinkers in een samenstelling
26. **Sint-Anna** → na een samenstelling met 'Sint'
27. **petfles** → samenstelling met een letterwoord
28. **%'je** → afleiding met een teken
29. **A4-blad** → samenstelling met een letter en cijfer
30. **Evans-Camps** → samenstelling met familienamen
31. **duojob** → samenstelling met een ander voorvoegsel
32. **poriën** → klemtoon ligt niet op -ie → +n
33. **niet-rookster** → samenstelling met een voorvoegsel
34. **Jos' fiets** → bezitvorm van woord dat eindigt op s-klank
35. **opera's** → meervoud van woord dat eindigt op vrije a
36. **V-hals** → samenstelling met een letter
37. **lobby'tje** → woord op 'y, voorafgegaan door medeklinker
38. **Lores haar** → bezitsvorm van woord dat eindigt op een doffe -e
39. **cd's** → afleiding met een afkorting
40. **taboes** → meervoud van woord dat *niet* eindigt op een vrije klinker

Oplossingssleutel B (voor leerling A)

De woorden werden **correct** gespeld op het bord

De woorden werden **foutief** gespeld op het bord.

1. **oud-minister** → samenstelling met voorvoegsel
2. **aidspatiënt** → samenstelling met letterwoord
3. **vacuum** → botsende klinkers in een niet-samengesteld woord
4. **chef_kok** → samenstelling met twee gelijkwaardige delen
5. **Israël** → botsende klinkers in een niet-samengesteld woord
6. **pinguin** → botsende klinkers in een niet-samengesteld woord
7. **opticien** → Frans uitgang -ien
8. **geïrriteerd** → botsende klinkers in een niet-samengesteld woord
9. **oliën** → klemtoon niet op -ie → + "n
10. **65+_abonnement** → samenstelling met een cijfer en een teken
11. **T_shirt** → samenstelling met een letter
12. **ski_evenement** → botsende klinkers in een samenstelling
13. **onderzeeer** → botsende klinkers in een niet-samengesteld woord
14. **3_delig** → samenstelling met een cijfer
15. **poëzie** → botsende klinkers in een niet-samengesteld woord
16. **Maes-Claus** → samenstelling met familienamen
17. **?-teken** → samenstelling met een teken
18. **displaytje** → woord op -y, voorafgegaan door een klinker
19. **KBC-bank** → samenstelling met een initiaalwoord
20. **stereo-installatie** → botsende klinkers in een samenstelling
21. **voor-en nadelen** → vermijden van herhaling
22. **pc'tje** → afleiding met een afkorting
23. **adjunct_directeur** → samenstelling met een voorvoegsel
24. **ex-gevangene** → samenstelling met een voorvoegsel
25. **gala-uniform** → botsende klinkers in een samenstelling
26. **anti-Nederlands**
→ samenstelling met een hoofdletter aan het begin van het tweede deel
27. **micro's** → meervoud van een woord dat eindigt op een vrije o
28. **knieen** → klemtoon op -ie → + ën
29. **na_apen** → botsende klinkers in een samenstelling
30. **Sofie's kam**
→ bezitvorm van een woord dat *niet* eindigt op een s-klank of een vrije klinker.
31. **coassistent** → *geen* botsende klinkers
32. **sproei-installatie** → botsende klinkers in een samenstelling
33. **radio-uitzending** → botsende klinkers in een samenstelling
34. **kant-en-klaar** → stapelsamenstelling
35. **bureaus** → meervoud van een woord dat *niet* eindigt op een vrije klinker.
36. **industrieel** → *geen* botsende klinkers
37. **Oost-Europa** → samenstelling met een aardrijkskundige naam
38. **Alex'vriend** → bezitvorm van een woord dat eindigt op een s-klank
39. **museum** → Latijnse uitgang -eum
40. **sergant-kolonel** → samenstelling met twee gelijkwaardige delen

WOORDTEKENS (A)					WOORDTEKENS (B)				
→ → → → 36 V-hals	37 lobbytje	38 Lores haar	39 cds	40 taboe's	→ → → → 36 industriëel	37 Oost-Europa	38 Alex's vriend	39 museüm	40 sergant - kolonel
35 opera's	34 Jos fiets	33 nietrookster	32 poriën	31 ← ← ← ← duojob	35 bureaus	34 kant en klaar	33 radio - uitzending	32 sproeiinstallatie	31 ← ← ← ← co - assistent
→ → → → 26 Sint - Anna	27 petfles	28 %je	29 A4'blad	30 Evens – Camps	→ → → → 26 antiNederlands	27 micro's	28 kniën	29 naäpen	30 Sofie's kam
25 camerainstelling	24 financiële	23 lila-achtig	22 noordFrankrijk	21 ← ← ← ← uitzaaïen	25 gala-uniform	24 ex- gevangene	23 adjunctdirecteur	22 pc'tje	21 ← ← ← ← voor – en nadelen
→ → → → 16 priesterdichter	17 geniën	18 on – Vlaams	19 keien	20 cafeïne	→ → → → 16 Maes - Claus	17 ?-teken	18 displaytje	19 KBC-bank	20 stereo-installatie
15 huis en tuinman	14 elektriciën	13 bio – ingenieur	12 petroleum	11 ← ← ← ← coördineren	15 poezie	14 3'delig	13 onderzeeër	12 skievenement	11 ← ← ← ← Tshirt
→ → → → 6 hotel-restaurant	7 audio-installatie	8 ge-uit	9 hivvirus	10 naïviteit	→ → → → 6 pinguin	7 opticien	8 geïrriteerd	9 oliën	10 65+abonnement
5 egoïst	4 expartner	3 zeeëgel	2 100-jarige	1 ← ← ← ← heen-en- weer	5 Israël	4 chefkok	3 vacuum	2 aids-patiënt	1 ← ← ← ← oud-minister

START

START

Afsluitende spelen

Spel Trivial

Groepsindeling

Groepjes van 2 tot 4 (à 5) spelers

Didactisch materiaal

- spelbord Trivial
- 6 soorten vragen
- dobbelsteen
- gekleurde pion
- gekleurde stickertjes

Extra speluitleg voor de leerkracht

De leerlingen plaatsen hun pion in het midden van het spelbord. Het groepje met de kleinste deelnemer mag starten. Er wordt gewerkt in de richting van de klok.

De leerlingen gooien de dobbelsteen. Ze verplaatsen hun pion volgens een richting naar keuze. De pion mag steeds in alle richtingen verplaatst worden. Zo belanden ze op een spellingcategorie. Er wordt een vragenkaartje genomen. Dit mag niet aan de spelende groep getoond worden. De vraag wordt gesteld door de voorgaande groep (als je kijkt naar de richting van de klok).

Op een vragenkaartje worden verschillende kleuren en lettertypes gebruikt.

- *Het cursief lettertype* wil zeggen dat de persoon die de vraag stelt de gegeven woorden of zinnen op bord moet noteren.
- **Het vet lettertype** geeft de vraag/opdracht voor de spelende ploeg aan.
- **De groene woorden** geven het antwoord aan.

De spelende groep voert de opdracht uit of lost de vraag op. Voor sommige opdrachten moet een speler voor het bord komen. Dat gebeurt dan door 1 speler van de groep. Zorg ervoor dat de leerlingen afwisselen.

Het antwoord van de groep wordt gecontroleerd en kort besproken. Wordt de opdracht goed volbracht, dan krijgen ze hiervoor 1 punt. De tussenstand wordt bijgehouden op het bord.

Voor elke goed beantwoorde vraag op een groot vak krijgen de spelers de bijhorende sticker. Het is de bedoeling dat ze de stickers van de 6 categorieën behalen. Als ze 3 punten betalen, mogen ze ook rechtstreeks naar het grote vak van hun keuze gaan. Ze moeten dan wel de vraag correct beantwoorden om een sticker te behalen. Ze mogen ook gewoon gooien om dat vak te bereiken. Dat kost hen niets en misschien kunnen ze die punten later nog gebruiken.

De groep die als eerste de stickers van de 6 categorieën behaalt, wint.

Variant:

- Je kan de leerlingen na het behalen van alle stickers terug naar het midden laten gaan. Ze moeten daar de vraag juist beantwoorden om te winnen, anders gaat het spel gewoon verder.

Belangrijke opmerking bij het spel:

Leerlingen dienen woorden op het bord te noteren. De schrijfwijze hiervan wordt goedgekeurd indien er geen fouten werden gemaakt tegen de bestudeerde spelling (hoofdletters, woordtekens, werkwoorden ...). Ook vanzelfsprekende woorden horen de leerlingen correct te kunnen schrijven.

Stappenplan voor de leerlingen

De opdracht wordt mondeling besproken. Enkele belangrijke elementen kunnen op bord genoteerd worden.

Juist = 1 punt

Naar een groot vak gaan = 3 punten betalen

6 categorieën behalen

Bijlagen

Vragenkaartjes (6 categorieën)

1. Werkwoorden

Johnny wil bij zijn vriendin Tanja geraken.
Zeg wat hij moet doen in 5 zinnen. Gebruik
de stam van de werkwoorden:

starten – rijden – uitkijken –
stoppen – opstappen

Start! Rijd! Kijk uit! Stop! Stap op!

Vul in: d – dd – t – tt –dt

De boer ploeg...e **(d)** zijn pas bemes...e
(t) akkers.

Johnny wil bij zijn vriendin Tanja geraken.
Zeg wat hij moet doen in 5 zinnen. Gebruik
de stam van de werkwoorden:

afstappen – remmen – wachten –
rijden -vertrekken

Stap af! Rem! Wacht! Rijd! Vertrek!

Vul in: d – dd – t – tt –dt

Ik vin... **(d)** dat je al te vlug oordeel... **(t)**.

**Vul aan. Gebruik hetzelfde werkwoord
als in de eerste zin.**

Tegenwoordig schrijven we e-mails, maar
vroeger ...

schreef men meer brieven.

Vul in: d – dd – t – tt –dt

Bie... je twintig euro? **(d)**

**Vul aan. Gebruik hetzelfde werkwoord
als in de eerste zin.**

Tegenwoordig kijken we kleurenfilms op
tv, maar vroeger ...

keken de mensen zwart-witfilms.

Vul in: d – dd – t – tt –dt

Hij bie... je dertig euro. **(dt)**

**Vul aan. Gebruik hetzelfde werkwoord
als in de eerste zin.**

Tegenwoordig zijn de kamers verlicht met
lampen, maar vroeger ...

waren de kamers verlicht met kaarsen.

Vul in: d – dd – t – tt –dt

Mel...je collega zich ziek? **(dt)**

**Vul aan. Gebruik hetzelfde werkwoord
als in de eerste zin.**

Tegenwoordig bewaart men eten in de
diepvries, maar vroeger ...

bewaarde men dat in ijs.

**Vervoeg het werkwoord in de O.V.T.
Noteer het antwoord op bord.**

Ik (kloppen) op de deur.

klopte

**Vul aan. Gebruik hetzelfde werkwoord
als in de eerste zin.**

Tegenwoordig moeten de kinderen
verplicht naar school, maar vroeger ...

moesten ze gaan werken.

**Vervoeg het werkwoord in de O.V.T.
Noteer het antwoord op bord.**

Ellen (halen) de kaartjes.

haalde

Vul aan. Gebruik hetzelfde werkwoord als in de eerste zin.

Tegenwoordig verkoopt men kant-en-klaargerechten, maar vroeger ...

verkocht men producten van het veld.

Vervoeg het werkwoord in de O.V.T. Noteer het antwoord op bord.

We (fluiten) samen een liedje.

floten

Vul aan. Gebruik hetzelfde werkwoord als in de eerste zin.

Tegenwoordig kiezen de vrouwen zelf hun partner, maar vroeger ...

kozen de families een partner.

Vervoeg het werkwoord in de O.V.T. Noteer het antwoord op bord.

We (reizen) vaak met de trein.

reisden

Vul aan. Gebruik hetzelfde werkwoord als in de eerste zin.

Tegenwoordig neemt men al snel de wagen, maar vroeger ...

nam men de fiets.

Vervoeg het werkwoord in de O.V.T. Noteer het antwoord op bord.

De spelers (drinken) water uit de flessen.

dronken

Vervoeg het werkwoord in de O.T.T. Noteer het antwoord op bord.

De regering (besteden) veel geld aan het verkeer.

besteedt

Vervoeg het werkwoord in de O.V.T. Noteer het antwoord op bord.

We (praten) niet verder.

praatten

Vervoeg het werkwoord in de O.T.T. Noteer het antwoord op bord.

(Optreden) jij ook tijdens het weekend?

Treed jij op

Vervoeg het werkwoord in de O.V.T. Noteer het antwoord op bord.

Bo (groeten) de buurvrouw.

groette

Vervoeg het werkwoord in de O.T.T. Noteer het antwoord op bord.

Deze oude kaart (bijhouden) je vader.

houdt je vader bij

Vervoeg het werkwoord in de O.V.T. Noteer het antwoord op bord.

(Blazen) je op de trompet?

Blies

Vervoeg het werkwoord in de O.T.T. Noteer het antwoord op bord.

(Wedden) je met mij voor €200?

Wed

Vervoeg het werkwoord in de O.V.T. Noteer het antwoord op bord.

Dat (komen) goed uit!

kwam

**Vervoeg het werkwoord in de O.T.T.
Noteer het antwoord op bord.**

Ik (laden) de kruiwagen vol gras.
laad

**Geef het V.D. van het werkwoord.
Noteer het antwoord op bord.**

Heb je het meel wel voldoende (zeven)?
gezeefd

**Vervoeg het werkwoord in de O.T.T.
Noteer het antwoord op bord.**

Je broer (afraden) dat voorstel toch.
raadt af

**Geef het V.D. van het werkwoord.
Noteer het antwoord op bord.**

Wegens de grote bezetting wordt het werk zelden (uitvoeren).
uitgevoerd.

**Vervoeg het werkwoord in de O.T.T.
Noteer het antwoord op bord.**

Die zanger (veroveren) de harten van de meisjes.
verover

**Geef het bijvoeglijk gebruikt V.D.
Noteer het antwoord op bord.**

De fel (betwisten) beslissing kreeg veel aandacht in de kranten.
betwiste

**Vervoeg het werkwoord in de O.T.T.
Noteer het antwoord op bord.**

Oma (breien) sokjes voor haar kleinzoon.
breit

**Geef het V.D. van het werkwoord.
Noteer het antwoord op bord.**

Meteen na de vangst wordt de vis (koelen).
gekoeld

Vul in: d – dd – t – tt –dt

Ik weet eerlijk gezeg... **(d)** niet wat dat beteken...**(t)**

**Vervoeg het werkwoord in de juiste tijd.
Noteer het antwoord op bord.**

Claudine (kokhalzen) toen ze de dode rat uit de klem moest halen.
kokhalsde

Vul in: d – dd – t – tt –dt

Omdat Saskia binnen enkele weken verhuis... **(t)**, begin...**(t)** ze nu al in te pakken.

**Vervoeg het werkwoord in de juiste tijd.
Noteer het antwoord op bord.**

Op dit strand wordt weinig (zonnebaden)
gezonnebaad.

Vul in: d – dd – t – tt –dt

De ontluch...e **(t)** gevangene belan...e **(dd)** na enkele weken weer achter slot en grendel.

**Vervoeg het werkwoord in de juiste tijd.
Noteer het antwoord op bord.**

Een nieuwe trainer (klaarstomen) ons nu voor het komende seizoen.
stoomt ons klaar

2. Meervoud zelfstandig naamwoord

(Noteer de woorden op bord.)
Welk woord is goed gespeld?

- A) parodiën
B) parodieën

Noteer het meervoud van ...

taxi
taxi's

(Noteer de woorden op bord.)
Welk woord is goed gespeld?

- A) financiën**
B) financieën

Noteer het meervoud van ...

hobby
hobby's

Noteer het meervoud van ...

auto
auto's

Noteer het meervoud van ...

douche
douches

Noteer het meervoud van ...

melodie
melodieën

Noteer het meervoud van ...

industrie
industrieën

Noteer het meervoud van ...

niveau
niveaus

Geef de twee meervouden van ...

aquarium
aquaria en aquariums

Noteer het meervoud van ...

husky
husky's

Noteer het meervoud van ...

biografie
biografieën

Noteer het meervoud van ...

cowboy
cowboys

Geef het meervoud van ...

medicus
medici

Noteer het meervoud van ...

goeroe
goeroes

Geef het meervoud van ...

premie
premies

Noteer het meervoud van ...

etui
etuis

Geef de twee meervouden van ...

datum
data en datums

Schrijf op de correcte manier:

religiën

Noteer het meervoud van ...

comité
comités

Wat is het meervoud van ...

rund?
runderen

Noteer het meervoud van ...

duo
duo's

Wat is het meervoud van ...

koopman? (niet: koopmannen)
kooplui / kooplieden

Noteer het meervoud van ...

lam
lammeren

Wat is het meervoud van ...

lid?
leden

Noteer het meervoud van ...

wc
wc's

Wat is het meervoud van ...

Engelsman?
Engelsen

(Noteer de woorden op bord.)
Welk woord is goed gespeld?

A) café's
B) cafés

Geef de twee meervouden van ...

centrum
centrums en centra

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

sekte's
sektes

Wat is het meervoud van ...

boosheid?
boosheden

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

jurys
jury's

Wat is het meervoud van ...

onzin?
geen meervoud

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

logés
Goed

Noteer het meervoud van ...

bacterie
bacteriën

(Noteer de woorden op bord.)
Welk woord is goed gespeld?

A) encyclopediën
B) encyclopedieën

Noteer de twee meervouden van ...

kolonie
kolonies en koloniën

Noteer het meervoud van ...

cheque
cheques

Geef de twee meervouden van ...

atheneum
athenea en atheneums

Noteer het meervoud van ...

ree
reeën

Noteer het meervoud van ...

vwo
vwo's

Noteer het meervoud van ...

cliënt
cliënten

3. Hoofdletters

(Noteer de woorden op bord)
Welke twee woorden zijn beide juist gespeld?
A) pinksteren en kerstdagen
B) Pinksteren en kerstdagen
C) pinksteren en Kerstdagen
D) Pinksteren en Kerstdagen

(Noteer de woorden op bord)
Welke twee woorden zijn beide juist gespeld?
A) Palestijn en Renaissance
B) palestijn en Renaissance
C) Palestijn en renaissance
D) palestijn en renaissance

Verbeter de fout in de zin, indien nodig.

25 leraren waren ziek.
Goed

Schrijf je 'bordeaux' in de zin "Ik drink een rode bordeaux." met een hoofdletter?
Neen

Schrijf je 'kerstvakantie' met een hoofdletter?
Neen

Staat er een hoofdletter in "de wind uit het oosten"?
Neen

Schrijf je 'de bronstijd' met een hoofdletter ?
Neen

Schrijf op de correcte manier:

Noord-Afrikanen

Schrijf je 'Wapenstilstand' met een hoofdletter?
Ja

Schrijf je 'Conscienceplein' met een hoofdletter?
Ja

Schrijf je een hoofdletter in 'de donkere middeleeuwen'?
Neen

Schrijf je 'de tijd' met een hoofdletter in de zin:
Hij heeft een abonnement op De Tijd.
Ja

Waar staat een hoofdletter in de zin "s Avonds ga ik sporten?"
De letter 'A' van 's avonds.

Schrijf op de correcte manier:

aids

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

het noordoosten
Goed

Schrijf op de correcte manier:

oer-Engels

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

koninginnedag
Fout > Koninginnedag

Schrijf op de correcte manier:

Witte Donderdag

**Waar staat een hoofdletter in
“ de christelijke middelbare school”?**
nergens

**Noteer de woorden die volgens jou
een hoofdletter krijgen.**

De Amazone staat op zijn laagste
peil sinds vorige zomer.

**Waar staat een hoofdletter in de zin
“ Esther moet in juni examens
afleggen.”?**
Esther

**Noteer de woorden die volgens jou een
hoofdletter krijgen.**

De Vlaamse minister **Yves Leterme**
heeft het goed voor met zijn land
aan de **Noordzee**.

**Schrijf je ‘ de Raad van State’
met een hoofdletter?**
Ja

**Noteer de woorden die volgens jou
een hoofdletter krijgen.**

Elk jaar herdenkt **Vlaanderen** het
einde van de **Eerste Wereldoorlog**.

**Schrijf je ‘de Zuidpool’ met een
hoofdletter?**
Ja

Noteer de zin:

Lust jij ook moezelwijn?

**Schrijf je het weekblad ‘Libelle’ met
een hoofdletter?**
Ja

**Noteer de woorden die volgens jou
een hoofdletter krijgen.**

De Nederlanders zijn onze
noorderburen.

(Noteer de woorden op bord)

Welk woord is niet juist gespeld?

- A) de Golfoorlog
- B) het West-Vlaams
- C) **het Oudnederlands**
- D) de steentijd

Noteer de woorden die volgens jou een hoofdletter krijgen.

Dit jaar viel paasdag op 23 maart.

Schrijf je 'adamsappel' met een hoofdletter?

Neen

Schrijf je 'het liberalisme' met een hoofdletter?

Neen

Noteer de woorden die volgens jou een hoofdletter krijgen.

In de paasvakantie maken we een excursie naar **Champagne** met een bezoek aan **Reims** als hoogtepunt.

Schrijf op de correcte manier:

het Europees Parlement

Noteer de woorden die volgens jou een hoofdletter krijgen.

Jeruzalem is immers een heilige stad voor christenen, joden en moslims.

Schrijf op de correcte manier:

de Franse Revolutie

Noteer de zin en plaats de hoofdletters:

George Bush is erg lang de president van de **Verenigde Staten** geweest.

Schrijf op de correcte manier:

de twintigste eeuw

Noteer de woorden die volgens jou een hoofdletter krijgen.

In de herfst hebben we een bezoek gepland aan **Zeebrugge**.

Schrijf op de correcte manier:

een glaasje Portugese porto

Noteer de zin en plaats de hoofdletters:

Spanje bevindt zich in het westelijk deel van **Zuid-Europa**.

Schrijf op de correcte manier:

het pinksterweekend

4. Leestekens

Noteer de zin en plaats de leestekens:

“Deze oefeningen zijn veel te moeilijk!”
hulde het jongetje.

Noteer de zin en plaats de leestekens:

“Als het maar eens ophield met
regenen!” zuchtte Ellie, want ze zat
al de hele dag binnen.

Noteer de zin en plaats de leestekens:

De Nederlandse klant vroeg aan de
postbediende: “Heeft u 10
postzegels voor mij?”

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Neen, dat had ik niet van haar verwacht.

Noteer de zin en plaats de leestekens:

“Ach,” klaagde Anne, “het helpt
toch niets meer!”

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Er is veel te doen op reis: fietsen,
wandelen, varen, zwemmen ...

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Jan, we danken je voor alles!

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Zeg, wat een leuk T-shirt is dat!

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Toen hij dat zag, kon hij zijn
tranen niet bedwingen.

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Ga je mee voetballen met
Karel, Ben en Michiel?

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Welke van de volgende landen heb je al
bezoekt: Frankrijk, Duitsland of Portugal?

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Gaan Annemarie, Sanne en
Inge naar Amsterdam?

Noteer de zin en plaats de leestekens:

“Wie weet waar ik goedkope benzine
kan kopen?” vroeg het mannetje.

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Toen het regende, zette hij een pet op.

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Iedereen was stil, want de leraar had gezegd: “Strafstudie voor wie ik nu nog hoor!”

Noteer de zin en plaats de leestekens:

“Pas op voor de hond!” riep Sven nog.

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Hij zegt dat hij gaat verhuizen.

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Toen Els binnenkwam, zweeg iedereen.

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Oef, wat heb ik het warm!

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Piet zei: “ Je krijgt geen cadeautjes dit jaar.”

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Help, ik val!

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Smekend vroeg hij: “Je gaat me toch niet straffen?”

Noteer de zin en plaats de leestekens:

In het bos zagen we veel verschillende vogels: mussen, spechten ...

Noteer de zin en plaats de leestekens:

Omdat ik jarig ben, krijg ik een taart.

Noteer de zin en plaats de leestekens:

De kapitein bulderde: “Hijs de zeilen!”

Noteer de zin en plaats de leestekens:

“Wie niet heeft opgelet,” zei de lerares, “ zal de oefening niet goed maken.”

Noteer de zin en plaats de leestekens:

“Nee,” antwoordde de jongen, “ dat wil ik niet!”

Noteer de zin en plaats de leestekens:

“Kan je mij soms de weg naar Brussel wijzen?” vroeg de vreemdeling.

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

Hoeveel leestekens heb je
in deze zin nodig?

1

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

Ach, het helpt toch niets meer!

2

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

Het kostuum bestaat uit drie stuks: de jas,
de broek en een vest van dezelfde stof.

3

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

Hé, jou heb ik lang niet meer gezien!

2

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

Omdat ik mijn gypak vergeten was,
kreeg ik een paar bladzijden strafwerk.

2

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

Voor de kampeertocht hadden we
heel wat nodig: een tent,
slaapzakken en een koelbox.

3

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

Hij kocht andijvie, boerenkool, wortelen,
aardappelen en een cd.

4

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

De directeur vertelt dat hij graag fietst.

1

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

Hoewel hij geen zin had, ging hij toch
mee winkelen.

2

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

Pa, mag ik mee gaan voetballen?

2

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

In de zoo leven heel wat dieren:
olifanten, tijgers, neushoorns,
apen en zelfs parkieten.

5

Welk leesteken staat er in de zin:

Haast je!
Uitroepteken

Hoeveel leestekens staan er in de zin:

Op het verjaardagsfeestje aten we
pannenkoeken, wafels en oliebollen.

2

Welk leesteken staat er in de zin:

Morgen gaan we naar Frankrijk.

Punt

5. Woordtekens

(Noteer het woord op bord)

Goed of fout? Verbeter indien nodig.

mijn intuïtie

Fout > mijn intuïtie

(Noteer de woorden op bord.)

Welk woord is goed gespeld?

A) geërgerd

B) gëergerd

(Noteer de woorden op bord.)

Welk woord is goed gespeld?

A) opticien

B) opticiën

Schrijf op de correcte manier:

Oekraïense rituelen

(Noteer de woorden op bord.)

Welk woord is goed gespeld?

A) geautomatiseerd

B) geäutomatiseerd

Schrijf op de correcte manier:

industrieel ingenieurs

(Noteer de woorden op bord.)

Welk woord is goed gespeld?

A) Beatrix hoed

B) Beatrixs hoed

C) Beatrix' hoed

Schrijf op de correcte manier:

financiële genieën

(Noteer de woorden op bord.)

Welk woord is goed gespeld?

A) ideën

B) ideeën

C) ideëen

Schrijf op de correcte manier:

pony'tje

(Noteer de woorden op bord.)

Welk woord is goed gespeld?

A) Italië's president

B) Italie's president

C) Italiës president

(Noteer de woorden op bord.)

Welk woord is goed gespeld?

A) display'tje

B) displaytje

(Noteer de woorden op bord.)

Welk woord is goed gespeld?

A) 55+er

B) 55+'er

C) 55+-er

(Noteer de woorden op bord.)

Welk woord is goed gespeld?

A) kleurvarieteit

B) kleurvariëteit

(Noteer de woorden op bord.)
Welk woord is goed gespeld?

- A) commercieel**
- B) commerciele
- C) commerciëel

(Noteer de woorden op bord.)
Welk woord is goed gespeld?

- A) collegaatje**
- B) collegatje

(Noteer de woorden op bord.)
Welk woord is goed gespeld?

- A) smsje
- B) sms'je**
- C) sms-je

Schrijf op de correcte manier:

gala-uniform

Schrijf op de correcte manier:

auto-ongeluk

Schrijf op de correcte manier:

chef-kok

Schrijf op de correcte manier:

rode en blauwe truien

Staat er een koppelteken in het woord 'Midden-Oosten'?

Ja

Schrijf op de correcte manier:

met z'n tweeën

Staat er een koppelteken in het woord 'ex-redacteur'?

Ja

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

ministerpresident
minister-president

Schrijf op de correcte manier:

een vergeet-mij-nietje

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

zebraächtig
zebra-achtig

Schrijf op de correcte manier:

de oud-voetballer

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

zo-even
Goed

Schrijf op de correcte manier:

e-mail

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

€'teken
€-teken

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

de koffieautomaat
Goed

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

Floris' boek
Goed

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

de begroeiing
De begroeiing

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

KPNer
KPN'er

(Noteer het woord op bord)
Goed of fout? Verbeter indien nodig.

een skijack
Een ski-jack

(Noteer de woorden op bord.)
Welk woord is goed gespeld?

- A) naiief
B) naïef

Schrijf op de correcte manier:

college-uren

(Noteer de woorden op bord.)
Welk woord is goed gespeld?

- A) gsm'etje**
B) gsm-etje

(Noteer de woorden op bord)
Welk woord is niet juist gespeld?

- A) niet-bindend
B) kandidaat-leden
C) zoiets
D) de rij-instructeur

**Staat er een koppelteken
in het woord 'vipbehandeling'?**

Neen

Schrijf op de correcte manier:

knieën

6. Lettergrepen

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

veronderstellingen
ver-on-der-stel-lin-gen

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

automaat
au-to-maat

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

Belgische
Bel-gi-sche

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

kwetsuur
kwet-suur

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

bacteriën
bac-te-ri-en

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

stereo
ste-reo

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

mooier
mooi-er

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

magische
ma-gi-sche

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

tuinieren
tui-nie-ren

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

heroïne
he-ro-ine

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

koninginnenkruid
ko-nin-gin-nen-kruid

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

draaierig
draai-e-rig

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

respect
res-pect

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

hoofdrol
hoofd-rol

**Is de tweede lettergreep
van het woord 'chocolade'
een open of een gesloten lettergreep?**

open

**Is de tweede lettergreep
van het woord 'televisie'
een open of een gesloten lettergreep?**

open

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'slapen'
een open of een gesloten lettergreep?**

open

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'schriften'
een open of een gesloten lettergreep?**

gesloten

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'gaan'
een open of een gesloten lettergreep?**

gesloten

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'boeken'
een open of een gesloten lettergreep?**

open

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'kasten'
een open of een gesloten lettergreep?**

gesloten

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'rekken'
een open of een gesloten lettergreep?**

gesloten

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'milieu'
een open of een gesloten lettergreep?**

open

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'piano'
een open of een gesloten lettergreep?**

open

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'stookolie'
een open of een gesloten lettergreep?**

gesloten

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'materiaal'
een open of een gesloten lettergreep?**

open

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'massa'
een open of een gesloten lettergreep?**

gesloten

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'dahlia'
een open of een gesloten lettergreep?**

gesloten

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

katoen
ka-toen

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'jongetje'
een open of een gesloten lettergreep?**

gesloten

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

frontaal
fron-taal

**Is de tweede lettergreep
van het woord 'verbouwing'
een open of een gesloten lettergreep?**

open

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

trouwen
trou-wen

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

menuutje
me-nu-tje

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

verandering
ver-an-de-ring

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

gletsjer
glet-sjer

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

knoeien
knoi-en

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

kastekort
kas-te-kort

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

ernstig
ern-stig

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'lopen'
een open of een gesloten lettergreep?**

open

**Splits het woord in lettergrepen.
Noteer je antwoord op bord.**

verwarming
ver-war-ming

**Is de eerste lettergreep
van het woord 'daarom'
een open of een gesloten lettergreep?**

gesloten

Dictee

Groepsindeling

Individueel

Didactisch materiaal

- Tekst dictee

De leerlingen hebben een kladblok en een pen nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

De leerkracht leest de tekst eerst volledig voor. Daarna worden de zinnen een voor een herhaald en gedictreed. De leerlingen krijgen achteraf nog even de tijd om hun notities na te lezen. Ze krijgen de tekst dan nog een keer in zijn geheel te horen.

In de tekst komen verschillende spellingonderdelen aan bod: werkwoorden, meervoud van zelfstandige naamwoorden, hoofdletters, woordtekens en leestekens. Er wordt niet gezegd waar/welke leestekens de leerlingen moeten plaatsen. Dit moeten ze zelf kunnen uitmaken.

Het dictee wordt op 20 punten gezet. De leerkracht kan zelf bepalen of hij deze punten laat meetellen.

Voor iedere spelfout m.b.t. de behandelde spelling wordt een halve punt afgetrokken. Ook voor fouten die niet meer gemaakt mogen worden (vb. fout tegen het lidwoord, schrijfwijze van bepaalde woorden ...) wordt een halve punt afgetrokken. Andere fouten worden niet verrekend. Wanneer eenzelfde woord meermaals fout geschreven wordt (vb. Valentijn), wordt hier slechts 1 keer een halve punt voor afgetrokken.

Hoe goed scoren de leerlingen op het spellingdictee?

Stappenplan voor de leerlingen

De opdracht wordt mondeling uitgelegd.

Bijlagen

Dictee

Dictee

/20

- > 0,5 punt voor spelfouten m.b.t. de behandelde spelling.
- > 0,5 punt voor fouten die niet gemaakt mogen worden.

Elk jaar op 14 februari vieren verliefden Valentijnsdag. Ze geven elkaar cadeaus, een boeket rozen of sturen elkaar een kaartje met liefdesverklaringen.

't Is een heel oud gebruik dat opnieuw is ontdekt en naar ons is overgewaaid vanuit Engeland en de Verenigde Staten. Sinds het jaar '50 is het de dag van de liefde geworden.

De naam Valentijnsdag komt van de naam van de heilige die op die dag wordt gevierd: Sint-Valentinus. Oorspronkelijk was de dag bedoeld voor mensen die anoniem de liefde wilden verklaren aan iemand. Door middel van een valentijnskaart werd deze liefde dan bekend gemaakt. In Amerika heeft men de nadruk op anonieme liefde verlegd naar liefde.

Waarom precies die dag als dag van de verliefden is gekozen, weet niemand. Sommigen beweren dat het te maken heeft met het begin van de lente.

Anderen beweren dat de dag van de verliefden dan wordt gevierd ter herinnering aan een bekende ridder uit de middeleeuwen: ridder Valentijn. Die stond bekend om zijn groot, liefdevol hart en zijn moedige, roemrijke dagen.

Of misschien is Valentijn afgeleid van het Latijnse woordje 'valere'.(*) Dat betekent: waard zijn, betekenen, geschikt zijn. Als je verliefd bent op iemand, zeg je daarmee: jij betekent veel voor mij, jij bent alles waard. Vandaar dus...

Als je echt verliefd bent, is het eigenlijk elke dag Valentijnsdag. Vind je niet?

*** Woord mag op bord genoteerd worden.**

Spelrijm

Groepsindeling

Vorbereiding: individueel

Verbetering: in duo's

Didactisch materiaal

- Werkblad met tekst

De leerlingen hebben een pen nodig.

Extra speluitleg voor de leerkracht

De leerlingen krijgen een werkblad. Hierop staat een rijmende tekst m.b.t. de spelling. Voornamelijk de werkwoordspelling komt hierin aan bod. Ze proberen de rijmwoorden correct aan te vullen. Dit gebeurt individueel.

Nadien vergelijken ze hun antwoord met hun buur. Ze kunnen dan nog aanpassingen aanbrengen.

Wanneer iedereen de opdracht heeft uitgevoerd, wordt de tekst klassikaal voorgelezen. Iedere leerling leest twee zinnen. De tekst wordt op die manier aangevuld.

Er wordt ook besproken of iemand misschien een andere vorm had ingevuld.

Oplossing

In te vullen woorden:

sloten / vloog/ wegen

zocht/ vlechten

riep/ liep/ slapen/ roepen

gaf

sloeg/ ging/ kater

Stappenplan voor de leerlingen

De opdracht wordt mondeling meegedeeld.

Bijlagen

Werkblad

Het meervoud van 'slot' is
 toch is het meervoud van 'pot' niet 'poten'.
 Wie gisteren ging vliegen, zegt heden 'ik'
 dus zegt u misschien van wiegen: 'ik woog'.
 Neen, want 'ik woog' is afkomstig van '.....',
 maar.... is nu 'ik voog' een vervoeging van 'vegen'?

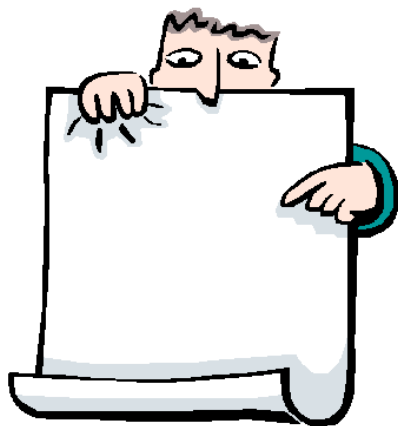
En dan het woord 'zoeken' vervoegt men 'ik'
 en dus hoort bij 'vloeken' dan: 'ik vlocht'.
 Alweer mis, want dit is afkomstig van '.....',
 maar 'ik hocht' is geen juiste vervoeging van 'hechten'.

Bij 'roepen' hoort '.....',
 maar bij 'snoepen' geen 'sniep'.
 Bij 'lopen' hoort '.....',
 maar bij 'kopen' geen 'kiep'.
 En evenmin hoort bij 'slopen': 'sliep',
 want dat is afkomstig van het schone woord '.....'.
 Maar zeg nu weer niet 'riep' bij het werkwoord 'rapen',
 want dit komt van '.....' en u ziet terstond:
 zo draaien we vrolijk in een kringetje rond.

U ziet, de verwarring is akelig groot.
 Nog talloze voorbeelden kan ik daarvan geven,
 want '.....' komt van geven,
 maar 'laf' niet van 'leven'.
 Men spreekt van 'wij hinken, wij hebben gehonken'.
 Het is: 'ik weet' en 'ik wist', zo vervoegt men dat,
 maar schrijft u nu niet bij 'vergeten': 'vergist'
 Dat is een vergissing, ja moeilijk, dat is 't.

Het volgend geval, dat is bijna te bont.
 Bij 'slaan' hoort 'ik',
 niet 'ik sling' of 'ik slong'.
 Bij 'gaan' hoort 'ik',
 niet 'ik gong' of 'ik gond'.
 En noem tenslotte geen mannetjesrat 'rater',
 want al gaat dat wel bij 'kat' en bij

3. Taalkalender

1 - 5 sept 2008

Een goed taaljaar!

"Hiervoor geldt dat het perfect spreken en schrijven van de nederlandse taal een vereiste is."

Vind jij de fouten?

8 - 12 sept 2008

Ga lekker lopen!

Ik word, hij zendt uit, ze verandert. Moet je nu d, t of dt schrijven? Heel simpel eigenlijk ... ga lekker lopen! Twijfel je bij de vervoeging van een werkwoord, vervang het dan gewoon door 'lopen'. Hij loopt. Je hoort een -t. Dus ... wanneer je 'worden' vervoegt, neem je de stam (word - met een D) en voeg je een T toe. DT. Het is 'loop je weg' (zonder T) dus ook word je (zonder T). Zo simpel is het. Veel loopplezier!

15 - 19 sept 2008

Kom je te laat, dan krijg je geen thee.

Als 'je' te laat komt (en dus pas na het werkwoord staat), komt er geen T aan het einde van het werkwoord. Vind je, Word je...
'Je' komt later, pas na het werkwoord, en krijgt dus geen T(hee).

22 - 26 sept 2008

Stam op T, nooit DT.

Als de stam niet eindigt op een -D, krijgt je werkwoord nooit -DT. Voor de 2^e en 3^e persoon enkelvoud moet je namelijk een -T aan de stam toevoegen. Je kan dus enkel -DT krijgen als er al een -D staat.

Niet moeilijk, toch?

29 sept - 3 okt 2008

Wat is juist?

Meld het probleem of meldt het probleem? Denk eraan dat het hier gaat om de gebiedende wijs. Dat is steeds de stam van het werkwoord en dus kan er nooit -DT staan. De eerste vorm is correct.

6 - 10 okt 2008

Ik hou niet van sinterklaasliedjes.

Ik hou of ik houd wel van kerstnummers. Beide vormen zijn correct.

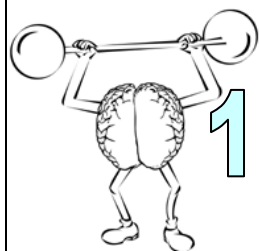
"Ik hou" is het meest gewoon. "Ik houd" is het meest formeel.

Dat kan ook voor de gebiedende wijs (Hou of houd) en als jij achter het onderwerp staat. (Hou jij of houd jij).

Dit gebeurt ook bij werkwoorden als rijden, glijden, snijden enz.

Het schrijven van de -D kan de uitspraak zelfs bemoeilijken

vb. Glijd niet uit! Ik houd van jou!

13 - 17 okt 2008

Je kan als je wil!

Zijn 'kan', 'wil' en 'zal' correct? Het onderwerp is 'je', maar bij de stam komt er hier geen T bij. Toch zijn de vormen correct, maar je mag ook 'je kunt', 'je wilt' of 'je zult' zeggen. Er is wel een verschil nl. de vormen met T zijn formeler. Dit onderscheid geldt trouwens ook voor de u-vorm. U kan of u kunt!

20 - 24 okt 2008

Hij wil geen T(hee).

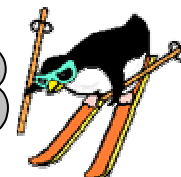
Bij de meeste werkwoorden krijgt de derde persoon enkelvoud in de tegenwoordige tijd de uitgang -t. De onregelmatige werkwoorden 'kunnen', 'zullen', 'mogen' en 'willen' zijn uitzonderingsgevallen. De vorm van deze werkwoorden is voor de derde persoon enkelvoud gelijk aan de stam. Hij kan, hij zal, hij mag en hij wil.

Niet 'hij wilt', maar 'hij wil' ... dus geen T(hee).

27 - 31 okt 2008

Herfstvakantie

3 - 7 nov 2008

Ik ski of ik skie?

Wat is de stam of de ik-vorm van het werkwoord "skiën"?
Ik ski of ik skie? De stam vorm je altijd door de infinitief - EN te doen. Dus ... "ik ski" (zonder e). Dat klopt.
Maar hoe zit het dan met 'jij' of 'zij'? Dan komt er dus een T bij. Dan zou je 'zij skit' krijgen en dat kan dus niet o.w.v. leesverwarring. Daarom wordt de -i verlengd tot -ie, zodat de klank lang blijft.
Dus ik ski, maar hij skiet!

10 - 14 nov 2008

Split-sen in let-ter-gre-pen

Als je een woord wil splitsen in lettergrepen, zorg er dan voor dat er nooit een klinker alleen komt te staan.

NIET a-po-theek MAAR apo-theek
e-gel egel
ex-a-men exa-men

X

17 - 21 nov 2008

De -x

Het woord 'mixer' is slechts 1 lettergreep. Hoe komt dat?
Voor en na de -x wordt niet afgebroken.

NIET ex-amen MAAR exa-men
ex-otisch exo-tisch

En dus kan 'mixer' niet gesplitst worden in 2 lettergrepen. Wel belangrijk: de regel geldt alleen voor een -x die tussen 2 klinkers staat
Dus schrijven we wél: ex-pert, tex-tiel

24 - 28 nov 2008

Na een
korte klank
komen er twee
dezelfde
medeklinkers
op de bank.

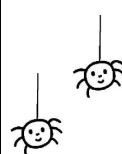
voorbeeld:
bak - ker

Je schrijft een dubbele medeklinker na een
gedekte klinker, om de klinker kort te houden

1 - 5 dec 2008

Twee meervouden, twee betekenissen.

Sommige woorden hebben 2 meervouden, waarbij de betekenis
van het woord verandert. Gebruik steeds de juiste vorm!

Blad > bladeren (van de bomen) en bladen (papier).

Been > beenderen (botten) en benen (ledematen).

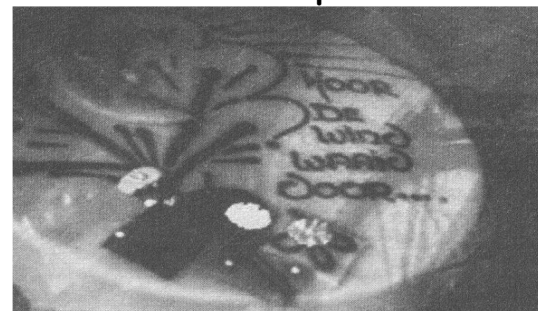
Pad > padden (dieren) en paden (weg).

8 - 12 dec 2008

15 - 19 dec 2008

Zoek de fout op de taart!

22 dec 2008 - 2 jan 2009

Kerstvakantie

12 - 16 jan 2009

1 Thee of liever 2?

Staat er in de tegenwoordige tijd een -D of een -T, dan komen er in de verleden tijd twee.

Antwoorden - ik antwoord - ik antwoordde ...

> een extra -D

Wachten - ik wacht - ik wachtte

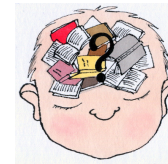
> doe maar een tweede -T(hee)

5 - 9 jan 2009

In de O.V.T. nooit DT!

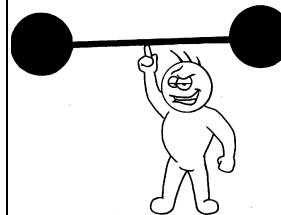
Je kan de werkwoorden al goed vervoegen in de O.T.T. Nu is het de beurt aan de verleden tijd. Hier even een gouden tip vooraf. Twijfel je of je een werkwoord in de verleden tijd met DT schrijft, onthoud dan: Nooit DT in de O.V.T. (de verleden tijd). Dat komt nooit voor. Niet twifelen dus!

19 - 23 jan 2009

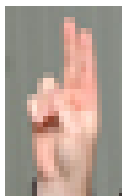
Wie sterk is, verandert!

Een sterk werkwoord heeft de kracht om te veranderen. Het is sterk genoeg. 'Worden' wordt 'werden'. 'Lopen' wordt 'liepen'. Zwakke werkwoorden hebben die kracht niet en blijven zoals ze zijn. 'Wandelen' wordt 'wandelden'. 'Wachten' wordt 'wachtten'.

Wie sterk is, verandert.

Wie zwak is, blijft hetzelfde.

26 - 30 jan 2009

Zwoeren, zwoeren, zweerden ...

Hij zwoer/ zwoor/ zweerde dat hij het nooit meer zou doen.

Welk initief zouden we willen vervoegen?

Inderdaad, zwoeren. Maar wat is de verleden tijd?

Dat je zo makkelijk in de war raakt, komt doordat het werkwoord 2 vormen in de verleden tijd heeft, elk met een andere betekenis.

Zwoeren = de eed afleggen > ik zwoer

Zwoeren = etteren > ik zweerde of ik zwoor

Juist is: "Hij zwoer dat hij het nooit meer zou doen."

2 - 6 febr 2009

'T FOKSCHAAAP

Vergeet de regel van 'T FoKSCHaaP niet! De letters uit 'T KoFSCHiP (zo kennen jullie het) geven aan of het werkwoord een 't' of een 'd' krijgt bij het vervoegen. En zo maak je dus **NOOIT** meer werkwoordsfouten!

Hoe doe je het? Neem een werkwoord. (vb. werken). Zoek de stam (werk). Die eindigt op 'K'. Alle letters uit 'T KoFSCHiP worden gevolgd door een T, dus een 't' in de verleden tijd: 'hij werkte'.

9 - 13 febr 2009

Lekkere r/Roquefort!

Als we aan roquefort denken, denken we aan de lekkere kaas met zijn sterke smaak. Net zoals we bij champagne aan de drank denken. We denken niet aan de aardrijkskundige naam, maar aan het lekkere eten en drinken. Roquefort en champagne zijn dus een soortnaam geworden en verliezen hun hoofdletter.

16 - 20 febr 2009

Je hebt joden en Joden.

Wat is volgens jou het verschil?

Als we het hebben over Joden (met een hoofdletter) spreken we over het volk. Wanneer we spreken over joden (met een kleine letter) gaat het om de aanhanger van het joodse geloof...een culturele stroming.

23 - 27 febr 2009

Krokusvakantie

2 - 6 maart 2009

De hoofdletters ...

Je weet dat 'IJsland' met een hoofdletter geschreven moet worden, omdat het de naam van een land is. Maar hoe schrijf je het precies?

Als een woord dat met een -ij begint met een hoofdletter moet worden geschreven, moet de -ij in zijn geheel in hoofdletters worden gezet.

Het is dus niet 'Ijsland', maar 'IJsland'.

9 - 13 mrt 2009

Vraagteken, uitroepteken...

Na een vraag moet een vraagteken. Na een uitroep moet een uitroepteken. Erg logisch. Maar hoe zit het met de zin "Hoe is het mogelijk". Volgt er dan een vraagteken of een uitroepteken?

De zin bevat een vraagstructuur. Toch schrijven we een uitroepteken, omdat het hier eerder gaat om een uitroep van verbazing i.p.v. een vraag. Hoe is het toch mogelijk!

16 - 20 mrt 2009

Dubbelpunt, hoofdletter?

Afhankelijk van wat er na de dubbelpunt volgt, krijg je soms een hoofdletter en soms niet.

Als er een citaat of aanhaling komt, krijgt het eerste woord een hoofdletter. Vb. Hij riep boos: "Kom van dat dak af!"

Wanneer je gewoon een opsomming van woorden ziet na de dubbelpunt, volgt er een kleine letter. Vb. Hij zag twee vogels: de merel en de mus.

! **23 - 27 mrt 2009**

Zet er een punt achter...

?

Moet er nog een punt achter de zin 'We zien u graag op 15 mei a.s.'?

Als het laatste woord van een zin een afkorting is die op een punt eindigt, komt er niet nog een punt aan het einde van de zin. Er kan wel nog een vraagteken of uitroepetekens volgen.

'Is de vergadering woensdag a.s.?

30 mrt - 3 apr 2009

Advertenties

Wat is de fout? Waarom?

tpv
Brillenmode

**Betaald de belasting
ook uw bril?**

6 - 17 apr 2009

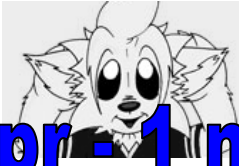
Paasvakantie

20 - 24 apr 2009

Gedubbelt? Dubbelgeklukt?

De verleden tijd van 'dubbeltikken' is 'dubbeltikte'. Het voltooid deelwoord is 'gedubbeltikt'. Dus niet 'kikte dubbel' of 'dubbelgeklukt'.

'Dubbeltikken' is een onscheidbaar samengesteld werkwoord. Dat wil zeggen dat 'dubbel' en 'kikken' niet van elkaar gescheiden kunnen worden ... net zoals de werkwoorden 'roerbakken', 'zweefvliegen', 'stofzuigen' enz.

27 apr - 1 mei 2009

Gisteren hoorde ik een D ...

Gisteren tekende ik een huis. Je hoort een 'D' dus je schrijft een 'D'.
Gisteren miste ik mijn bus. Je hoort een 'T' dus je schrijft een 'T'.
Een 'D' in de verleden tijd betekent een 'D' aan het einde van het voltooid deelwoord. Zo ook als je een 'T' in de O.V.T. hebt.

Ik fietste → Ik heb gefietst.

Ik wandelde → Ik heb gewandeld.

4 - 8 mei 2009

Zoals belooft/d/dt

Zoals belooft... sturen wij u hierbij de informatie. T? D? DT?

We kunnen ook zeggen "Zoals ik beloofd heb".

En welke vorm van het werkwoord is 'beloofd' dan?

Inderdaad, voltooid deelwoord.

Ik beloofde → ik heb beloofd.

De zin wordt dus: "Zoals beloofd sturen wij u hierbij de informatie".

11 - 15 mei 2009

Tweemaal zelfstandig...

Bij een samenstelling ga je 2 woorden samenbrengen. Je hebt tweemaal een woord dat ook zelfstandig kan bestaan. Denk maar aan 'hand' en 'doek'. Of 'toilet' en papier'. Je koppelt dus 2 woorden. En daarvoor gebruik je dus een koppelteken, geen deelteken.

zee- eend
auto-ongeluk

18 - 22 mei 2009

I en J i.p.v. IJ!

Je voegt twee woorden samen. Wanneer het eerste woord eindigt op een -i en het ander begint met een -j moet je oppassen. Als je woord gaat samenvoegen, lees je namelijk "ij". Gebruik dus een koppelteken.

Dus niet minijurk, maar mini-jurk.

Omgekeerd geldt dit niet. "Zijegang" krijgt geen koppelteken, omdat er geen sprake is van leesverwarring.

25 - 29 mei 2009

Massage-bed of massa-gebed?

Hoe lees je het woord "massagebed"? Massage-bed of massa-gebed?
Wees ervan op de hoogte dat de plaats van het koppelteken of het weglaten van een koppelteken de betekenis van een woord kan veranderen.

zwarte-inktpot (zwarte inkt) en de zwarte inktpot (zwarte pot)
valk-uil (vogel) of val-kuil (put)

1-5 juni 2009

De poëziepoes

Je leest 2 klinkers als 1 lettergreep, maar toch behoren ze niet tot dezelfde lettergreep. Denk maar aan "poëzie" > po-ezie.
Wat gebeurt er als je geen deeltteken schrijft? Inderdaad, je leest dan 'poes'. Daarom schrijf je dus een deeltteken. Zo ook voor ...

- zoöloog (want zoo)
- diëtist (want die)
- ruïne (want rui)

8 - 12 juni 2009

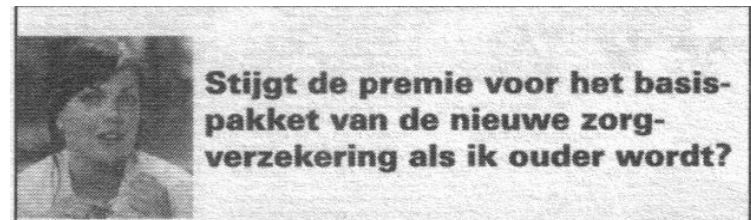
Apostrof of niet?

Je schrijft: Ellens fiets is gisteren gestolen.
Hij stond voor oma's huis. Lies' fiets was er nog wel.

Maar hoe zit het dan met de fiets van Terrence?
Dat is Terrence' fiets, omdat de naam eindigt op een s-klank.
En met het stand van Saint-Tropez? Heb je daar een s-klank?
Nee, dus komt de -s er gewoon aan vast. Saint-Tropezs strand.

15 - 19 juni 2009

Advertenties ...

Wat is de fout? Waarom?

22 - 26 juni 2009

Wie maakt toch die borden?

Wat is de fout? Waarom?

29 - 30 juni 2009

***Nu ben je een echt
SPELTA(A)LENT !***

Toetsen

Trimester 1

Werkwoordspelling: O.T.T. & Imperatief

Oplossingen

TOETS: O.T.T. (/20)

1. snijden	Daar snijdt de kleuter zich in de vinger.
2. verbieden	Waarom verbied je dat?
3. gebeuren	In dat huis gebeurt vanalles.
4. vinden	Ik vind het niet erg mooi.
5. worden	Mogelijk wordt hij piloot.
6. verbeteren	De zieke verbetert van dag tot dag.
7. branden	De kachel brandt gezellig.
8. antwoorden	Denk goed na voor je antwoordt !
9. schudden	Iedere morgen schudt moeder mij wakker.
10. glijden	De jongens glijden over het ijs.
11. lijden	Lijdt je veel pijn?
12. woeden	Er woedt een hevig onweer boven de streek.
13. bieden	Jullie bieden mooie geschenken aan.
14. vermelden	Vermeldt de brief alle gegevens?
15. bieden	Hoeveel biedt je broer voor mijn oude fiets?
16. raden	Jij raadt het nooit!
17. overtreffen	Dat overtreft werkelijk alle verbeelding!
18. besteden	Dagelijks besteet ik een uurtje aan mijn huiswerk.
19. vermoeden	Nu vermoed ik wie de dader is.
20. schaden	Roken schaadt de gezondheid.

TOETS: Dictee O.T.T. (/10)

- 1) Aan wie **zendt** je collega zijn ontslagbrief?
- 2) Mijn zus **windt** er nooit doekjes om: ze zegt rechtuit haar mening.
- 3) Ik **duld** niet dat je mij zo aanspreekt.
- 4) De kok begon de vissen te **braden**.
- 5) **Zonnebaad** jij ook in monokini?
- 6) Die man **bespiedt** je, wist je dat?
- 7) Ik **vermoed** dat hij zijn zaak **uitbreidt**.
- 8) Het is zo gezellig als je 's avonds een verhaal **vertelt**.
- 9) Jij **wordt** nogal vaak aangesproken!

TOETS: OTT – imperatief (/15)

1. Meld je om 10 uur stipt bij de directeur!
2. Wat er ook gebeurt, je blijft thuis.
3. Rijd voorzichtig, kinderen!
4. Onthoud je wat ik je aanbied?
5. Vindt je moeder het goed dat ik met jullie meerijd?
6. Word je vader? Dan wordt je vader grootvader.
7. Zij schudt te hard met die fles!
8. Onthoud: drink melk, dat houdt je fit!
9. Waar leidt deze weg toch heen?
10. De deugniet beraamt een geheim plannetje.

TOETS: De onvoltooid tegenwoordige tijd & imperatief (/20)

Vriendschap en ruzie

Er **wordt** steeds gesproken over hoe belangrijk vriendschappen zijn. Ik **vind** vrienden maken niet altijd even gemakkelijk. Als jij eerder verlegen **bent**, dan **hou(d)** je daar meestal niet zo van. Terwijl je daar misschien graag veel tijd aan **besteedt** als je erg sociaal **wil(t)** zijn.

Door je aan te sluiten bij een vereniging **ontmoet** je nieuwe mensen en **vind** je misschien een vriend. Keuze te over aan verenigingen.

We **houden** wel van “erbij horen”. **Word** zelfstandig en **durf** op te komen voor jezelf. Soms **gebeurt** het dat iemand je **beïnvloedt**. Je **beslist** zelf! Echte vrienden **respecteren** dat.

Ik **raad** je aan om bij moeilijkheden het KJT te contacteren. Deze dienst **houdt** zich met jouw probleem bezig. De persoon aan de lijn **begeleidt** je. Hij of zij **besteedt** aandacht aan jou én je probleem. Samen **proberen** jullie te zoeken naar een oplossing.

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/20 (1 punt per ww)

TOETS: O.T.T.

Vervoeg de werkwoorden in de O.T.T.

1. snijden Daar de kleuter zich in de vinger.
2. verbieden Waarom je dat?
3. gebeuren In dat huis vanalles.
4. vinden Ik het niet erg mooi.
5. worden Mogelijk hij piloot.
6. verbeteren De zieke van dag tot dag.
7. branden De kachel gezellig.
8. antwoorden Denk goed na voor je
9. schudden Iedere morgen moeder mij wakker.
10. glijden De jongens over het ijs.
11. lijden je veel pijn?
12. woeden Er een hevig onweer boven de streek.
13. bieden Jullie mooie geschenken aan.
14. vermelden de brief alle gegevens?
15. bieden Hoeveel je broer voor mijn oude fiets?
16. raden Jij het nooit!
17. overtreffen Dat werkelijk alle verbeelding!
18. besteden Dagelijks ik een uurtje aan mijn huiswerk.
19. vermoeden Nu ik wie de dader is.
20. schaden Roken de gezondheid.

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/10 (1 punt per ww)

TOETS: Dictee O.T.T.

Dictee. Vul de ontbrekende werkwoordsvormen in. Luister aandachtig!

- 1) Aan wie je collega zijn ontslagbrief?
- 2) Mijn zus er nooit doekjes om: ze zegt rechtuit haar mening.
- 3) Ik niet dat je mij zo aanspreekt.
- 4) De kok begon de vissen te
- 5) jij ook in monokini?
- 6) Die man je, wist je dat?
- 7) Ik dat hij zijn zaak
- 8) Het is zo gezellig als je 's avonds een verhaal
- 9) Jij nogal vaak aangesproken!

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/15 (1 punt per ww)

TOETS: OTT – imperatief

Vul aan met d – dt – t.

- 1) Mel..... je om 10 uur stipt bij de directeur!
- 2) Wat er ook gebeur....., je blijf..... thuis.
- 3) Rij..... voorzichtig, kinderen!
- 4) Onthou..... je wat ik je aanbie.....?
- 5) Vin..... je moeder het goed dat ik met jullie meerij.....?
- 6) Wor..... je vader? Dan wor..... je vader grootvader.
- 7) Zij schu..... te hard met die fles!
- 8) Onthou..... : drink melk, dat hou..... je fit!
- 9) Waar lei..... deze weg toch heen?
- 10) De deugniet beraam..... een geheim plannetje.

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/20 (1 punt per ww)

TOETS: De onvoltooid tegenwoordige tijd & imperatief

Vul de werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordige tijd in.

Vriendschap en ruzie

Er (worden) _____ steeds gesproken over hoe belangrijk vriendschappen zijn. Ik (vinden) _____ vrienden maken niet altijd even gemakkelijk. Als jij eerder verlegen (zijn) _____, dan (houden) _____ je daar meestal niet zo van. Terwijl je daar misschien graag veel tijd aan (besteden) _____ als je erg sociaal (willen) _____ zijn.

Door je aan te sluiten bij een vereniging (ontmoeten) _____ je nieuwe mensen en (vinden) _____ je misschien een vriend. Keuze te over aan verenigingen.

We (houden) _____ wel van “erbij horen”. (Worden) _____ zelfstandig en (durven) _____ op te komen voor jezelf. Soms (gebeuren) _____ het dat iemand je (beïnvloeden) _____. Je (beslissen) _____ zelf! Echte vrienden (respecteren) _____ dat.

Ik (aanraden) _____ je aan om bij moeilijkheden het KJT* te contacteren. Deze dienst (bezighouden) _____ zich met jouw probleem bezig. De persoon aan de lijn (begeleiden) _____ je. Hij of zij (besteden) _____ aandacht aan jou én je probleem. Samen (proberen) _____ jullie te zoeken naar een oplossing.

* Kinder – en jongerentelefoon.

Lettergrepen

Oplossingen

TOETS: Lettergrepen (/15)

1) ontrouw	on – trouw
2) leraar	le – raar
3) lachen	la – chen
4) ambten	amb – ten
5) maaien	maai – en
6) klauwen	klau – wen
7) autootje	au – to – tje
8) drieën	drie – en
9) biologie	bio – lo – gie
10) boerinnenbond	boe – rin – nen – bond
11) cafeetje	ca – fé – tje
12) leeuwenbek	leeu – wen – bek
13) nieuweling	nieu – we – ling
14) beëindigen	be – ein – di – gen
15) korsten	kor – sten

TOETS: Verdelen in lettergrepen (/10)

1) kieuwen	kieu – wen
2) naaister	naai – ster
3) kanootje	ka – no – tje
4) galop	ga – lop
5) venster	ven – ster
6) microscoop	mi – cro – scoop
7) schreeuwen	schreeu – wen
8) prachtig	prach – tig
9) skietje	ski – tje
10) exclusief	ex – clu – sief

NAAM:

KLAS:

NR:

DATUM:

SCORE:/15 (1 punt per woord)

TOETS: Lettergrepen

Splits de onderstaande woorden in lettergrepen.

- 1) ontrouw
- 2) leraar
- 3) lachen
- 4) ambten
- 5) maaïen
- 6) klauwen
- 7) autootje
- 8) drieën
- 9) biologie
- 10) boerinnenbond
- 11) cafeetje
- 12) leeuwenbek
- 13) nieuweling
- 14) beëindigen
- 15) korsten

NAAM:

KLAS:

NR:

DATUM:

SCORE:/10 (1 punt per woord)

TOETS: Verdelen in lettergrepen

Splits de onderstaande woorden in lettergrepen.

- 1) kieuwen
- 2) naaister
- 3) kanootje
- 4) galop
- 5) venster
- 6) microscoop
- 7) schreeuwen
- 8) prachtig
- 9) skietje
- 10) exclusief

Klinkers

Oplossingen

TOETS: Zoek de klinkers (/10)

Bellende automobiliste rijdt op gsm's controlerende motoragent aan

Een 38-jarige automobiliste uit het Nederlandse Almelo heeft dinsdag een politieman aangereken terwijl zij belde met haar mobiele telefoon. De 37-jarige motoragent was juist bezig automobilisten te controleren op deze overtreding.

Volgens de politie zag de agent de bellende vrouw en ging links naast haar rijden. Hij gaf de vrouw een stopteken met het stopbord. Ter hoogte van een kruising sloeg de vrouw plotseling linksaf, haar mobiele telefoon nog steeds aan het oor. Ze deed haar richtingaanwijzer niet aan en botste tegen de motoragent. Die viel van zijn motor en raakte licht gewond.

De Nederlandse politie controleert sinds 1 september gedurende een jaar extra op het zogeheten 'handheld' bellen. Jaarlijks schrijft de Nederlandse politie bijna 120.000 bekeuringen uit voor overtredingen van dit verbod. Op bellen in de auto met de telefoon in de hand staat in Nederland een boete van 130 euro. Voor brommers is dit 90 euro.

Bron: Hbvl

Vet : Korte klinkers

Cursief : lange klinkers enkel

Onderstreept: lange klinkers dubbel

TOETS: Klinkers aanvullen (/23)

Zeemansleven in de tijd der ontdekkingen

Het voedsel was op een goed toegeruste vloot als die van Columbus redelijk gevarieerd en waarschijnlijk niet slechter dan dat van arbeiders en boeren aan de vaste wal gedurende de wintermaanden.

Gepekeld runds- en varkensvlees was de meest voorkomende vleessoort. Vele schepen hadden ook gezouten vis aan boord: in het Zuiden sardines en ansjovis, in het Noorden haring. Men verwachtte dat verse vis de gezouten voorraden wel zou aanvullen, voor(X)al bij kalm weer.

Scheepsbescuit was het normale brood. Daarnaast vervoerden de schepen gewoonlijk vat(X)en meel, zwaar gezouten om ratten en korenwormen af te schrikken. Vermoedelijk kneedden de zeelui hier gerstebroden van, die ze bakten in as, zoals de Arabische lui dat nog steeds doen.

Gedroogd fruit was een lekkernij voor de officierstafel. In de 16^e eeuw kwamen er verscheidene toevoegingen aan de scheepsvoorraden, dankzij de ontdekkingen. In het Oosten verkoos men bij voorkeur de broodwortels vanwege de houdbaarheid.

De praktijk van het meevoeren van levend vee om dat op zee te slachten werd pas veel later algemeen.

De drinkwatervoorziening was een constant probleem. Sommige grote Portugese schepen hadden houten reservoirs, maar de meeste Europese schepen moesten het hebben van tonnen om de watervoorraad op peil te houden. Water in tonnen bederft echter gauw en daarom werden ook grote hoeveelheden wijn meegenomen. Bron: Kleio

TOETS: Dictée klinkers (/30)

Niet zo'n lief beestje!

Het zijn ook lieveheersbeestjes, maar zo lief zijn ze niet: de veelkleurige Aziatische lieveheersbeestjes zijn aan een verwoestende opmars bezig in Europa. Voorlopig hebben we alleen last van de nieuwkomers, omdat ze soms massaal de huizen binnendringen om een overwinteringsplekje te zoeken. Maar de kevertjes zijn wel een directe bedreiging voor onze inheemse soorten. Die zouden binnen enkele jaren verdrongen kunnen zijn door hun vraatzuchtige Aziatische soortgenoot.

Wereldwijd zijn er ongeveer 5500 soorten lieveheersbeestjes, in België zo'n 60. De diertjes zijn wettelijk beschermd. Dat betekent: verboden te doden, te bejagen, te vangen of in gevangenschap te houden. Dringt zich hier geen nieuwe wetswijziging op?

Bron: Hbvl

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/10 (-0,5 p. per fout)

TOETS: Zoek de klinkers

Onderstreep/markeer in de tekst

- 10 gedekte klinkers met blauw
- 10 vrije klinkers enkel geschreven met groen
- 10 vrije klinkers dubbel geschreven met geel

Zorg dat je niet tweemaal hetzelfde woord gebruikt.

Bellende automobiliste rijdt op gsm's controlerende motoragent aan

Een 38-jarige automobiliste uit het Nederlandse Almelo heeft dinsdag een politieman aangereden terwijl zij belde met haar mobiele telefoon. De 37-jarige motoragent was juist bezig automobilisten te controleren op deze overtreding.

Volgens de politie zag de agent de bellende vrouw en ging links naast haar rijden. Hij gaf de vrouw een stopteken met het stopbord. Ter hoogte van een kruising sloeg de vrouw plotseling linksaf, haar mobiele telefoon nog steeds aan het oor. Ze deed haar richtingaanwijzer niet aan en botste tegen de motoragent. Die viel van zijn motor en raakte licht gewond.

De Nederlandse politie controleert sinds 1 september gedurende een jaar extra op het zogeheten 'handheld' bellen. Jaarlijks schrijft de Nederlandse politie bijna 120.000 bekeuringen uit voor overtredingen van dit verbod. Op bellen in de auto met de telefoon in de hand staat in Nederland een boete van 130 euro. Voor brommers is dit 90 euro.

Bron: Hbvl

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/23 (-0,5 p. per fout)

TOETS: Klinkers aanvullen

1. Vul op de puntjes de weggefallen klinkers aan.

2. Ga bij de plaatsen met een streepje na of de medeklinker verdubbeld moet worden. Zo ja, vul die dan aan. Zo nee, plaats een kruisje.

Z...mansleven in de tijd der ontdek_ingen

Het voedsel was op een goed toegeruste vloot als die van C...lumbus r...delijk gev...rieerd en w...rschijnlijk niet slechter dan dat van arbeiders en boeren aan de vaste wal ged...rende de winterm...nden.

Gepekeld runds- en varkensvlees was de meest voork...mende vleessoort. V...le sch...pen had_en ook gezouten vis aan b...rd: in het Zuiden s...rdines en ansj...vis, in het Noorden h...ring. Men verwachtte dat verse vis de gezouten voorr...den wel zou aanvul_en, voor_al bij kalm weer.

Scheepsbeschuit was het norm...le brood. Daarnaast vervoerden de schepen gew...nlijk vat_en meel, zwaar gezouten om rat_en en korenwormen af te schrik_en. Vermoedelijk kn...dden de z...lui hier gerstebr...den van, die ze bakten in as, zoals de Ar...bische lui dat nog steeds doen.

Gedr...gd fruit was een lek_ernij voor de of_icierstafel. In de 16^e ...uw kwamen er verscheidene toevoegingen aan de scheepsvoorr...den, dankzij de ontdek_ingen. In het Oosten verkoos men bij voorkeur de broodwortels vanw...ge de houdb...rheid.

De praktijk van het meevoeren van l...vend v... om dat op zee te slachten werd pas veel l...ter algemeen.

De drinkw...tervoorziening was een c...nstant pr...bl...m. Som_ige grote Portug...se schepen hadden houten reservoirs, maar de meeste Eur...p...se schepen moesten het hebben van ton_en om de watervoorraad op peil te houden. Water in ton_en bederft echter gauw en daarom werden ook grote hoev...lh...den wijn meegen...men.

Bron: Kleio

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/30 (-0,5p. per fout)

TOETS: Dictee klinkers

Vul de juiste klinkers aan. Ga zelf na of je ze enkel of dubbel moet schrijven.

Niet zo'n lief b__stj__!

H__t zijn __k liev__h__rsb__stj__s, m__r z__ lief zijn z__ niet: de v__lkleurige Azi__tische liev__h__rsb__stj__s zijn __n een v__rwoest__nd__ opmars b__zig in Eur__p__. V__rl__pig h__bb__n w__all__n l__st v__n d__nieuwk__mers, omdat ze s__ms m__ss__l de huizen b__nnendr__ngen om een __verw__nteringspl__kje te zoeken. M__r de k__vertjes zijn wel een d__r__cte b__dreig__ng voor __nze inh__mse s__rten. Die zouden binnen __nkele j__ren verdr__ngen kunnen zijn door hun vraatz__chtige Azi__tische s__rtgen__t.

W__reldwijd zijn er ongeveer 5500 s__rten liev__h__rsb__stj__s, in Belg__ë zo'n 60. De diertjes zijn w__ttelijk beschermd. Dat bet__kent: verb__den te d__den, te bej__gen, te v__ngen of in gev__ngensch__p te houden. Dr__ngt zich hier g__n nieuwe w__tswijziging op?

Bron: Hbvl

Meervoud Zn

Oplossingen

TOETS: Het meervoud van Zn (/15)

pannenkoek	pannenkoeken
medium (niet: mediums)	media
timmerman (niet: timmermannen)	timmerlui/ timmerlieden
categorie	categorieën
menu	menu's
lyceum	lyceums/ lycea
asperge	asperges
schaaf	schaven
papa	papa's
waardigheid	waardigheden
moskee	moskees
olie	oliën/ olies
luitenant-generaal	luitenant-generaals
cowboy	cowboys
mp3	mp3's

TOETS: Het meervoud van zelfstandige naamwoorden (/20)

1. Ik heb een boeket (begonia) gekocht.	begonia's
2. Geef mij toch maar een boeketje (krokus).	krokussen
3. De (etalage) zijn erg goed gepoetst.	etalages
4. Het (vee) loopt in de stallen rond.	vee (geen mv)
5. Die jongen heeft ongelofelijke (fantasie).	fantasieën
6. De (golf) van de zee waren erg hoor.	golven
7. De (historicus) gaven interessante uitleg.	historici
8. Gisteren werkten deze (machine) ook al niet.	machines
9. Met twee (slee) trokken ze naar de besneeuwde weide.	sleeën
10. Het is belangrijk om voor jezelf (grens) te stellen.	grenzen
11. Hij slaagt er niet in om de (tv) op tijd te herstellen.	tv's
12. Gezamenlijk zongen we enkele (lied).	liederen
13. De (vakman – niet: vakmannen) klaren de klus.	vaklui/vaklieden
14. Moeder verzorgt haar twee (baby).	baby's
15. Vijf (kandidaat-student) slaagden niet voor het examen.	kandidaat-studenten
16. Die zangers zijn ware (beroemdheid).	beroemdheden
17. De (bacterie) hebben me ziek gemaakt.	bacteriën
18. Zij speelt tennis op een van de hoogste (niveau)	niveaus
19. Jouw werkje voldoet niet aan de (criterium).	criteria
20. Op reis kwam ik enkele (Fransman) tegen.	Fransen

NAAM:		
KLAS:	NR:	
DATUM:	SCORE:/15 (1 punt per mv)	

TOETS: Het meervoud van Zn

Geef het meervoud van de onderstaande zelfstandige naamwoorden.

pannenkoek	
medium (niet: mediums)	
timmerman (niet: timmermannen)	
categorie	
menu	
lyceum	
asperge	
schaaf	
papa	
waardigheid	
moskee	
olie	
luitenant-generaal	
cowboy	
mp3	

NAAM:			
KLAS:	NR:		
DATUM:	SCORE:/20		(1 punt per mv)

TOETS: Het meervoud van zelfstandige naamwoorden

Geef het meervoud van de zelfstandige naamwoorden.

1. Ik heb een boeket (begonia) gekocht.
2. Geef mij toch maar een boeketje (krokus).
3. De (etalage) zijn erg goed gepoetst.
4. Het (vee) loopt in de stallen rond.
5. Die jongen heeft ongeloofelijke (fantasie).
6. De (golf) van de zee waren erg hoor.
7. De (historicus) gaven interessante uitleg.
8. Gisteren werkten deze (machine) ook al niet.
9. Met twee (slee) trokken ze naar de besneeuwde weide.
10. Het is belangrijk om voor jezelf (grens) te stellen.
11. Hij slaagt er niet in om de (tv) op tijd te herstellen.
12. Gezamenlijk zongen we enkele (lied).
13. De (vakman – niet: vakmannen) klaren de klus.
14. Moeder verzorgt haar twee (baby).
15. Vijf (kandidaat-student) slaagden niet voor het examen.
16. Die zangers zijn ware (beroemdheid).
17. De (bacterie) hebben me ziek gemaakt.
18. Zij speelt tennis op een van de hoogste (niveau)
19. Jouw werkje voldoet niet aan de (criterium).
20. Op reis kwam ik enkele (Fransman) tegen.

Trimester 2

Werkwoordspelling: O.V.T.

Oplossingen

TOETS: De O.V.T. (/12)

1. Die massage **verzachtte** de pijn.
2. De expert **vermeldde** niet hoeveel de schade **bedroeg**.
3. We **boden** de jarige een bloemetje aan.
4. Vanochtend **miste** het zo erg dat ik door een vertraagde bus mijn aansluiting met de trein **miste**.
5. De winnaars **besteedden** een groot bedrag aan een goed doel.
6. De kapers **verscholen** zich achter een muur.
7. Hoe **luidde** het antwoord op de vraag "Hoe **heette** de grootmoeder van onze koningin"?
8. Mijn oom en tante **kochten** zich een nieuwe boot en **voeren** er gisteren mee om hem uit te testen.

TOETS: De onvoltooid verleden tijd (/16)

1. Ik **struikelde** en **stootte** een vaas om.
2. Hij **sloop** de deur uit.
3. Wat er nadien **gebeurde**, **vermeldde** de persberichten niet.
4. We **lachten**, omdat we zo'n opmerking niet **verwachtten**.
5. Zij **beantwoordde(n)** de vragen zoals wij dat **wilden**.
6. De injectie **verdoofde** de patiënt en **verlichtte** de pijn.
7. De gemeentewerkers **verbreedde** de uitvalswegen.
8. Ze **ontving(en)** mijn brief en **schreef/schreven** onmiddellijk terug.
9. De mannen **scholden**, maar de reden daarvoor **wist** ik niet.

TOETS: Dictee O.V.T. (/12)

- 1) We **moesten** ons **haasten** om de trein te halen.
- 2) Ten einde raad **wendde** hij zich tot de meester.
- 3) Vroeger **slachtten** de boeren in november een varken.
- 4) De gangster **vermoordde** twee mensen en **reed** daarna snel weg met zijn wagen.
- 5) Het **regende** de hele maand mei; mijn schoenen **beschimmelden** en mijn sleutels **verroestten**.
- 6) De minister **betrad** de nieuwe brug als eerste.
- 7) De fotograaf **vergrootte** de foto's.
- 8) De studenten **smeedden** in het geheim een complot.

NAAM:		
KLAS:	NR:	
DATUM:		SCORE:/12(1 punt per ww)

TOETS: De O.V.T.

Vul de werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd in.

1. Die massage (verzachten) de pijn.
2. De expert (vermelden) niet hoeveel de schade (bedragen).
3. We (bieden) de jarige een bloemetje aan.
4. Vanochtend (misten*) het zo erg dat ik door een vertraagde bus mijn aansluiting met de trein (missen).
5. De winnaars (besteden) een groot bedrag aan een goed doel.
6. De kapers (verschuilen) zich achter een muur.
7. Hoe (luiden) het antwoord op de vraag
“ Hoe (heten) de grootmoeder van onze koningin”?
8. Mijn oom en tante (kopen) zich een nieuwe boot
en (varen) er gisteren mee om hem uit te testen.

* *misten = mistig weer zijn*

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/16 (1 punt per ww)

TOETS: De onvoltooid verleden tijd

Vul de werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd in.

1. Ik (struikelen) _____ en (omstoten) _____ een vaas om.
2. Hij (sluipen) _____ de deur uit.
3. Wat er nadien (gebeuren) _____, (vermelden) _____ de persberichten niet.
4. We (lachen) _____, omdat we zo'n opmerking niet (verwachten) _____.
5. Zij (beantwoorden) _____ de vragen zoals wij dat (willen) _____.
6. De injectie (verdoven) _____ de patiënt en (verlichten) _____ de pijn.
7. De gemeentewerkers (verbreden) _____ de uitvalswegen.
8. Ze (ontvangen) _____ mijn brief en (schrijven) _____ onmiddellijk terug.
9. De mannen (schelden) _____, maar de reden daarvoor (weten) _____ ik niet.

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/12(1 punt per ww)

TOETS: Dictee O.V.T.

Dictee. Vul de ontbrekende werkwoordsvormen in. Luister aandachtig!

- 1) We ons om de trein te halen.
- 2) Ten einde raad hij zich tot de meester.
- 3) Vroeger de boeren in november een varken.
- 4) De gangster twee mensen en daarna snel weg met zijn wagen.
- 5) Het de hele maand mei; mijn schoenen en mijn sleutels
- 6) De minister de nieuwe brug als eerste.
- 7) De fotograaf de foto's.
- 8) De studenten in het geheim een complot.

Hoofdletters

Oplossingen

TOETS: Ontbrekende hoofdletters (/13)

- 1) **Heel** wat **Fransen** bezoeken **België** voor de chocolade paaseitjes.
- 2) **Voor** jou een glaasje bordeaux of mogen moslims geen alcohol?
- 3) **Grenst Italië** in het westen aan de **Atlantische Oceaan**?
- 4) **Na** de **Tweede Wereldoorlog** verloor **Nederland** al zijn **Oost-Indische** bezittingen.
- 5) **Elke** zomer, op 11 juli, wordt de **Guldensporenslag** herdacht.
- 6) **Met Pasen** kreeg **Kim** van haar oma een abonnement voor de **Joepie**.
- 7) 't **Regent** hier de godganse dag. 35 graden was het vandaag. 's **Avonds** is het fris.
- 8) **De** orkaan **Katrina** heeft maandag in de **Verenigde Staten** lelijk huisgehouden.
- 8) 1500 is het jaar dat vaak wordt aangeduid als het einde van de middeleeuwen.
- 10) **De Raad** van **State** is gevestigd in de **Wetenschapsstraat** in het zuiden van de stad.

TOETS: Tekst hoofdletters (/10)

dag **S**int-**N**icolaas!

1 december

Deze brief is van lieve, lieve jongen. **I**k woon in een boomhut in de **I**nkomststraat, maar dat weet u natuurlijk wel. **U** woont in **R**usland, hé? **V**orige week vrijdag heeft u uw blijde inkomst gedaan in ons land. 20 000 kinderen stonden u op te wachten om sinterklaasliedjes te zingen.

Nu zal ik even schrijven wat ik op mijn verlanglijstje heb staan. 't **I**s niet zo veel, hoor! **E**en echt ridderpak zoals in de middeleeuwen, de nieuwe cd van **C**louseau en een bril voor in de zomer. **O** ja, mijn papa, **K**en, zou graag een abonnement op de **S**taandaard krijgen van u. **I**k ken die krant niet, maar hij leest ze elke dag.

Nog tien dagen en dan komt u bij ons langs, joepie! **B**este **S**int, zal u eraan denken dat ik een tien had voor godsdienst op school? **I**k ken al enkele **F**ranse woordjes en ik weet ook dat de **N**oordzee in het westen van **B**elgië ligt.

Mijn wens is ook nog dat je alle **V**laamse kinderen een mooi cadeautje geeft. **Z**eg je dat ook tegen de kerstman?

Daaaaaaaaaag,
Lieve

TOETS: Hoofdletter of niet? (/15)
--

Maandag kwam mijn buurjongen **F**onske terug van **Z**uid-**A**frika. **D**at ligt ten **z**uiden van de **M**iddellandse **Z**ee. **40 g**raden kan het daar gemakkelijk zijn. **H**ij had allerlei cadeautjes bij zich (waaronder een fles **c**hampagne) en hij sprak zelfs een beetje **A**frikaans.

Tijdens de **z**omer had hij zowat het hele continent afgereisd: een aantal thuislanden, **J**ohannesburg ... te veel op op te noemen. "**k W**as wel jaloers op hem. **R**eizen doet hij altijd met zijn vader, de hele wereld rond, tenminste als die niet in het **V**laams **P**arlement zit met de christendemocratische fractie. **F**onskes familienaam is namelijk **D**ehaene, vandaar al die reizen. **J**e kent zijn vader wel. **H**ij staat regelmatig op de voorpagina van de **M**orgen.

Op **H**emelvaartsdag bezochten ze de **P**olen en de concentratiekampen uit de **T**weede **W**ereldoorlog. **I**n **j**uni gingen ze op bezoek bij erg gelovige **c**hristenen in een **N**oord-**A**merikaanse staat. **E**n toch hij is steeds aanwezig op het **n**ieuwjaarsdiner dat mijn moeder klaarmaakt.

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/13 (-0,5p. per fout)

TOETS: Ontbrekende hoofdletters

De hoofdletters werden in de zinnen weggelaten. Verbeter de foute woorden.

1) heel wat fransen bezoeken belgië voor de chocolade paaseitjes.

.....

2) voor jou een glaasje bordeaux of mogen moslims geen alcohol?

.....

3) grenst italië in het westen aan de atlantische oceaan?

.....

4) na de tweede wereldoorlog verloor nederland al zijn oost-indische bezittingen.

.....

5) elke zomer, op 11 juli, wordt de guldensporenslag herdacht.

.....

6) met pasen kreeg kim van haar oma een abonnement voor de joepie.

.....

7) 't regent hier de godganse dag. 35 graden was het vandaag. 's avonds is het fris.

.....

8) de orkaan katrina heeft maandag in de verenigde staten lelijk huisgehouden.

.....

9) 1500 is het jaar dat vaak wordt aangeduid als het einde van de middeleeuwen.

.....

10) de raad van state is gevestigd in de wetenschapsstraat in het zuiden van de stad.

.....

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/10 (-0,5p. per fout)

TOETS: Tekst hoofdletters

De jongen is bij het schrijven van zijn brief de hoofdletters vergeten. Markeer jij de letters die een hoofdletter moeten krijgen?

dag sint-nicolaas!

1 december

deze brief is van lieve, lieve jongen. ik woon in een boomhut in de inkomststraat, maar dat weet u natuurlijk wel. u woont in rusland, hé? vorige week vrijdag heeft u uw blijde inkomst gedaan in ons land. 20 000 kinderen stonden u op te wachten om sinterklaasliedjes te zingen.

nu zal ik even schrijven wat ik op mijn verlanglijstje heb staan. 't is niet zo veel, hoor!

een echt ridderpak zoals in de middeleeuwen, de nieuwe cd van clouseau en een bril voor in de zomer. o ja, mijn papa, ken, zou graag een abonnement op de standaard krijgen van u. ik ken die krant niet, maar hij leest ze elke dag.

nog tien dagen en dan komt u bij ons langs, joepie! beste sint, zal u eraan denken dat ik een tien had voor godsdienst op school? ik ken al enkele franse woordjes en ik weet ook dat de noordzee in het westen van belgië ligt.

mijn wens is ook nog dat je alle vlaamse kinderen een mooi cadeautje geeft. zeg je dat ook tegen de kerstman?

daaaaaaaaag,

lieve

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/15 (-0,5p. per fout)

TOETS: Dictee hoofdletters

Luister goed naar de leerkracht. Vul de ontbrekende letters in. Schrijf steeds een hoofdletter waar dat nodig is volgens jou.

___aandag kwam mijn buurjongen ___onske terug van ___uid-___frika. ___at ligt ten ___uiden van de ___iddellandse ___ee. ___raden kan het daar gemakkelijk zijn. ___ij had allerlei cadeautjes bij zich (waaronder een fles ___hampagne) en hij sprak zelfs een beetje ___frikaans.

___ijdens de ___omer had hij zowat het hele continent afgereisd: een aantal thuislanden, ___ohannesburg ... te veel op op te noemen. '___as wel jaloers op hem. ___eizen doet hij altijd met zijn vader, de hele wereld rond, tenminste als die niet in het ___laams ___arlement zit met de christendemocratische fractie. ___onskes familienaam is namelijk ___ehaene, vandaar al die reizen. ___e kent zijn vader wel. ___ij staat regelmatig op de voorpagina van de ___orgen.

___p ___emelvaartsdag bezochten ze de ___olen en de concentratiekampen uit de ___weede ___ereldoorlog. ___n ___uni gingen ze op bezoek bij erg gelovige ___hristenen in een ___oord-___merikaanse staat. ___n toch hij is steeds aanwezig op het ___ieuwjaarsdiner dat mijn moeder klaarmaakt.

Leestekens

Oplossingen

TOETS: Teksten zonder leestekens (/15)

En dan ziet hij ze. Romeinen.
Hij herkent hen aan hun roodwollen mantels, gepluimde helmen en ijzeren borstkurassen. Folkrad kijkt gespannen toe. Hij ziet hoe zijn vader Servofried, het stamhoofd van de sibbe, de Romeinse soldaten tegemoet loopt. Vlak voor hen blijft hij staan, wijdbeens, groot en breedgeschouderd, met woest blond haar dat in een bos op zijn rug hangt.
Zonder dat hij zijn gezicht ziet, weet Folkrad hoe zijn vader de Romeinen aankijkt: vol minachtig en weerzin.
Folkrad houdt zijn ogen strak op de rode mantels gericht. Wat moeten ze nu weer van hen?
Folkrad overweegt terug te keren naar de nederzetting, maar op dat moment wenden de twee Romeinen hun paarden en rijden weg (,) in de richting van het woud. Nu komen ze zijn kant op. Met lange passen loopt hij het woud in, zijn boog op de rug.

“Ik kan dit onmogelijk voor mijn vader geheimhouden. Hij zal maatregelen moeten nemen.”
“Wat voor maatregelen? Wat kan hij er nog aan doen? Die soldaten zijn dood.”
“Daarom juist.”
“Je hebt je woord gegeven dat je het aan niemand zou vertellen!” zegt ze.
Branthild zegt heel lang niets, maar haar gezicht staat ongelukkig. Uiteindelijk zucht ze diep en zegt: “Alleen aan je vader?/!”
“Alleen aan mijn vader.”
“Vertel je het ook niet aan Duva?”
“Nee, natuurlijk niet.”

TOETS: Leestekens toevoegen (/20)
--

"Start de motor!" schreeuwde hij toen we de steiger bereikten en hij gooide me haast letterlijk in de cockpit. Ik duwde de gashendel naar voren en duwde paniekerig op de startknop. De motor deed het meteen. Voor ik kon koppelen, had papa me al van het stuurwiel weggerukt. Hij stuurde de boot met brullende motor van de steiger weg. Een paar mannen doken met door merg en been klinkende kreten in het water en zwommen met krachtige slagen achter ons aan, maar de boot won aan snelheid en we raakten buiten hun bereik. Papa bleef vol gas geven. Toen we ver genoeg waren, hees papa de zeilen en zette de motor af.

"Neem het stuur over," fluisterde papa zo hees dat ik hem nauwelijks verstond. Hij drukte krampachtig zijn rechterpols tegen zijn maag, kermde als een gewonde hond en ging ineengedoken op de bank liggen. Ik probeerde zijn gezicht te zien in het donker, maar hij lag van me afgewend. "Wil je wat drinken?" vroeg ik. "Laat me maar met rust!" kreunde hij.

We meerden af en schakelden de motor uit. Meteen werd het zo stil dat ik het bloed in mijn oren kon horen suizen. Papa ging in de cockpit zitten. "Wachten!" zei hij. "Officieel mogen we niet van boord voor ze ons ingeklaard hebben." Jules trok een gezicht. "Ingeklaard? Die holbewoners moeten ons inklaren?" "We wachten!" antwoordde papa. Hij had er een bloedhekel aan als iemand zo praatte. Hij vond dat je respect moest tonen voor alle mensen.

Uit : 'Dodelijke glimzwammen' van John Vermeulen

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/15 (-0,5p. per fout)

TOETS: Teksten zonder leestekens

Zet in deze tekst de leestekens zoals het hoort.

En dan ziet hij ze Romeinen

Hij herkent hen aan hun roodwollen mantels gepluimde helmen en ijzeren borstkurassen Folkrad kijkt gespannen toe Hij ziet hoe zijn vader Servofried het stamhoofd van de sibbe de Romeinse soldaten tegemoet loopt Vlak voor hen blijft hij staan wijsbeens groot en breedgeschouderd met woest blond haar dat in een bos op zijn rug hangt

Zonder dat hij zijn gezicht ziet weet Folkrad hoe zijn vader de Romeinen aankijkt vol minachtig en weerzin

Folkrad houdt zijn ogen strak op de rode mantels gericht Wat moeten ze nu weer van hen

Folkrad overweegt terug te keren naar de nederzetting maar op dat moment wenden de twee Romeinen hun paarden en rijden weg in de richting van het woud Nu komen ze zijn kant op Met lange passen loopt hij het woud in zijn boog op de rug

“ Ik kan dit onmogelijk voor mijn vader geheimhouden Hij zal maatregelen moeten nemen “

“ Wat voor maatregelen Wat kan hij er nog aan doen Die soldaten zijn dood “

“ Daarom juist “

Je hebt je woord gegeven dat je het aan niemand zou vertellen zegt ze

Branthild zegt heel lang niets maar haar gezicht staat ongelukkig Uiteindelijk zucht ze diep en zegt Alleen aan je vader

“Alleen aan mijn vader “

“Vertel je het ook niet aan Duva ”

“ Nee natuurlijk niet “

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/20 (-0,5p. per fout)

TOETS: Leestekens toevoegen

Zet in deze tekst de leestekens zoals het hoort. Vergeet ook de hoofdletters niet aan het begin van de zin.

start de motor schreeuwde hij toen we de steiger bereikten en hij gooide me haast letterlijk in de cockpit ik duwde de gashendel naar voren en duwde paniekerig op de startknop de motor deed het meteen voor ik kon koppelen had papa me al van het stuurwiel weggerukt hij stuurde de boot met brullende motor van de steiger weg een paar mannen doken met door merg en been klinkende kreten in het water en zwommen met krachtige slagen achter ons aan, maar de boot won aan snelheid en we raakten buiten hun bereik papa bleef vol gas geven toen we ver genoeg waren hees papa de zeilen en zette de motor af

neem het stuur over fluisterde papa zo hees dat ik hem nauwelijks verstond hij drukte krampachtig zijn rechterpols tegen zijn maag kermde als een gewonde hond en ging ineengedoken op de bank liggen ik probeerde zijn gezicht te zien in het donker, maar hij lag van me afgewend wil je wat drinken vroeg ik laat me maar met rust kreunde hij

we meerden af en schakelden de motor uit meteen werd het zo stil dat ik het bloed in mijn oren kon horen suizen papa ging in de cockpit zitten wachten zei hij officieel mogen we niet van boord voor ze ons ingeklaard hebben Jules trok een gezicht ingeklaard die holbewoners moeten ons inklaren we wachten antwoordde papa hij had er een bloedhekel aan als iemand zo praatte hij vond dat je respect moest tonen voor alle mensen

Trimester 3

Werkwoordspelling: V.D. & onvoltooide tijd

Oplossingen

TOETS: Dictee V.D. (/12)

- 1) Wie heeft de struiken zo kaal **gesnoeid**?
- 2) De **gebarsten** vaas werd voorzichtig **gelijmd**.
- 3) Als je maar had **gedurfd**, dan zou het **gelukt** zijn.
- 4) Het huurcontract werd met zeven jaar **verlengd**.
- 5) De **gekafte** boeken heeft zij terug in de kast **gerangschikt**.
- 6) Is die brief nog niet **beantwoord**?
- 7) Welke jager heeft dat hert **gedood**?
- 8) Het **gestrande** schip werd onmiddellijk weer uit het water **gesleept**.

TOETS: Het voltooid deelwoord (/15)

1. De lerares Latijn was de meest **gehate** figuur op school.
2. De **verwongen** spoorrail werd vervangen.
3. De **aangerichte** schade kon niet **vergoed** worden.
4. Het in 2003 **gestarte** project heeft al erg mooie resultaten **opgeleverd**.
5. De **geposte** brief is nooit **aangekomen**.
6. De cijfers werden **vergeleken** en **besproken**.
7. Ik kan me nog goed herinneren wat je me toen **beloofd** hebt.
8. "Een **vergroete** omzet betekent niet altijd winst", heeft de directeur ons altijd **ingeprent**.
9. De vegetariër heeft zijn vlees toch **gegeten** en hij heeft er nog best van **genoten**.

TOETS: Werkwoordsvormen (/12)

Hond voorkomt (1) vliegcramp

Rome - Op het vliegveld Fiumicino van Rome heeft (2) een hond een dreigende vliegcramp op het nippertje voorkomen (3). Een Boeing 737 dreigde (4) met open laadklep te starten (5), toen een hondje dat in de laadruimte werd vervoerd (6), zich uit zijn kooi wist (7) te bevrijden (8). De hond sprong (9) uit het vliegtuig en liep (10) over de landingsbaan achter het toestel aan waarin zijn baasje zat (11).

De hondenbezitter zag (12) zijn huisdier buiten lopen (13) en wees (14) de bemanning van het toestel erop dat er iets mis was. Zo werd de open laadklep nog net op tijd ontdekt (15), aldus de krant la Repubblica vrijdag. Vliegen (16) met een open laadklep kan (17) leiden (18) tot zware problemen met de cabinedruk en tot het neerstorten van het vliegtuig. Het incident donderdag werd (19) mogelijk door een combinatie van fouten en slordigheden.

Het bagagebedrijf noch de piloot had gecontroleerd (20) of de laadklep dicht was (21). Het hondje zat in een kooi die met plakband was dichtgeplakt (22); zo kon (23) het gemakkelijk ontsnappen (24).

Bron: Nieuwsblad

1. pv O.T.T.	7. pv O.V.T.	13. infinitief	19. pv O.V.T.
2. pv O.T.T.	8. infinitief	14. pv O.V.T.	20. V.D.
3. V.D.	9. pv O.V.T.	15. V.D.	21. pv O.V.T.
4. pv O.V.T.	10. pv O.V.T.	16. infinitief	22. V.D.
5. infinitief	11. pv O.V.T.	17. pv O.T.T.	23. pv O.V.T.
6. V.D.	12. pv O.V.T.	18. infinitief	24. infinitief

TOETS: V.D. en O.T.T. (/15)

Potter-fans boycotten filmmakers

AMSTERDAM - Boze fans van de jeugdboekenheld Harry Potter zijn een actie **begonnen** tegen de filmmaatschappij Warner Bros. Zij **roepen** op tot een wereldwijde boycot van alle Potter-poppetjes en andere artikelen die Warner Bros op de markt **brengt**. De Amerikaanse filmmaatschappij **werkt** aan de verfilming van het eerste Potter-boek, Harry Potter en de Steen der Wijzen.

De fans hebben zich via het internet **verenigd** in de actiegroep Defense Against the Dark Arts (Dada). "Verweer tegen de Zwarte Kunsten" **is** een term uit de boeken over tovenaarsleerling Potter. De groep, **opgericht** door de zestienjarige Amerikaanse fan Heather Lawver, heeft zich via het web al **vertakt** naar Engeland en Denemarken.

Dada wil dat Warner Bros **ophoudt** met de juridische acties tegen jongeren die hun eigen Harry Potter-fanpagina op het internet hebben **gemaakt**. Warner heeft talloze tieners e-mails **gestuurd** met de mededeling dat het gebruik van de naam Potter voor websites voorbehouden is aan Warner Bros.

"Warner heeft onschuldige kinderen schrik **aangejaagd**," zegt Alastair Alexander, een 33-jarige Brit die zich bij Dada heeft **aangesloten**. "Het gaat om minderjarigen die er niet op uit zijn geld te verdienen. Juist de fans worden door een gigant als Warner Bros onder druk **gezet**. Daar **verzetten** we ons tegen.

Bron: De Standaard

TOETS: O.T.T., O.V.T., V.D. en infinitief (/15)
--

1. Vermeld je je telefoonnummer ook?
2. Ben je nu al weer verhuisd?
3. Smeed het ijzer als het heet is.
4. Wordt je buurman nog steeds rood als je hem aan die dt-fout herinnert? En word je zelf ook onzeker als je "Dit wordt je aangeboden" moet schrijven?
5. Hij kwam de hoek om gefietst en werd daar in zijn vaart gestuit door een vuilniszak.
6. De aangewende middelen bleken niet afdoende te zijn.
7. Zij herinnert zich nog goed de gehate lessen zinsontleding.
8. Het is duidelijk dat hij zijn wijsheid aan het internet ontleent.
9. Het heeft mij niet verbaasd dat Ans is gezakt.

TOETS: O.T.T. – O.V.T. – V.D. – infinitief (/15)

1. Op wie stonden jullie te wachten?
2. We vonden het onvreemde horloge bij een opkoper.
3. Aan het eind van het sollicitatiegesprek word je bedankt en wordt je verteld dat je nog wel iets zult horen.
4. De Belgische zwemster is als eerste geëindigd.
5. Die vergrote foto's waren door mij besteld.
6. Dat weerhoudt je er wel van om nog eens iets voor te stellen.
7. Wij zijn te weten gekomen waarom jongerentaal verandert.
8. Het KMI verwachtte regen, maar het mooie weer hield aan.
9. De verblinde ouders wilden de fouten van hun zoon niet inzien.
10. De vrouw verwent haar kinderen.

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/12 (1 punt per ww)

TOETS: Dictée V.D.

Dictée. Vul de ontbrekende werkwoordsvormen in. Luister aandachtig!

- 1) Wie heeft de struiken zo kaal ?
- 2) De vaas werd voorzichtig
- 3) Als je maar had, dan zou het
zijn.
- 4) Het huurcontract werd met zeven jaar
- 5) De boeken heeft zij terug in de kast
- 6) Is die brief nog niet ?
- 7) Welke jager heeft dat hert ?
- 8) Het schip werd onmiddellijk weer uit het
water

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/15 (1 punt per ww)

TOETS: Het voltooid deelwoord

Vul het voltooid deelwoord correct in. Soms kan dit ook bijvoeglijk gebruikt zijn.

1. De lerares Latijn was de meest (haten) figuur op school.
2. De (verwringen) spoorrail werd vervangen.
3. De (aanrichten) schade kon niet
(vergoeden) worden.
4. Het in 2003 (starten) project heeft al erg mooie
resultaten (opleveren).
5. De (posten) brief is nooit
(aankomen).
6. De cijfers werden (vergelijken) en
(bespreken).
7. Ik kan me nog goed herinneren wat je me toen (beloven)
hebt.
8. “Een (vergroten) omzet betekent niet altijd winst”, heeft de
directeur ons altijd (inprenten).
9. De vegetariër heeft zijn vlees toch (eten) en hij heeft er
nog best van (genieten).

NAAM:			
KLAS:	NR:		
DATUM:			SCORE:/12 (0,5 punt per vorm)

TOETS: Werkwoordsvormen

In onderstaand krantenartikel zijn een hoop werkwoorden onderstreept. Vermeld telkens om welke vorm van het werkwoord het gaat.

pv OTT – pv OVT – VD – inf.

Hond voorkomt (1) vliegcramp

Rome - Op het vliegveld Fiumicino van Rome heeft (2) een hond een dreigende vliegcramp op het nippertje voorkomen (3). Een Boeing 737 dreigde (4) met open laadklep te starten (5), toen een hondje dat in de laadruimte werd vervoerd (6), zich uit zijn kooi wist (7) te bevrijden (8). De hond sprong (9) uit het vliegtuig en liep (10) over de landingsbaan achter het toestel aan waarin zijn baasje zat (11).

De hondenbezitter zag (12) zijn huisdier buiten lopen (13) en wees (14) de bemanning van het toestel erop dat er iets mis was. Zo werd de open laadklep nog net op tijd ontdekt (15), aldus de krant la Repubblica vrijdag. Vliegen (16) met een open laadklep kan (17) leiden (18) tot zware problemen met de cabinedruk en tot het neerstorten van het vliegtuig. Het incident donderdag werd (19) mogelijk door een combinatie van fouten en slordigheden.

Het bagagebedrijf noch de piloot had gecontroleerd (20) of de laadklep dicht was (21). Het hondje zat in een kooi die met plakband was dichtgeplakt (22); zo kon (23) het gemakkelijk ontsnappen (24).

Bron: Nieuwsblad

1. _____	9. _____	17. _____
2. _____	10. _____	18. _____
3. _____	11. _____	19. _____
4. _____	12. _____	20. _____
5. _____	13. _____	21. _____
6. _____	14. _____	22. _____
7. _____	15. _____	23. _____
8. _____	16. _____	24. _____

NAAM:			
KLAS:	NR:		
DATUM:	SCORE:/15 (1 punt per ww)		

TOETS: V.D. en O.T.T.

Vervoeg de werkwoorden in de aangegeven tijd.

Potter-fans boycotten filmmakers

AMSTERDAM - Boze fans van de jeugdboekenheld Harry Potter zijn een actie
 (beginnen - VD) tegen de filmmaatschappij Warner Bros. Zij (roepen-OTT) op
 tot een wereldwijde boycot van alle Potter-poppetjes en andere artikelen die Warner Bros op
 de markt (brengen-OTT). De Amerikaanse filmmaatschappij
 (werken-OTT) aan de verfilming van het eerste Potter-boek, Harry Potter en de Steen der
 Wijzen.

De fans hebben zich via het internet (verenigen-VD) in de actiegroep
 Defense Against the Dark Arts (Dada). "Verweer tegen de Zwarte Kunsten"
 (zijn-OTT) een term uit de boeken over tovenaarsleerling Potter. De groep,
 (oprichten-VD) door de zestienjarige Amerikaanse fan Heather Lawver, heeft zich via het
 web al (vertakken-VD) naar Engeland en Denemarken.

Dada wil dat Warner Bros (ophouden-OTT) met de juridische acties tegen
 jongeren die hun eigen Harry Potter-fanpagina op het internet hebben
 (maken-VD). Warner heeft talloze tieners e-mails (sturen-VD) met de
 mededeling dat het gebruik van de naam Potter voor websites voorbehouden is aan Warner
 Bros.

"Warner heeft onschuldige kinderen schrik (aanjagen-VD)," zegt Alastair
 Alexander, een 33-jarige Brit die zich bij Dada heeft (aansluiten-VD). "Het
 gaat om minderjarigen die er niet op uit zijn geld te verdienen. Juist de fans worden door
 een gigant als Warner Bros onder druk (zetten-VD). Daar
 (verzetten-OTT) we ons tegen.

Bron: De Standaard

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/15 (1 punt per ww)

TOETS: O.T.T., O.V.T., V.D. en infinitief

Vul aan met d – dd – dt – t – tt.

1. Vermel..... je je telefoonnummer ook?
2. Ben je nu al weer verhuis.....?
3. Smee..... het ijzer als het heet is.
4. Wor..... je buurman nog steeds rood als je hem aan die dt-fout herinner.....? En wor..... je zelf ook onzeker als je “Dit wor..... je aangeboden” moet schrijven?
5. Hij kwam de hoek om gefiets..... en werd daar in zijn vaart gestui..... door een vuilniszak.
6. De aangewen.....e middelen bleken niet afdoende te zijn.
7. Zij herinner..... zich nog goed de geha/aa.....e lessen zinsontleding.
8. Het is duidelijk dat hij zijn wijsheid aan het internet ontleen.....
9. Het heeft mij niet verbaas..... dat Ans is gezak.....

NAAM:

KLAS: NR:

DATUM:

SCORE:/15 (1 punt per ww)

TOETS: O.T.T. – O.V.T. – V.D. - infinitief

Vul aan met d – dd – dt – t – tt.

1. Op wie ston.....en jullie te wach.....en?
2. We vonden het ontvreem.....e horloge bij een opkoper.
3. Aan het eind van het sollicitatiegesprek wor..... je bedankt en wor..... je vertel..... dat je nog wel iets zult horen.
4. De Belgische zwemster is als eerste geëindig.....
5. Die vergro/oo.....e foto's waren door mij bestel.....
6. Dat weerhou.....je er wel van om nog eens iets voor te stellen.
7. Wij zijn te weten gekomen waarom jongerentaal verander.....
8. Het KMI verwach.....e regen, maar het mooie weer hield aan.
9. De verblin.....e ouders wil.....en de fouten van hun zoon niet inzien.
10. De vrouw verwen..... haar kinderen.

Woordtekens

Oplossingen

TOETS: Correcte woordtekens? (/15)

WOORD	JUIST!	FOUT verbetering
een papegaaiachtige vogel	x	
de Oekraiense kerk		Oekraïense
militaire defilés	x	
antiBelgisch		anti-Belgisch
coördineren		coördineren
Mattheus	x	
Berlioz muziek		Berlioz' muziek
de bvba structuur		bvba-structuur
de ge-importeerde goederen		geïmporteerde
zeeegels		zee-egels
een bundel essay's		essays
R4-tje		R4'tje
de antiekrestaurateur	x	
de tatoeëerders		tatoeëerders
de adjunctboekhouder		adjunct-boekhouder

TOETS: De woordtekens (/15)

WOORD	JUIST!	FOUT verbetering
traumas		trauma's
de lelieachtigen	x	
Venetie		Venetië
een CO vergiftiging		CO-vergiftiging
de milieus	x	
de microelektronica		micro-elektronica
F16s		F16's
een lolly'tje	x	
Caymax wagen		Caymax' wagen
geobsedeerd	x	
met z'n drieën	x	
gevaarlijke zones	x	
buiig weer	x	
het matig gsm gebruik		gsm-gebruik
officiëel		officieel

NAAM:			
KLAS:	NR:		
DATUM:			SCORE:/15 (1 punt per woord)

TOETS: Correcte woordtekens?

**In de onderstaande zinnen werden er fouten gemaakt tegen de woordtekens.
(koppelteken – deelteken – weglatingsteken)**

> Is het woord juist? Zet dan een kruisje in de 2e kolom.

> Is het woord fout? Verbeter het woord dan in de 3e kolom.

WOORD	JUIST!	FOUT verbetering
een papegaaiachtige vogel		
de Oekraïense kerk		
militaire defilés		
antiBelgisch		
coördineren		
Mattheus		
Berlioz muziek		
de bvba structuur		
de ge-importeerde goederen		
zeeegels		
een bundel essay's		
R4-tje		
de antiekrestaurateur		
de tatoeëerders		
de adjunctboekhouder		

NAAM:			
KLAS:	NR:		
DATUM:			SCORE:/15 (1 punt per woord)

TOETS: De woordtekens

**In de onderstaande zinnen werden er fouten gemaakt tegen de woordtekens.
(koppelteken – deeltken – weglatingsteken)**

> Is het woord juist? Zet dan een kruisje in de 2^e kolom.

> Is het woord fout? Verbeter het woord dan in de 3^e kolom.

WOORD	JUIST!	FOUT verbetering
traumas		
de lelieachtigen		
Venetie		
een CO vergiftiging		
de milieus		
de microelektronica		
F16s		
een lolly'tje		
Caymax wagen		
geobsedeerd		
met z'n drieën		
gevaarlijke zones		
buiig weer		
het matig gsm gebruik		
officiëel		

